

I.A.
143

72-1297

TBMM KUTUPHANESİ

اشبو کتاب دینسز کتاشی کتاب اولوب بره یوره علفه کفر صید بخند

مهر قور صوره لعل ایه زمانه یورم ایه ایه

عوارق الحمار

سینه الزار

مولانا ضیاء الدین شیخ خالد حضرت تلمیذ خدای عظامندن عارف بالله
 و مرشد آگاه مشیختلو کرامتلو کوجک عاشق محمد افندیگ تقریضلر بدر
 أرواح آدمیانک دنیا به کام کلرندن مقصود معرفت الله تحصیل ایدوب نفسی
 غفلت جهالتدن قور تار مقدر و بوم معرفت اللهک حصول ایسه علوم نافعه
 دینییه متوقفسدر و بوعاوم نافعه نک زبده و خلاصه سی علم تصوف اولدیغی
 جله نک مسلم و معلومیدر کبار محققیندن واقف اسرار خفی عزیز بن محمد
 النسفی حضرت تلمیذک زبده الحقائق نامیله بنام اولان رساله مختصری علم
 صوفک غایت وزبده و یوقن شریفده تألیف اولنان کتب معتبره نک منخب
 و کتر بده سید فقط فارسی العبارة اولدیغندن انشاء جنسمزه تمامیه مخفی
 و صورتها اولز ایدی له الجود و المنة ما رخندان عصرک سر بلندی السید حافظ
 محمد افندی دین و ملتیه خدمت نیت خالصه سیله ز بان حقیقتشان فارسیدن
 لسان عذب البیان ترکیه ترجمه سنه همت و خفا یای دقایقنی اظهار
 و ابضاحه رغبت بیو رمغله کسوة و میده جلوه نما و بزم ترکیه کاندیه چهره
 کشا اولدی موی الیک شو همت جلیله لر بنه تشکر لایده رزاعزه الله تعالی
 فی الدارين و بلغه ما تمناه فی السکونین وانا الفقیر **کوچک عاشق**
 محمد الخالدی النقشبندی

(مصر مولو یخانه سی شیخی عارف بالله و کرامت اکتناه عزیزی افندی)
 (حضرت تلمیذک تقریضلر بدر)

مشکل کشای رموز حقیقت و کوه رخشای ککنوز معرفت پیشوای
 سالکان و ره نمایار باب عرفان واقف راز خفی عزیز بن محمد النسفی
 قدس سره حضرت تلمیذک مؤلفات عده بده سنندن زبده الحقائق نامیله بنام
 اولان رساله کرا زبهارای جمع معارف و دقایق و بیان اسرار حقایقه
 بر نسخه یکتا و بر رساله بیم متاد لسان ترکیه ترجمه و شرحه عین تابی السید
 حافظ محمد افندیگ اثر کلک همتی شایان تحسین و سزای آفریندن ز جعل الله
 سعیه مشکوره و اعماله مبرور وانا الفقیر حسین عزیزی

(ارباب ایقان و اصحاب عرفاندن کشنی تکبیه سی شیخی خلیل افندی)
 (حضرت تلمیذک تقریضلر بدر)

حلال عقود مشکلات حقایق و کشف قیود معضلات دقایق پیشوای
 روندگان راه هدایت و ره نمای سالکان همچار استقامت نسفی قدس سره

حضرت تبارك جملۀ مصنفات كثيره و مجموعة مؤلفات و غير لرندن زبدة الحقايق
 نام رسالۀ كز يده لری حدّ داننده بر نسخۀ نایاب و بر مختصر مستطاب اولدیغی
 مسلم انام و معلوم خاص و عام ایسه ده بر ندبارسی ایلده بوشیده و بنهان و برقع
 در به ایلده مستنور و بنهان اولدیغندن بزم و میان و سوق ترکبانده جمال باهر
 الکمال معانیستی عرض و ارائه دن بجانبت و در حقایقی اعلان و اظهاردن
 مباحث ایدرایدی بحمدۀ تعالی زمرۀ فضلائک سر بلندی السید محمد حافظ
 افندی اول نازنین نازک ادایی بر نیان لغات ترکیه ایلده کساوا کسون رومیه
 ایلده جلوه نما ایلدی افندی موی الیه ک شوخص و صده صرف بیروی همت و بذل
 و سع و مقدرت بیور لری ملک و ملته صداقت و راه دین اسلامیه به بر خذمت
 مستلزم المفخرت اولدیغندن مساعی مشکوره و آثار مبروره لری ینه تشکر
 و تحسین و تبریک و آفرینلر ایدۀ رزق اهلۀ تعالی خیر مایه یازی به الصالحین
 و بلغه مائۀ بجا سید المرسلین و انا الفقیر السید خلیل خادم تکیۀ استاذ کلشی

(ظرفای علمادان محمد طالب افندی تقرر یضلریدر)

بیشوای فرقه ثاجیۀ اهل یقین و رهنمای زمرۀ کاملۀ سالکین امام نسفی
 قدس سره الصفی حضرت لری ساحة وسیع المسافۀ شریعت و حقیقتده
 بر شهباز ذوالجنّاحین اولدقلری ارباب عقل و اصحاب فضلک مسلمی اولدیغی
 وجهله رشحات جو بیار کالات کامله و قطرات چشمه سار ارشادات شامله لرندن
 زبان شیرین بیان فارسیله علم تصوفده تالیف بیور دقلری رسالۀ جلیله المقاله لری
 حدّ داننده مفتاح کنوز حقیقت و مظهر رموز معرفت ایسه ده فقط سالکان
 راه مستقیم و طالبان فیض قویک بعضی شاید لسان مار الیمانک مزایا سنه
 کما یبغی آگاه اولوب فیض باب اوله مز و استخراج درر معانیسنه طوغری یول
 بوله مز اولدقلر بنی خاطر کذا را ایدۀ رک روشن دلان انوار حکم ربانی و دل
 آکاها ان اسرار کرامات انسانیدن عالم فاضل عینت بنی السید حافظ محمد افندی
 حضرت لری شو علم تیس و لغت سلیسده یکنای زمان و فایق الاقران بولند یغی
 میان فضلا ده هویدا و عیان اولدیغی و ارسته اشعار و بیان اولوق حسابله
 رسالۀ مر قومه نل زبان فارسیدن لسان ترکیه ترجمه سنه بذل همت تام و صرف
 نیروی اهتمام بیور لری عین اصابت و معانی و رموزاتی کشفنده دوزجه
 اظهار کرامت ایلد کلر بنی الخقی شو بر یتک ترغیله افاده ایدۀ بیلدم بیت

سرگذشت عهد کلا از نظری بشنوید و عندیاب آشفته ترمیکوید این افسانه را
فیض حقه راغب الفقیه محمد طالب

(مطبعة سنیه مصریه دهه ترکی مصححی انطاکیه لی مفتی زاده محمد نجیب)
(اغندیك تقریر یصلیدر)

ارباب بصیرت حقیقه بینان و اهل عرفان روشندلانه ثنائیدر که علم تصوف
دلیل معرفت خدا و برهان جلیل وحدت ذات کبریا و اولوب شب و دیجور
ضلاله نور صیحه دایت و کشد کان راه غوا بنه بدرقه سعادت در که محض وصلت
الی الله و قرینت در کاه عزت نهاده من عبارت در انجی تجلیات الهیه که (الطرق
الی الله تعالی بعد انفاست الحلاقی) آنک کثر بیان و عشره مشاری تعدادنده
عمر انسان و فالتمسیه چکن عیان ایتمه شدر هر کسه بر وجه لهجه اوه غای
ظهور و هر فردک استعداد و قابلیت نه کوره دیده بصیرت پر نور با مشدر
بنابرین سرستان خفانه احدیت حوصله قابلیت لری مقدار نجه نوشاوش
صهای محبت و شرب مدام راق حقیقت ایله نشسته یاب ذوق وصلت اولوب
هر بری بر وجهن مشاهده دیدار ایله محنون وصال و هر بری بر یوزدن رفع
حجاب ایله واقف حرمسرای جلال و جمال اولمش در قله ذاسافده گذران ایدن
اولیای کرامک بحسب الظاهر نه حال کرامت الیری مشابه یکدیگر و نه مقال
حقیقت اشتمال لری بر برینسه بکزر اولمش له امام نسفی حضرت تکرینک اشبو
ز بدو الحقائق نام رساله بنام لری کبار اولیانک کلام حقیقت انجیام لری
بیننده واقع اولان اختلافات صوریه لریک بیانی مشتمل و دلشنسکان زلال
معرفته مانند آب حیوان شفا بخش جان و دل بر رساله خوش بحاله در فقط تار
و بود فارسی ایله بافته برا کسون لطافت من اولدیغی جهندز (کل امرئ
اعرف بوسم قدحه) قاعده نسخه اربابی عندنده زور دوش قبول و مسلمدر
لکن زبانی لطفاترسان فارسیدن بهره دار اولمیان اخوان صفا بازار معانی
و جارسوی مبانینده بی مایه اوله رق اول دیبای جانبانک مشتمل اولدیغی
مزا یادن بر سر رشته آله مزایدی فله الجود المنة که لسان اهل حقیقه آشنا
عارف و دانا عرفانی زمانک سر بلندی عیبتابی حافظ اغدی اول قماش زرتار
معرفتک تار و بود عجمانه سن دستکار و میانه ده بر طرز غریب و نقش عجیب
اوزره شیخ و ابراز ایده رک سوق رغبت و اشتیاده بر رواج دیگر بولدری فی

الحقیقه افندی موی الیهک شور ترجمه اولان تحقیقانه همت چله وغیرت
جلیله لری بازار علم و عرفانه برناده کالای معرفت کتور مشدرکه
شهمند روز کار عمری اولد فجه بویه بر نسج زرتار کور مشدر ضاعف الله
اجره واجل قدره
نظم لافاضل النجیب

کتابز بده کیم سیر ابله حقا * حقیقت جوهرینه کان و دریا
بتون هب عالم صغری و کبری * بر کشل کلوب بونده سراپا
معاد و مبدئک رازن بیلنلر * حقیقت بزمنه طوغری کلنلر
سولور اولدیغسن بور کذاری * ایدوب تحقیق صنع کردکاری
مطلسم کزدر بوسفر فاخر * اکادرج اولمش انواع جواهر
کترین اهل عرفان عینتابی * کشادایتدی بو کتزه خوشبجایی
ایدوب ترجمه تحقیق اوزره آئی * دخی دوج ایلدی نیجه معانی
کورنلری شبهه سزسو یلرنجیمیا * در دریای وحدتدر بوحفا
هؤلقات کثیره وعلی الخصوص تاریخ کلشن مصر مؤلفی مشاهیر فضلا
و شعرا دن عزتوعلی رضایک افندیکن تقریضلر بدر

اشبو کتاب مستطاب فی الحقیقه اسمی مثلوزیده الحقایق در امان سنی قدس
سره الصلحی حضرت لری بیک تالیف کرده سی اولوب ارباب حقیقت عسندنده
بر عروس دلارا بر محبوبه روح افزای سه ده بالای والاسی دیسای زیبای
ترکی ابله آراسته و دروی دلجوی رعنا سی دست مشاطه صنع عثمانی
ایله پیراسته اولماش اولدیغندن بزم علم کتمزده ناز و دلالتی اراائه دن
رو کردان مجانبیت وکل رخسار تابدار ی تابدار آیدار شبنم خیمالت اولور
ایدی جدا الله هنرمندان عصر کتمتازی و بسکه جله سنک سرافرازی اعنی
علم و هنر ده مقبول خاص و عام والسنه شرقیه ده مهارت و درایتی مسلم انام
اولان عینتایی حافظ افندی که حافظ شیرازی لب تشنه عین نانی و فریوس
طوسی فردوس معارفی آرزو سیله بر مشاق دل تاید رطرز بدیع و اسلوب
منیع اوزره شپوشا همدخوش ادایه خوبان ترکان مثلوز خامه سمرقندی
کبیردی و شیوه و کردار ناز کانه واداهای معشوقانه و دلریایانه سی اسرار
و خجایاسنی اهل مانتنه بیلدیردی صانکه بر شاهد شوخ فایدر که بر مدت
وطنی ترک ابله ترکی اولدی ویا بر محبوب بیست چهار ساله در که بر قاج سنه
سیاحتله اوتوز ایکی سنه لک سن کالتی بولدی علی رضا

(ا) کابر صوفیه و امرای مصر به دن سعادت تو قاسم پاشا حاضر تکرینک

(تقر: بضر بدر)

اهم مهمات علوم دینیہ والزم لوازمات فنون اسلامیہ علم تصوف اولدینگی
تملیک کرده اولوالالباب و وارسته شاک و اریما بدر نسفی حضرت تکرینک شور ساله
مختصری سالکان کعبه حقیقه بر رهنمای واقعی و رند کان کلشن و صلته
بر پیشوای کافی ایسه ده زبان بلاغت بیان فارسی ایله متکلم و کویا و لغات
در به ایله ناطق و مجلس آرا ایندی له الحمد والمئه علوم ظاهره و باطنه ده فادق
و علامه عصر دیمکه شایسته ولایتی حافظ محمد افندی ابای جنسنه بر بر کذار
و طالبان راه حقیقه بر تحفه و یاد کارا و اقای ایچون اول محبوبه جهان
فارسی البیانی لسان لطافت عنوان ترکی ایله کوینده و خرامان ایلدی موی
البرک شوخص صده صرف نقدینه همت و بذل جهد و مقدر تری خواص
و عوام عندنده مستوجب تشکر و تحسین و مستلزم شایاش و آفرین اولدینگی
ار باب کاله ظاهر و نمایان و اصحاب حقانینته کالشمس روشن و عیاندر

ولله دره

فضلاى عصر و امرای مصر به دن سعادت تو علی جلال پاشا حاضر تکرینک اشبو
کتاب معارف نصابک طبع و ترجمه سنه یازد قمری تقر: بضر
اشبو کتاب مستطاب بر بحر بی پایان معارف نصاب اولوب دلتشنکان منبج ماء
الحیات حقیقت و سالکان سبیل ناجیه طریقت اولنله افاصة لال معرفتله
رهنمای سمت سلامت اوله جفی وارسته قید و اشتباه در علی الخصوص
مؤلفنک حصه یاب شراب معرفتله نشئه پیمایا ظاهره و باطن تعلیه ذات
وصفاته شهرت اتما اولمعی بر قانده اقدر و اعتبارینی اهلایده رنک کشیده
سلك سطور یو ردینگی آداب و وظائف معنو به اثر مشاهده فطر به سی اولدی
ملاحظه قویه سنه معنی هر جهته قبول و اعتباره شایان بر نه خفته نادره علم
و عرفان اولدینغه حکم اولنه جغندن بالوجه تصدیق و تحسین چسبان کوریلور
انجیق فارسیجه تالیف اولنمش بر نه خفته نادره اولدینغن محرم سر اثر عرفان
مظاهر معانیسی او ملق لسان مذکور آشنالور له مقصور و محصور ایدی
تعمیم فوائدی مقصد خیر مرصدیه بو کره ترجمه سنه بذل بارای دمت
ایدن ذاتک دخیو باید در کان اولان مساعی مشکوره سنی تقدیر و تکرینک

علی جلال

ایده رم

فهرست السکتاب

صفیفة

۲	دیباچه کتاب
۶	باب اول در معرفت عالم کبیر
۶	فصل در بیان عالم کبیر و عالم صغیر
۷	فصل در بیان اول عالم کبیر
۸	اصل اول در سخن اهل شریعت در بیان عالم کبیر
۹	فصل در بیان روح و عالم ارواح و مراتب آن
۹	فصل در بیان مراتب عالم اجسام
۱۱	فصل در بیان مراتب ارواح در مراتب اجسام هر یک
بهر یک در مقام
۱۲	فصل در بیان چهارده مرتبه
۱۳	محا که بین اهل الشریعة و اهل الحکمة
۱۴	فصل در بیان ترقی ارواح بمقام معلوم
۱۶	فصل در بیان عروج انبیاء و اولیا
۱۸	فصل در بیان حشر اجساد
۱۹	اصل دوم در سخن اهل حکمت در بیان عالم کبیر و پیدا شدن او
۲۱	فصل در بیان عقل اول
۲۲	فصل در بیان اختلاف اهل شریعت و اهل حکمت در اراده و اح
آدمیان پیش از اجسادشان
۲۳	فصل در بیان اختلاف اهل شریعت و اهل حکمت در حیات
افلاک و انجم
۲۶	جواب دیگر برای ابطال جبریه
۲۸	فصل در بیان معاد
۳۰	در بیان مقام قطبیت و غوثیت
۳۱	در بیان حکایت بایزید بنه امی در قطب دنداد
۳۴	اصل سیوم در سخن اهل وحدت در بیان عالم کبیر

محققه

- ۴۲ فصل دوم در بیان اهل کشف و توحید عوام
- ۴۳ فصل در بیان هیولا
- ۴۴ استلال
- ۴۵ فصل در بیان عالم جبروت
- ۴۶ مستزاد حضرت مولینا
- ۴۷ فصل در بیان معاد
- ۴۷ در بیان قطب و امام محمد مهدی
- ۵۱ فصل در بیان اهل وحدت و وفاء طائفه
- ۵۲ فصل در بیان خدای موهوم
- ۷۵ اصل اول در بیان انسان و مراتب انسان
- ۵۸ فصل در بیان نطفه
- ۵۹ فصل در بیان اعضای انسان
- ۶۰ فصل در بیان روح نفسانی
- ۶۰ فصل در بیان قوه محرکه
- ۶۱ فصل در بیان روح انسانی و عروج او و روح حیوانی
- ۶۴ فصل در بیان مزاج و جسم و روح
- ۶۹ فصل حصول دوازده مسئله در معرفت نفس
- ۷۱ اصل ثانی در بیان آنکه انسان صغیر غنوه عالم کبیر
- ۷۴ اصل سیوم در بیان آنکه سلوک چیست و نیت سالک در سلوک چیست
- ۷۵ فصل در بیان عجب و مقام
- ۷۶ نظم در مدح شریعت و حقیقت
- ۷۸ فصل در بیان آنکه نیت سالک در سلوک چیست
- ۸۱ در نصیحت
- ۸۳ فصل در بیان اشقیای وسعدا
- ۸۴ قسم اول در ارواح آدمیان
- ۸۷ فصل در بیان تریه عمومی و خصوصی

مصحفہ

- ۸۹ فصل در بیان اهل باطن
۹۲ فصل در بیان طرق علیہ
۹۷ شذره در وصف خواجہ بہاؤ الدین
۹۸ در بیان جذبہ
۹۹ معاملۃ بک مجذوب با خواجہ بزرگ
۱۰۱ فصل در بیان تفاوت احوال آدمیان
۱۰۲ در بیان ارادۃ جزئیہ

زبدة الحقائق ترجمه سی
غایة الدقائق

غایة الدقایق در ترجمه زبدة الحقایق

الله

الحمد لله رب العالمین والماقنة
للمتقین والصلاة والسلام علی
خیر خلقه محمد وآله اجمعین
اما بعد چنین گوید اصناف
الضعفاء وخدام الفقراء عزیر
ابن محمد النسفی که جماعت
درویشان کثر هم الله تعالی
ازین بشاره درخواست
کردند که در معرفت عالم کبیر
وعالم صغیر در معرفت مبدأ
ومعاد رساله کنید و بیان
کنید که مبدأ هر یک حد است
یا مبدأ اجله یکست و بیان
کنید که نزول چیست و عروج
 چیست و بیان کنید اول
نزول است آنکه عروج یا اول
عمر و جست آنکه نزول
و در خواست کردند که نقل
سختن هر طایفه که نقل
کنیدی میل و تمصب و از خود
ترجیح سخن هیچ یک مکنید
چنانکه گفته اند بیان
کنید چون آن رساله را تمام
کردم و مبدأ و معاد نام نهادم
مطول بود التماس نمودند
تا اختصار کنیم این مختصر را ایجاز
کردم و زبدة الحقایق نام
نهادم و از خدای تعالی مدد
خواستیم تا از خطا و خلل
تکذکار دانه علی ذلك قدیر
و بالاجابة جدير

الحمد لله الذى اختص رحمة من يشاء من عباده واصطفى من اختاره بعضه
ورشاده والصلاة والسلام على من عم الوحدانية وادماه وعلى آله
وأصحابه الذين صلوا في الطرق وسداده أما بعد امام المحققين بهرام
المحققين عزيز بن محمد النسفی حضرتلریکه عن اصل ما وراء النهر دن اولوب
کنید و عصر کرامت حضرت زنده مقتداى عارفان و پیشواى سالکان واعزة
سلسله خواجگان دن بر ذات حقیقه مات ابدی علم تصوف ده مصنفات کثیره سی
اولوب از جمله عالم صغیر و عالم کبیر و مبدأ و معاد معرفت لربنی و بونلردن
هر رینک مبدئ بشقه بشقه میدر با جمله سنک مبدئ بر میدر و دخی نزول ندر
و عروج ندر و بونلردن قنقیسی مقدم و قنقیسی مؤخر اولد بغنی بیان و ابضاح
ایچون طائفه ندر ویشانک استعدا عالیه مینی مطول بر رساله تألیف ایلدوب
مبدأ و معاد امجمله تسیمه ایلش ایدی بعده سالکان طریقت وره روان
را حقیقت امام مشارالیه دن ایجاز و اختصار اولمستنی استعدا ایتلر بله
بو مختصری اندن ایجاز و انقصاب ایدوب زبدة الحقایق اسمیه تسیمه ایلدشدر

حقا که بوساله یکما و نوسهدهم - حجاب مرآت حقایقها و برجام جلا
بخشادر که قلوب ارباب عرفانه روح افزا و زدمعارف و قد فضلالده
جوهر جان آسا معتبر و معتنادر صورتا صغیر و معنا کبیر - قلیل الکلمات
و کثیر البرکات - نادر الوجود و جالب العرفان و الشهود - برساله اولدینی باهر
و هو یدادر - بوساله بی مطالعه بیوران ذات انواع کتب تصوفی مطالعه ایتمش
کبی علم تصوف و حقیقتی بروجه کمال قالا تحصیل و تکمیل ایتمش اولوب سائر
کتب تصوف مطالعه سینه چندان احتیاجی قایلر دینلسه سزادر زیر اعلم
تصوفک قال ایله تعبیر و توضیحی ممکن اولدینی مرتبه ده حقایق اوزره ماهیت
و حقیقتنی کشف و عیان و مسلك قوم اولیای عظام و مناج مستقیم
اکابر امانی اعتقاد صحیح اوزره اشعار و بیان ایتمکین کویا سالکان
راه هدایت بهرم صباح و زهر و ان کعبه حقیقه بر بدرقه فوز و نجات حدر
چونکه زندقه فلا و میان فضلالده - جمیع علومک اهم و الزی علم حقیقت
اولدینی مسلدوز برامطاب اعلی و غایت قصوی معرفت و وحدت وجود خدا
و بومعرفت ایسه باعث ترقی درجات عظمی و مرفات مراتب اعلی المأرب
حظیره انس جناب کبر یا و مجاورت اروح اولیا و انبیاء و ادائی مشاهده جمال
باکمال خالق الارض و السماء اولدینی تسلیم کرده کافه عه لادر آنک ایچون
مولینا جای

بیت

علم حال ارفوق علم قال سودی کی بدی * بنده اعیان بخارا خواجه ناسا چرا
بیور مشدر و ابراهیم حق

بیت

علم باطن همپور و غن علم ظاهر همپور

کی بودی شیر روشن کی بودی بیر بیر

بیور مشدر و حضرت مولینا جلال الدین الرومی بیت

ماز قرآن مغز را برداشتیم * پوستش پیش خسان انداختیم

بیور علم باطنی مدح اتمش لدر روایت اولنور که امام نسفی حضرت زاری علی
الدوام مستغرق بحر احدیت و تصرفات قلبیه دیر بر مرشد صاحب همت
و بر پیر مسیحاسیرت بر ذات ابیدیکه اگر برسانک مستعد نیکاه انداز
نظر و عاطفت اولور لایسه قوه قدسیه باطنیه لایله بر نظر ده مرتبه ولایت

و درجه کرامته ترقی ابتدیر ابدی یفت
آنانکه تا کراسطرکیما کنند * آیا بود که گوشه جشمی ما کنند
بیور و مشرکه بر مر بده الحقائق با میله نسام اولان رساله من مبارک بر رساله در
مطالع سنه موفق اولان کیله - هر صوری و معنوی آید فائده مند اولور لر
نظم مترجه

کتاب بدیع لیس یوحده مثله * شذا فضله فی الخافیه بفوح
جواهره العلیاه فی بحر طرسها * نصی کا قمار السماء تلوح
لقد فاق حسنا کتب من کان قبله * ولو علت از بابها لتنوح
افاد المعانی لیس یدرک شواها * باو حلفظ وهو منه نصیح
کافه علوم متنوعه نیک فیه و مقصودی و فاطبه فیوز متفرقه نیک بادی
ایجاد وجودی علم حالد زیر احوال وسیله معرفت وحدت وجود خدای متعال
و واسطه وصلته ای مشاهده جمال با کمال ایر دلایر الدر لیکن قال میادی
حال اولمغین معرفت خدای فالان لیس رکور لوهیم قال و هم حال تحصیل ایدن
ایکی کور لیسدر سور دیر انتی کلام الشیخ ولیکن نو کتاب مستجاب
بر نافوی حقیقه حجاب و بر محدوده ملاحظت نصایر که قد بدیلوسی دیبای ریای
بیمارات فارسیه ایله مطهر و مجلی * و جمال باهر الکمال معنای رعای
دلر بانی نقاب کالای والای لغات در یه ایله مرین و مجلی اولدیفغدن
خانواده اعراض اترک مصامین معارفشاحینی تلقی و ادرا کده نوعان اناسته
کر یوز راه تعبناک اواقه دن خالی اولیمه جعفری ملاحظه سیله سن ایکیور
سکسان سکرماهر بیع الا و انده نو سده صعیف و حقیر المحتاج الی رحمة رب
القوی القدر قلیل البصاعة و کلیل الاستطاعة عیتابی السید حافظ
محمد المعروف بحاج حسین راده اکر مه الله تعالی بالحسنی و ریاد دین و ملته
خدمت وار واج اهز اولیای عظامدن استدعای علوهت تمنا سیله حسب
الاقته دار ربان ملاحترسا فارسیدن لسان عذب البیان ترکیه ترجمه سنه
آغاز و دوچار ورطه مدلول هر که در بنده عبارت میشود هر چه دارد جمله
غارت میشود اولماقی ایچون اصطلاحات منشیانه دن عری و تعبیرات
معصلمات و یسیانه دن بری اوله رقی همان بین العوام متداول و معارف
اولان تعبیرات واضحه الدلالات ایله ترجمه و سرافرا بدوب غایه
الدقائق در ترجمه ر بده الحقائق اسمیه له تمهیه و توسیع الی شدور نورسالة

کراپها

کتابها و بونسخه حقیقت انتمانک مطالعه سینه موفقی اولان اخوان
صد افتخار و انان الانسان لا یخلو عن الخطأ والنسیان مضبوطه کرسه
وخطا واقع اولدیه قلم عفو ایله اصلاح و اتقان و دامن صفح ایله پوشیده
و بنیان یورپ مؤلف و مترجمی خیر دعا ایله مصرور و شادان یورم لری
رجا اولنور کرچه علم تصوفده سلف و خلفدن تألیف اولنان کتب حددن
افزون و تعداددن بیر و ندر اما زیده الحقائق حل عقد و دورموز رکشف
ایهام و اشکال ایله معمای مقصوده ایصالده روند کان هنجار حقیقت
وسالنه کان شاهراه کعبه وحدته بر شهبال حقیقت مآلدر

نظم المترجمه

فسخه نوردل و دیده عرفار ندر نو * کعبه مقصده بر بدرقه جاندر نو
ظاهرا جدول دریای معارف اما * باطننا جمع حقائق ایله عماندر نو
بیله مزوهر روح قدر بنی مرده دل اولان * تنده جانی اولانک جاننه جاناندر نو
محو ایدر خانه دلدن ظلمات جهلی * سنیه اهل دله شعله ایماندر نو
فقط محققینک کتابلر بنی مطالعه اندن ذات رموز و نکات و کلمات حکم
آیات ارباب عرفانی فهم و ادعائه اغتناد وقت و طریق تعرض و تشفیعدن
صرف عنان انکار و مذمت ایلمک لازمدر که مظهر قهر الهی اولمه زیر ارباب
باطن غایتده غیور اولوب جزئی اعتراض سببیه آزرده اوله رق انتقامه
قانع و رل آنک ایچون سلطان العاشقین منلای روم * باخدا هر چه خواهی
بگو با محمد با ادب باش * یورمشدر

نظم المترجم

اگر دنیا ده تحصیل ایتمد کسه جوهر عرفان
جهانله کچوردن عمر یکی بیموده چون حیوان
کبر و بیدان عرفانه نثار مال و جاه ایله
روای اوله سک انکار ایله مستوجب حرمان
از نرقه همران بارگاه کبر یادر لر * ایدر لر منکرانی طعمه شمشیر خون افشان
خدا یاخوان لطف کدن عصائی ایله محروم
سزاوار ایت رضای پاکی تحصیله یا حنان

و این مختصر مبنی بر دو باب است

باب اول

در معرفت عالم کبیر این باب
مشمول است بر سه اصل
اول در سخن اهل شریعت
اصل دوم در سخن اهل
حکمت اصل سوم در سخن
اهل وحدت باب دوم در
معرفت عالم صغیر و این باب
هم مشتمل بر سه اصل
اول در بیان مراتب انسان
اصل دوم در بیان آنکه
انسان صغیر خود را عالم کبیر است
اصل سوم در بیان آنکه
سلوک چیست و نیت سالک
در سلوک چیست باب اول در
معرفت عالم کبیر بدان اعتراف
الله فی الدارین که عالم اسم
جواهر و اعراض است مجموع
جواهر و اعراض را عالم گویند
و هر نوعی از انواع جواهر
و اعراض را عالم گویند و عالم
در ضمت اول بر دو قسم است
غیب و شهادت و این عالم را
بسیب اضافات و اعتبارات
باسامی مختلفه ذکر کرده اند
عالم خلق و عالم امر و عالم ملک
و عالم ملکوت و عالم اجسام
و عالم ارواح و عالم محسوس
و عالم معقول و عالم نورانی و عالم
ظلمانی و مانند این گفته اند
مرا دارین همه همین دو
عالم است

فصل

چون معنی عالم دانستی بدانکه
ترا عالم صغیر و انسان صغیر
میکویند و تمام عالم را عالم
کبیر و انسان کبیر میگویند
ای درویش تو عالم صغیری
و تمام عالم کبیر است و نویسنده و خود را عالم کبیری و هر چه در عالم کبیر است در عالم صغیر هست ای درویش کبیر

همان زبده الحقائق عبارت از اولدیفی اوزره ترجمه و بعضی نکات مخفی می
ایضاح اولدوب مکتب سائر هدن چندان اوزرینه علاوه اولغندی نسفی
حضرت لری بو رساله سسنده بیور که اساس اعتقادات اولان اوچ طائفه نك
اعتقاد لری بنی بی میل و تعصب بیان اولدوب هیچ برینی دیگر ینسه ترجیح
ایتمام کمالک طریق التزام ایلدم اساس رساله ایکی باب اوزره مینیدر باب اول
عالم کبیرك معرفتی ییسانده در بو باب اوچ اصلی مشتملدر

اصل اول اهل شریعت اعتقاد بنی بیان ایدر

اصل ثانی اهل حکمت اعتقاد بنی بیان ایدر

اصل ثالث اهل وحدت اعتقاد بنی بیان ایدر

باب ثانی عالم صغیرك معرفتی ییسانده در بو باب دخی باب اول کبی اوچ

اصلی مشتملدر

اصل اول مراتب انسان بیانده در

اصل ثانی انسان صغیر نمونه عالم کبیر اولدیفی بیان ایدر اصل ثالث کیفیت

سلوکی و سالکک سلو کده نیتی نه اولدیفی بیانده در

باب اول در معرفت عالم کبیر

اولکی باب عالم کبیرك معرفتی ییسانده در معلوم اولسونکه عالم دیمك
جواهر و اعراض سدن عبارتدر بو اعراض و جواهرك مجموعه عالم دیرلر
و بو جواهر و اعراضك هر بر نونه دخی عالم دیرلر و عالم تقسیم اول اعتبار یله
ایکی قسم اوزره در بر قمنه عالم غیب و بر قمنه عالم شهادت دیرلر و بوا یکی
عالمی اضافات و اعتبارات سیدله اسامی مختلفه ایله ذکر ایلشدر که عالم خلق
و عالم امر و عالم ملک و عالم ملکوت و عالم اجسام و عالم ارواح و عالم محسوس و عالم
معقول و عالم ظلمانی و عالم نورانی و عالم صورت و عالم سیرت و عالم ظاهر و عالم باطن
عالم کثیف و عالم لطیف و دها و نولرک امثالی اسملر ایله یاد ایدرلر بولرک
مجموعه دندن سر ادبوا یکی عالم که عالم غیب و عالم شهادتدر

فصل

ای طالب حق اجالا عالمك معناسی معلومك اولدیه ییلکه اصطلاح
صوفیه ده سکا انسان صغیر و عالم صغیر دیرلر و بتون عالمه عالم کبیر و انسان

تاول و آخر خود را بدان و ظاهر ۷ و باطن خود را بشناس تا اول و آخر و ظاهر و باطن عالم کبیر را

بدان و بشناسی ای درویش
هر که میخواهد که چیزها را
چنانکه هست بداند و بشناسد
باید که خود را چنانکه هست
بداند و بشناسد

فصل

بدانکه اول عالم کبیر یک
جوهر است چنانکه اول عالم
صغیر یک جوهر است و آن
جوهر که اول عالم کبیر است تمام
عالم کبیر است چنانکه آن جوهر که
اول عالم صغیر است تمام عالم
صغیر است و هر چیز که درین
هر دو عالم پیدا آمد و می آید
یقین بدانکه تمام ایشان
ناپشان بوده است و چون این
مقدمات معلوم کردی بدانکه
جوهر اول عالم صغیر طافه است
و هر چیز که در عالم صغیر
موجود شد در نطفه او موجود
شد بحالت جبریکه در نطفه
عالم صغیر موجود نبوده و وجود
شود چون جوهر اول عالم
صغیر را دانستی اکنون بدانکه
در جوهر اول عالم کبیر اختلاف
کرده اند اما اگر تحریر مبحث
کنند و با نصاب درین بحث
غوص کنند یقین اختلاف
برخیزد و بعضی میگویند که
جوهر او که تمام عالم کبیر است
روح اولست و هر چیز که
درین بوده است و نخواهد بود
جمله دران روح موجود بود
و این طائفه که چنین میگویند
اهل شریعت اند و بعضی
میگویند که جوهر اول عالم
کبیر عقل اولست و هر چیز که
در عالم کبیر بود و هست و خواهد
بود و نیست و میگویند که

کبیر دیر سن بود عالم کبیر یک نفسیه و غنونه سبک هرنه که عالم کبیر ده
و ازانسه عالم صغیر ده و او را درای سالک راه هدی سن اول و آخر یکی بیل و ظاهر
و باطن یکی آکله تا که عالم کبیر یک اول و آخر بنی و ظاهر و باطن بنی یلمش
و آکلهش اوله سبک را در نیایه کامه کنن مراد معرفت نفسی بالتحصیل
معرفت خدایه نائل اولمقدر آنک ایچون و ما خلقت الجن و الانس الایعبدون
آیت کریمه سنی لیمعرفون ایله تفسیر اینتشلدر بر بایده واقع اولان احادیث
شریفه معلومدر از جمله بر حدیث قدسیده * یاد اود کت کتر اخذ فیافا حبیب
ان اعرف فخلقت الخلق لیمعرفون اولاعرف بیوراشدر خلاصه کلام هر
یکه که تحصیل کالات ایتک و اشیای کاهی یلیوب آکامی استرانیسه کنند و
نفسی یلیوب آکامه غیبت ایلسون حتی بو بایده اللهم ارنی حقائق الاشیاء
کاهی حدیث شریفی واقع اولشدر

الحی الهمی خلصنا عن الاشتغال بالملاهی * و اراحه عن الاشیاء کاهی
مقصد اقصى و غایت قصوی معرفه الله در ولله در فائله بیت
تاج معرفت تاجید رصافه غیری تاج اوله

تقلید ایله طوق اولان تخمیه قله آج اوله
فصل معلوم اولسونکه عالم کبیر یک اولی بر جوهر در کذلک عالم صغیر یک اولی
بر جوهر اولد بنی کبی عالم کبیر یک اولی اولان جوهر عالم کبیر یک تخمیدرتنه کیم
عالم صغیر یک اولی اولان جوهر عالم صغیر یک تخمی اولد بنی کبی هر نسنه که بوانیکی
عالمه ظاهر و اوش اوله بقدر یقینا بیل که اول نسنه اول آنک تخم نمده مکنون
و مضمر اولان حالاندره ملازرد الوتخمی بر بسته از عایتسه لرت بیه سنده دقت
و اهتمام اولنه ررق را غاج حصوله کلد کده اول اعاج زرد الواعا جندن غیری
بشق بر اعاج اوله مز زبرا اول تخمده مکنون اولان خصایص بعینه از رد الو
اغاج ایدی اول تخم مدن الما و امر و داغاجی پیدا اولی احتمالی بوقدر
شوقدر که اول اجمال ایدی صکره تحصیل اولدی یا خود اول بالقوه ایدی صکره
بالتعل اولدی بوقدمه معلوم اولدیه ای عارف بیل که عالم صغیر یک جوهر اولی
نطفه در و هر نسنه که عالم صغیر ده و وجوده کلدی اول نطفه ده موجود ایدی
مخالد که هر نسنه عالم صغیر یک نطفه سنده موجود اوله ررق عالم صغیر ده موجود
اوله یس عالم صغیر یک جوهر اولی معلوم اولدیه عالم کبیر یک جوهر اول نسنه
جیسع اعتقاد آنک اساسی اولان اوچ طائفه اختلاف ایلدی بر بنی طائفه
اهل شریعتدر انردیدیلر که عالم کبیر یک تخمی اولان جوهر روح اولدر

بود جمله دران عقل اول موجود بودند و این طائفه که چنین میگویند اهل حکمت اند و بعضی میگویند که

جوهر اول عالم که تمام کبریاست آن هیولای اولست و هر چه در عالم بود و هست ۸ و خواهد بود در آن هیولای

اول موجود بود و بن طایفه که
چنین میگویند اهل وحدت اند
و با عالم بوده است این سه
طایفه در این عالم بوده اند و نا
عالم باشد این هر سه طایفه در
این عالم باشند و بعضی این
هر سه طایفه در سه اصل
شرح کرده ای آید اهل اول
در مدخل اهل شریعت در بیان
عالم کبر که حق و روح عالم
کبر را به شرح پیدا آورد
بدانکه اهل شریعت
میگویند که موجود دو است
یکی موجود قدیم و یکی
موجود حادث موجود قدیم
اول ندارد و موجود حادث اول
دارد این سخن ظاهر است
و در این حکای نیست از آنکه
موجود دارد و حال نباشد یا
اول اول نباشد یا نباشد اگر
باشد قدیم باشد و اگر نباشد
حادث باشد چون هر دو
موجود را دانستی بدانکه
موجود قدیم را حقایق
میگوید تعالی و قدس
و موجود حادث را عالم
میگویند حقایق غیر عالم است
و عالم غیر حقایق است حقایق
عالم صانع عالم و عالم
موجود و صانع
موجود است صفات سرا
و هر هفت مراتب این را و این
صانع بر دین اهل شریعت
موجود مختار است در آن
وقت که خواست عالم موجود
کرد و بآید در آن وقت که

و هر نسنه که بو عالمده اولش و اوله جقدر جمله سی روح اولده موجود ایدی
ایکنجی طایفه اهل حکمت در آن بر دیند بلکه عالم کبیرک جرهر اولی عقل اولدر
و هر بر نسنه که عالم کبیرده اولش و اوله جقدر جمله سی عقل اولده موجود
ایدی اوچنجی طایفه اهل وحدت در آن بر دیند بلکه عالم کبیرک تجلی اولان
جوهر هیولای اولدر و هر بر نسنه که بو عالم کبیرده ظهوره کاش و کاش جقدر
جمله سی هیولای اولده موجود ایدی مؤلف قدسنا الله تعالی بر سه طوائف
ثلاثه نك افوانی اصول ثلاثه اوزره بسط و ابضاحه آغاراید و بسور لر

اصل اول در سخن اهل شریعت در بیان عالم کبیر

اصل اول عالم کبیر حق نسنه اهل شریعت افوانی بیان ایدر ای سائلک راه
حقیقت معلوم اولسونکه حق جل و علا حاضر نلری عالم کبیری نه طریق ایله
پیدا ایلدی اهل شریعت دیر لر که موجود ایکدر بر سی موجود قدیم و بر سی
موجود حادث در موجود قدیمک اولی و آخری یوقدر و موجود حادث ایچون اول
و آخر واردر نوسور بدیمیدر بر اموجود ایک حالن خالی اولریا آنک ایچون
اول اولریا اولریا کراول اولریا سه قدیم اولور و کراولی اولریا سه حادث اولور
پس لویکی موجوددن موجود قدیمه خداد لر و موجود حادثه عالم دیر لر اهل
شرع قننده خدا عالمک غیر دیر و عالم خدا نیک غیر دیر خدای عالمک
صانعیدر و عالم آنک مصنوعیدر صانع کالات صفت لر بله موصوف و نقصان
صفت لر دن متزه در و صانع اهل شریعت عنندنه موجود مختار در اولوونکه
عالمی دبلدی موجود ایلدی و اگر دیر ایسه به معلوم ایدر یعنی فعلی
وترکی جائدر حکما کونک خلافتنه در نومه معلوم اولدیسه اهل شریعت
دیر لر که اول مخلوق آنکه صانع تعالی و قدس حصر تلری خالق ایلدی بر جوهر
ایدی اول جوهره روح اول دیر لر عالم ملک و عالم ملکوتک خلق اولنسنی
مراد ایلدکده اول جوهره نظر ایلدی جوهره ریویب حوشه کلدی زبده
قند آسازیده و خلاصه سی یوزیه چیقوب درد و کدورتی کوبنه قهرنده قالدی
باری تعالی حصر تلری ریده سندن مراتب عالم ارواحی خاق ایلدی و در دندن
مراتب عالم اجسامی خاق ایلدی مراتب عالم ارواحی اون اوح قسم ایلدی
که جوهر اول ایله اون درت قسم اولور عالم ارواحی اون اوح قسم اولدیغنه

شود و عالم را معلوم کرد، و چون این مقدمات معلوم کردی بدانکه اهل شریعت میگویند او را چه که صانع عالمی دلیل
و قدس بسیار در جوهری بود و آن جوهر روح و است چون خدای تعالی خواست که عالم را و عالم ملکوت را بسازد و بد

بدان جوهر نظر کرد و آن جوهر نکد است و عیوش آمد آنچه زنده و خلاصه آن جوهر بود مرید آمد مرثالی زنده قندو آنچه در وی کدورت بود در تک شست ۹ مرثال دردی قدس حق عزوجل از آن زنده مراتب عالم ارواح بیافرید و آن دردی

مراتب عالم اجسام پیدا آورد
عالم ارواح سیرده قسم گردانید
چنانکه با جوهر اول چهارده
قسم میشد و دلیل بر آنکه عالم
ارواح سیرده است آنست که
مراتب اجسام سیرده است
و ظاهر عنوان باطنست و ملک
عز و ارملکوتش ای درویش
گفته اند که افریدن ملک مرثال
ملکوتش و اساس ملکوت
مرثال جبروت است تا از ملک
استدلال کنند در حیرت

فصل

در بیان روح و عالم ارواح
و مراتب آن بدانکه روح
جوهر سسپست و محرك
حسست در مرتبه نبات
باطم است و در مرتبه حیوان
بالاختیار و در مرتبه انسان
بالعقل و کربان عسارت هم
ممکنی عبارت دیگر بگویم
داناتکه روح جوهر
لطیف است و قابل تقسم و تجزیه
نیست و از عالم امر است بلکه
خود عالم امر است و جسم جوهر
سکتیف است و قابل تجزیه
و تقسم است و از عالم خلقت
بلکه خود عالم خلقت است اکنون

مراتب ارواح را بدین چون
حدای تعالی خواست که عالم
ارواح را بیافریند یا زنده
بورانی نظر کرد آن زنده
نکد است و عیوش آمد از زنده
و خلاصه آن روح حاتم
اسما بیافرید و از زنده و خلاصه آن باقی ارواح را بیافرید
و از خلاصه آن باقی ارواح اسما بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح عارفان
بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح زهاد بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح مؤمنان
بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح بدیشان و از خلاصه آن باقی ارواح کافران و از آن پس ارواح حیوانات و از آن پس ارواح
بیانات بیافرید و با هر وی چندین هزار ملائک بیافرید عالم ملکوت تمام شد فصل در بیان مراتب عالم اجسام

دلیل اول در که مراتب اجسام اوین اوچدر و ظاهر ایسه باطنك عنوانی و ملك
ملكوتك غونه سیدرای عارف اهل حقیقت دیر لکه عالم ملك ملكوت مثالی
اوزره و ملكوت جبروت مثالی او زره خلقی او انمشدر تا ملكدن جبروت
اوزره استدلال ایدر ل

فصل در بیان روح و عالم ارواح و مراتب آن

معلوم اولسونکه روح جوهر بسیط و محرك حسست در مرتبه نباته باطنم
و مرتبه حیوانه بالاختیار و مرتبه انسانه بالعقل محرك در خیر الحقیقین
نسفی حسرتلری بر مادی تسهیل الله فهم و شاسه اعتنا و تعظیم ایچون
تکرار عادتلری اولد یغسندن طریق دیگر ایله ابضاح ایدوب بیورر لکه که روح
جوهر لطیفه قدر قابل تقسیم و تجزیه دکلدر و عالم امر دندر بلکه کدوسی
بالذات عالم امر در قل الروح من امر ربی نو معانی با طقدر و جسم جوهر
کنیه قدر قابل تقسیم و تجزیه در و عالم خلقت دندر بلکه کدوسی عالم خلقت
مراتب ارواحی بیان مقامنده بیورر لکه چونکه مولای متعال حسرتلری
دید بلکه عالم ارواحی خلق ایله اول زنده بورانیه نظر ایلدی همان اول
زنده را بیوب جوشه کلدی آن ملک صاف سندن روح خاتم الانبیای خلق
ایلدی بعده اول باقی قلات خلاصه دن ارواح اولوالعزی خلق ایلدی و انك
بقیه سندن ارواح رسل علیهم الصلا و السلامی خلق ایلدی و انك
بقیه سندن ارواح انبیای خلق ایلدی و اول باقی خلاصه دن ارواح اولیای
و انك بقیه سندن ارواح عارفانی و انك بقیه سندن ارواح عبادی
و انك بقیه سندن ارواح عبادی و انك بقیه سندن ارواح مؤمنانی و انك
بقیه سندن ارواح بدیشان و انك بقیه سندن ارواح کفاری و انك
بقیه سندن ارواح حیواناتی و انك بقیه سندن ارواح نباتاتی خلق ایلوب
و هر ر روح ایله نیچه بیک ملائکه خلقی و انك بقیه سندن ارواح عبادی و انك بقیه سندن ارواح مؤمنانی و انك بقیه سندن ارواح کفاری و انك بقیه سندن ارواح بدیشان و انك بقیه سندن ارواح نباتاتی خلق ایلوب

فصل در بیان مراتب عالم اجسام

معلوم اولسونکه حدای تعالی دید بلکه عالم اجسامی خلق ایله اول دردی
طلانیه نظر ایلدی همان اول دردی را بیوب جوشه کلدی آن ملک زنده

اسما بیافرید و از زنده و خلاصه ۳ آن باقی ارواح اول العزم بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح رسل بیافرید
و از خلاصه آن باقی ارواح اسما بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح اولسا بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح عارفان
بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح زهاد بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح مؤمنان
بیافرید و از خلاصه آن باقی ارواح بدیشان و از خلاصه آن باقی ارواح کافران و از آن پس ارواح حیوانات و از آن پس ارواح
بیانات بیافرید و با هر وی چندین هزار ملائک بیافرید عالم ملکوت تمام شد فصل در بیان مراتب عالم اجسام

بدانکه خدای تعالی خواست که

عالم اسما و سیافر شد
 بدان در دظلماتی نظر کرد
 آن درد بکداحت و بوحوش
 آمد از زنده و خلاصه آن عرش
 سیافر بد واران رنده باقی
 گریسی سیافر بد واران رنده
 باقی آسمان هفتم سیافر بد
 واز رنده و خلاصه آن باقی
 آسمان ششم واز خلاصه آن باقی
 آسمان پنجم واز خلاصه آن باقی
 آسمان چهارم واز خلاصه آن
 باقی آسمان سوم واز خلاصه
 آن باقی آسمان دوم واز خلاصه
 آن باقی آسمان اول واز خلاصه
 آن باقی عصر آتش واز خلاصه
 آن باقی عصر هوا واز خلاصه
 آن باقی عصر آب واز خلاصه
 آن باقی عصر خاک پس معدرات
 عالم ملکوت بیست و هشت
 آمد چه هارده ملک و چهارده
 ملکوت مرکب سه آمد جاد
 و نبات و حیوان و همچنین
 معدرات حروف تهجی بیست
 و هشت آمد بدو کلمه سه
 آمد اسم و فعل و حرف ای
 درویش در پس هیچ سخن
 بیست که معدرات ملک
 و ملکوت بیست و هشتند
 معص در آنست که اول عالم
 ارواح است بعد از آن عالم
 احسام یا اول عالم احسام است
 انکس عالم ارواح یا هر دو
 معاست و دیگر آنکه اول مرتبه
 اعلی پید آمدن بران مرتبه
 اسفل رسید یا اول مرتبه اسفل
 پید آمدن و بران مرتبه اعلی
 رسید در پس سخن نامل بسیار کن
 نادر و مشکوف کرد و نامهن
 دراز شود و آنه قعود نامهن

و خلاصه شدند عرش اعلا بی خلق ایلدی بعده اول باقی خلاصه دن کرسی بی
 خلق ایلدی و آنک بقیه شدند سماء سابعی خلق ایلدی و آنک بقیه شدند
 سماء سادسی و آنک بقیه شدند سماء خامسی و آنک بقیه شدند سماء رابعی
 و آنک بقیه شدند سماء ثالثی و آنک بقیه شدند ایلکخی سمایی و آنک بقیه شدند
 برهمنی سمایی خلق ایلدی ایلک بقیه شدند عنصر آتشی و آنک بقیه شدند
 عنصر هوایی و آنک بقیه شدند عنصر آبی و آنک بقیه شدند عنصر
 خاکی خلق ایلدی و معدرات عالم ملکوت یکری سکر اولدی اون دردی
 ملک اون دردی ملکوت و مر کباتی اوج صنف ایلدی جمادات حیوانات
 نباتات تنه کیم حرف هعناک معدراتی یکری سکر و کلمه سی اوج اولدی یعنی
 کبی یعنی اسم فعل حرف ای عارف معدرات عالم یکری سکر و مر کباتی اوج
 اولسی و حرف تهجی دخی یکری سکر و مر کباتی اوج اولسی لسان حال
 ایله نو عالم رکناک الله اولدی یعنی ایما و اشعار و اول کتابک ایچینده اسم اعظم
 نوع نبی آدم اولدی یعنی اخبار ایتمه که در پس بر صورتیجه ارباب شهود
 و عرفان و اصحاب کمال و وجدان حرفات کائناتی او قورلر بوقسه صحائف
 او را قسده مسطور اولان حرفاتی هر رکبسه بیه او قومه که کند در حرفات
 کائناتک هر حرف قسده نیچو یک اسرار ممدوح و هر رکبسمانده هزاران
 معانی مند بخدرا و افاده اولان حرفات مسطورات آنلرک دلائل و القاطعیدر
 خاتم ایبا علیه افضل النجایا یا ای دکل ایدی بلکه کتاب کبیر کائناتی
 او قومه مشغول ایدی نظم

ففی کل شیء له آیه * تدل علی أنه الواحد

بطم مترجه

کل کتاب کائناتی او قومه سی قیل * معنی قرآنه اوابق استر ایسک آشنا
 که به نلک اسمنی یاد ایتمه که حاح اوار کشی و بلکه ذات که به بی نواقح حج اولور ادا
 بیت

هر کیه ای که زمین روید * وحده لا شریک له کوید

بیت

برک درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتر بیست معرفت کرد کار
 مؤلف سور که معدرات عالم یکری سکر اولدی ده اشتباه بود فقط اشتباه
 آنده در که حق تعالی حضرت نلری اول عالم ارواحی اندنده مکره عالم اجسامی

فصل در بیان مراتب ارواح در مراتب اجسام هر يك بر يك در مقام عرشه قام روح خاتم انبيا شد و صومعه و خلوتخانه او كشت و كرسي مقام ارواح اولوالعزم شد و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان هفتم مقام ارواح رسل شد و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان ششم ۱۱ مقام ارواح انبيا شد و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان

بغصم مقام ارواح اوليا و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان چهارم مقام ارواح عارفان شد و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان سيوم مقام ارواح زهاد و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و آسمان دوم مقام ارواح عناد شد و صومعه و خلوتخانه ايشان و آسمان اول مقام ارواح مؤمنان و صومعه و خلوتخانه ايشان كشت و عنصر آتش و هوا مقام ارواح بددينان شد و عنصر

آب و خاک مقام ارواح كفار شد و جسم حيوان و نبات مقام ارواح ايشان شدند و ارواح بددينان و كافران در عناصر كه ارباب تضبايع اند و مقام عناصر اسفل سافلين است و هر يك را از افراد ارواح مقام اعلی و اسفل تا اسفل السافلين است و هر يك را از افراد ارواح نزول ميابد كرد و خود شناس مييابد و خدا شناس و بارز بعباده عروجي بايد كرد و بتمام اول خود مي يابند و بسبب و چون بتمام اول رسيد عروج هر يك تمام كرد و دائره هر يك تمام شود چون دائره تمام شود ترقی ممكن نبود ترقی ناپذير بپايش نيست اما در راه مادن ممكن است و اسفل

يا خود اول عالم اجسامی اند نصبر كه عالم ارواحي خلق ايلدی يا خود ايكدينى برابری خلق ايلدی و بر محل اشتباه دخی بود كه اول مرتبه اعلايی خلق ايدوب مرتبه مرتبه اسفله می اير شدی يا خود اول مرتبه اسفلی خلق ايدوب مرتبه مرتبه اعلايه می اير شدی بونده چوق تامل لازم در كه عارغه كشف اوله ايدوب مؤلف بيان يورمديلر

فصل در بیان مراتب ارواح در مراتب اجسام هر يك بهر يك در مقام

مراتب ارواح مراتب اجسام مدن قننی مرتبه به مختص اولد یعنی بیان مقامانده يورلر كه در عرش اعلی مقام خاتم انبيا و آنك صومعه و خلوتخانه سی اولدی و كرسي مقام ارواح اولوالعزم و آنلك صومعه و خلوتخانه لری اولدی فلک هفتم مقام ارواح رسل و آنلك صومعه و خلوتخانه لری اولدی فلک ششم مقام ارواح انبيا فلک پنجم مقام ارواح اوليا فلک چارم مقام ارواح عارفان فلک سيوم مقام ارواح زاهدان فلک دوم مقام ارواح عابدان فلک يكم مقام ارواح مؤمنان و آنلك صومعه و خلوتخانه لری اولدی عنصر آتش و عنصر هوا مقام ارواح زنا دقه و عنصر آب و خاک مقام ارواح كفار اولدی و جسم حيوان و نبات آنلك روحلر به مقام اولدی خلاصه كلام ارواح كافران و بددينان عناصر و طبایعه در مقام عناصر ايسه اسفل سافليند و جميع افراد ارواحی لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ثم رددناه اسفل سافلين مصعون منفي اوزره لابد مقام اعلا دن اسفل سافليه كئورلر هر يك يئنك نزلدن قورنلنى امكانى بو قدر اكر اسفلده كئورنفتنى و بر يسنی ييلدى ايسه بشكر اكر اسفلدن اهلايه عروج ايدوب اهل شريعت هئندنده انجق مقام اولنه قدر ابر شملك همكى اولو و مقام اولتر ينه ابر يشورلر ايسه هر يك عروج دائره لری تمام اولمش اولور دائره تمام اولدقند نصبر كه ارتقى ترقى اولوز بر ابر نهايت ترقى مقام اوله قدر در مقام اولدن زياده يه ترقى اهل شريعت هئندنده همكى دكادر اما مقام اوله ابر شحيوب يولده قالمق هئكندند اكر يولده قالمق همكى اولمى دى انزال كنن

در راه مادن همكى سؤدى انزال كئوب و ارسال رسل عيئ بودى و چون عالم ارواح و عالم اجسام بساير دك آسكا همعادن و ارباب و حيوان كه مواليد اند بيدا آورد و در آخر همه آدم و حوايا يار بد و قسه آن سياست و اين رساله حاى آن سخنان نيست آنكه اهر ريدان آدم بيدا آمدند و آيندو نشدريج تكمال خود ميرسد و هر يك تا ماول مقام خود عروج ممكنند تا دائره هر يك تمام ميشود يهي كمال هر يك است كه معنى تمام كئندد و چدنما بنسند ادر اول مقام خود در سئند و در زمانه ناند

وارسال رسل و تربیت استادان و ارشاد مردم شدن عبث و حاصلی تحصیل
قیمت نداشتن اولو را بدی پس نوموال اوزره عالم ارواح و عالم اجسام خلق
اولند بیسه اولوقت ووالیدئلله که معدنیات نباتات حیوانات پیدا اولدی
جهل سنک آخرنده آدم وحو اخلق اولنوب آدم اولادی ظهوره کلمه باشلدی
تا که تربیه و تدریج له کند و کمال رینی بولوب هر بریسی مقام اولنه عروج ایتمکله
دائرة لری تمام اوله ز بر اهر بر بنی آدمک کالی اولدر که سعی و اهتمام و ورزش تام
ایله مقام اولنه ابریشوب بولده قالمیه بولده قالمیه چاره ندرد بوسوال اولنور
ایسه شوق درجه جواب و بریلور ~~که~~ انسان و خدا نیست خدا و نبوت خاتم
الانبیای مع التصدیق ممکن اولدی یعنی مرتبه متاهیدن اجتناب و او امره
امتنال ایده رک اوج صفتی کند و نه سنده مالکله ایتمک لازمدر برنجی بودر که هر
اقوال و افعالننده استقامت یعنی طو غیر یلق ایکنجی جمیع مخلوقات ~~که~~
انسان و کرک حیوانات رحم و شفقت ایتمکدر او چنجی هر برغل و غشیدن
قلبی آینه کبی صافی و مجلی ایتمکدر زیر اهر بر اهل کماله اوصاف ثلثه
مذکور ره باده سیله لازمدر آنلر اولد قبحه درجه علیایه ترقی ممکن اولر
دیشلر

فصل معلوم اولسونکه ذکر اولسان اون درت مرتبه خلقیدر کسی دکلدر
و خلق خداده تبدیل و تعمیر بوقدر دین حنیف و دین قیم و فطره الله دیدکاری
بودر جمیع آدمیان بوفطرت اوزره خلق اولغشدر بولره مراتب ارواح و درلر اگر
بمراتب کسی اولیدی ممکن اولورایدیکه هر بر روح کسب ایله کند و مقام
اولینی تجاوز ایدوب اندن اعلی مقامه ترقی ایدر ایدی مثلاً کسب ایله اولیا
مقام انبیایه و انبیاء مقام رساله و رسل مقام اولوالعزمه و اولوالعزم مقام
خاتمه ابریشورلری و هر بر مقامده الی مالانهایه ترقی ممکن اولور ایدی بوا یسه
ممکن دکلدر اما مقام اولنه ابریشه میوب بولده قالمق ممکندرای عارف اهل
شریعته بولکلر ندن معلوم اولدیکه هر بر روح کونه خلق اولندیلر
ایسه اول خلقت اوزره ظهور ایدرلر و مقام معلوم ندن ایلر و به تقدیم ایده منلر
اشته ارواحک بوعالمه کلوب کیتلری سیاق مذکور اوزره اولور که هر برینک
مقام معلومی اولوب آندن زیاده ترقی ممکن اولر هر بقدر نفس تنده تعیش
ایدلر و هر بقدر نفس آلوب و برلر و هر بقدر برلر و ایچلر و کلام سویلرلر
و هر بقدر کونا کون صنایع و انواع علوم و فنون تعلیم و تعلم و هر بقدر عبادت

بدانکه این چهار مرتبه
خلق اندن کسی و در خلق
خدا تبدیل نیست دین حنیف
و دین قیم و فطره الله ایست که
جهل آدمیان را بدان فطرت
آفریده است و آن مراتب
ارواح است اگر چنانکه این
مراتب کسی بودی ممکن
بودی که هر یک یکسب از مقام
اول خود در گذشتی و بتمام
مالا ترقی اولیا یکسب مقام
انبیاء رسیدندی و انبیاء مقام
رسل و رسل مقام اولوالعزمه و اولوالعزم مقام خاتم علیه الصلوة
والسلام و در همه این ترقی
ممکن بودی ولیکن در راه
ماندن ممکن است و از مقام
خود در گذشتن ممکن نیست ای
درویش این چنین که مقام
و مراتب ارواح را دانستی که
هر یک را چنانکه آفریدند
آفریند و از مقام معلوم خود
غفلت ندرار و چون بدین
عالم آیند و آرد ایشان همچین
باشد و هر یک را قدری معلوم
باشد که ازان در نتوانند
گذشت یعنی هر روحی که بدین
عالم آیند از احدی پیدا
و مقداری معلوم باشد که ازان
در نتوانند گذشت یعنی
چندگاه در قالب بمانند و چند
نفس نند و چند نفس نروند و چه
خورند و چه کوند و چه
کار کنند و چه آموزند و چند
آموزند و در چه کارها ایچین
میدان و امکان ندارد بر کسی
مردخت چنبند و چبری در دل
کسی بگذرد

وطاعت ایدر لر ایسه جمیع افعال و احوال لرنده مقام معلوم لرندن ر یاده به
 زنی ایده مزلر بر ا مقام لر ی حق تعالی نك خلق و اراده سیله در کسی دکادر
 حتی خدای تعالی نك علم و اراده سی اولد قجه اغا جلد به بر اقلر خ کت و بر
 کسه نك خاطر بنه سیله برشی خطور و دخالت ایده مز اهل شر یعتك
 نوکلا ملرندن منقهم اولان هر نقدر صراحة آدمیان مجبور در دیر لر ایسه ده
 بالضروره مجبور و املق لازم کلو ر زیر کائناتنده هر نه اولمش و اوله جق
 ایسه جله سی حقك اراده سیله اولوب اراده نك خلافتنده برشی اولیمه جقدر
 به سبحان من لایحی فی مملکه الاما شاءه دیر لر پس بوتقدیر ججه جمیع آدمیان
 افعال و اقوال و نبات لرنده مجبور و املق لازم کلوب جبر یه اوز ره وارد اولان
 استله اهل شریعت اوز ره ده وارد اولو ر اهل شر یعتك خلقا الله دندر و کس با
 قولند ر و جبر و مدوح و جبر متوسط کبی ایراد ایلد کاری اجوبه بوسؤل رفیع
 ایده مز نومسئله ده آنلرک اساس اعتقادی معلوم هله تابعدر علم معلومه
 تابع دکادر دیر لر پس معلوم هله تابع اولدیغندن هر برشی ایچون مقیدار
 معلوم اولوب آنی تجاور همکن اوله مز نه کوبه مولای متعال ازلده ییلدی
 و یلدی ایسه او یله اوله جقدر اما اهل حکمت عنقدنده علم معلومه تابعدر
 بنی آدم ایچون احوال و اقوال لرنده مقدر معلوم بو قدر مثلا تحصیل درجات و علم
 و مال و شقاوت و سعادت و غوایت و هدایت و احوال ظاهره و باطنه جله سی
 انسانه تعلق ایدر نومذهب حکما اوز ره انسان ایچون اختیار جزئی ثابت
 اولوب جبر دن قو رتیلور

محاکمة بین اهل الشریعة و اهل الحکمة

اهل شریعت عنقدنده جمیع الله باحق تعالی نك علم و اراده و قضا و قدر یله
 اولدیغنی ثابتدر احادیث و آیاتند دلایل لری چوققدر اهلینك معلومیدر آنلرک
 ذکر ینه بو مختصرک تعمیلی بو قدر اهل حکمت طرفندن آنلره چوق سؤال
 وارد اولور از جله به برقی سؤال بودر که حکما آنلره دیر لر که ای اهل شریعت
 سزک کلام مکروه تنافض وارد ر زیر اسز دیور سکر که ارواح ایچون مقام
 معلوم اولوب اندن ر یاده به زنی همکن دکادر اما بولنده قالمق ممکندر مادامکه
 مخلوقاتك جمیع احوال و افعالی و حتی خاطر لر ینه تحطرایدن خیر و شر
 و نفع و ضرر خدانك علمنه تابعدر علم ایسه اراده دیمك اولور پس اراده نك
 خلافتنده عالمه برشی جریان ایقك همکن دکادر بوتقدیر ججه اراده جزئی سی

بی علم و ارادت حق ای درویش
 بر ا بر سخنا سیمار سخن
 ی آید اگر چه اهل شر یعت
 ر مان عینکو یندکه آدمی
 مجبور است اما ازین سخنان
 لازم باشد که آدمی مجبور
 باشد چون بزدیک ایشان علم
 و ارادت حق است هر ججه
 هست و امکان ندارد که ر
 ثلاث ارادت حق جبری پیدا
 آید س جله آدمیان در اقوال
 و افعال و ور باشد و این
 سخن ناسر آنست که معلوم نایم
 علم است نه علم تابع معلوم
 و نزدیک ایشان معلوم نایم
 علم است پس هر چیز که باشد
 اورا مقداری معلوم باشد که
 از آن در نتواند گذشت
 همچنانکه خدای تعالی
 در اول دانسته باشد چنان باشد
 و نزدیک اهل حکمت علم تابع
 معلوم است پس احوال و اقوال
 مردم را مقداری معلوم نباشد
 تحصیل علم و تحصیل مال بعضی
 آدمی تعلق دارد هر چند سی
 بیش کند علم و مال بیش حاصل
 شود تبکی و بدی کردن
 و بسیار خوردن و ناخیار وی
 تعلق دارد و در جله کارها
 همچنن میدان سخن در از شد
 و از مقصود و رافنادیم

اثبات ایتمه کز بهی اولدیغندن ماهدا انزال کتب وار سال رسلدن نه فائده اولدی طایعه ثواب وعاصیه هذاب ایتمه وار باب جنایاته حدود شرعی تقدیر ایتمه و حتی امر و نیک صدور دخی عیث اولقی لازم کلور زیرا عالمده اراده نك خلافتده بر سننه حرکت ایتمه ممکن دکلدر امر و نهی ایسه آمرک اراده سنك خلافتده حرکت مقتدر اولان کیم سننه به اولور خسلان اراده حرکتی تحقیق اینمیان اشیایه امر و نهی ایجاب ایتمه مثلا کاتب اننده کی قلبی استمدیکی کبی استعمال و غیر یک ایدر قلسده اولان حرکت وسکون کاتر کدر بوصورنده کاتبک قلمه کتب لانتکتب دیو امر و نهی بنده معنی یوقدر بوسواله اهل شریعت طرفندن هر تقدیر اجوبه ویرلدی ایسه ده رفیع اولنم یوب لایستل عمایقعل رسته سیله بر بسته فالدی اما اکثر متکلمین و بعض سادات صوفیه دن شیخا کبر و غیر یلری کبی علم معلومه تابعدر دیوب مذهب حکمانی تصدیق ایندیلر نعم برلردخی بوسله ده حکمانی تکذیب ایدمه به چکمز بدیهیدر زیرا اعمال وافعال عبادک نزد الهی بدهی مقبول و بعضی بهیغوضدر مقبولنه ثواب و نعمت و میغوضنه عذاب و نقيمت ایله جزا اولنه جقدر اشته بوسله ده ایکی طائفه نك استدعاری اثباته احادیث و آیتدن اذله لری چوقدر و ابکیسیده مصیدر اهل شریعت اهیان ثابتیه که حضرت احدیت و جامع جمیع اسماء و صفاتندرا کانظر معالوم علیه تابعدر دیدی اما صوفیه و اهل حکمت اعیان ثابتیه دن صکره اولان تعیناته نظرا علم معلومه تابعدر دیدیلر تأمل و لکل وجهه

فصل معلوم اولسونکه بر کیمه نك روحی مقام ایمانده ایکن بدندن مفارقت ایدر ایسه اول روح نرقیسی فلک قره قدر اولور و اگر مقام عبادنده ایکن مفارقت ایدر ایسه فلک عطاردده قدر اولور و جمیع مقامانده بوقیاس اوزره در یعنی دنیاسده روحی قنقی مقامده ایکن مفارقت ایدر ایسه رجوعی اول مقامه قدر اولور اما حیف عظیم شول کیمه به اولور که کندو مقام اولنده ایرشه که قادر اوله مزاعنا الله تعالی عن ذلک اشته مر اقب تسعه نك هروج و ترقیسی بو کیفیت اوزره اولور اما شول کیمه که بوقالب تنده ایکن مقام ایمانه ایرشماش ایسه اول روح هر روحی آسمانه اوله مزیدنی قنقی آسماندن اولور ایسه اولسون ای سالک هر بر کیمه که تصدیق خدا و اتباع انبیایتمز ایسه مقام اولنه ایرشه مز بوضفده اولان آدمیان صورتا آدمیدر اما سیر تا آدمی دکلدر

فصل

پد انکه روح هر که در مقام ایمان مفارقت کند باز کشت او با آسمان یکم باشد و روح هر که در مقام عبادت مفارقت کند باز کشت او با آسمان دوم باشد و در جله مقامات هم چنین میدان هر یک در آن مقام که مفارقت کند باز کشت ایشان باهل آن مقام باشد و حیف عظیم باشد که کسی ب مقام اول خود نتواند رسید حال این نه مرتبه چنین باشد که گفته شد اما آنکه درین قالب مقام ایمان نرسید باز کشت او با آسمان نخواهد بود

حتی‌ارباب بصیرت اولان عارف‌لر بر شخصی کوردکاری وقتنده باطنی نه صورتنده اولدیغنی مشاهده ایدرلر حتی خواجۀ بزرگ خواهجه بهاؤال‌الدین حضرت نلری مریدانسدن بر طایفه‌نک باطنی خنز بر صورتنده مشاهده یتدکرلر بیچون این خوکانما بکار قمتده دیوسؤال ایدرلر ایدی و برم شیخمنز کوردیکی شخصک باطنی نه صفتده اولدیغنی خبر و بر رایدی شو یله که بر قاج بیک نفوس آدمی میده انجی بردانه باطنی آدمی اولمش بولنور دبر ایدی مثلار کیمسه‌نک طبیعتنده خلقی تجیده اینمک و ارایسه باطنی حیة وعقرب صفتنده واکر غنام و غمازایسه باطنی قرد و سناس صورتنده واکر کسلان ایسه حار و کور صورتنده واکر طماع ایسه غل و خنفسا صورتنده واکر دنیا به حریص ایسه آت و قاطر صورتنده اولدیغنی ایما ایدر ایدی اگر بر کیمسه‌نک صورتی کبی سیرتی دخی آدمی صورتنده اولمش ایسه طویله و حسن مآب او یله اولان ذات ظاهر و باطنده عالمه رجتدرار واح انبیاء اولیا اکامشاقدر ودرجه سی درجۀ حقیقتدر هر قدر ظاهرده عامی و طالعدره رای ایسه ده زیر امر اتب انسانیه‌نک غایتی بورایه قدردر بونک فوقنده مرئیه یوقدر لولاک لولاک لما خلقت الافلاک خطابی بوصفده اولان ذاتلر خطابدر بو یله اولان ذاتک انجی محنت و مشقتی و حی بدنددن مغارقت ایدغیجه قدردر انده کرم عالم علویده ار واح انبیاء اولیا و ملائکه ایله تعیم ایدی و تلذذ سرمدیده اولور و خلقت عالم و آدمدن مراد بولکالی یوقدر بیت

مرشد کامل بولوب اوز یکی انسان ایده کور

صورتا آدم اولوب معناده حیوان یوریه

اما باطنی آدمی اولیان کیمسه بایندند بلکه باینند دوندرباهام ایچون عالم
علوی بول بوقدن زبر عالم علوی کاشانه اکان و قراکاره ارباب طهارت و عرفاندر
هم وقتواسی اولیان کیمسه نیک محلی عالم سفلیدر عالم سفلی ایسه جهنمدرای
عارف روح اولدکه جوهر اؤلدر اکر آدم در اسک اودر شول حیثیتند که
بوارواح آنده ایدیلر و آندن ظهوره کلدیلر الست بر بیکم خطایی انزه
بیورلدی هر کیمکه بلی دیدی هاولی اولدی و هر کیمکه دیدی سفلی اولدی
و هر کیمکه بلی دیدی لکن تقصیر ایلوب مقام اعانه ابرشدهی سفلیده قالدی

از هر کدام که باشد ای
درویش هر که مقام خود نرسید
و تصدیق خدا و تقلید انبیا نکند
اگر چه صورت آدمیان
دارد اما معنی آدمیان
ندارد از حساب بهایست بلکه
از بهایم فرو تراست و بهایم را
ب عالم عدلی رانده است
از جهت آنکه عالم عدلی
صومعه و خلوتخانه با کائنات
بای ملائکه و اهل طهارت
و عی و نقوی عالم علوی
توان رسید ای درویش روح
اول که جوهر اولست اگر
آدم کو بی هم اوست از جهت
آنکه این ارواح در قی بودند
و از وی بیر و آوردند
فرو بردند که است بر یکم هر که
گفت بلی فلوی گشت و هر که
نکست بلی سقی شد و هر که
گفت بلی و مقصیر کرد و مقام
ایمان نرسد سقیم ماند و آنکه
نکست بلی امکان ندارد که
مقام ایمان رسد

چون اولدرا آدم گفتند چیزیکه از وی جدا گشت آنرا حواش و اندند این آدم و حوا در بهشت بودند تا آنگاه بدخست نزدیک شدند و از بهشت بیرون آمدند پس بهشت را مرتب باشد ۱۶ و درخت را هم مرتب باشد بهشت فانی بود و بهشت باقی نیز بدین

مطلقا بی دیمیان روح مقام ایمانه ایر شه مک احقانی بود در چونکه اول انسانه آدم دید بلر و آنک ضلعندن بر ذات پیدا اولدی ا کا حوا دید بلر و حوا ابله آدم جنتده اید بلر شهره منیه به تقر ایتد کبری ایچون جنتندن طشره کلد بلر مؤلف بیوررکه جنت ایچون مرتب واردر و شجره ایچون دخی مرتب واردر بهشت فانی بهشت باقی واردر اهلک معلومید راشته اهل شریعت

هندنده عالم کبیرک ظهو ری و نزول و عروجی منوال مشروح او ز ره اولور اما اهل تصوف بوز دل و عروج غیری بر نزول و عروج اثبات ایتد بلر

فصل ای عارف معلوم اولسونکه انبیا و اولیا ایچون موت طبعی عین اول بر عروج واردر چونکه انلر موتو اقبل ان توفوا و اوله قبری ایچون هر کسک موت طبعی عین صکره کوره جکری احوالی انلر موت طبعی عین اول کورور و احوال آخرتی نداده مشاهده ایدوب علم الیقین مرتبه سندن عین الیقین مرتبه سته ایر شورلر انک ایچون امام علی **علیه السلام** کشف الغطاء مازددت یقینا بیور مشدر یت

موتو اقبل ان توفوا سینه مظهر اولان

کو روی انلر حشر و نشری نفیض صور اولدن چونکه اصل انسانک حجابی کندو جسم عنصر بسیمدر روح جسم بدن طشره کلد کده هیچ بر نسنه ا کا حجاب اوله مز (مصراع) حجاب راه توی حافظ از میان برخیز و عروج انبیا ایکی نوعدر با سادر روح ابله اولور یا روح مع الجسم اولور اما عروج اولیا فقط روح ابله اولور مؤلف بیوررکه بوموضعده بزم غرضه زتنیه درویشان و ترغیب سالکاندرا کمر یا ضات و مجاهدانده تکامل ایتیموب مقام اصلیلرندن کبر و قالمه رق دولت ادبیه و سعادت شرمده نائل اوله لر سالک سه عادت عظمی دکامیدر که بعد الموت واقع اوله جق احوالی بونده مشاهده ایدوب واره جق مقام و ما سنی معاینه یلیه ای سالک راه حقیقت بوندن الزم بر می اولور میکه بعد الموت واقع اوله جق احوالک سکاد نیاده ایکن معلوم اوله انسان بومعیندن غافلدر اگر غافل اولمیدنی بوز و شب غیرت ایدوب احوال اخر و سنی بونده معاینه و اصلاح ایتیمکه اهتمام ایدر ایدی زیرا ایکی کونلک بر بلده به سفر ایتیمک لازم کاسه واره جق محلی تجسس و استخبار و درلودن و تدارکات سفریه

اهل شریعت عالم کبیرا بدین طریق پیدا آوردند نزول و عروج بدین طریق بود که گفته شده اهل تصوف بغیر این نزول و عروج عروج دیگر میکو بند

فصل

ای درویش چون نزول و عروج و اداسی اکنون بدانکه انبیا و اولیا را پیش از موت طبعی عروج دیگر هست از جهت آنکه ایشان پیش از موت طبعی می میرند و آنچه دیگران بعد از موت طبعی خواهند دید ایشان پیش از موت طبعی می بینند و احوال بشر از موت طبعی ایشانرا معلوم میشود و از مرتبه علم الیقین بره من عین الیقین می رسند از جهت آنکه حجاب آدمیان جسمت چون روح از جسم بیرون آید هیچ چیز دیگر حجاب او نمیشود و عروج انما دو نوعست شاید که بروج ناشدی جسم و شاید که بروج و جسم بود و عروج اولیا یک نوع باشد عروج بروج ناشدی جسم چون این مقدمات معلوم مگردی اکنون بدانکه عرض ما درین موضع تنبیه بوز و بشان و ترغیب سالکان است تا در ریاضات و مجاهدات کاهل نشوند و باز نمانند بدین سعادت و دولت رسند بعد از رضای خدای تعالی کدام

سعادت بهتر از این باشد که احوال بعد از مرگ سالک را مشاهده افتد و مقام بازگشت او را معاینه شود استحضار ای درویش این کار عظیم است که احوال بعد از مرگ سالک معاینه شود و مردمان از این معنی غافل اند و اگر نمی پاستی که شب و روز در سعی و مشغولش بودند تا احوال بعد از مرگ برایشان مکشوف گشتی و مقامی سخته بازگشت

خدمت و سیوم و روح هر که
از این هرسه مقام خبر دارد
شیخ و پیشواست و هر که ازین
سه مقام خبر ندارد پیشوای را
نشانید و سلوک عبارت
از روش است و خدمت
عبارت از کوشش است
و عروج عبارت از بخشش است
تا من در روز نشود و از مقصود
باز غنائم اید و روش این
عروج بزرگ اهل تصوف
عبارت از آن است که روح
سالت در حال صحت و بیداری
از بدن سالت بیرون آید و احوالی
بعد از مرگ بروی مکشوف
خواهد گشت بیش از مرگ
بروی مکشوف گردد و بهشت
و دوزخ را مشاهده کند
و احوال بهشتیان و دوزخیان را
مطالع کند و از مرتبه علم
الباقین پایینتر رسد بعض
ارواح تا سامان اول برود
و روح بعض تا با سامان دوم برود
و همچو نیز تا برش ممکن است
برود و روح خاتم انبیاء برش
رفت از جهت آنکه هر یک
تا مقام اول خود عروج میتوانند
کرد و هر یک تا آنجا که بروند
و آنچه بیند چون بقالب باز آیند
جمله بیادشان آیند و حکایت
کنند اگر در صحو باشند
و روح بعضی یک روز در آسمانها
طاوف کند و بماند و روح
بعضی دو روز و روح بعضی
ز یاد از بر بماند و تازه
روز و روز و روز ممکن است
و شیخ ما میفرمود که روح
من سیزده روز ماند آنگاه
ببال آمد و قالب همچون مرده ۳
افتاده بود و عزیزی دیگر فرمود که روح من دوازده روز ماند آنگاه ببال
در آمد و هر چه در این روز دیده بود همه بیاد او بود و گفته شد که روح هر یک تا با اول مقام خود عروج کند طایفه
هم از اهل تصوف

استحضار اید در سفر آخرت ایسه نقل ابدی و رحلت سرمدیدر هر کس
قار و سونده مصمم و مقرر را بکنند از کاتندن صرف نظار ایتمه جای استغرا ایدر
الهام اهدان و افقنا الما نمجبه و تر ضاه عقلا دنیانک فانی اولد بغنی تعقل
ایتد کارندن مال و جاهه و عرو شبایتیه اعتماد ایتیبوب بر ساعت اقدم تحصیل
رضای حق و تعمیر باطنه روز و شب سبی و غیرت ایلد بلر صکره ندامت
و بشیما نای فائده اینته زاکر سفلیده معذب اولان اولاد آدم عالم عویده متنعیم
اولان برادرل یشک تنعم و تلذذ لردن خبردار اولانی لازم کله ایدی غبطه
و تحمیر لردن کند و لرین هلاک ایدر لرایدی سالکها اوچ نسنه زاده سیله
لازمدر برنجی سلوک ایکنجی خدمت اوچنجی عروج هر کیمده که باو اوچ
حالت وارد شیخ و مقتدا اولغه لا بقدر بوصفاته موصوف اولمین ذات مرشد
و هر بهر لکه لایق دکلدر سلوک معنایی رو شدن عبارتدر و خدمت سیمیدن
عبارتدر و عروج ترقی باطندن عبارتدر یعنی باطنی آن با آن قطع درجات
ایدوب مراتب علییه ترقی ایتیمکدر اهل تصوف عندند و ترقی شول
شیدن عبارتدر که سالک روحی صحت و یقظه حالنده جسمندن طشره
خروج ایدوب بعد احوال کوره جک احوال و مرجع و مآلنی و بهشت
و دوزخی و آنلر اربابی و کیفیت طالع بینی معاینه ایدوب علم الباقین
مرتبه سندن حق الباقین مرتبه سنه ابریشه لر بعض اولبای کرامک
روحی برنجی سمایه و بعضی لر یشک ایکنجی و اوچنجی سمایه قدر عروج ایدر
نهایت علی حسب مراتب عرش اعلایه قدر عروج ممکن اولور روح
خاتم انبیاء قاب قوسینه قدر عروج ایتمشدر بر اهر بر روح ایچون کند و مقام
اولنسه قدر عروج ممکندر و هر بریسی وارد بینی درجات و آنده مشاهده
ایتدیکی حالاتی قالب بدنه کلد کلدی و تقد و خاطر لرنده طوئوب حالت محوده
محرمه لر ینه حکایت ایدر لر بعضی لر یشک روحی بر کون سواده قالور
و بعضی لر یشک ایکی کون و دهار یاده اولوب تا و اون ایکی کونه قدر عروج
اولور مؤلف قدسنا الله بسره یورر که بر شیمز یور دیکه بنم روحم اون
اوچ کون سواده قالبو اندن صکره قالب بدنه کلدی قالب ایسه
بر اقلش میت کبی ایدی و عز یزدیکر بیور شد که بنم روحم اون کون
سواده قالبو اندن صکره قالب بدنه کلدی و یواون کون ظرفرنده
کور دیکی شیملرک کافه سی خاطر لرنده ایدی عز یزدیکر دن مر ادم مؤلف

اولدینغه ایجای لطیف واردر و بعضی یلر ینک بر ساعت و یا بر دقیقه
 عروج ایتدیکی اولور اصطلاح صوفیه ده نوکاسته عرق و بخودی دیرلر
 و بعضی سالک ضعف استعداد ساشی بتون بتون جذبیه واستغراقده قالوب
 محوره کلمه مقتدر اوله من استغراق دائمی مقتضای استعداد در یوقسه
 بعضی لک ظن ایتدیکی کبی قوت باطنیه نیک کثرت دلیله اواز خلاصه
 کلام هر اولینک کمد و مقام اوله قدر عروجی مکندر صوفیه دن بر طائفه
 دیرلر کد روح خاتم اندیا و اکابر اولیای شریقه قدر عروج ایتک مکندر یوطائفه
 ولایتی نوتدن اعلی مقام دیرلر مؤلف قدسنا الله بسره سور که بز نو بجی
 کشف الحقایق نام کایم ده تعصیل و ابصاح ایتدک تحقیقی طلب ایدن
 اکامرا جعت ایلسون طائفه مذکور دیرلر که نوتک باطنی ولایتی
 و ولایتک باطنی الهیتدر نوعی نون لفظندن معلوم اولور تحقیقی بودر که
 ولایت ایله نبوت بیننده عموم و خصوص مطلق واردر نبوت خاص ولایت
 عامدر نبوت تحقیقی ایتدیکی زانده ولایت بولور امانتوت ایلر رسالت بیننده
 عموم و خصوص مطلق واردر و بر قوله کوره عموم و خصوص من وجه
 واردر سعد الدینیه کوره مساوات واردر ولایت ایله نبوت بیننده عموم
 و خصوص مطلق اولدینغدن طائفه مذکوریه جواب و یریلور که
 نبوتک توجهی خلقه در ولایتک توجهی خلقه در زیر نبوت خبر
 و یرمکدن عبارتدر ولایت قرابت معناسنه در نبوت قدیرجه ولیده و نبیده ولایت
 واردر اشته صوفیه نیک الوایة اعلی من النبوة کلاملری بر نبیده هم ولایت
 و هم نبوت جمع اولدینغدن اول نبیک ولایتی نبوتندن اعلی دیمک اولور
 نوقسه امتندن اولان بر ولایتک ولایتی مطلقا تابع اولدینی نبیک نبوتندن
 اعلی اوله من ریرا امتنا ظنی تابع و پیرو معناسنه در هیچ بر وجهله
 تابع متبعو عندن اعلی املی ممکن دکلر اتمتی

فصل چونکه نوقده معلوم اولدیه ای عارف بیلکه دنیا نیک مدتی تمام
 اولوب قیامت کوی اولدیده هر بر قالین اجزاسنی جمع ایدوب روحلری
 کند و قاللرینه افراغ ایدوب تیرلندن شیره کتورلر سموات و ارضینی طی
 و تبدیل ایدوب جمیع آدمیانی عرصات شیره جمع و هر بر لیک حسابلری

میکو بند که روح خاتم فاش
 عروج میت و اندک کرد یعنی
 خاتم اساو و ایلایین طائفه
 ولایت رامتیه اعلی می نهند
 چنانکه از حلقه مراتب زیادت
 میدارند و این بحث در کتاب
 کشف الحقایق شرح تقریر
 کرده ایم و سر نبوت و سر
 ولایت را آماسان کرده ایم
 هر که خواهد از آما طلب
 دارد و این طائفه میکو بند ولایت
 باطن نبوت است و الهیت
 باطن ولایت و این معنی از نون
 ملقوط معلوم میشود

فصل

چون این مقدمه معلوم کردی
 اکنون بدانکه چون مدت
 دنیا سر آید و روز قیامت شود
 اجزای قالب هر یک راجع
 کنند و قالب هر یک را تمام کند
 و روح هر قالی بوی دارند
 و ارکور بیرون

آورد و آسمانها را در دند و زمينها را بدست كند و چله آدميان را در عرصات قيامت جمع آورد و حساب هر يكى بكنند و چله را در دور خرد آورد و اهل ايمان و قورا را در دوزخ برون آورد و بهشت را سداى با و بدو بهشت باشد و اهل كفر و طم را در دور خرد كند و با و بدو در ۱۹ دور خرد باشد و اهل بهشت را بهتر و عذاب كند و با و در دور خرد آورد و بهشت را بدست كند

ڪورر لڙ بعد الحساب والمديران جملہ سنہ دوزخ اوررہ محمد ود اولان
صراطی کیمک ایلہ امر ایدرلر اهل ایمان وقتوقای دورحدن طشرہ چکوب
مشتہ ادخال وادی آندہ محمد قالورلر و اهل کفر و طلی دورحدہ راقوب اندی
اندہ ترک ایدرلر ارباب معصیتی عصیا لمری مقداری معذب اولدقند فکبرہ
دوزحدن چقہ راقوب مشتہ ادخال ایدرلر مؤ بد اولدق لمری حالدہ آندہ قالورلر
اشتہ و طائفہ نک سورلری نورکہ کمدولر بنہ اهل شریعت دیرلر دیگرلری
آنظرہ ظاہری و اهل ظاہر تسمیہ ایدرلر

اصل دوم در سخن اهل حکمت در بیان عالم کبیر
و پیدا شدن او

اولی که بانگ اینکهی اصلی عالم کبیری و نه طریقه پیدا اولد یغنی حکم داولی
اورره بیان و ابصاح ادب و سرور که ای عارف معلوم اولسون که اهل حکمت
دخی اهل شریعت کبی موجود ایکدن دیرلر برسی موجود قدیم و برسی
وجود حادثدر موجود قدیمه واجب الوجود دلانته دیرلر و موجود حادثه
ممکن الوجود دلانته دیرلر بر ا احتمال عقلی موجود ایکدن قسمدن خالی دکادر
یا وجودی کمدون اولور یا غیردن اولور وجودی کمدون اولان قسمه
واجب الوجود دلانته دیرلر وجودی غیردن اولان قسمه ممکن الوجود دلانته دیرلر
واجب الوجود دلانته خالق عالمدر و ممکن الوجود دلانته عالمدر واجب الوجود
کالات صفتیه موصوف و اساسه مثلدن منزه درنته کیم اصل اولده ذکر
اولمش ایدی نو واجب الوجود اهل حکمت عنندنه موجب بالداندر یعنی
ذاتی وجودینی ایجاب ایدر و عالم آنک داتندن صادر اولمش درنته کیم شعاع
آفتاب قرص آفتابدن و وجود معلول وجود علتدن صدور ایتدیککی کبی
قرص آفتاب موجود اولد قبه شعاع دخی و موجود اولور زیر اوجود معلول
علمتک و خودیسه تابعدر معلول علتدن منتهک اولور ای عارف معلومک
اولسون که اهل حکمت دیرلر که اول جوهر که حق تعالیدن صادر اولدی اکا
عقل اول دیرلر و عقل اول جوهر بسیطدر یعنی جوهر فرددر قابل تقسیم
و تجزیه دکادر اهل حکمت دیرلر که الواحد لا یصدر منه الا الواحد آنلرک
و خود معلول نباشد چون اس مقدمات معلوم کردی اکنون بدانکه اهل حکمت میگویند که اول چیزی از حق تعالی
صادر شد جوهر بود و نام آن جوهر عقل اوست و عقل اول جوهر اسطس می جوهر یک است و قابل تجزیه و تقسیم
ست و اس اصلیت برینک اهل حکمت که الواحد لا یصدر منه الا الواحد پس از بیاری تعالی که احد حقیقی است احد
حقیقی صادر شد و آن عقل اوست و در عقل اول ابصافات

واعتبارات کثرت پیدا آمد یعنی نظربذات عقل ونظر بعقل ونظر بواسطه که میان علت و معلولست بدین سه نظر در عقل اول سه اعتبار پیدا آمد و هر اعتباری از عقل اول چیزی صادر شد عقلی ونفسی و فلکی و همچنین از هر عقل عقلی ونفسی و فلکی صادر شد تا بعد از عقل اول نه عقل ونفس و فلک ۳۰ پیدا شدند آنسگاه در زیر فلک عنصر

عندئذ به نواصل در یعنی واجب تعالی احد حق بقدر اندن احد حقیقی صادر اولدیکه اول عقل اولدر بوعقل اولده اضافات و اعتبارات سببیه کثرت پیدا اولدی یعنی نظر بذات عقل ونظر بعقل ونظر بواسطه که در میان علت و معلول بوانظار ثلثه ابله عقل اولده اوج اعتبار پیدا اولدی و هر بر اعتبار ابله عقل اولدن برشی صادر اولدیکه انلره عقلی ونفسی و فلکی درلر بوبله اولدیه هر بر عقلدن بر عقل بر نفس بر فلک صادر اولدی تا که عقل اولدن طقوز عقل و طقوز نفس و طقوز فلک پیدا اولوب اندنصکره بر فلک قرده عنصر آتش و انک طبیعتی پیدا اولدی بعدد عنصر هوا و انک طبیعتی پیدا اولدی بعدد عنصر آب و آنک طبیعتی بعدد عنصر خاک و آنک طبیعتی پیدا اولوب آباء و امهات تمام اولدیلر بعدد آنلردن موالید ثلثه که معادن نبات حیوان تولید ایتمه که باشلیوب آخرنده انسان ظهوره کلامک ابله عقل و کالنه ابرشده بس معلوم اولدیکه ابتدا عقل اول ایددی هر سنه که آخرنده پیدا اولاش و اوله بقدر عقل اولده موجود ایددی بوترتیب اوزره دائره تمام اولوب بنه کند و آژنسه ابرشده مشلا قراطاس اوزره بر دائره رسم اولنسه اول دائره تنگ نهایی بدائی اولور بصورتده عقل اول هم پیدا و هم معاد اولدی کند و دن ظهوره را اعتبار ابله مبدأ و کند و یه عودت اعتبار ابله معاد اولدی زیره معاد بر سنه کند و موجد اولده رجوع و عودت معناسه در آخرته معاد دیدگی بومناسبت ابله در عقل اول کامکه نسبت لیلله القدر در و کند معکه نسبت بوم قیامت در ای عارف عقل اول قلم خدا و رسول اله و علت مخلوقات و آدم موجود اندر حق تعالی نیک صفات امله موصوف و اخلاق امله مختلقد بر بواکبنا خدای متعال آدمی کندی صورتی اوزره خلقی ایلدی درلر ان الله خلق آدم علی صورته معناسی بودردیشلر ای عارف اهل حکمت عندئذ به باری تعالی بدن الحق بوعقل اول صادر اولدی باقی مخلوقات باسرها عقل اولدن صادر اولدی عقل اول خدانک تعلیدر باقی اشیا بعقل اولک امری بله در عقل اول عالم خدا در باقی جمله می عقل اولک عالمیدر عقل اول فیاض

آتش و طبیعت آتش پیدا آمد باز عنصر بر هوا و طبیعت او باز عنصر آب و طبیعت او باز عنصر خاک و طبیعت او پیدا شدند با و امهات تمام شدند آنسگاه ازین آباء و امهات و الید سه کلاه پیدا آمد و می معانی معادن و نبات و حیوان آنسگاه در آخر همه انسان پیدا آمد و چون انسان پیدا آمد بکمال رسید بعقل رسید پس معلوم شد که اول عقل بوده است هر چیز که در آخر پیدا آید در اول همان بوده باشد و آژنسه تمام شد و بول خود رسید که چون دائره تمام شود بول خود رسیده باشد پس عقل هم بدآت و هم معاد نسبت بامدن بدآت و نسبت بیاژ کشتن معاد معاد بای را کو بند که دیگر آتیا بوده باشند و باز به اجابا باز کردند نسبت بامدن لیلله القدر است و نسبت بیاژ کشتن بوم القیامه است ای در و بش عقل اول قلم خدا ایست و رسول اله است و علت مخلوقات و آدم موجودات است و صفات و اخلاق خدا آراسته شود و ازین گفته اند که خدای عزوجل آدم را بر صورت خود آفرید و بزرگ اهل حکمت از باری تعالی همین

یک عقل بیش صادر نشد باقی همه از عقل اول صادر شد بعد عقل اول فعل بار بست باقی جمله با هر عقل اولند عقل اول عالم باقی جمله مع عقل اول است هیچ یک از عقل و نفوس از باری تعالی فیض قبول نمیگیرند کرد الا عقل اول هلی اول از باری تعالی فیض قبول میکند و بفرد شود می دهد هر یک

از عقل اولی خود فیض میگیرند و بفرد خود میدهند هر یک بداند و بدعطا دارند می گیرند و میدهند واجب الوجوه
میدهند و می گیرند از جهت آنکه بالاندر و مقدس است و علم و حکمت ذاتی دارد چنانچه فصل بدانکه عقل اول یک
جوهر است اما این جوهر را باضافات ۳۱ و اعتبارات اسمی مشتقه ذکر کرده اند چون این جوهر را دیدند که در باینده
و در باینده کننده نامش عقل

مکروند و چون همین
جوهر را دیدند که زنده
و زنده کننده بود نامش روح
کردند از جهت آنکه روح
می و می است و چون همین
جوهر را دیدند که پیدا و پیدا
کننده بود نامش نور کردند
از جهت آنکه نور ظاهر
بود و مظهر است و چون همین
جوهر را دیدند که سبب عالم
و علایق نامش جبرائیل کردند
و چون سبب رزق عالمیان
بود نامش میکائیل کردند
و چون سبب حیات عالمیان
بود نامش اسرافیل کردند
و چون حقایق چیزها در
می یافت و قبض معانی می کرد
نامش عزرائیل کردند و چون
دیدند که هر هست و بود باشد
در وی موجود بود نامش لوح
محفوظ کردند و اگر همین
جوهر را بیت الله و بیت
العرز و بیت اول و مسجد
اقصی و آدم و ملک مقرب و عرش
و عرش عظیم کو بند راست
باشد بدانکه هقول و نفوس
عالم علوی جله لطیف و شریفند
و جله علو طهارت دارند
اما هر کدام که بالاتر است
و عقل اول نزدیکتر است لطیف
و شریفتر است و علو طهارت وی
بیشتر است در افلاک نیز
همچنین میدان هر کدام فلک
که بالاتر است و بفلک
الافلاک نزدیکتر است و شریف

حقیقت بدین تعلم ایدر باقی اشیا عقل اول بدین تعلم ایدر عقل و نفوس بالذات
خدادان فیض قبول ایدند و مزل انجلی عقل اول فیاض حقیقت بدین فیض آلوب
کند و نیک مادونه افاضه ایدر عقل و نفوس بر رسی ترتیب مذکور و از ره
ما فوقه بدین استفاضه ایدوب ما فوقه افاضه ایدر هر برینک دست اخذ
و عطاری و اردر آلوب و بررلی انجلی واجب الوجود و برر آملر کنند و نیک
ما فوقی یوقدیر که استفاضه ممکن اوله کنند و نیک علم و حکمتی کنند و نیک
و ذاتی مقتدر فیاض حقیقی و مدافیه ذات علیه سیدر عقل اوله افاضه
ایدر عقل اول دخی ترتیب سابق اوز ره عقل و نفوسه افاضه ایدر
فصل چونکه حکما عالمک اصلی اولان جوهر اوله عقل اول دیدلر بوجوهری
اضافات و اعتبارات سمبیدله اسمی مختلغه اله ذکور ایدلر چونکه
بوجوهری کو ردیلر که بیلمی و یلدیریمی و آلیوب آکلدیجی عقل اسمیه
ایتدیلر و کوردیلر که حی و احیا ایدیدر نامنه روح دیدیلر زیراروح حی
و محیدر و کوردیلر که ظاهر و مظهر در نامنه نور دیدیلر زیرانور ظاهر
و مظهر در و کوردیلر که سبب عالم و علایق اندر نامنه جبرائیل دیدیلر
و کوردیلر که سبب ارزاق عالمیان در نامنه میکائیل دیدیلر و کوردیلر که سبب
حیات عالمیان در نامنه اسرافیل دیدیلر و کوردیلر که حقایق اشیا بی یاور
و قبض معانی ایدر نامنه عزرائیل دیدیلر و کوردیلر که هر نه که موجود اولش
اوله جق کنند و نیک موجود در نامنه لوح محفوظ دیدیلر و اگر بوجوهره
بیت الله و بیت العززه و بیت اول و مسجد اقصی و آدم و ملک مقرب و عرش
عظیم در سرله طوغر یدر معلوم اولسونکه عالم علوی نیک عقل و نفوسینک
جمله سی لطیف و شریف در علم و طهارت لری و اردر و هر قنقی نفوس
و عقول که بالاتر و عقل اوله افر بدر اوله در الطیف و اشرف و علم و طهارتی
زیاده اولور افلاک دخی بوقیاس اوزره در هر قنقی فلک که بالاتر و فلک الافلاک
یقین اولور ایه اولقدرز یادله لطیف و شریف اولور و عروجه دخی قنقی
مرتبه که مبدآن ابراق اولور اولقدرز شرافت و طافاتی زیاده اولور چونکه
نزوله کدورت زیره انوب عروجه صافی بالایه چیقار بسائط هر قدر
مبدآن ابراق اولور ایه اولقدرز یادله لطیف و شریف اولور

و لطیفتر بود و عروج هر کدام مرتبه که مبدأ بود بود لطیفتر و شریفتر بود و جهت آنکه در نزول کدورت بتک
نشیند و عروج صافی بر سر آید و اگر چنین نبود که در بسائط هر چند از مبدأ دورتری شود شریفتر و لطیفتر
می شوند

فصل بدانکه اهل شریعت تعصبت ادبی و مادی و جزئیات و کلیات است و دانی خود و دانی پروردگار است روح انسانی میگوید و اهل حکمت انبیا و حرافس انسانی میخوانند و این اصطلاح است چون این مقدمات معلوم کردی اکنون بدانکه اهل شریعت میگویند که ارواح آدمیان پیش ۲۳ از اجساد آدمیان بالفعل موجود بودند چنانکه در اصل اول گفته شد و اهل حکمت میگویند نفوس آدمیان پیش از اجساد آدمیان بالفعل موجود نیستند و محال است که بالفعل موجود باشند اما پیش از اجساد بالقوه موجود بودند و محال باشد که معدوم صرف موجود شود و محال است که موجود معدوم صرف گردد

فصل معلوم اولسونیکه اهل شریعت حقیقت آدمه مدرک کلیات و جزئیات اولوب کیدونفسنی و ربیستی عارف اولدینغی اجلدن روح انسانی دیرلر و اهل حکمت بوکانفس ناطقه و نفس انسانی دیرلر بومقدمه معلوم اولدیه ای عارف اهل شریعت دیرلر که ارواح آدمیان اجسادلرندن مقدم بالفعل موجود ایدیلر اما اهل حکمت دیرلر که نفوس آدمیان جسدلرندن مقدم بالفعل موجود دکل ایدیلر بالفعل موجود اولوق محالدر فقط اجسادلرندن مقدم بالقوه موجود ایدیلر زیرا معدوم صرف موجود اولوق و موجود معدوم صرف اولوق محالدر دیرلر بوتقدیرجه اشیانک عدم و وجودلری قوه دن فعله و فعلدن قوه یه کلمه کدن عبارت اولور مفرد مرکب اولور و مرکب یتیه مفرد اولور عناصره و الید اولور یعنی حیوان نبات معدن و موالیدینه اصلینه رجوع ایدوب عناصر اولور آنکیچون کاش راز صاحبی بیورمشدر که یت بو عالم کادی بردن آدم اولدی * دونوب اصلینه یتیه عالم اولدی عناصرک بر بر یله امتزاج و قوتلرندن موالیده ظهوره کور موالیدک قوت ترکیبیه سی متقی منقذی اولدقده منحل اولوب یتیه عناصره منقلب اولور بوندن مقدم ذکر اولنمش ایدیکه عالمده موجود اولوش و اوله جتی هر نه و آرایسه جمله سی عقل اولده موجود ایدیی عقل اولده موجود اولمیان نسنه ننگ بو عالمده موجود اولمی محالدر بس عقول و نفوس آدمیان باسرها عقل اولده موجود ایدیلر و هر بر یسی وقتی کلدکده قوه دن فعله کور ای عارف بعضیلر دیرلر که عالم سفلینک عقول و نفوسینک مبدئی عقل عاشره دیر یعنی فلک اطلسدر عقول عاشره دن عقل عاشره عقل فعال دخی دیرلر که عالم سفلینک مدبری و واهب صوریدر و بعضیلر دیرلر که عالم علوینک عقول عاشره سی عالم سفلینک مبادی عقول و نفوس سیدر بنابرین آدمیان میانه لرنده جوت تفاوت واردر مثلاً برنفسکه فلک قردن مستفاد اوله فلک شمسدن مستفاد اولان نفس ایله اصلابرا بر اوله ز بر فلک شمس فلک قردن الطف و اشرف اولدینچون فلک شمسدن مستفاد اولان نفسک طبیعت و اخلاقی فلک قردن مستفاد اولان نفسک طبیعت و اخلاقندن اوچدر جه العف و اشرف اولور و قس علی هذا حتی السنه دیلدیزی بر بر یته موافق کلمدی دیرلر خلاصه کلام نفوسک

بودند چنانکه در اصل اول گفته شد و اهل حکمت میگویند نفوس آدمیان پیش از اجساد آدمیان بالفعل موجود نیستند و محال است که بالفعل موجود باشند اما پیش از اجساد بالقوه موجود بودند و محال باشد که معدوم صرف موجود شود و محال است که موجود معدوم صرف گردد و معدوم شدن و موجود شدن چیزها عبارت از آنست که از قوه بفعل آید و از فعل باز بقوه می ریزد و معدوم می شود و مرکب باز مفرد میشود و بک نوبت گفته شد که هر چه در عالم بود هست و نخواهد بود چله در عقل اول موجود بودند و محالست چیزیکه در عقل اول موجود نبوده باشد در عالم موجود گردد پس نفوس و عقول آدمیان چله در عقل بالقوه موجود بودند و هر بک بوقت نمود از قوه بفعل آید و از قوه یش بعضی میگویند که مبدا عقول و نفوس عالم سفلی عقل عاشره است که فلک اطلس و عقل فعال نام اوست و مدبر عالم سفلی و واهب صور اوست و بعضی میگویند که عقول عالم علوی هر ده مبادی عقول و نفوس عالم سفلی اند و از این جهت است تفاوت بسیار است میان آدمیان

نفسی که مستفاد از فلک قرا باشد هرگز برابر نباشد با نفسی که مستفاد از فلک شمس تفاوت آدمیان از این جهت است که محل گفته شد یعنی از مبادی و خاصیت از منتهای به هر هفت سعادت و تفاوت و زیرک و بلاغت و دور و بینی و توانگری و عزت و خواری و داری و کوتاهی عزم اند این چله خاصیت از منتهای به است اما و اولیا و حدامه اجازه اتعاقی کرده اند که

محل استفاده‌ای بر فلک‌کن یا خود یکدیگر به قریب اولورایسه قریبتلری
مقداری عالم ظاهرده میانه لرنده تحباب و توادد اولور و اگر یکدیگر به
بعید اولور رایسه بعدیتلری مقداری میانه لرنده ضدیت و برودت و عدم
موافقت اولور هر تقدیر اعراف بر برلرینه دوست اولسه لریله دوستقلری
صوری وساخته اولوب معنوی اولمز آنک ایچون انیما اولیانک نفوسلرینک
مستفادلری بالادن اولوب عوامک مستفادلری آنلردن دون اولدیغیسن
بیلرلرنده ضدیت و مخالفت چوق اولور انجق اکابر اصاغرهمدارا ایتک
ایفه تعیش ایدرلر امرت بداراة الناس حدیث شریفی مضمونجه مدارادن
غیری نسنه ایله راحت بوله مرلرته کیم خواجه حافظ بیورر بیت
آسایش دو کیتی تفسیر این دو حرفت

بادوستان تطف بادشمنان مدار

بیت

اهل حق هر کز جهانده کیمسه به یار اولدی

مشریینه چون موافق یاربونه نیلسون
اشته آدمیان بیننده اولان تفاوتک منشائی بودر حتی شقاوت و سعادت
وز کاوت و غباوت و زیرکی و بلاد و درویشی و توانگری و عزت و ذلت
و عرک و کوتاهلی و درارلیقی و بونلرک امثالی عالمده جریان ایدن
تفاوتک جمله سی مبادی و ازمنه اربعه نك خاصیتند در انیما اولیا و احکما
بالجمله اتفاق ایتشله که زمان و مکانک جمیع اشیا ده و خصوصاً
انسانده خاصیت عظیم و تاثیر جسمی وارد میانه لرنده گرمیت اوزره
الفت و محبت بولنان نفوسک مبادیسی بر دریمشله بیت

کندهمجنس باهمجنس پرواز * کهوتر با کهوتر باز باباز قطعه
با کسی مشین که نبود با تو در کوهر یکی

رشته پیوند محبت اتحاد کوهر است

جنس را باجنس با ناجنس اگر کبری قیاس

آن پسان آب و روغن این چو شیر و شکر است

فصل معاوم اولسونکه اهل شریعت دیرلر که افلاک و انجم جاددرلر حیات
و علم و ارادت و قدرت و سمع و بصر لری یوقدر حرکت و دورانی لری ارادی دکادر

زمان و مکان خاصیت عظم
دارد و خاصیت قوی دارد
در همه چیز خاصه در انسان

فصل

بدانکه اهل شریعت
میکویند که افلاک و انجم
جادند و حیوة و علم و ارادت
و قدرت و سمع و بصر ندارند
و حرکات ایشان ارادی نیست

و اثری که درین عالم می کنند
خاصیت میکنند و اهل
حکمت میگویند که افلاک

و انجم اند و علم و ارادت
و قدرت و سمع و بصر دارند
و حرکات ایشان ارادیست

و اثری که درین عالم میکنند
پارادت میکنند و بناسبت
هم میکنند بدون این مقدمات

معلوم کردی اکنون بدانکه
عقول و نفوس و افلاک و انجم
اثرهای قوی دارند درین

عالم سفلی جمله کارهای عالم
سفلی باز بسته به عالم علویست
این چرخ گردان آسیابست که

خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و خود دانه بد بد میکند
و خود آردی کند و خودی
رو باید و خود میر براند

و بوعالمه اولان تاثیر لری خاصیت لری ایله ایدر ارادی دکلدر اهل حکمت
 دبر لر که افلاک و انجم حیات و علم و ارادت و قدرت و سمع و بصر لری وارد
 حرکت لری ارادی و بوعالمه اولان تاثیر لری ارادتی و خاصیت لری ایله ایدر
 بومقدمه دن معلوم ایلدیکه عقول و نفوس و افلاک و انجم بوعالمه معلومه
 تاثیرات عظیمه سی وارد بلکه عالم ساینک جمیع احوالی عالم علویه
 مربوطدر بوجر خ کردن بر آسماندر که کندوسی دانه بتورر و کندوسی اون
 ایدر و کندوسی حث ایدر کندوسی بیچر کندوسی جان و بر کندوسی جان الور
 و کندوسی مال و جاه و بر کندوسی آلور احیاء و اماته انک ایشیدر زیر آسای
 حق حق قدر یله دور ایدر ایدمی مؤلف سرقسدری ایصاحه آ غازیادوب
 بیورر که ای عارف خدانک حکمی و قضای و قدری وارد بر نزلک هر یری
 بشقه بشقه درلر یعنی اسماء متباینه در اسماء مترادفه دکلدر حق تعالینک
 علم ازلیسی حکمیدر و بیلدیکی اشیا بی پیدا ایتک آنک قضا سیدر و اول
 اشیا بی بعد الوجود بر دن خالق ایدوب ظاهره جبقا رقی آنک قدرت و قدریدر
 کارکن خدادهر بر اشیا آنک قضا و قدر یله در بوعالمه هر نه اولور ایه آنک
 قدر تیه اولور بس جله ایشلر آنک قدر یله دیک اولدی ای عارف حق تعالینک
 علمی حکمی دیک اولدی اول اول حکمک اسبابی خلق ایتک آنک قضا سیدر و اول
 اسبابی بر دن میدانه کتور مک آنک قدرت و قدریدر بقینما معلوم اولدیکه عالمه
 بر تنه بی سبب حادث اولاق ممکن دکلدر بوقه دیرجه آنک قدر نندن خارج
 عالمه بر تنه نک ظهور و حدوثی ممکن اوله مزجله اشیا قدرت و قدر یله اولور
 ای عارف معلوم اولسونکه آیات و احادیث بیننده تناقض صور نشده بعض
 احکام کوریلور ایه دهه صوریدر حقیقتده تناقض یوقدر علما اوزره کلامین
 متناقضینک مورد و مصرفلرینی تتبع الیوب عدم تناقضی بیلمک الزمدر
 از جله بر حدیثده المقدر لایغیر و حدوث دیکر ده لایز القدر الالادعاء روایت
 اولنمشدر عاداتانک اعلان طلب ایتدی معنا سنده در ایدمی بوجدشین
 بیننده اولان تناقض صور بدر حدیث اوله نظر اقدر تغییر اولنمز و حدوث
 ثانیه نظر اقدر در ممکن دیک اولور مصرف و مورد اعتبار یله حدیثین
 مذکور برین بیننده تناقض اولسد یعنی بیان صد ندیده مؤلف بیورر که ای
 عارف اگر بر کیمه رذ قدر ممکن دکلدر دیر سه طوخری دیس اولور حدیث

از جهت آنکه کردش آسیا
 بقدر حق است و معنی قدرتی
 ذاتی ای درویش حکم خدای
 دیگر است و تضاد بکرو قدر دیگر
 این اسماء متباینه
 نه اسماء مترادفه علم او که
 ازلیست حکم او است و پیدا
 آور دن آنچه میدانست
 قضا ای اوست و آنچه پیدا
 آورد قدرت اوست و قدرت است
 که کارکن خداست هر چه
 میکند درین عالم او میکند
 جله کارها بقدر باشد و اگر
 باین عبارت فهمی بکنی عبارت
 دیگر گویم باشد که در بابی که
 میگویم ای درویش علم او
 حکم اوست و پیدا آوردن
 اسباب قضا ای اوست و در کار
 آوردن اسباب جله بیکبار قدرت
 اوست و ترا بقین معلوم است که
 امکان ندارد دکه چیزی
 درین عالم حادث بودی آنکه
 او را سببی باشد پس بقین
 دانستی که امکان ندارد که
 چیزی درین عالم حادث شودی
 قدرت او بس جله چیزها بقدرت
 حق باشد چون معنی قدرت
 دانستی اکنون بدانکه اگر
 کسی گوید که رذ قدر ممکن است
 راست گفته باشد و اگر
 کسی گوید که رذ قدر ممکن
 نیست هر دو است گفته باشد
 از جهت آنکه در بعضی ممکن است

اوله انظر اوا کر بر آخر کیمسنه رة قدره مکندر دیر سه ینه طوغری دبمش اولور
 حدیث ثانیه نظر تحقیقی بودر که بعض اشیا ده تغییر می کنند اما کلا ده که
 دکلدر عکس اولان بعض اشیا در رة قدر ینه قدر ایله ممکن اولور مثلاً کریمسه
 چوق عسل تناول ایتسه وجودنده کریمت بیدا اولوب جایه آغا را بده رة
 هلاک اواق احتمالی اوله یس لور طبیب حاذقه خبر ویرلدیکی صورنده اول
 حرارت وجودندن منس دفع اولخیسه قدر کافر ص کافور و یروب اول
 مهلکه دن قورتامق امکافی اولور هیچ شک یوقدر که اول حرارت حقل قدر یله
 ایدی و قرص کافور کتناولی ینه حقل قدر یله در بوت قدر بر سه رة قدر بقدر
 ممکن دیک اولدی واکر جای دق آخره ایریشوب رطوبت قام خر
 و صرف او اش ایتسه طبیب حاذق درن قدر کاعلاج و بر سه رفقی ممکن اولر
 تأثیرات کوا کب و افلا کده ینه بویه در مثلاً یار موسی کلا کده
 هوا غایت کره اولور بکریمت حق تعالی نکل قدر یله در بر حرارتی عالم دن
 رة ایتک ممکن دکلدر اما بر کیمسه سرداب خانه پیدا ایدوب او ان صیفده آند
 او نور ایتسه کدو نفستندن حرارت صیفی رفیع ایتش اولور کذلک موسم شتاده
 هوا غایت سرد اولور شبه یوقدر که نور روت حقل قدر یله در و یوقدر ک
 عالم دن رة ممکن دکلدر اما بر کیمسه صوبه و تابخانه بیدا ایدوب آیام
 شتاده آند ممکن ایتسه اول برودتی کند و نفستندن رفیع و رایتش اولور
 و قس علیه سائر الاشیا ای عارف قول طرفتندن «موله کلان نسنه یه
 تدبیر لر و اول نسنه که حق تعالی خلق ایدرا کاتقدر بر لر العبدید بر
 والله یقدر اما چشم حقیقت ایله امان اولنسه ایکسجده قدر الحیدر و قدری
 یه حقل قدر یله رة ممکن اولور رة آهن باهن ور دلسکر بلشکر ور دقل
 بقفل ور دجهل بجهل یوقدر بر سه حدیث اولک مصر فی کل و حدیث ثانی نکل
 مصر فی بعض اولوب حدیثین بیننده تناقض اولسد بی ثابت اولدی سائر
 تناقض صور تسده نوانان آیات و احادیث دخی یوقیاس اوزره در اجمعی
 یو تحقیقه کوره اهل شریعت مذهبی مذهب جبر یه و قدر یه دن مبر اوستننا
 اولدی راجع بر یه تدبیری انکار ایدوب رة قدره ممکن دکلدر الفقدر
 لایف بر دهر کجبر محضه قاله لر و قوالر ک تدبیر و اراده جبر ثیه لر فی بالکلیه
 انکار ایتدیلر قدر یه ایتسه نه سار او جوس کی قدر حق شون چون
 انکار ایتدیلر قدر یه نکل خطای جبر یه نکل خطاستندن اعظم و اشتم
 معقول و درجهل بجهل

اولدییی ظاهر در حقیقتی بر حد بشده القدر به محسوس هذله الامه بیوراشد بر
جبریه جهلاسته شو وجهله بر سؤال وارد اولور که سزلواختیار چخی وتدبیر
عتلائی رد وانکارایدوب رد قدر بقدر ممکن دکل دیورسکتر اگر نفس امرده
سزک دیدی بکسکتر کی اواسیدی تر بیت استنادان وتدبیر عاقلان وانديشه
ر برکان سقه وعیث اوائقی لازم کورایدی حتی امر معروف ونهی منکرده
فائده اولمزایدی مؤلف بیورر که بومسه غایت واضع ور وشندر غایت
وضوحندن بومسه غایده علمادن برخیلی جماعت مخیر و سرکردان اولدیلر
قدریه وجبریه و بعضی مذاهب باطله نیک احدائی قدرمسه غایده سنی حل
ایده مدکارندن نشئت ابتدی بیت

چنک هفتاد وملت همه را عذر بنه * چون ندیدند حقیقت را فاسانه زدند

جواب دیگر برای ابطال جبریه

محققین دیرلر که سر قدر اول نسنه در که عالم اولده شنوات الهیه ده سنده ایکن
هر برعینک ماهیت ومقتضاسنه باری تعالینک علم ازلسنک تعلقندن
عبار تدر که هر برعین خار جده وجودی زماننده یعنی وجود خار جیسی نه
کونه اوائقی اقتضایدر ایسه اول اقتضایبتدی کی حال اوزره ظهور بنه علی
تعلق ایتمش ایدی حال بوکه شنوات واعیان مجعوله دکادر جاعلک جمعی اکا
تعلق ایتممشدر اشته بوعلی اوزره حکمی ثبوت بولدی بوتقد برجه
حکمی علمنه تابع اولدی وعلی دخی معلومه تابع اولدی لاجرم حق
سبحانه و تعالی حضرت نلری حکیمدر وهم حکمدر برشی اوزره قصا و حکم
بیورمز الاول شیشک حضرت علیه سنده ثبوتی حالنده عینندن آئیده تقاضا
ایده چک احوالنه تعلق ایدن علی اوزره حکم بیورد یغندن محلو فائده قطعا
جبر احتمالی اواز یانیچون فلانی کافر و فلانی مؤمن و فلانی قسیر و فلانی غنی
قیلیدی دیوسؤال وارد اولمز هر سک حالی مقتضای ذاتی اولمز اولور اگر
برکیه مسنه بومسه غایده بی فهم ایتمز ایسه اکالایشل عایقه ل جوابندن غیر
جواب و برماز اشته محققینک سلسله کاری بودر

بیت مثنوی

چون قوابل جمال بنمودند * مستعدان سؤال فرمودند
طلب فعل نیک و بد کردند * هر یکی حکم خود بنمود کردند

ای قدر ویشا کردد بعض
مکن بودی اندیشه عاقلان
وتدبیر بر کان عیث بودی
وامر معروف ونهی منکر
سقه بودی بعضی غایت ظاهر
ور و شن است واز غایت
ظهور جمعی از علماء درین
مسئله سرکردان شدند ای
در ویشا اندیشه وتدبیر
آدمی اثرها دارد اما همت
وخواست آدمی هیچ اثر ندارد
ای بسا عالم وصال که ایشانرا
فرزدان باشند و همما
در بندند فرزدان ایشان
همچو ایشان شوند و بشوند
بلکه جاهل بمانند و فاسق
کردند وی سامطرب و مسخره
که

ایشان فرزندان باشند و همت در بندند تا فرزندان ایشان همچو ایشان شوند و نشوند بلکه صالح بمانند و عابد و عالم شوند پس معلوم شد که همت آدمی را ۲۷ و خواست او را هیچ اثری نیست اگر اثر بودی هیچ کس

در عالم عاجز و مفلس نبود
چله قادر و توانگر بودندی
و نیستند اگر علم با همت
و خواست آدمی جمع شود
از آن همت و خواست آدمی
کارها آید همت بمعنی آدمی
اثرها دار دامامت بی علم
هیچ اثرند ارد پس آنکه
بعضی از شیوخ ز راقان
میکویند که ماهیت فلان
کس را بیمار کردیم و بکشیم
دروغ میکویندای درویش
دنیا جای نامراد است و در
زیر هر سر آید ده نامرادی
تعبیه است دانیان چون
بدیدند که حال چنین است ترك
یك سراد گرفتند نادمه نامرادی
بناباید کشید و راضی و تسلیم
شدند ای درویش جز رضا
و تسلیم کاری دیگر نیست هر که
ترك کرد از دوزخ خلاصی
نیافت و هر که راضی و تسلیم
شد بهشتی شد یعنی اگر چه
بفکر راست و تدبیر صواب
و سعی و کوشش دنیا بدست
میتوان آورد و مال و جاه حاصل
میتوان کرد اما چون کسی
بدانست و بداند که فردا چه
سواهد بود صحت باشد یا مرض
حیات باشد یا موت غل باشد
یا عزل ای پسا پادشاه که فردا
معزول باشد و بسا و آنکه که
فردا در ویش گردد و بسا
معزول که فردا پادشاه
باشد این عالم دریا است که
در توج و هر ساعت موجی

کرد آتش روند کرد آتش * خود طلب کرده اند آن در باب
ای عارف معلوم اولسون که آدمی نیکو اندیش و نیکو خلق و نیکو
امامت و طلب نیکو تأثیری بود بر نیکو عالم و صالح کیمسه را اولادری حقننده
هت و عابدی که اولادری کند و کبی اولسون لکن عکسی اولوب
جاهل و فاسق اولور و نیکو مطرب و معنی کیمسه را اولادری
کند و کبی اولسون لکن عکسی اولوب عالم و عابد اولور پس معلوم
اولدیکه آدمی نیکو هت و طلب نیکو تأثیری اولور اگر همته تأثیر اولیسی
هیچ کیمسه عالمه عاجز و مفلس و مریض و اوازیدی باشد که چله سی مقتدر
و توانگر اولور ایدی حالبو که بویله دکادر اگر علم هت ایله اجتماع ایدر
ایسه اجتماع ایدر تأثیر حاصل اولوب منفعت و نتیجه حصوله کاور اما
عکس همته هیچ تأثیر اواز بعض مشایخ ز راقان در بر که ز همت ایله فلانی خسته
ایلدک و وفای قتل ایلدک و وفای غنی ایلدک بیان سو بلر لای عارف دنیا جای
نامر ایدر و هر برمر ایدک تحتند و اون مراد سزاقی مهیاد عارفی کورد بلر که
حالی و یله درد نیدان ترك مراد ایدر بلر تا که اون مراد سزاقدن نجات بولر بلر شعر
کیمکه آله اندی جهانک آغول و لذاته

دوشدی شولنصوبه سی جوق دهر درون شهمانده

دیوملع و ندر صاقن اماره نفسک مر کبی

بشمه کرا ز غون دکسک نفس شومک آتته

دنیا دهر مرادات نفسانیه نائل اولوق مرادات اخرویه دن حرمانه دلیلدر
آنک ایچون اهل سعادت دنیا دهر مرادنی بوله من عارف ارادت حقه رضا
و تسلیمدن غیری جای استراحت بولمشلر هر کیمکه رضا و تسلیمی ترك
ایندی اهل نار اولدی کیمکه رضا و تسلیم ایندی اهل جنت اولدی بر کیمسه
فکر دققی و مکر عمیق ایله کوشش ایدر ترك تحصیل دنیا و کسب مال و جاه
ایتمک ممکندر اما کیمسه بیلر که برای پرده دهنه وارد مرصراع

توجه دانیکه و رای پرده چیست

مضمونچه عجیب یارین صحتی اوله جق یارین صحتی اوله جق یا حیات
و عزلی اوله جق یا نصب نیجه پادشاهلر واردر که یارین کدا اوله جق قدر
بوگون حکومت اندیشه سنده و نیجه اغنیاء واردر که یارین فقیر اوله جق
بوگون مال قیدنده و نیجه فقر واردر که بوگون نفعه نده یارین نعمتده

و صورتی حادث میشود و صورت اول هنوز با تمام شده که صورت دیگر بیدار آید و صورت را میزیر کرد اندای درویش
هر که درین معنی نامل کند و بکوش جان این معنی را بشود و یقین بداند که جز ترك و رضا و تسلیم طریقه دیگر نیست

اوله جقدر عقله حاله نظر ایتمزراستقباله ناظر درلر بوعالم بر در یاد که هر ساعت
بر موج دیگر و هر لحظه بر صورت آخر پیدا ایدر بر ماده هنوز صورت پولدن
صورت دیگر پیدا اولور نیجه آسانلر مشکل اولور و نیجه هش کلر آسان
اولور ای عارف هر کیمکه بوانقلابی تفکر و احوال عالمی نامل ایسه صحیح
یقین ایدر که تسلیم و رضادن غیری اسلم طریق یوقدر

فصل در بیان معاد

معلوم اولسونکه نفس انسانی اگر دنیاده کسب کمال ایتمش ایسه مفارقت
بدند نصیحه عالم علوی نیک عقول و نفوس سنده مواصلت ایدر چونکه عالم
هلو نیک نفوس و عقول له نفس انسانی میانه سنده مناسبت و اردر آنک ایچون
حدیده الهم الحقنی بالرفیق الاعلی وارد اولشدر ای عارف عالم علوی نیک
عقول و نفوس نیک بجزی علم و طهارت صاحبیلر بدر بو کتیده ذکر اولنسان
علمدن مراد داینت و وجود و حدایت ذات احدیت اولان هلددر بوقسه قال
وقبل علی دکلدر کذلک طهارتدن مراد طهارت نفس انسانیدر عالم
علوید اولان نفوس و عقول دائما کتساب علوم و اقتباس انوار حی و قیوم
ایدر که علم و طهارت تحصیلدن خالی اولزلر مؤلفک بوکلامندن منفهم
اولان شیخ اکبر کبی آخرنده تحصیل درجات ممکن اولسنه قاللدر قذسنا الله
بسرهم و هر کیمکه عالم علوی نیک عقول و نفوس سنده دنیاده مناسبت پیدا
ایلدیسه نفسی بدندن مفارقت ایندیگی و قنده اول نفسی عالم علوی
کندویه چکر اشته شفاعت معنایی بودر بر نفس دنیاده قننی فلک ایله
مناسبت پیدا ایدر بیلدی ایسه مرجعی اول فلک اولور اهل ایمانک ادنی
درجه سی فلک قدر اگر فلک قرایله مناسبت پیدا ایلدیسه مرجعی فلک قره
اولور اکبر فلک الافلاکله مناسبت حاصل ایلش ایسه مرجعی فلک
الافلاکله اولور باقیرلی دخی بوقیاس اوزر در اهل ایمانک کافه سی
علی حسب مراتبم افلاک مرجع ایدر نفوس انسانی قالب بدنی بر اقدنص کره
عالم علویه ایشد کلرنده مر کب فائیدن خلاص اولوب مر کب باقیه
سوار اولورلر و ابدا لبدین مر کب باقیه سوار اولدقلمری حالدقلمری قالورلر اشته
بقا الله معنایی بودر و فناء الله دخی اصطلاح صوفیه ده شول تنقیبه دن
عبارتدر که سالک ریاضات و مجاهدات ایله اخلاق ذمیمه و بشری سنی کایا
نرک ایدوب اخلاق حیده و مایکیه ایله متصف اولمقددر بوقسه نفسی و بدنی

فصل

در بیان معاد بدانکه باز کشت
نفس انسانی بعد از مفارقت
بدن اگر کمال حاصل کرده باشد
باعقول و نفوس عالم علوی
خواهد بود و کمال نفس انسانی را
مناسبتست با عقول و نفوس
عالم علوی ای درویش عقول
و نفوس عالم علوی جله علم
و طهارت دارند و دائم
در انساب محرم و اقتباس
انوار باشند و عی و طهارت
حاصل کنند و هر نه مناسبت
حاصل کرد چون نفوس
مفارقت کند از عالم عقلی عقول
و نفوس عالم علوی اورا بخود
یکند و معنی شفاعت اینست
یا هر کدا مکه مناسبت پیدا
کرده باشد باز کشت او بدو
خواهد بود اگر مناسبت
با نفس فلک قره کرده باشد
باز کشت او باو باشد و اگر
مناسبت با فلک الافلاک حاصل
کرده باشد بعد از مفارقت
باز کشت او فلک الافلاک باشد
چون اول و آخر ادانستی باقی را
هم برین قیاس ممکن و نفوس
چون از قالب مفارقت کنند
و به عالم علوی رسند از مر کب
قانی خلاص یابند و بر مر کب
باقی سوار گردند و ابدا لا بقاء
بر مر کب باقی سوار باشند

وهر آدمی را استعداد

ممکن است که بریاضات
و مجاهدات اکتساب علوم
و باقتباس انوار نفس و در
بجای رساند که مناسب شود
بأنفس فلک الافلاک و چون از بدن
مغارت کند نفس او بانفس
فلک الافلاک باشد و اگر این
نفس مستعد برضایات
و مجاهدات و با کتساب علوم
و باقتباس انوار مشغول نشود
و علم و طهارت حاصل نکند در زیر
فلک هر چه باشد که دوزخست
و بعالم علوی نتواند رسید
از جهت آنکه عالم علوی صومعه
و خلوتخانه با کانت و جای
اهل علم و طهارت است هر که
علم و طهارت حاصل نکرد در زیر
فلک هر که دوزخست باشد
ای درویش و سخی و کوشی
این کس باز بسته است هر چند
علم و طهارت زیادت حاصل
نمیکند مقام وی عالی تری شود
یعنی نزدیک اهل حکمت
چنانست که نزدیک اهل شریعت
که هر یکی مقام معلوم است
و این تلافی بنا بر آنست که
اهل شریعت ارواح را پیش
از اجساد موجود کفایت بالفضل
و بزرگ اهل حکمت ارواح
پیش از اجساد بالقوه موجود
بودند نه بالفعل پس نفوس
آدمی را مقامی نبوده باشد مقام
خود اکنون پیدا میکنند
که استعداد زیادت باشد
و سخی و کوشش بیشتر کند
مقام وی غالبتر بود جای علم
و علم وی است و هر آدمی را
دو استعداد است

افنا یتمکد کلد در ثانی الله درجه سسته ابر بشن عارف در عقب بقا بالله
مرتبه سیله حیات ابدیه به نائل اولور ثانی الله غایتی بقا بالله در بیت
حافظ از آب حیات ابدی میطای * منمیش خاک در خلوت درویشانست
مؤلف بیور که هر بر آدمی ایچون ریاضات و مجاهدات ایله اکتساب علوم
و باقتباس انوار ایدرک نفسی بر مقامه ابر شد بر مک و نفس فلک الافلاک
مناسبت تحصیل ایدوب دنیا دن مفارقتند نصیره نفس فلک الافلاک که عروج
را بدی آند تنعم و لذتده اوقاتی استعدادی وارد داشته بود درجه اخص
خواصک درجه سیدراتنهی مؤلفک کلای محققدر و اکن اور ریاضت
او مجاهدیه نه چاره لایده لم نفس ایله شیطان میاننده متخیر قالمشز بیت
نفس یکسو میکشد شیطان ظالم یکطرف

این میان هر دو کافر من بجای مضطرب

و الله در قائله

خسته به حکیم ابر من سه در دینه در مان قیلسه

هدایت سسندن اولور سه بیچاره قوللر نلاسون
واکر بونفس مستعد ریاضات و مجاهدات و اکتساب علوم و باقتباس انوار
ایله مشغول اولوب علم و طهارت تحصیل ایلر اینه معاده تعالی زیر فلک قرده
فالور که جهنمدر عالم علویه ابر سه من زیر عالم علوی صومعه با کان
و خلوتخانه ارباب طهارت و عرفاندر فلک قرک مافوقی جنتدر ای عارف
اهل حکمت عندنده آدمینک ترقی و تحصیل درجات ایتهمی سی
و اجتهادینه می بودر هر تقدیر علم و طهارت زیاده اولور اینه اولقدر مقامات
عالیه تحصیلی ممکن اولور تحصیل درجات ایچون حدمعین و مقدار مقنن بوددر
الی مالانهایه ترقی میکدر اما اهل شریعت عندنده هر بر روح ایچون مقام
معلوم وارد آتی تجاوز ایتمک ممکن دکلدر بواختلاف لرینگ عشی بودر که اهل
شریعت عندنده اجساددن مقدم ارواح بالفعل موجود ایدی اهل حکمت
عندنده بالقوه موجود ایدیلر بالفعل موجود دکلرایدی یعنی دنیا به کلزردن
مقدم نفوس انسانی ایچون مقام بوق ایدی الخیج مقام دنیا ده تحصیل
اولنور هر کیمده استعداد و سخی و اجتهاد زیاده اولور اینه عمل و اجتهادینک
جزای اولرق اوقه در مقامی بالاتر اولور اهل شریعتک سخی و اجتهاد و ذکر
و طاعتدن مرادی مقام معیننه ابر یثوب کبروده قالم مقدر ای عارف

هر را آدمی ایچون اینکی استعداد و ارادر بری خاصیت ازمنه اربعه استعداد بر
 بونهس ابله هر اهدر کسی دکلدر عطیه الهیه در اینکی استعداد کسیدر
 علوم و صنایع و نونلر امثالی سنه لری تحصیله مدار اولان استعداد در ای
 عارف اگر بر کیمسه ذکر اولندیغی او زره نفسنی بر می تبیه ایرشیدر سه که
 فلک الافلاکله مناسبت و علم و طهارتده مقامات انسانیه نك غایت و نهایت
 و اصل اولو رایسه تمام آدمی اولوب عالم صغیری اکل و اتمام ایش اولور
 و عالم صغیری اتمام ایدن عالم کبیره حلیقه خدا اولور خلیقه خدا ایسه
 معجون اکبر و اکسیر اعظم و جام جهانما و آینه هر دوسرادر عقل اول
 آنک بیغام کزای اولوب آنک بارکاهنک خبر جیسی اولور

(من الملك الحق الذي لا يموت الى الملك الحق الذي لا يموت) بومقامده کاه عقل
 اول و ساطتیه حق سبحانه و تعالی حضرتلر بله مکاله ایدر و کاهی حقیدن
 ندا ایشیدر مقام قطبیت و غوثیت بومقامدر لکن بومقامه ایرن هر بر ذات
 درجه قطبیتی حائر اوله من زیرا قطبیته خاص اوله برق بعض اوصاف و ارادر که
 آنحق حق تعالی حضرتلر ندن غیر کیمسه بلر اصل قطب مطهر حقیقت
 محمدیه و جامع اسماء الهیه اولور بوزات هر عصرده بر اولور ایکی اولمزاتنا
 بونک مادونندهار باب باطن چوقدر اگر بر ذاته قطبیت درجه سی احسان
 اول و رایسه کند و عصر نده مو جود اولان اهل ایمانک باطنده امای اولور اول
 اهل ایمانک کافه سی آنک بر لولای امامتنده اولورلر بعض صوفیه دیرلر که
 هر بر کیمسه کند و عصر ینک قطبیت وجودیه تصدیق و اعتراف ایتک
 لازمدر حتی من مات (و لم يعرف امام زمانه فقد مات میتة جاهلیة) بومعنائی
 مبییدر اما قطب کیم اولدیغنی عقل ابله بیله یم دیک عبیدر آنحق حق تعالی
 حضرتلر ینک ییلدیرد یکی کیمسه لر بلورلر قطبیته استحقاق کثرت طاعت
 و فرط ریاضت ابله دکلدر غایت بیروک تمام و با کله عطیه ذی الطول
 و الانعامدر کلیل اولیادن نیچه روانک صیت و صداسی جهان کبیر اوله رق
 کرامت لری حددن افرون و خوارق عاده لری عددن بیرون اولمش ایکی
 مقام قطبیتی احراز ایدر مثلدر السمة درو یشانده فلان قطبیطق و برلشده
 المامش و فلان قبول ایتمامش دیوتقوه اولشان تر هانک اصل یی قدر غلط
 سوزلرلر چونکه باری تعالی کسد و حکمت و مهلجته نی قوللر بدن صو رمز
 و آنلر ابله مشاوره ایتک شان علیه سفندن دکلدر هر کیمه مستحق اولدیغی

یکی استعداد خاصیت ازمنه
 اربعه است صفحه ناقص
 همراه است و کسی نیست
 عطا نیست و استعداد دوم
 در ردن شود حاصل میکند
 و کسی است نامهی درار
 بشود و از قصد بارعائیم
 ای درویش هر که نفس
 خود را عیبی رسانید که
 مناسبت با نفس فلک الافلاک
 حاصل گردد و علم و طهارت را
 بهایه رسانید و نهایت
 مقامات انسانی رسید آدمی
 تمام شود و عالم صغیر تمام گشت
 و هر که عالم صغیر را تمام کرد
 در عالم کبیر حلیقه خداست
 و حلیقه خدا معجون اکبر
 و اکسیر اعظم و جام جهانمای
 و آینه دو کینی کشت و عقل
 اول بیغام صراروی باشد
 و رسول بارگاه وی گردد من
 الملك الحق الذي لا يموت الى الملك
 الحق الذي لا يموت در مقام
 کاه بواسطه عقل اول باطن
 بعض کوبدو شود و چون

درجه بی احسان ایدر قطبیت درجه سته مستحق اولان ذاته خلعت قطبیتی
 اکسوا انعام ایدر لکن اولدانه صوب سوال ایتمک و اولدات دخی بن بو
 درجه ای استرم استم دیمک کبی محاوره شان الوهیده اوله مز عطیه الهیه
 محترم رد ایتسمیله کنندون ساب اولنمز حتی ابی الحسن شاذلی
 حضر تلی کندوا ولد یغی درجه بی تحمله تاب آور اوله مد یغندن رفیه ده دعا
 ابتد کده سر بنه ند اولنمشکه بزو پردیکمز عطیه بی کبر و آنز اما از دیادینی
 رجا ایدر سکر اجابت ایدرز بیورلد کده شاذلی حضر تلی از دیادیه ده دعا
 ایتمکه همان اولد یغی درجه دن تجاوز ایدوب اندن اعلی درجه به ترقی
 ایتمش و اگر پروا یتک قطبیه استعدادی بوق ایسه هر تقدرا کاردن اولور
 ایسه اولسون طلب و غنی ایتمکه کاذبیت و بران سلطان العار فین بازید
 بیور مشر که بنم و قتمده اسلام ایچیده کلین اولیادن یتمش بیک قدرولی وار
 ایدی و آنلرک هر بری عبادت و ریاضت و کشف و کرامت صاحب لری ایدی
 آنلرک مادونده جوق و لیل و ارایدی لکن اول عصرک قطبی هنوز کشفه
 ابر شماش امی برج قدارا دیکه کیچه و کوند زاولاد و عیالی نفقه سی ایچون
 دکانه دمورچیلک صنعتیه مشغول ایدی بن ایسه حیرتده قالمش ایدمکه
 آیاسر قطبیت نه در که بوقدر و لیساردن بر یسنه و برلیو بده برای وهنوز
 دیدن بصیری کشاد اولماش بر حداده و بر لدی دیو نجب ایدر ایدم بر کون
 اول حدادک دکانه واردم سلام و برد کده حداد یاغ کلوب الیمی او بندی
 و بندن دعا التماس ایلدی بن اکادیمکه بن سنک ایاقلر یکو بوس ایدم
 سن یکاد عالیت دیدم جواننده اول ذات بیور دیکه فقط سجاد عالیتمکه
 بنم درد درونم تسکین اواز بتکرار اول ذاته دیدمکه عجبا در دیکزه اولمور
 بزله خبر و بر سکر بلکه چاره سته بقار زاول ذات بیور دیلر که عجبا روز محشر ده
 بوقدر قوللرک حالی بیچه اولور دیوب زار زار آغله به باشلدی درد درونی بکا
 دخی تأثیر ایدوب برابر آغلدیم
 از وقت سر بنه ند اولنمشکه بونلر نفسی نفسی دینلردن دکلدلر بلکه بونلر
 امتی امتی دینلر دندر همان قلبمده کی حیرت رفع اولنوب بیلدیمکه بو ذاتلرک
 استعدادی بشقه در بونلر قلب مجدی اوزره واقع اولوب مظهر حقیقت محمدیه
 اولش لکن اول حالده هنوز کشفده اولما معین قطب اولد یغندن خبری یوغیدی
 کندوسندن صورت مکه خلقک عذاب اولسندن سر نه ضرر ترتب ایدر

بیورد؛ لکه ای برادر بنم محبیر فطرتم آب شفقت و مروت ایله بر درجه تحمیر
اولتمش که اگر اهل جهنمک بتون عذابنی بکاتحمیل ایدوب آنلری عفو
ایلسر جنون اولورم دیدنی

بدت

بنی آدم اعضای یکدیگرند * که در افرینش ز یک جوهرند

قطعه

هستی کو رجشم عیبرت بینله احسانه باق

راه حقه بذل مال و جان ایدن مردانه باق

نفس شو ملک آرقه سنده روز و شب قوشقنده سن

جانی جانانه قربان ایلی سلطاننه باق

آندنصکره کندوسی ایلله بر حیلوجه مصاحبت ایلدم نمازده اوقه موق ایچون

بندن بعضی ییلدیککی سورهلر اوکرندی لیکن بنم باطنم فیض ربانی ایلله شو یله

طولدی که قرق سنه ده تحصیل ایده مدیکم درجه لری اول مجلسده تحصیل ایلدم

اولوقت ییلدمکه ستر قطبیت بشقیر منقاد نه علم ایلله ونه کثرت عمل ایلله

حصوله کلورش دکلدر (ذلک فضل الله بیؤتیه من یشاء) قطب اولان ذات

روی ارضده خلیفه الله درکه آنک قلی هه مطاواراهی و مظهر هیوضات

نامتناهی مدد کسندو وقتنده هر نقدر اهل ایمان و اربسه کرک علماء و کرک

اولیا چه عسکه فیض قطبیک باطنمندن تقسیم اولور ز بر اول ذاتک قلبی

نظر کاره قیاض مده الدرقط زمانک توسطندن مستغنی اوله رقیب احادیندن

استفاضه ایتمک ممکن اوله مزاتحی

مخمس ز بوایدیکه عالم صغیری تمام ایدن دات بدندن مفارقت ایتدیککی وقتده

ابدالاً بادجوار بارگاه عزنده خرم و شاد اولور رضوان اکبر دیدکاری بودرکه

احص خواص مقامیدر هر کیمکه بوختنده اولور سهه مطلق راحت ابدی

ولدت سرمدیده اولور باقی بهشتلرو بهشتک در جاتمدر بو بهشتدن غیری

بهشت نرده اولان کیمسه لرمطلق راحت ولدنده اوله مزلر و مطلق رنج و غالمده

دخی اواز لر ز براد زخ مطلقدن قوریلوب درجات بهشتدن بر درجه یه

ار شمش اولدقلر ایچون راحت ولدنده اولور اما قرب بارگاه عزندن محروم

اولدقلرندن آنش عشقه له سوزان و سوزش شوقله نالان اوله رقیب ابدی

بو حاده قالور اشته بومر تیه مؤمنانندن ناقص لک مرتبه سیدر ابدی

از بدن بمفارقت نده اید الال باد
در جوار حضرت رب العالمین
چرم و شادمان باشد و از مفرمان
صهرت وی بود و این بهشت
خاص است و جای گدازان است
و هر که درین بهشت است
در لذت و راحت مطلق است باقی
این همه بهشت دیگر درجات این
بهشتند و اما که درین
درجات باشند در راحت و لذت
مطلق باشند و در رنج و عالم
مطلق هم باشند و این وجه که
از دو رنج مطلق گذشته باشند
و بدرجه اورد و در بهشت رسیده
و در لذت و راحت باشند و ازین
جهت که اگر قرب حضرت ذی
الجلال محروم وی بهیب اند
در آنش شوق

امکان ندارد که باشد همچنان

بی قالب در زرنک هر همیشه
چنانچه مضمی می کند جن
کو واحد که در زرنک هر
مانده اند این بود سخن این
طائفه دیگر و این طائفه
نور اهل حکمت نام کرده اند
و دیگران ایشانرا بادی
نام کرده اند

برقالبه ایکی نفس اجتماعی ممکن اواز انجی ز یرفلک قرده ابدی بی قالب
قالورلر و بعضی دیرلر که جن طائفه سی ز یرفلک قرده قالمش اولان ارواح
خبیثه بدیتساندر و علویده اولان ملائکه ارواح اهل ایمان دراشته اهل
حکمتک سوزلی بویایه قدر کراولندی بو طائفه کندولرینه اهل حکمت تسمیه
ایلدیلر دیگرلری آنلر باطنی و اهل باطن دیرلر

اصل سیوم در سخن اهل وحدت در بیان عالم کبیر

او چنجی اصل عالم کبیر حقند اهل وحدتک مذهبینی بیان ایدرم معلوم اولسونکه
اهل وحدت دیرلر که وجود بر در ز یاده دکادر اول وجود وجود خدا در وجود
خدا دن غیری وجود یوقدر و اولسی دخی ممکن دکادر اهل وحدت دیرلر که
اگر چه وجود بر در ز یاده دکادر اما اول وجودک ظاهری واردر و باطنی
واردر باطنی بر نور منبسطدر که بی رنگ بی بیان بی نشان بی حد بی تمایه در
عالم بونور ایلر مالا مالدر بونور بر بحر احدیتدر که طول و عرض و عمق دن متهذر
عالم بو آفتاب حقیقتک ایچنده کوشدن ذره و در یادن قطره کیمیدر حیات
و علم و ارادت و قدرت بونور ایلدر نته کیم ارباب کشف و شهود مشاهده
ایلدلر اشیمانک کورمعی و ایشتمی و سوسیلی و حرکت و حیانتلری بونور دندر
بلکه چله و اراق بونور در طبیعت و خاصیت و فعل اشیا بونور در نته کیم
ذکائی افندی بیورر

بیت

ذکائی بومر یاده کورن اولدر کوریننده

مظاهر کثر تسیله وحدت ذاته خلل کلمر

بیت نسیمی قدس سره

جان کوز بله باقدک ایسه کائناتک عینته

آندن او ز که نشنه واری حسبه نله کور

اگر چه اشیمانک صفات و افعال و اسماییمی بونور دیرد اما بونور بر در ز یاده
دکادر افراد موجودات ییکار بونورک مظاهر بدر سر مذهبه ز اولان امام
هسام ایو حنیفه حضرتلری دهر بلر ایلر بر مباحثه لرنده دهر بلر و مایه لکنا
الا دهر دهرک وجود خالق دهری انکار ایتدکلری ائناده دیدیلر که اگر
دهرک غیری برخالق اولسه ایدی صرئی اولیق لازم کلو رایدی امام هر نقدر

اصل سیوم در سخن اهل
وحدت در بیان عالم کبیر
بدانکه اهل وحدت
میگویند که وجود یکی بیش
نیست و آن وجود خداست
تعالی و تقدس و بشیر از وجود
خدا ای تعالی وجود دیگر نیست
و امکان ندارد که باشد
و دیگران میگویند که اگر چه
وجود یکی بیش نیست اما آن یک
وجود ظاهری دارد و باطنی دارد
چون این مقدمات معلوم
گردد اکنون بدانکه اهل
وحدت میگویند که باطن
این وجود یک نور است که جان
عالم است و عالم مالا مال این
نور است و این نور نور است
تا محدود و ممتناهی و میراست
بی پایان و بی کران حیات و علم
و ارادت و قدرت این نور است
بنیای و شگفتی و کویای و کبریا
و روی اشیا این نور است
بلکه خود همه این نور است
طبیعت و خاصیت و فعل
اشیا درین نور است اگر چه
صفات و افعال و اسمای اشیا
از این نور است اما این نور یکی
بیش نیست و افراد موجودات
یکبار مظاهر این نورند

وجود

وجود خالق اثبات ایچون ادله سر دایلدی ایسه ده دهر یلملزم اولموب هر
موجودك وجودی مرث اولو رده شلر امام بیورمشكه هر موجود مرث
اولق لارم كلمز دهر یلم بوسدعا كی اثبات ایت دید كلرنده امام تركاسه
سودا حضار ایدوب بیورمشكه بوسودك ایچنده یاغ موجود میدرد كلمیدر
آلردیشلر كه موجوددر امام بیورمشكه اكلر موجود اولسه ایدی مرث
اولق لارم كلو رایدی دیکه دهر یلم حوایدن جز اولوب مفهم اولشلر امام
بیورمشكه وجود عالم حق ایله قائمدر سودا یله یاغ كی امام قسیری كلر شحه
فی الورد كالدهم فی السمسم كی تهریرا ایله وجود حق مكابدن منزله اوله رق
توصیف الیشلر خواجیه برلك خواجیه اوالدین حصر نلری (نه مكافی
رتوحا نی نه توفیر هیچ مكافی) بیورمشدر

بییت

نارغم نور صفاهب بر جواغلك پرنوی

چشم عرفان ایله بافسلك آره ده بیكابه یوق

اهل وحدت دیرلر كه باشیا نك هر بریسی بر مظهر در یعنی در بیجه مثالیدر
بونور وحدت ك صافی یوق در در بیجه لردن ظهور و ریشه پاش اولقده در (سبحان
من حق شسته ظهوره) بیورمشلر ای عارف بونورك اولی و آخری یوقدر
ا كافنا عدم طاری اولق اجتماعی اولمز بونور دن بیكی در بیجه ملر پیدا
اولو رلر مر و رایام ایله كه اولورلر و خا كه كیدرلر و خا كدن ینه كبر و كلورلر
و كندولر و فوات ایدرلر كندولر طوغرلر و كندولر طوغرلر كندولر بترلر كندولر بترلر
هر اشیانك مالابدینی اجرا ایدرلر كندو كماللر ینه ابریشورلر بعدالكمال
ینه كندو یه آلورلر و كندو ایله وحدتده قالورلر

بییت

زهی در بای بی بایان وی انداره کیم ایلر

کمال لطف و صمدن دمادم موج نو پیدا
لکس لونور کندو مظاهر ینه عاشق در ریرا کالنی کندو مظاهر نده کور ر
و کندو صفات واسامیسی آنده مشاهده ایدر المؤمن مرآت المؤمنه مؤمن
اولدن مراد عبد مؤمن ثانی بدن مراد حق دریشلر اهل وحدت دیرلر كه
روح آدمی کندو جسمنه عاشق در ریرا جسم مظهر صفات روح حشر روح
کندو جسمنی کورمك استر كه صفات واسامیسی آنده مشاهده ایدر ایدمی

وهر يك در بیجه اندو صفات

این نور ازین در بیجه ابرون
نافته است ای درویش این بود
اول و آخر ندارد و دوام و عدم را
بوی راه نیست در بیجهای بوی
شوند و گفته می کردند و صاك
می رود و آنراك باز می آیند
وجود می باشند و خود می رویند
وجودی را بیدر يك آنچه
مالا بدایشانست تا بكمال خود
رسند با خود دارند و از خود
دارند و این نور درین مظاهر
بود عاشق است از رحمت آنكه
این نور درین مظاهر خود كان
خود را می بیند و صفات و اساسی
خود را مشاهده میكد و ازین
حاست روح آدمی در جسم خود
عاشق است از رحمت آنكه
جسم آدمی مظهر صفات روح
آدمیست و روح جسم خود را
می بیند و صفات و اساسی خود را
مشاهده میكد و ازین حالت
گفته اند كه خود را در شناس
ناخدا ای را شناسی آنكه و ن
دانستی كه این نور است كه
خود را مشاهده

معلوم اولدیکه کندونی بیلن وآکابن بونورد بر حدیث قدسیده (یا انسان اعرف نفسك حتی تعرف ربك) دیگر حدیثیده (الانسان سرى واناسره) یورلشدر وحديث نبویده (من عرف نفسه فقد عرف ربه) یورلشدر اولان انسان کندونفسنی بلوب وآکامه سبی الیمک کر کدر که آندن صکره بیستی یلمش وآکامش اوله معرفت نفس معرفت خدای مستلزمه ربالاده ذکر اولغدیخی اوزره دنیا یه کلمه کدن مقصود معرفت خدادر بوا یسه معرفت نفس توفایدر معرفت نفس اولدقه معرفت الله تحصیل ممکن اولمز بشر عالمک روحی بونورد و افراد عالم شمس و قمر و نجوم و سائر اشیا یه جمله سبی بونورک مظهر یدر بونوره نورالانوار لاندو که الا بصار در لر آیت کریمه ده (الله نور السموات والارض) معناسی بودرای عارف اگر افراد عالم دیرلر سه که اولمش برز و اوله جی برزو و اراق برزو و غیر یدر واکر دیرلر سه که اولمش و اوله جی و و اراق بزکلی نه طوغر یدر تامل ای عارف افسر آدم موجودات بو وجوده نسبت بری بریدن مقدم و یا مؤخر دکلدر افراد وجودندن هر بر فردک بو وجوده نسبتی اوکته ابر و فشدن هر بر حرفک مداد بنه نسبتی کیمیدر کتابتده حرفاتک بر لرلر نه تقدم و تأخر لر ظاهر در اما اصل جهتندن حرفاتک جمیع سبب بر جنس مر کبدن یا زامش اولغله میانه لرنده تقدم و تأخر اوله مز کو یا جمیع حرفات هسال و توأم یعنی عمر لر بر در بنا بر این طائفه درو یشان دیرلر که قولدن حقه یول یوقدر حقه یول و اوله یول وارد اهل وحدت دیرلر که تولدن الهه یول یوقدر ز بر اوجود بر در زیاده دکلدر و اول وجود و وجود حقه در حقیق وجودندن غیر ی وجود یوقدر اول نسنه که معدومدر دائماً معدومدر و اول نسنه که موجوددر دائماً وجوددر وجود الله تعالی نسنکدر ای درویش سن ظن ایدر سنا که تکی وجودندن غیر ی سناک دخی بر وجودک وارد بوا یسه غلط عظیم و سهو و خیدر وجود خدا نکدر قول ایله حق میانه سنده سالک بوطنندن کیم میخجه حقه واصل اوله من خود بین اولان خدا بین اولمز یعنی کندو بی کورن خدای کورمن

بیت

بک قدم بر نفس خود زن دیگری در کوی دوست

هر چه بینی نیک و بد تا این و آنست کار نیست

اما

و این نور است که جان عالم است و افراد عالم جمله نظا هراین نورند پس اگر گویند که ما یم که بودیم و ما یم که هستیم و ما یم که باشیم راست باشد و اگر گویند که نه ما یم که بودیم و نه ما یم که هستیم و نه ما یم که باشیم همه راست باشد ای درویش افسر آدم موجودات نسبت با این وجود هیچ یک بر یکدیگر متمد و هیچ یک از یکدیگر مؤخر نیستند از جهت آنکه نسبت هر فردی از افراد موجودات با این وجود همچنانست که نسبت هر حرفی از حروف این کتاب بعد ادوا و از این جا گفته اند که از توانمندی راه نیست نه بطول نه بعرض افراد موجودات نسبت یکدیگر بعضی مقدم و بعضی مؤخر اند و بعضی مستقبل و بعضی ماضی هر چند که می خواهم سخن دراز نشودی اختیار من دراز میشود ای درویش یلنکه بیش نیست بشنو و فهم کن و خلاص باب وجود

اما افراد موجودات بحسب الظهور کیمی ماضی و کیمی مستقبل کیمیی
مقدم و کیمیی مؤخر در بحسب اصل الوجود بدینگونه تقدیم و تاخیر مقصور
دکدر جمیع شئون ذاتیه ده موجود ایدی شئون ذاتیه بی شیخ اکبر
حضرت نری حروفات عالیات ایله تعبیر ایتمیشلر

شعر

کنا حروفاء عالیات لم نقل * متعلقات فی ذری اعلى القل
انا انت انت انا نحن هو * فالکل فی هو هو فسله عن وصل
بومر تبه بی شیخ محمد شیرین دخی حروفات عالیات ایله تعبیر ایدوب بیورر
لقد کنا حروفاء عالیات * نزلنا فی سطور سافلات
ظهرنا بعدما کنا خفیا * وصرنا الا ان کل الکائنات
وما الا کوان الائنحن حقا * فانا کائنات ممکنات
ونحن قبل قبل کل شیء * ففی الاخر بدینا ظاهرات

نظم

جمال خویش برهر انما دیم * که کوهریش نایبنا انما دیم
مشوا حول مہی جز یکی نیست * اگر چه این همه اسمها انما دیم
هر آن نقشی که بر جهرای هستی * تویبیا بین که مازد انما دیم
سرموی ز زلف خود نمودیم * جهان را تابسی غوغا انما دیم
فرستادیم آدم را به عالم * اگر جشمت بود پیدانما دیم
محققین عندندہ مرتبه احدیت و غیب هویت و غیب اول شول ذات بی جہتہ
در بر کجہ حقائق شئون الہیہ حضرت ذات مقدسہ دن ودخی بعضی
بعضی سندن متساوا لمیہ واصلالا علما ولا عینا تعین الہیہ وجود کبہ
بومر تبه ده کان الله ولم یکن معه شیء غنی عن العالمین و کنت کتزا خفیا
مرتبه سید بر کون سلطان العارفين بازید بسطای حضرت نری نیک مجاسندہ
بر ذات کان الله ولم یکن معه شیء دید کده بازید جوا نبدہ الا ان کما کان
بیور مشدر بومر تبه حضرات خمسہ نیک برخی مرتبه سیدر که مہد اظہور
شئون و حقایق قدر جمیع ارواح بومر تبه دن عالم سفلیہ تنزل ایند کبری
ایچون هوراه مغموم و محزونلر در

بیت

دھر سفلیہ دغر یب اولدیغمہ پک یازم * خاطرہ دوشد بکی دم عالم بالای وطن

مثنوی

حیدر روز بکه پیش از روز و شب * فارغ و زاد بودیم از طلب
 منحوس بودیم پادشاه وجود * حکم غیریت بکلی محو بود
 ناکهان در جنبش آمد بحر جود * جله را در خود ز خود با خود غود
 واجب و ممکن ز هم متمیز شد * رسم و آیین دوی آغاز شد
 فی زحق متارنی از یکدیگر * غرقه در یای وحدت سر بسر
 امتیاز علی آمد در میان * بی نشانی را نشانها شد عیان
 بعد از آن یک موج دیگر ز محیط * سوی ساحل آمد ارواح بسط
 بر مرتب سر بسر کرده عبور * پایه بایه زاصل خود افتاد دور
 چون همه اسماء و اعیان بی قصور * دارد اندر رتبه انسان ظهور
 جله را در ضمن انسان نالفا است * کای چرا هر یک زاصل خود جداست
 شد کر بیان کیرشان حب الوطن * این بود سر نفس مرد وزن
 کر نکردیم باز بار ازین سفر * نیست از ماهیچ کس مهجور تر
 صوفیه مرآت کاتبه خسته به حضرات خسته تعبیر ایدر لراجمانی بود که حضرت
 ذات احدیت که کان الله ولم یکن معشی مرتبه سیدر بومر تبه ده هیچ
 بر شینک ظهور و بروز یوقدر و ذات بحت هویتده جله اعیان و حقایق
 موجودات متلاش سیدر حقایق اشیهانک بومر تبه ده علمه و عینا اندر اح
 و اندماجی حشینه یله یکدیگر ندن امتیاز لزی اولمد بعدن بومر تبه ده شؤنات
 ذاتیه و حروف عالیات و غیب اول و تبه بین اولدیر لر و حضرت مرتبه نانیه
 غیب ثانی و تعین ثانی دیر لر حقایق اشیایه بومر تبه ده اعیان ثابته تعبیر
 ایدر لر زیر بومر تبه ده حقایق هر تقدرا امتیاز عینیه سی یوق ایسه ده
 امتیاز علمیه می وارد بومر تبه ده علمه حقدر عند الحکم بولکامهات
 غیر محموله و عند الصوفیه اعیان ثابته دیر لر خلاصه کلام تعین اول علی
 الاطلاق شول شؤنات ذاتیه در که کند و سنده اصلات تعین و امتیازات علمیه
 تعلق ایتما شد در حتی تعین تبه هری دخی معنای مجاز یدر امان تعین ثانی
 امتیازات علمیه ایلهم تاز اولد بخندن بونده تعین تعبیری معنای حقیقه سیدر
 حقایق موجودات اولان اعیان ثابته اکابر صوفیه عندندنده مرایای وجود
 حق و مجلای اسماء صفات مطلقدر و بعض صوفیه نقدده وجود حق مرآت
 اعیان ثابته در بصورتجه اعیان موجودات آیدنه ذاتده نمایا یدر بولکا کثرت
 در وحدت دیر لر صورت اوله کوره مرایای اعیان متعدده ظهور و تجلی

ابدن وجود حق در ایمان مستور و مخفیست در یوگا وحدت در کثرت دیرل
 اهل طریقت کثرت سودا و وحدت و وحدت کثرت تعبیر لریک منشئ بود و یوگا
 تفصیلی و وفات کشف الحقایق نام کنایی اوزره اولان شرح ده تطویل و ابضاح
 ابدلک حضرات خسته نیک او چنجهی می ربته نالنه در یوگا حضرات ارواح دیرل
 بومر تبه طهور حقایق کونیة بسیطة مجرده در که ارواح مجرده نیک فرار کا هیدر
 اشته عالم امر و عالم غیب و عالم علوی و عالم ملکوت دید کیری بو عالم در ملائکه
 کروبیون و ملائکه معجون و روح اعظم و قلم اعلی و عقل اول و روح
 القدس و حساب ملائکه بو عالم در هر تبته رابعه حضرات خیالیست در
 صوفیه و حکما فتنده عالم ارواح مجرده ابه عالم اجسام مادیه بنشینده بر عالم
 وارد که اکا عالم مثال و عالم برزخ و اراضی سمیه دیرل ایکی عالمک بنشینده
 برزخ و حد فاصل در عالم ناسوتده موجود اولان اشیائک کافه سنک بو عالم در
 مثالی وارد دیرل مثلاً علمک مثالی عمل و لین اعمال صالحه و اخلاق
 مرضیه نیک مثالی بسا قین و ریاحین و سبزه و اوت و انهار و انهار و ابنیه علیه
 و بیوت و تصویر قیامه در دیرل اعمال سنیه و اخلاق نامی ضیه نیک مثالی
 اما کن نیک و تار نیک و حیات و عقارب و ظلمات و غساق و غساین کی
 و بونلرک امثالی اشیای موله در دیرل عالم منامده مرئی اولان اشیای بو عالم در
 بعض اصفا قوت ریاضت و کثرت مجاهدت ابله بو عالم داخل اولوب
 ولایات و اقلیم نمدن خبر و برزخ که مخلوقات نیک و قوت و نعمت نیک کثرتده عقول
 و افهام حیراندر دیرل اشته بو عالم در ملائکه و ارواح طاهره استدر کیری
 صور و تسلسل ایده بیلورل ارواح انبیاء اولیاء و اموات سائر بو عالم در
 مشاهده اولنور مرایا و اجرام مصیقه و آب صافیده نمایان اولان صورتلر
 بو عالم در دیرل حضرات خسته نیک بشهیسی عالم اجسام و عالم ناسوتده
 بسایط عنصریات و سایر می کبات که جادات و نباتات و حیواناتدن عبارتدر
 کنایز مختصر اولدیغندن حضرات خسته دن بو قدرجه بیان و ایما ابله کتفا
 اولنوب تطویل و تفصیلندن صرف نظر اولندی مراتب مذکورده نیک
 مجموعی جامع اولان بر مری تبه وارد که اکا حقیقت انسان کامل دیرل
 کرک روحانیات و کرک جسمانیات و کرک محسوسات و معقولات و مثالیات
 کی عوالم مذکورده هر نه موجود ایسه انسان کاملک حقیقی بونلرک
 کافه سنی جامع در نیک ایچون انسان صورتده عالم صغیره و عناده عالم کبیره در

نظم

میرشد کامل بولوب انسان کامل اوله کور

اسفل و اعلیٰ سنکدر هب مراتب سنده در

کند و کی خوار و حقیر ابته هوای نفس ایچون

چله نك مطلوبی سفسك هر مطالب سنده در

منصب دنیا به مغرور اوله جاهل لرکی

ایله تحصیل معارف هر مناصب سنده در

دولت صور یثقاتی کیمه یاقی قالور

عارف اول اهل دل اول هر برماآرب سنده در

مؤلفك مسائل مهمه ده تکرار عادتلی اولد یغندن ارشاد سالکان و تقویت

عارفان خصوصنه اهتمام ایدوب بیور لر که ای عارف عرفان همان

برنکته در زیاده دکدر اول نکتته بودر که وجود بر در زیاده دکدر اول

وجوده نقطه وحدت و نقطه وجود دخی دیر لر استماع و فهم ایت که نفسکی

جهلدن خلاص ایدوب وحدت خدایه ایمان کتور مش اوله سك زمرة

عارفان دن اولمغه غیرت ایت و اول وجود بی زوال و وجود خدای متعال در

خدانک وجودندن غیری وجود یوقدر و اوانق دخی ممکن دکدر نتیه کیم

مولینا جاجی بیور لر

بیت

حدیث مشکلی و سربست مغلق

که در کون و مکان کس نیست جز حق

بو وجودک ظاهری وار و باطنی وارد بو وجودک باطنی بر نور در که عالمک

روحی اولدر بو نور واحد یوقدر پنجره لردن یعنی مظاهر دن کور نمشدر

کندوسی سربل و کندوسی ایشیدرو کندوسی ویر کندوسی آلور کندوسی

اقرار ایدر و کندوسی انکار ایدر ای عارف بو نوره ایشک کرک و بو نوری

کورمک کرک کندوزاتکی و عالمی بو نور دن کورمک کر کدر که اهل

عرفان اولوب دوزخ دن نجات بوله سك عارفان عظام و اولیای کرامک

کافه سی بومسئله ده متفق لر در که بر کیمسه بودر چه به وارده قجه شر کدن

خلاص اوله مز و شر کدن خلاص اولمیان کیمسه عذاب دن قور تیلوب

دارینده کما یبغنی استراحت ایده مز راحت ابدی بودر چه به نائل اولان

عارف لر

عارف را بچوید و در تنه کیم سید الکائنات علیه افضل التحیات افتد من بومعنا به
 اشارت ایدوب (من را آنی فقد رآی الحق) و حدیث دیگر ده (لا تسبوا الدهر
 فان الدهر هو الله) و ابو بکر الصدیق ما را بت شباً الا ورا بت الله فیه و عمر
 الفاروق را بت ربی بقلبی و علی بن ابی طالب لم اعبر بالمره و ما را بت شیاً
 الا ورا بت الله قبله و معده یور مشلر و سائر ارباب شهم و ددن هر بریسی بومعنا به
 برد و رواشارت را بتمشدر بیت
 هر نیه کیم باقدک ایسه آندس الله کور
 فخر و به عرم قیلک ثم وجهه الله کور
 بوا یک لک پرده سندن کح حجابی رفع قبل
 کل نور لک روز نسدن باقی بوسر الله کور
 مسکر رؤیت و کلس صورت حق کو رمکه
 باقد بکجه هر نظر ده عین ذات الله کور
 مؤلف بیور که بنرم شیخ مردیر ایدیکه بن نور ره ایر شدیم و بونوری کور دم
 بر شمس حقیقتدر که حدود ما بتی بو قدر و بر بحر احدیتدر که پایان و نها بتی
 نولخر فوق و تحت عین و یسار و بر و بالادن منزه در اول آفتاب حقیقتده
 مرکز دان قائم حواب و حور دحل و خراج سدن کیتدی هر تقدیر جهر
 ابتدم ایسه افاق بتوله مدم بوجود عنصری ایسه حواب و خوره محتاجدر
 عاقبت مصطرا و لوب هلا که قر با اول قدسده حالی بر عز بزه خبر و یردم
 اول کامل بکایو ردیکه یوری بر کیمسه نک خرمنندن بر قبضه صمان آل
 کیدوب بر کیمسه نک خرمنندن بر قبضه صمان آلدیفه ده همان اول یوری
 کور مدم دیگر بر عز یز بیور مشدر که بن نور ره ایر شدیم و بونوری کور دم
 اول وقتد خبر و ردی کند و وجودی کور مدم عز یزدن مرا دم معتدر
 بیت
 عرض ایدم حالی کور دکه ده و جانانه دیرم
 کوره بلم اوز عی آنده که جانان کور یر نور
 اشته توحید افعال و توحید صفات مقامندن کره توحید ذات مقای بومقامدر
 بومقامه ایریش و الیک هر بری برد و رولو کلام سر میاشدر انا الحق اما الله
 سبحانه ما اعظم شانی هل فی الدار یر غیری ایس فی جینی سوی الله

یکی بیش نیست و آن وجود
 حدایت و رفیر از وجود
 مدایع و حل وجود دیگر
 نیست و امکان ندارد که
 باشد و این یک وجود و طاهری
 دارد و باطنی دارد و باطن
 این یک نور است و این نور است
 که خان عالم است و این نور است
 که از جسد در بجهاسر بیرون
 کرده است حدود میگوید
 و خودی غنود و وجودی دهد
 وجود میگوید وجود اقرار
 میکند وجود انکار میکند
 ای درویش ما نور می باید و سد
 و این نور را می باید بدو این
 نور خود را می باید بدو این
 نور را عالم نگاه می باید کرد
 ما از شکر خلاص پای
 شیخ ما می فرمود که من با بت
 نور رسیدم و این نور را دیدم
 نوری بود ما محدود و نامتناهی
 و بحری بودی پایان فوق
 و تحت و عین و یسار داشت
 و بیش و بس داشت در آن نور
 حیران بماندم خواب و خور
 و دحل و خراج ازم رفت
 و نمی توانستم که بیم باعری
 این حکایت کردم هر مرد که
 برو و از حرم گاه کمی
 مشی گاه برادر رفت و یک
 شش گاه از شمس برداشتم
 آن نور را دیدم و عز یزی
 دکر مرمود که من با بت نور
 رسیدم و این نور را دیدم چون
 این نور را دیدم - و در اندیدم

ایمرد و بشر سالک چون این نور برسد آنرا هلاکت باشد علامت اول آنست که بیش او هرگز خود را به بندگی خود در نمی بیند کثرت ماقیست و تا کثرتی بیند مشرکست و چون سالک بخاند شرک بخاند از جهت آنکه حلول و اتحاد و فراق هم بخاند از جهت آنکه حلول و اتحاد وصال بیان دو چیز باشد و چون سالک باین نور سوخته شده هیچ از بنها نماند خدا مانند بس تعالی و تقدس فنادر توحید درین فنانست

فصل

بدانکه شناخت و دید عوام اهل توحید درین وجود تا بدینجا پیش نیست که گفته شد و این سخن که ایشان میکنند و وجود یکی پیش نیست و آن وجود خداست و آن وجود ظاهری دارد و باطنی دارد باطن این وجود یک نور است و ظاهر این نور مظاهر صفات این نور است با آنست این نور است با مشکلات این نور است راست و راست دیدند اند اما باصل وجود که وحدت صرف است بر سیده اند و نظراتشان بر حقیقت اشیا نیستند است و آن جبروت است یعنی نظراتشان بر ملک و ملکوت افتاده و ملک و ملکوت را دیدند اما جبروت را ندیده اند و ملک و ملکوت در جنب عظمت

لا اله الا انا فاعبدونی و اعرفتمونی لیسجدتمونی کی کلمات غامضات بومقامك اقتضا سندند برود قادمه سید الطائفه جنید بغدادی حضرت تری انا قول و انا اسمع منذ ثلاثین سنة بیور مشلدر ای عارف اگر بر سالک بونوره ایر بشور ایسه آنک علامت تری او لور اول کی علامتی اولدر که بر دخی هرگز کنسد و وجودینی کوره مزا کر کند و وجودینی کورر ایسه هنوز کثرت در کثرت باقی اولد قهقهه شرکدن نور تلماش اولور (وجودك ذنب لا یقاس علیه ذنب آخر) حدیثی بومعانی ناطق در اگر سالک قالمدی ایسه شرک دخی قالمدی فنادر توحید معناسی بود در بر اگر سؤال اول نور سه که بصورتلرده حلول و اتحاد را بجه سی یوقیدر جواب و بر بلور که حلول و اتحاد وجودین مقعیرین بیننده اولور وحدت وجود الهی همه جمیع انبیا و اولیا متفق قلدر وجود ایکی دکه در که بوسؤال وارد اوله حتی صوفیه نك فلان و اصل حق اولدی دیکدن مرادی فلان حجاب ظلماتیه دن نور تریلوب در جه کشف و شهوده ایردی دیکدر والا واصل ایله موصول بیننده مغایرت شرط در اگر سالک بونور ایله سوخته اولوب قالمدی ایسه خدا قالدی

فصل

معلوم اولسون که اهل کشف و توحیدك عوامنك کو ردکاری بود ذکر اولنا ندر ز یاده دکلر آنلر در لر که وجود بر در ز یاده دکلدر اول وجود وجود خدا در اول وجودك ظاهری وارد و باطنی وارد باطنی بر نور در که نور الانوار لاتدر که الابصار در بونورك ظاهری بونورك صفاتنك مظاهر یدر یا خود بونورك آینه سیدر یا خود بونورك مشکاتیدر طوغریدر و طوغری کو رمشلدر اما عالم جبروتی کو رمشلدر آنجی آنلرک نظری ملک و ملکوت ایر شمشدر جبروت ایر شمشدر ملک و ملکوت جبر و تنك عظمتی قمنده در یادن قطره و کوشدن ذره کبیدر جبروت وحدت صرفدر مبدع جسم و روحدر و مبدع کلام و کتابدر و مبدع ملک و ملکوتدر و مبدع وجود و همددر هر نه که ملک و ملکوت و ارایسه جبر و تنده وارد ملک و ملکوت و زمین و آسمان و کرسی و عرش و آنلرک بیننده بحساب مخلوقات اولد یعنی کی کذ لک جبر و تنده زمین و آسمان و کرسی و عرش وارد و آنلرک

ماینندد یعددد مخلوقات واردر اول مخلوق نك عالم مكدده آدم وابلس اولد یغندن خبرلری یوقدر عالم لاهوت دخی بوقیاس اوزرددر مؤلف تظویل كلامدن احتراز ایدوب مقصوده شروع ایدر بیورر که اهل وحدت دیرلر که عالم کبیرك جوهر اولی هیولای اولدر

فصل

معالم او اسون که هیولایر جوهر در که قابل صور و اشکالدر هیولادرت قسمه منقسم اولور مثلا آهن و چوب جوهر لر در یوقدر صور و اشکالی قابلدر لر یو هیولادن بر قسمدر نطفه و حبه جوهر در لر نیچه نیچه صور و اشکالی قابلدر لر یونلر دخی بر قسمدر و عناصر جوهر در لر نیچه نیچه صور و اشکالی قابلدر لر یونلر دخی هیولادن بر قسمدر و هیولای اول جوهر بسیطدر یوقدر صور و اشکالی قابلدر ذات عالم باسوت و ذات عالم ملکوتدر هسرنه که عالم غیب و شهادتده موجوددر جمله هیولای اولك صور و اشکالدر اشته یو هیولای اول عالم جبروتدر و عالم جبروت مبدا ملك و ملکوتدر و ملك ملکوتده عاشقدر زیر املاك و ملکوتده کند و جانی كورر و صفات و اسامیسنی مشاهده ایدر كذاك ملکوت عالم ملكه عاشقدر زیر املاك ملکوتك مظهر یدر و ملك ابله ملکوت جبروتك مظهر یدر و جبروت دخی لاهوتك مظهر یدر امام و ائمه تفسنده جبروت لاهوت ایکسی بر در اشته یو هیولای اول که جبروتدر بعضی صور و اشکالی قبول ایلدی من بعد هر كز ترك ایتدی و ترك ایتك دخی آستمز كذاك عالم بقا و ثبات اولان عالم علوی قنقی صور و اشکالیکه قبول ایتمدی ترك ایدر هر كز قبول ایلز و دائما یوبله ایتك آستز ترتیبی تغییر ایتمز و عالم کون و فساد اولان عالم سفلیده کی صور و اشکال دخی هیولای اولدن بر قسمدر هیولانك اقسامی معلوم اولدیه اهل وحدت دیرلر که هیولای اول عالم غیب و شهادتک ذاتیدر و یونانك اول و آخری یوقدر و آنك ایچون حد و نهایت اولمز قابل تقسیم و تجزی دکلدر کاعدم و فنا طاری اولمز جمله نك وجودی و آنك ایله در و جمله نك مرجعی اولدر بلکه جمله اودر وجود بخش و دارای عالم اودر عانده آنك حکمی اجرا اولور عالم غیب و شهادت و عالم وحدت یوناندر

بیت

زهی ذاتك نهان اول نماندن ماسوی پیدا

بحار صنعكه امواج پیدا قهر ناپیدا

جبر و ت مانند قطره بمر است
جبر و ت و جدت صرف است
و مبداء جسم و روح و مبداء کلام
و کتاب است و مبداء ملک
و ملکوت است و مبداء وجود
و عدم هر چه در ملك و ملکوت است
در جبر و ت هست و در ملك
و ملکوت زمین و آسمان و کبری
و عرش هست در میان زمین
و آسمان از خلقان بسیار
هستند در جبر و ت زمین
و آسمان و عرش و کبری
هست و در میان زمین و آسمان
از خلقان بسیار هست و آن
خلق از آخر نیست که درین
زمین آدم و ابلس بوده است
بخی در از شد و از مقصود دور
افتاد غرض این بود که اهل
وحدت ملکوت بندگی جوهر
اول عالم کبیریه و لای اولست

فصل

بدانکه هیولای جوهر است
که قابل صور و اشکال است
و هیولی چهار قسم است مثلا
آهن و چوب جوهر اند و قابل
چندین صور و اشکالند
و این يك قسم است از اقسام
هیولا و نطفه و حبه جوهر اند
و قابل چندین صور و اشکالند
و این يك قسم دیگر است
از هیولا و عناصر جوهر اند
قابل چندین صور و اشکالند
و این يك قسم دیگر است از
اقسام هیولی و هیولای اول
جوهر بسیط است و قابل چندین
صور و اشکال است ذات عالم
کون و فساد و ذات عالم بقا
و ثبات است هر چیز که در عالم
غیب و شهادت و وجود است
همه صور و اشکال هیولای
اولست و این هیولای اولست که

استدلال

حق سبحانه و تعالی حضرت تر بنک وحدت وجود بنه بر دلیل کافی بودر که
کائناتده هواره بیوک کوچکه و شر بف و ضیه و عالم جاهله و علوی سفلیه
و لطیف کثیفه طالب و عاشق قدر مثلا انبیا و اولیا عوام ناسک کندولر
کبی شریف و اهل کمال اولر بیچون انواع جفا و اذایه تحمل ایدره ارشاد
و حقه دعوت ایتمه کدن و از کجملر کذلک عالمرا سترلر که جهلادخی
کندولر کی عالم اولسونلر روح لطیف و جسد کثیف اولدنی حاده روح
جسده عاشق قدر عالم علوی عالم سفلیه عاشق قدر اشته و اعلانک اذایه میل
و تعشقی وجودک و حدیقه دلیلدر که دائمهار اشیا کند و جنس نه میل ایدر
اگر جنسیت اولسه ایدی خلاف جنس اولای لازم کلور ایدی جنسین
متغایرین ایسه یکدیگر یشنه تعشقی و تمیل ایتیه جکلری بدیم ایدندر بنه
علیه بایزید بسطای حضرت قلی بیور مشکه بدایتده درت نسنه بی غلط
بیلش ایدم نهایتده طوغری سنی بیلدم ریخی بودر که بدایتده ظن
ایدرایدم که بن کندم حقه طالب نهایتده بیلدم که حق بکا طالب ایمش
آنک ایچون آیت کریمه ده (محبهم و محبوبه رضی الله عنهم و رضوا عنه)
بیور بلوب محبت و رضانک صدوری اولاجناب کبریا دن و ثانیاقوللرندن
اولدیفنه اشارت ایچون خدانک حب و رضایی قوللرک حب و رضای اوزره
تقدیم اولغندر حتی نوع آدمیده بر کیمسه نلر کیمسه تعشقی و تمیل اولسه
ابتدا عشقی معشوق طرفندن شعله انداز اولوب قلب عاشقه عکس ایتمه که آنده

سوزش پیدا ایدر دیشلر بیت

عشقی اودی اولد و شر معشوقه آندن عاشقه

شعی کور کیم یا تمین یا ندر برمدی پر وانه بی

سوزدل معشوق ز عاشقی بودا فزون

پر وانه پر و شمع دل سوخته دارد

ایکجی بدایتده ظن ایدرایدم که بن حتی ذکر ایدرم نهایتده بیلدم که

حق بنی ذکر ایدر ایمش بنده کی ذکر آنک ذکر بنک قرعی ایمش اوچجی

ظن ایدرایدم که بن کند و تقسمه خیر خواهم نهایتده بیلدم که باری تعالی

بم خیر خواهم ایمش بن کند و تقسمه مضرت سنی ایدر ایمش درنخی بدایتده

استرایدم که حقه و اصل اولیم نهایتده بیلدم که بدایتده و اصل ایمش

عالم جبروتست و عالم جبروت
هدا ملک و ملکوتست و بر ملک
و ملکوت عاشقست از جهت
آنکه در ملک و ملکوت حال
خود را می بیند و صفات و اسامی
خود را مشاهده میکند باز
ملکوت بر ملک عاشقست پس
معنی ملا مظهر ملکوتست
و ملک و ملکوت مظهر جبروت اند
و این هیولای اولیه که عالم
جبروتست بعضی از صور
و اشکال را چون قبول کرد
من بعد هرگز رها نکرد
و موهوبد کرد و آن صور
و اشکال عالم علویست که عالم
بقا و نبات است بعضی صور
و اشکال را چون قبول نکرد
بعدر هایتد و باز قبول نمیکند
و پیوسته اینچنین خواهد
عکس و آن صور و اشکال
عالم سفلیست که عالم کون
و فساد است و این بنک قسم
دگر است از اقسام هیولا چون
اقسام هیولا را دانستی اکنون
بد آنکه اهل وحدت
میگویند که هیولای اول
ذات هر دو عالمست یعنی عالم
غیب و شهادت و این ذات
اول و آخر و حد و نهایت ندارد
و قابل تجزیه و تقسیم نیست
و قابل فنا و عدم نیست و وجود
همه بدوست و بازگشت
همه باوست بلکه خود همه
اوست وجود پیش و اداری
عالم اوست این ذاتست که عالم
غیب و شهادت است و این
ذاتست که عالم وحدتست
فصل

ای درویش عالم جبروت را
نام و نشان نیست شکل
و صورت و حد و رسم ندارد
و حسن را بدو راه نیست و عقل
در وی سرگردان است در آن

فصل

انتهی

ای عارف عالم جبروت ایچون نام و نشان بوقدر شکل و صورت حد و رسم
آنده اواز و حس آدمینک اول طرفه یولی او غرامی عقل آنده سرگرداندر
اول عالمده شهمه دایله حفظل برلنده در زهر و تر یاق بر طرفه د پرورش
لولورل باروتیهو و قیون ایله قورد بکوجوددرل و کیجه ایله کوندزهرنک
ازل واید هخانه درل نیچه یوز بیگ کیمش سنه لر و نیچه یوز بیگ کله جگ
سنه لر آنده موجود و بر حال اوزره درل فرعونک موسی ایله و ابراهیمک
غیر و دایله غوغالی بوقدر ته کیم حضرت مواینا بیور مشدر نظم
چونکه بی زکات اسیر رنگ شد * موسی با فرعون اندر جنگ شد
چون بیسرنکی رسی کان داشتی * موسی با فرعون کردند آشتی

ترجمه

چونکه بی زکات اسیر رنگ اولور * موسی نک فرعونله کاری جنگ اولور
چون یشه بی رنگ اولوب کتسه تضاد * موسی فرعون ایله ایملر اتحاد
معلوم اولسونکه اهل وحدت عنده اگر چه ایکی عالمک ذاتی وحدت
صرفدر اما هر بر صفتکه هر نه گونه صورت بواغها مکانی و اریسه اول صورتله
ظهوره کاب اول صورت و اول صفت کند و مرتبه سنده کمالی صورتی و کمالی
صفتی اولوب آنکاه موصوف و مصور اولور بویکی فیت آفتاب حقیقت و بحر
احدیتک کمال و عظمت و کبر یاسیدر و بوذات دائمی انجیلدن خالی اولمز تجلی
صفات و تجلی صورایدر قسه کیم در یاد ائمه توحده اولدینی کبی بوذات دخی
دائم تجلیده در

رباعی

هر نقش که بر تخته هستی پیداست

آن صورت آن کس است کین نقش آراست

در بای کهن چو برزند موجی نو

موجش خوانند و در حقیقت در یاست

ترجمه

هر اول نقشی که در اوراق تخته سی اوزره هو یدادر

همان اول صورت نقاشدر کیم نقش آراذر

چو در بای قدیم ایلر دمامد موج نویدا

بجای از اموج در اتمات حقیقت عین در یادر

عالم شهید و حفظل یک ماحم داوند
تر یاق و زهر در یک ظرف
پرورش می یابند و بازوتیهو
و کرک و میش باهم میباشند
روز و شب دیگر نکند ازل و ابد
همه خانه اند صد هزار سال
گذشته و صد هزار سال
نیامده بی تفاوت حاضرند
فرعون را موسی و ابراهیم را
باغرو در جنگ نیست چنانکه
گفته اند بیست چونکه بی
رنکی رسی کان داشتی موسی
و فرعون کردند آشتی بدانکه
اهل وحدت میگویند که
اگر چه ذات هر دو عالم
وحدت صرف است اما هر
صفتکه امکان دارد آن صورت
باشد آن صورت و آن صفت در
مرتبه خود صورت و صفت
کمال باشد موصوف
و مبراست و این کمال
و عظمت و کبر بای وی است
و این ذات دائم در تجلی است
تجلی صفات میکند و تجلی
صوره میکند چنانکه در یاد ائمه
در توحست این ذات دائم در
تجلی است

بوسیدن محققین دیمثل در که نو وجود هم قدیم هم حادث هم ظاهر هم باطن
هم غیب هم شهادت هم خالق هم مخلوق هم عالم هم معلوم هم مرید هم
مراد هم قادر هم مقدور هم شاهد هم مشهود هم متکلم هم مستمع هم
رازق هم مروق هم شا کر هم مشکور هم عابد هم معبود هم ساجد هم
مسجود هم کاتب هم مکتوب هم مرسل هم رسول و جمیع صفه لایحه
نویس او رز در ر اهر صفت که بوعالمه موجود در جمله سی نو وجود
صفات و افعال و اسمای سیدر اما صفات ذات مرتبه سنده و افعال نفس
مرتبه سنده و اسمای وجه مرتبه سنده در پس افراد موجوداتن هر فرد
ایچون اوج مرتبه و ابکی صورت اولو ر مرتبه ذات مرتبه نفس مرتبه
و حه صورت مته رفه ر صورت جامعه نو ابکی و حه مرتبه سنده در بومقامه
تیر کا حضرت و ابی انک شوم ستزادی تحیر را اولدی مستزاد

هر لحظه بشکلی آن بت عیار برآمد * دل برد و غیا شد
هر دم بلباس د کران یار بر آمد * که پیر و جوان شد
گاهی بتک لیمت صالصال فرورفت * غواص معانی
گاهی رتک که کل فعار برآمد * ران پس بجهان شد
که روح شد و کر د چهار ابد غرق * خود رفت نکشتی
که کشت حلیل و بدل را برآمد * آتش کل ازان شد
یوسف شد و اصر در ستاد قیسی * روشن سر عالم
اردیده یعقوب جوانوار بر آمد * تادیده عیان شد
حقا که هم او بود که اندر یدیهضا * میسر دشبانی
در چوب شد و در صفت مار برآمد * ران غر یکان شد
میکشت دی چندر بر روی زمین را * از بهر تفرج
عیسی شد در کنبد دوار برآمد * تسبیح کنان شد
بالجمله هم او بود که می آمد و میرفت * هر فرد که دیدی
تا عاقبت ارشکل عرب وار برآمد * دارای جهان شد
منسوخ نباشد چه تناسخ بحقیقت * آن دلبر عیار
شمسیر شد و در کف کرار برآمد * قتال زمان شد
نیی که هم او بود که میکفت انا الحق * در صورت بلهی
منصور نبود آنکه در آن دار برآمد * نادان بسکمان شد

رباعی

هر نقش که رفته هسی
بیدست آن صورت آن
کس است که نقش آراست
در یای که چو ررید مو ح
نومو چش خواند و در حقیقت
در یاست و از جا کفته اند که
ای وجود هم قدیم و هم
حادث است و هم ظاهر و هم
باطن و هم غیب و هم شهادت
و هم خالق و هم مخلوق و هم عالم
و هم معلوم و هم مراد و هم مرید
و هم قادر و هم مقدور
و هم شاهد و هم مشهود و هم
متکلم و هم مستمع و هم رازق
و هم مروق و هم شا کر و هم
مشکور و هم عابد و هم معبود
و هم ساجد و هم مسجود و هم
کاتب و هم مکتوب و هم مرسل
و هم رسول و در جمله صفات
همچنین میدان از جهت آنکه

روی سخن گفتن گفته است نکوید * منکر مشویدش
کافر بود آنکس که بانکار برآمد * ازدوزخیان شد

فصل در بیان معاد

معادوم اوسونکه اهل وحدت عندند که چه نر بر در یاده دکلدر
اما بنورک مشکاتی چوقدر اجناس و انواع عالم جلہ سی بنورک مشکاتی در
و بنور هر مشکانده کاه مجتمع و کاه متفرق و منتشر اولور اکر بر مشکانده
مجتمع اولور ایسه آدمیان ایچون عالمده بر مرو یا بر سرور پیدا اولور یا قهر
یا لطف یوزندن مثلا عالمده اولان قتل و حرب و و یا خصب و ورخا یا عدل
و استراحت کبی حالانک حکمتی بودر که کند و ده مجتمع اولان ذاتک
مدد و حاجت یسیدر اول ذاتا اکر ختم نبوتدن اول ایسه کانی و رسول دیرلر
اگر ختم نبوتدن صکره ایسه کاغون و قطب دیرلر نته کیم عاشق روی

بیت

یور

چوموسی را بر در می کشیدند * سر هجده هزاران تن بریدند

ترجمه

چون قبول ایلدی موسای کابن جانان

مقدّمینه نیجه بیگ جانلری قیلدی قربان
صوفیه دیرلر که قطب اولان ذاتک طبعی معنده فنی صفت غالب اولور ایسه
عالمده اول صفتک ظهوری چوق جریان ایدر مثلاً قطبک طبعی معنده غضب
و قهر صفتی غالب ایسه عالمده غضب و قهر صفتی چوق اولور و اکر حلم و عفو
غالب ایسه بین الناس حلم و عفو و استراحت چوق اولور اکر بخلی ههاسنه
غالب ایسه عالمده بخلی صفتی چوق اولور اکر ههاسی بخلیه غالب ایسه
آدمیان بیننده کرم و سخا چوق اولور و قس علی هذا زیر اقطب مرکز
دائرة عالم اولد یغندن دائره مرکز اوزره دوران ایدر حق تعالی حصر تلری
هر رفته موجود اولان بنی آدمدن پرستی کند و سینه خلیقه اختیار
و اصفا ایدر هیچ بر وقت جهان خلیقه دن خالی اواز هر نه وقت بر یوزنده
خلافت مستحق بر کیمسه بولغنز ایسه اولوقت قیامت قائم اولور بو خلافتک
آخری محمد هدیه منتهی اولور امام مهدینک ظهورینه یدیدو زتاری یغندن
بر و ملت محمديه انتظار ایتمک اوزر در هر تقدیر مسخر چین و مغیرین اقوال
کثیره استخراج ایتدیلر ایسه ده هیچ برینک تیر استخراجی هدف صدقه

هر صفتی که در عالم است جلہ
صفات و افعال و اسامی این
وجودند اما صفات در مرتبه
ذاتند و افعال در مرتبه نفس
و اسامی در مرتبه وجهند و هر
فردی از افراد موجودات این
سه مرتبه و دو صورت دارد
مرتبه ذات و مرتبه نفس
و مرتبه وجه صورت متفرقه
و صورت جامعه جلہ در مرتبه
وجهند

فصل

در بیان معاد بدانکه اهل
وحدت میگویند که اگر چه
نور یکی بیش نیست اما این
بلک نور و مشکات بسیار دارد
و اجناس و انواع عالم جلہ
مشکات این نورند و این نور
در هر مشکات کاهی مجتمع
میشود و کاهی متفرق و منتشر
میکرد چون در نوع آدمی
مجتمع گردد آدمیان را سری
یا سروری پیدا آید در لطفه
و بادر قهر و قتل و وای عالم
حکمت اینست که مدد و روح
یکی را میدهد تا عالم را سری
و سروری شود چنانکه عاشق
روی فرماید بیت چوموسی را
بر در می کشیدند سر هجده
هزاران تن بریدند و در جلہ
انواع چنین میدان

اصابت ایتمدی کند ظهوری حقننده تعین و تجدید اوقات ایتمیرك علم الهیه
احاله اولنمسی مناسب اولور وار باب کشف دخی بوبله ماده لری بیلزلر
زیرار باب کشف بر ماده کشف طریقیله باطنده کورلر ایسه ده کشفده
خطا جائز در زراحی تعالینک بر ماده ده حکم و اراده سی اول ماده نلک استعداد
واقتضای حکمکنلرینه متعلق اولدیغندن فلان وقتده ظهوراید جک بر ماده
اهل کشفه کشف اولینور بعد زمان حکم مقتضیه تغییراتک احتمال
اولدیغندن اهل بصیرتک اولکی کشف ایتمدیکی احکام دیگر کون اولوب
کشفنده خطا اولور که بویک اصطلاح شرعه بدابرلر آنک ایچون اکابر
محققین وقت تعین ایتمیوب (انما امره اذا اراد شیأ ان یقول له کن فیکون)
مضمون شریفجه انما علمه اعند ربی دیرلر ظهور مهدی حقننده علما دن
نقل و روایت اولنان اقوال معلومدر هر قدر بعضی لری انکار ایتمیشلر
ایسه ده مهدی حقننده وارد اولان احادیث غایت وفرت اوزره اولدیغندن
جهو ر علم اظهو رینه قائمدر انکاری حقننده سر داو لنان ادله مدخول
و محرو حدر بیت
محمد مهدی آخر چیقار بر کون اولور ظاهر

او وقتین خارجی کافر بودر کا هدن جدا کلدی
بوذات کرامتسمات طائفة شیعه نلک و شیخ محی الدین عربینک ذاهب اولد تلری
ککبی اثمة اثنا عشر دن دکادر بلکه ظهوری منتظر اولان امام محمد
مهدی آخر زمانده طوغب ظهوراید ۵ رتقدر اسمی محمد اولور
ایسه ده عرب و ترک و یحمدن اوماتی مشروط دکادر فقط آل رسولدن
اولورق حضرت فاطمة الزهراء رضی الله عنها ذریقندن اولمسی قول ابر حدر
بوذاتک حین ظهورنده قبل سعادن بر ملک ندا ایدوب کافه بنی آدمه ظهورینی
اعلان ایدر قدوم میامنملز و ملر بلر وی زمینده تقدیر سعاد یعنی اهل ایمان
وار ایسه امام محمد مهدیه تبعیت ایتمکله ایمان و فیض الهی قبلرنده مز داد
وقوت بولوب هر بریمی قوت و شجاعت صاحب اولورلر ککذک اشقیبا
یعنی ایمانن عاری اولان کیمسته لر دخی رئیس اشقیبا اولان دجاله تبعیت
ایله در و نلرنده مضر و پنهان اولان شرار دشت قوت و التهاب بولغله آنلر
دخی شعیب و شددید اولورلر اولوقت سعاد مز سهیله اشقیبا کر و نلک
میانلرنده بر در جه حرب و قتال و جنگ و جدال اشتداد بولور که یدکی سینه

مقداری آدمیاند هیچ بر کیمسه روی راحت کوره من ییدی سنه دنصکره
طائفة اشقیافط فقط وغلادن داء جوعله مضجیل ومنه دم اولوب
دجال دخی دست عیسان جام صهای هلاک واضمحلالی نوش ایتمکله
روی زمین ظلم وجور ایله ویران اولمش ایکن قسط وعدل ایله معمور
وشادان اولور امام محمد مهدی کند وعصر کرامت مختصر لنده مظهر
حقیقت محمدیه اولدنیچون قول اصح اوزره حضرت عیسی هر تقدیر
اولوالعزم پیغمبر ایسه دینه مهدیه تابیع اولوب مهدی آنک متبوعی اوله رق
شریعت محمدیه ایله عمل ایدر لر اصح اقوال اوزره مهدی مقلدا اولوب محقق
اولدنیغدن اسلام بیننده اختلاف مذاهب رفع اولوب هبانه مذاهب حق
نه کونه ایسه امام مهدینک معلومی اولغله آنک ایله عمل وحکم ایدر حضرت
مهدینک کرامت وشارق عاده لری لاتعد ولا تحصى در بوختنصرک عدم
تحمیلندن آنلرک ذکر و بیانه تصدی اولغدی مجتمز بوایدیکه
هر بر عصر ده یوزنده بر ذات خلیفه خدا اولور اول ذاته قطب در لر قطب
خلیفه خدا اولدنیغدن مستخلفک احکامی خلیفه مظهر ندن ظهور رابتمک
عادت الهیه در فقط شو یسه اعتقاد ایتمک لازمدر که مستخلف انجیق
کند و رضاسنه موافق اولان ماده ده خلیفه سنه اعانه وامداد ایدر اماراده
علیه سنه موافق اولدیان ماده ده اصلا ممداد ایتمز بولجیه اعتقاد لازمدر
مثلا قطب نفسی استدیکی کی عالمده تصرف ایده من و کند و نفسنده دخی
تصرف ایده من اگر استدیکی کی تصرف ایتمک ممکن اولسه ایدی دینه ده
هیچ بر نبی و هیچ بر ولی زجت و مشقت چکنر لایدی مثلا صکر قطبک اقر با
ومتعلقانی اولسه آنلره خاصه ابولک ایتمک دیلسه مقتدر اوله من ز رابتون
عام قطبک اقر با وتعلقانی کبیردر واکر کندوسی فقیر یاخود زجسته
اولسه کند و نفسنه هفت دخی ایده من مکر که حق تعالینک رضاسی اوله
بوصورتجه هر آدمیده ایکی اراده اولور بریسی نفسک اراده سی بریسی
روحک اراده سیدر نفس ایله روحک اراده ستی فرق ایتمک اهل قلوبه
مخصوصدر قطبک تصرفی انجیق روحی ایله اولور نفسی ایله اولور روح
ایسه اراده حقه و واقدر امانفس او یله دکلدر آنک ایچون (آنک لایندی
من احببت و لکن الله یهدی من یشاء) آیت کریمه سنده خطاب رسول اللهک
نفس شریقلرینه در (وانک انهدی الی صراط مستقیم) آیت کریمه سیله

خطاب روح شر بفقرینه در نفس شر بفقرینه دکادر روحك اراده سی اراده
حقه موافق اولمی اهل تحقیق عهده دنده فقط انبیا و اولیا به مختص اولموب
بلکه جمیع آدمی آندینه بولدیر اما اهل غفلت اولدولر نداشتی نفس اوله
روحك اراده لرینی تفریق و ادراك و اذعان ایده منزل بو تقدیر سه لنیا
و اولیا دن استمداد و استشفاع ایتمك اراده حق ایله اوله یلور اراده الله تعالی
ایتمد کجه برکیمسیه همت و شفاعت ایده منزل فی زماننا علوم کالهوم و آمر
الهییه ایله عمل ایتمیوب و نواهییدن اجتناب ایتمیه رك انواع مناهی
و منکرات می تمکب ایکن فلان مقامی زیارت و فلان مقامك مولدی ایچون
مصارف و فلان یرده ذکر اولور دیومساعت و مقام مقام طو لا شوب
بیلدیککی معاصی و مناهی لر می تمکب اوله بقی خالده اولیا مقام لرندن
استمداد ایتمك نقدر بلاد و جهالت سدریلر زلر که اولیا نك هتی رضای
حق تحصیل ایدن کیمسه لر ایچون درا کر برکیمسه دن حق تعالی حضر تلی
راضی دکل ایسه اول کیمسه فنی ولینك زیارتنه کیدر ایسه اول ولینك
روحی تابغض و لغت ایدر زیارت و ذکر و طاعت ایسه (اغما بقیقل الله
من المتقین) مصداقی اوز ره انجی اهل تنویدن قبول اولور و اگر باری
تعالی بر قولندن راضی اولور ایسه جمیع انبیا و اولیا نك ارواحی اول قوله دعا
و همت ایلد کارندن فضله منام و یقظه سنده آنی زیارت ایدر راسته
صلواتك رؤیالرنده اولیا و انبیا و ردکر ینك حکمتی بودر مقصود
تحصیل رضای الهییدر و نتیجه قوناق صاحب لری دخی قونانلرنده قرآن
او قوتی و ذکر لر یابدیر می کبی شیلر ایله احکام الهیه بی اجرا ایده رمظن
ایتمدیکندن همان اسلامیت و دیانت بودر اعتقاد بیه احکام شرعی
بالکلیه ترك ایدر رك حرام و حلال طانیمیوب قرآن او قوتی ایله جمیع
معاصیدن تطهیر و دنیا و عقباسنی تعمیر ایدر زعمیه له اسلامیت انجی بودر
ظن ایتمشیر بیلر که نزول قرآندن مراد آنك ایله عمل ایتمکدر بوقسه
موجبه له عمل ایتمیه رك فقط قرآنك الفاظنی اوقیان و دکلیانله قرآن عظیم
نفرین و لغت ایدر پیغان آسا قرآن اوقی و دکلیك انجی قرآن عظیم
الشانی تحقیر و استهزا ایتمکدر اعاذنا الله من ذلك مثلاً بر ملک کند و رعایاسته
او امر و احکامنی مشتمل بر فرمان کوندور سه اول رعایا فرمان پادشاهی ایله
عمل ایتمیوب همان فرمانك عبارته سنی اوقیوب دکلمك ایله امر اوقیت ایتملر

اول ملک بومثل او رعایای حقیقته نه کونه معامله ایده چکی مستغنی هن
البیاندر

مصراع

* دام نرو یرمن چود کران قر آنرا *

انتهی مؤلف بیور که هر برصو رتکه بو عالم شهادته کلور بر صفت ایله
موصوف و بر اسم ایله مسمی اولور چونکه اول صورت بو عالم دن کیدر دیگر
بر صورت کلور ینسه اول صفت ایله موصوف و اول اسم ایله مسمی اولور
تناسب یوزندن تناسخ یوزندن دکلدر اشته بورایه قدر بو طائفه نلک سوزلی
ذکر اولندی بو طائفه کندولرینه اهل وحدت دیرلر دیگر لی آنلره طبیعی

فصل

معلوم اولسون که اهل وحدت ایکی طائفه در برقیسی آنفاذ کر اولسان
طائفه در که آفرک عتدنده وجود بر در ز یاده دکلدر اول وجود وجود
خدا در خدا نلک وجود ندنن غیر ی هیچ وجود یو قدر اولوق دخی ممکن دکلدر
بو طائفه دیرلر که هر نسنه که کائناتده موجود در جمله سی بیچار وجود حقیق
حق وجود ندنن غیر ی وجود وار دیکل شرک بالله در نظم

جلاک فی کل الحقایق سافر * ولیس له الا جمالك سائر

تجلیت لا کوان خلف ستورها * فتمت بالتحفی علیه السرائر

ایکخی طائفه دیرلر که وجود ایکی قه مندر بر قه سی وجود حقیقی و بر قه سی
وجود خیالی وظایدر خدای تعالی نلک وجود ی وجود حقیقیدر و عالمک
وجود ی وجود خیالیدر آنلک ایچون مولینا جامی بیوملر که بیت
کل مافی الکون وهم و اخیال * ارکوس فی مرایا و اظلال

دیرلر که خدای تعالی نلک وجود ی هست نیست غادر و عالمک وجود ی
نیست هست غادر عالم بیچار خیال و غمایشدر یعنی آیدنه در کور ینن عکس
کبیدر که اصلا وجود ی یو قدر همان کور ینشدن عبارتندر وجود حقیقی
خدای تعالی نلک وجود یدر وجود حقیقینلک خاصه سی بو عالمی موجود کوستر
حقیقی اوله رق بو عالمک وجود ی یو قدر پس بو کور ینن وجود وجود خیالی
وعکسی وظایدر دیرلر اشته بو طائفه نلک معتقد ی بودر بو طائفه کندولر ینسه
اهل وحدت دیرلر دیگر لی آنلره سوفسطائیه دیرلر معلوم اولسون که عالمده
بودر طائفه جمیع اعتقاد آنلک اساسیدر سائر اعتقادات و مذاهب که
عالمده پیدا ویش اوله جقدر جمله سی فر و عدلر اصولی بودر اعتقاد در ز یاده

بس هر صورتی که درین عالم
آید و بعضی موصوف شود
و یاسی مسمی کرد و چون
آن صورت ازین عالم برود
صورتی دیگر بیاید و همان
صفت موصوف و همان اسم
مسمی کرد از وی تناسب
نه از روی تناسب ایست سخن
این طائفه دیگر و این طائفه
خود را اهل وحدت گفته اند
و دیگران ایشان را طبیعی
نام نهاده اند

فصل

بدانکه اهل وحدت دو طائفه اند
یکی میگویند که وجود یکی
بیش نیست و آن وجود
خدایست تعالی و تقدس و بغیر
از وجود خدای هیچ وجود
دیگر نیست و امکان ندارد که
باشد پس بنزدیک این طائفه
هر چه موجود است جله بیچار
وجود خدایست و بعضی این
طائفه بشرح گفته شد و آن
طائفه دیگر میگویند که وجود
بر دو قسم است وجود حقیقی
و وجود خیالی خدای تعالی
و وجود حقیقی در دو عالم وجود
خیالی دارد خدای هست است
نیست غای و عالم نیست است
هست غای و عالم بیچار خیال
و غمایش است و بصیت وجود
حقیقی که خدایست این
چنین موجود مینماید
و حقیقت وجود ندارد والا
وجود خیال و عکسی وظلی

دکادر مؤلف بیور که هیچ شک یوقدر که بودرتن بریسی حقدراوچی خلاف
حقدرا ما هر بر لری در لری که حق نرم ایله دردیکری باطلدر) کل خربما
لذیم فرحون) و لوظوائف اربعه هماره بو بیت ابله تریم ایدرل بیت
مرغی که خبرندارد از آب زلال * منقادرد آب شور دارد هه سال

ترجه

مرغ نشنه وادی حیرنده آچوب پرو بال

آب شوری نوش ایدوب ظن ایلدی آب زلال
مؤلف مذاهبار بعدهن هیچ بر بی دیگر بنه ترجمه ایتیموب فقط ایضاح
و بیان ایدوب سکوت ایلسی کو یا ترجمینی عقل دراکه حواله ایلش اما سائر
فرق ضالنه مذاهبنی بیان و ایضاحدن صرف نظر ایتیموب آنلرک بطالنه

فصل

دلایلدر

ای عارف حقیقت ایله معلومک اواسونکه اولاد آدمدن جرق کیمسه لر خدای
موهوم و مصنوعه طیارل و دماغ طایفه درلر زبانه بر اهر بر شخص کسند و فکر
و خیالنده برشی تصور ایلر اول تصور ایتیموب کی شیخ خدا اعتقاد ایدوب
اکا طیار کو یا هر کسک تصور ایتیموب کی شی آنک خدای موهوم و مصوری
اولور جمیع اولاد آدم بوتصور دن خالی اولور ایتیموب یله اولان کیمسه لر بتون
کون بت پرستلری غیبت ایدوب دیرلر که بت پرستلر کسند و اولر یله بتلر
یا یوب اکا طیارلر دیو بت پرستانی ذم ایدرلر بیلزلر که کسند و لری دخی بتون
عمر لنده سائر بت پرستلر کسیدرلر و هماره اوله اولی استر لر رب الارباب اولان
معبود بالحق واله مطلقدن غافلدر بر موشله نلک خارجه مشائی بودر که بر عابد
حضرت خضرک وصفی ایشتمک ایله عشق ایدوب کیجه و کوئندز حضرت
خضرک ملاقات و مصاحبتی غنی ایدر ایشلر لکن خضر اسمعیلی ایشتمدیک
وقتیده شوق یافته و شوهیتنده اولی دیو خیالنده بر هیئت تصور ایتیموب
اولغین بر کون برخلوئنده حضرت خضر کد و اولدیغی قیافت جسمانیه سی ایله
اول عابده کور بتوب اشتهر و بتی غنی و آرزو ایلدی یک خضر بتیموب
همان عابد حضرت خضرک صورتنه نظر ایدوب کور مشکله قلبنده تصور
ایتیموب کی قیافتده دکادر عابد جواننده کاسن خضر دکاسن دیش
خضر علیه السلام عابده دیشکله نیچون بن خضر کلم عابد جواننده بنم مصور
و موهوم اولان خضر یوقیافته دکادر دید کده خضر علیه السلام کادیمشکله

ایست معنی آن طایفه دیگر
و این طایفه خود را اهل
وحدت نام نهاده اند و دیگران
ایشان را سوسطانیه نام کرده اند
بدانکه همیشه در عالم این چهار
طایفه بوده اند و اصل این اعتقاد
همین چار اعتقاد بیش
نیست و این معتقادات بسیار که
ببنا آمد است و می آیند جمله
فروعند و اصول این چهار
اعتقاد بیش نیست و هیچ شک
نیست ازین هر چهار یکی
حقیقت و سه دیگر باطل اما هر
یکی میگویند که آنچه حقیقت
باماست و دیگران بر باطلند
و هر چهار طایفه این بیت را
میعوانند بیت
مرغی که خبرندارد از آب زلال
منقادرد آب شور دارد هه سال
ای دیو بیش حقیقت بدانکه
بیشتر از آدمیان خدای موهوم
و مصنوعی پرستند از جهت
آنکه هر یک با خود چیزی
تصور کرده اند و آن تصور
خود را مبدء خدا مبدء ندوان
خدا را می پرستند و مصور
هر کسی مصنوع و موهوم
او باشد و همه روز عیبت بت
پرستان میکنند و میگویند که
ایشان بت خودی سازند
و میترانند و خود می پرستند
و عید اند که ایشان تیر در همه
عمر درین بوده اند و درین
نواهند و دیوار رب الارباب
که خداست و آله مطلق است
غافلند

او یله ایسه سبک عاشق د کاس اتحق کند و مصور رومو هوم که عاشق س
 دیوب غائب اویش اتتهی حضرت خضر کتوت وولا بتسنده علما اختلاف
 ایتمشله ایسه ده اصح اقوال نتو تیدر حضرت الیاس بحر مامو را ولد بیگی کی
 حضرت خضر دخی برده اولان محو قانک حفظ و وقایه لینه مأمور در فقط
 اراده علیه بک خلا فیده حکت ایتمر روایت اولنور که بر کون حضرت
 حصر رسائی کو رمشکه آ حلقدن هلاک اواق صره لریده کنرت ترجمندن
 اراده الهیه به ترقب وانتظار اتمکسرین همان اتمکسیدن بر اتمک آلوت سائله
 و بر مش سائل اول اتمکی ناول ایتمک داعیه سمله اعر به قودقه بو غار به
 طور و بر در حال وفات ابش حضرت خضر کت و بر دیککی کورن کیمه سار
 در حال حضرت خضر اورر بنه هوم ایدوب ای ادمس بیچون یو فقیری
 قتل ابلدک دیوب محکم باغلیوب حا کم حضور به کتو رمشله اولالده مشیت
 حق ایله قوه باطیه سی مسلوب اولمش هر نقدر عیون ساسدن غائب اواق
 استدیسه قادرا له میوب سائر آحاد ماس کی قالمه حاکم آئی کور دکنده
 بلا توقف صلب اولمسیله امر ابلمش همان حلال دل آلوت دارا غاخنه
 کتور دکلرنده صلمه اقدام اولمقده ایکن درو سندن باری تعالی به تصرع و نیار
 ایدوب من بعد مشیت الهیه اولمقسن بر عمل و حکت ایتمه مکه توبه و استعمار
 ایتمکله حق تعالی حضرت نلری عفو ایدوب اؤا کی قوت وحالی و بر بلوب دیدنه
 ناسدن پیمان اولمش روی رمینده نقدر محو قات وارا یسه ارادت الهیه اورره
 حضرت علیه السلام جمله سنک مصالحی ر و بته مأمور عارفانه و عابد لره
 صوری و معنوی و بر یلان کرامت و درجات آنک واسطه سمله و بر سلور
 قطب رمان هر رقت آنک تحت تریه سنده اولور شوقه مد کوره حضرت
 حضرت عظمت و قوتنه کهایت ایدر روایت اولنور که بحار اشهر رنده اوچ
 جوان بر یله اتفاق ایدوب مطالبی تحویل ایچون دیار غریبه کیدر لر
 ایتمش انسانی طریقه با فرمان خدا حضرت علیه السلام آنلره کور یوب ای
 آدم لر بهیه کیدجو رسکزدیو آنلره صور دقده دبشله کدای عزیر بر مطلب
 آروسیله دیار غریبه کیدنورر حضرت خضر آنلره دیشکه مطلب کبری مکاحبر
 و بر بکر آنلردن بر بی دیشکه سن اللهدن علم استرم انکحیسی دیشکه بن
 اللهدن مال استرم اوچنجیسی دیشکه بن اللهدن حلال راده بر حاتون رجا
 ایدرم اول وقت حضور طائب علمه دیشکه حق تعالی سکاع علم احسان

ایله فقرايه تكبر و تعظم ايدرسك اول آدم جوانده ديمشكه هيج بر كيمسيه
 تكبر ايتيم و طالب ايله نه تعليم و محله نه صرف ايدرم ديدكده حضرت خضر
 بوشروط اوزره سكا علم و يريلور ديوپ آنك ايلنه بريسان ورته پاره و برمش
 آندنصكره طالب ماله خطاب ايدوب أي آدم خدای تعالی سكا مال و برسه
 نه ييسار سن ديدكده اول آدم جوانده ديمشكه هر قنقي فقير اولور ايسه اولسون
 قوناغمه كلور سه مسافر ايدوب رعایت ايدرم ديدكده حضرت خضر بوشروط
 ايله سكا دخي مال و دنبالق و يريلور ديوپ آنك دخي ايلنه ايكي اقبه
 و برمش آندنصكره خاتون طاب ايدن ذاته توجيه خطاب ايدوب ای جوان
 خدای تعالی سكا بر كشي زاده خاتون و برسه نه كونه حركت ايدرسن ديدكده
 اول ذات ديمشكه اكر باری تعالی بنی يومر ادمه نائل ايدرايسه صنعتمه مشغول
 اولوب طاقتم مقداری عبادت و طاعتمه مداومت ايدرم حضرت خضر
 اكا يا غده خاتون يوقدر كه سكا و يریم الله سكا بر كشي زاده خاتون و برسون
 ديوپ آنلره كير و هلكلر ينه دوغلك ايله امر ايدوب آنلردن غايب اولش
 كيم اولديغني درك ايتيمه رك اول اوچ شخص دونوب كند و هلكلر ينه عودت
 ايتيملر برقاج كون آرام ايتد كدنصكره علم طلب ايدن كيمسنيه ای اولديغني
 حالده بر كچه كند و سنيه بتون علوم كشف اولوب علی الصباح هلكت ايجنده
 شايع اولغله هر كسك مشكللانی حل ايتمكين اول وقتك حاكی خبر آلوب
 حضور ينه جلب ايدره رك فقها و علمای بلد متجمع و تحشدايدوب هر نه مشكلری
 وارايسه حل ايتمش اولوقت اتفاقا ايله آنی سجاد ؑ مشيخته بالنسب
 شيخ الاسلام ايتمشلر بعد امال طلبنده اولان رفيقي دخي برخابه قوناق اشترا
 ايدوب تعمير و ترميمه مباشرت ائنا سنده اول قوناغك اساسنی حفر ايدرك
 بر كخي پايان ظهور ايتيمكه حسابيه كلمه مخفيجه اول كنزه مالك اولوب
 سيم وزره مستغرق اولش آندنصكره زن طلب ايدن رقيقه لری دخي حلال زاده
 صالحه برخاتون تزوج ايدوب كند و حالنده اولش بونلر بوجالده ايكن خضر عليه
 السلام آنلری امتحان ايتمك اوزره اراده عليه تعلق ايتمكين حضرت خضر
 آنلرك امتحانلر ينه شروع ايدوب اولامد كور شيخ الاسلامك حضور و نه
 بر فقير و بر نشان جو جق صورته كلوب النی اوچش شيخ الاسلام نه استر سكر
 ديوصور دقدده ديمشكه ای افندي بن برمر دق قيرم سز دن رجا ايدرم كه
 هر كون بكابر درس او قودب دياتمي تعليم ايدمه سكر شيخ الاسلام جوانده

دعشکه ای او غلوم پور اسی فتوی خانه در سزه مناسب اولان محله مکتب بلربنه ملازمت ایدوب مکتب خواجه لری سزه دیات کبری تعلیم ایدردش بتکرار جوجی اکادش که ای افندی باری تعالی سکا بوعلی و بر مشکه طالب سله تعلیم ایدوب کیمسیه نکبر و تعظم ایت میه سک و بونک امثالی هر تقدیر نفع آمیز کلام سو بلدی ایسه مفید اولوب نهایت و بر دیکر بیاض ورق پاره بی کتابلرک ایچندن آلوب طشره چیه تمش همان اول کجه شیم الاسلامدن اول علم موهوب سلب اولوب ایرته سی کون شیخ الاسلامک علمی سلب اولوش دیواول مسددن طرد ایت مشلر آندن صکره حضرت خضر دنیانی و بریلان کیمسه نلک امتحان و اختبار نه شروع ایدوب بر اختیار سائل صورت ندده اول توانیرک قوناغنه واروب دعشکه ای افندی بن مجازدن کایورم بر قاچ کون بنی قوناغنه کده مسافر ایت دید کده فوناق صاحبی بوبله بر فقیر آدمی نصل مسافر ایدلم دیواولتوب قبول ایتماش فقط الینه ایکی اقبه و بر وب دفع ایتماش اولمقله حضرت خضر اقبه می آلدیم دیوب صاوشه شبعده بر آرمزنده تقدیر مالی واریسه جیه می تلف اولوب اولکی اولدنی حال اوزره فقیر قلمش آندن صکره او چجی حلال زاده خاتون طلب ایدن ذاتک قوناغنه کلمش قوجه می خانه ده بولتمدنی فی حاله دق باب ایلوب اول خاتون کیمه کزدید دعشکه ای همشیره بن بر مرد فقیر می بنی قوناغنه کزده مسافر ایدیکز دعش خاتون اهللا و سلا دیوب کدوسنی بر او طه ده اسکان و هر نه مطلوب کز واریسه حاضر ایدیم دیوتدار کات اوزره ایکن زوجی دکانتدن کلوب قوناغنده مسافری کورد کده غنسون اولمقین اثواب دما کولات تدارک ایدوب احترام ایتماکه ماشلد کده حضرت خضر اکادش که ای جوان فلان تار یخده سزل اوچ رفیق اولوب سیاحت کیدرا کیر یولدن سزلی مملکت کزده بن جویره شرا بدم اشته کنشی زاده خاتونی سکا و یردم و بودر قهر ایدله بویکی اقبه دخی سکا لایق در دیو کاغدا بله اول ایکی اقبه بی دخی اکتاسیم ایدوب غایب اوامش اول ذاته علم و دنیا دخی توجه ایدوب علم و مال ایدله دختیار و عالمده کامکار اولاش اشته عادت الهیه علی الدوام نو کینیت اوزره در عالم ظاهره دخی آدیه و بریلان علم مال جاه منصب حکومت نعمت جیمعی امتحان الهیدرا کیر بر کیمسه استقامت اوزره اولوب شکر بی ادا ایدرایسه اولکی

حالتند در یادهیه ترقی ابتدای او را یا خود بحسب الوسع حالی او روزه را قورل
وا کر ماخلق له سنه صرف ایتموب شکر یعنی ادا ایده مزایسه الله اولان
نعم آلهیه نلک جمیع سنی آلوب خایب وخاسر را قورل دنیا ده علی الدوام
نوحکم ابطال ولعوا و لغز را اصل دنیا دار امتحاندر عادت آلهیه تغییر
وتبدیل اولغز هر بر نفس همواره امتحان اولمقدمه در بیت

کم و صیغ بالا امتحان ترقی * فاطلب العرفی علالات امتحان

لش شکر تم لازیدنکم ولش کفر تم آن عذابی لشدید * معنون منیبی اوزره
ارباب نعم اگر شکر ایدر رایسه یعنی ماخلق له سنه صرف ایدر رایسه نعمت لری
رباده اولور اگر ایدر رایسه روالمدن بشقه عذاب شدید ایلده محارات اولنور

بیت

شکر نعمت نعمت افزون کند * کفر نعمت ار گفت بیرون کند

انتی مؤلف بیور رکه ای عارف هر سنه که عالدنه تعین ایتمشدر نخوم و آفتاب
و آتش و نور و طمات و بت و نورک امشالی هر به و ارایسه مقید در خدای مقید
بشقه و خدای مطلق بشقه در وجه بشقه و ذات بشقه در متعینات و وجه
مقامنده در مثلاً عاجل تخمی اغاجک ذاتیدر و قائم ایله پیدا اولوب ظهوره
کامی اسماسیدر و اسمایه وجه دیرلر و نوبیکیمک اجتماعه افعال دیرلر
مؤلف عندنده صفات ذات می تبه سنده اسامی وجه می تبه سنده افعال نفس
می تبه سنده شیخ سعد الدیه کوره صفات صلاحیتدر اسم علامتدر فعل
حاصلیتدر شک یوقدر که هر نسبه بآرری وارد امارب بشقه و رب الارباب
بشقه در عدد المحققین هر کیمه که کند و خدا سنده ارشدی و ذات خدا سنده
ایر شمدی ایسه بت پرست و مشرک اولدی آنک ایچون بتون عالم ایله جنک
و جدال و حلق عالمه انکار و اعتراضدن خالی اولمهز

بیت

و ادی حیرتده قالدی راهد طاهر پرست

آنک ایچون خلقله ایتمه کده در جنگ و جدال

اما هر کیمه که وجهدن کچوب ذات خدایه ایرشدی ایسه بت پرست لکن خلاص
اولوب یکبار خلق عالم ایله صلح و سلامت اوزره اولوب انکار و اعتراضدن بجات
بولدی نو کیمیت اهل سعادت علامتیدر اول کریمه که وجهه ایرشدی اگر
خدایه طبارایسه دهنه مفر کدر اما شول کیمه که ذاته ایرشدی و خدایه

طابندی

ای دوروش هر حیرکه معین
کرده اند همچو ساره و آفتاب
و آتش و بت و نور و طمات
و مانند آن مقید باشد خدای
مقید بکر باشد و خدای مطلق
دیگر وجه دیگر باشد و ذات
دیگر شک نیست که هر چه در وی
دارد امارب و کوروب الارباب
دیگر باشد هر که خدای
تو در سید و ذات خدای خود
رسید بت پرست شد و همه روز
مخلوق عالم در جل سب و همه
روز در اعتراض و انکار است
و هر که او وجه بگذشت و ذات
خدای تعالی رسیده بت
پرستی خلاص یافت و انکار
ما خلق صلح کرد و اعتراض
و انکار خلاص یافت و آن
علامت بیک است آنکه وجه
رسیده اگر چه خدای می پرست
مشرک است و آنکه ذات
رسید

هم خدای پرستند و وحدت
ای درویش دانا یان اتفاق
کرده اند که هر که خود را
شناخت خدای را شناخت و
هر که خود را شناخت عالم کبیرا
شناخت پس سعی در شناخت
خود می باید کرد تا کمال شود
حاصل کرد و السلام

باب دوم

در بیان عالم صغیر و این باب
نیز بر سه اصل مشتملست اصل
اول در بیان انسان و مراتب
انسان بدان که اعتراف الله فی
الذارین اول انسان بک
جوهر است و هر چیز که در
انسان موجود شد جمله در آن بک
جوهر موجود بوده است
و هر یک بوقت ظاهر شدن آن
یک جوهر نطفه است یعنی عامه
اجزای انسان از جواهر
و اعراض و ارواح و اجسام
در نطفه انسان موجود بودند
و هر چیز که او را بکار می آید
تا بکه ال برسد یا خود را در این
نطفه هم کتاب و هم مکتوب
و هم دوات و هم قلم است ای
درویش نطفه جوهر اول عالم
صغیر است و هیولای اول عالم
صغیر است و عالم وحدت عالم
صغیر است و عالم وحدت عالم
صغیر است و ذات تام صغیر است
و قلم عالم صغیر است و عالم بعضی
عالم صغیر است نطفه بر خود
عاشق است می خواهد که جال
خود را ببیند و اسماء خود را
مشاهده کند تقبی خواهد
کرد و خواهد شد و بصفت
فعل متلبس خواهد شد و از عالم

طابدی مؤمن و موحد اولدی ای سالک عارفان اتفاق افتاد که هر کیمکه
نفسی یلادی خداسنی یلادی و هر کیمکه نفسی یلادی عالم کبیری یلادی
پس انسان کند و نفسی یلادی که سعی اتمک لازم مدر تا که کند و کالنه ایریشه
باب دوم در معرفت عالم صغیر
ایکجهی باب عالم صغیرک معرفتی بیاننده در بو باب دخی اولکی باب کی اوج
اصلی مشتملدر

اصل اول در بیان انسان و مراتب انسان

اصل اول انسان و آنک هر اتینی بیان ایدر معلوم واسونکه انسانک اولی
بر جوهر در هر نسته که انسانده موجود ایسه جمله سی اول جوهرده موجوددر
و هر بر سی وقتنده ظاهر اولور اول جوهر نطفه در یعنی انسانک اجزای
ظاهره و باطنه سنک کافه سی جواهر و اعراض و ارواح و اجسام بدن
هر نه و ارایسه جمله سی اول نطفه ده موجوددر و هر نسته که کمدویه لازم
اولوب انکه کالنی بوله جقدر اول کندوسی ایله برابر در بونطفه هم کتاب هم
مکتوب هم دوات هم قلمدر بعض صوفیه میبانه ایدوب انسانه عالم کبیرو بو
عالمه عالم صغیردیر لکن اصح اولان مؤلفک کلامیدر ای عارف نطفه
عالم صغیرک جوهر اولیدر یا خود عالم صغیرک هیولای اولیدر یا خود عالم
صغیرک عالم وحدتیدر یا خود عالم صغیرک ذاتیدر یا خود عالم صغیرک تخمیدر
یا عالم صغیرک عالم عشقیدر نطفه کند و کند و به عاشق در کند و جالنی کورمک
استر و کند و تجلی ایدوب اسماء و صفاتی مشاهده ایتمک استر عالم اجمالان
عالم تفصیل کلوب فعل صفتیه متلبس اولمی استر بوقت در اشکال و صور
و اسماء و صفات و کالاتیه ظاهر اولمی استر تأمل لازمدر که برآمده بقدر
کالات و صفات واردر بومقدمه معلوم اولدیه مؤلف تفصیلنه شروع
ایدوب بیورر که چونکه نطفه رحمه دوشه قرق کون نطفه قالور و قرق کون
علق و قرق کون مضغه قالور اول او انده عظام و هرق و اعصاب پیدا اولور
اوج ماه گذران ایدوب در در نفی ماهک اولنده که نوبت شهسدر حیاته آغاز
ایدوب تدریج ایله حس و حرکت ارادی پیدا اولور چونکه درت آی تمام
اولدقه جسم و روح حاصل اولوب اعضا و جوارح تمام اولور و رحم مادرده
باذن خدا خون تجمع ایتمکه جنبه غذا اولوب راه سرده دن جنبه ابرشور
تا که جسم و روح و اعضا تدریج اولد کالنه ابرشور سکرز آیک تمامند و هر که

اجال به عالم تفصیل خواهد آمد
و بچندین اشکال و صور ظاهر
خواهد شد و اسماء او پیدا
نخواهد. چون این مقدّمات
معلوم گردید اندک آنکه
چون نطفه در رحم می افتد
نطفه است و مدتی علق است
و مدتی مضغه است و در میان
مضغه عظام و عروق و اعصاب
پیدا آید تا مدت سه ماه بگذرد
آن ماه در اول ماه چهارم که
نوبت آفتابست آغاز نبات
میشود و بتدریج حس و حرکت
اود در وی پیدا می آید و چون
چهار ماه بگذشت جسم و روح
حاصل شد و خلقت اعضا
و جوارح تمام گشت
و خونی که در رحم مادر جمع
گشته است غذای فرزند است
و از راه ناف به فرزند می رسد
و جسم و روح و اعضای فرزند
بتدریج تکمال می رسد تا هشت
ماه بگذرد و در ماه نهم که نوبت
باز میشتی می رسد از رحم مادر
می زاید چنین میدانم که تمام فهم
تسکری روشن تر از این می گویم
فصل

بدانکه چون نطفه در رحم
می افتد مدور میشود از جهت
آنکه شکل آب بالطبع
مدور است آنکه بواسطه
حرارتی که با خود دارد بواسطه
حرارتی که در رحم است بتدریج
نفخ می یابد و اجزای لطیف
از اجزای غلیظ وی جدا میشود
و چون نفخ تمام میشود اجزای
غلیظ از تمامت نطفه روی

طوق زنجی ماه که نوبت به مشتری باشد که جنین رحمن عالم شهادت کاور
قتبارک الله أحسن الخالقین

فصل ماده مذکور که شانه اتمام اوقات طریقی دیگر ایله ایضاً یادوب
یورور که نطفه در رحم در وقت اولان حرارت واسطه سیله تدریجاً نضج اولوب اجزای
غلیظی اجزای لطیفی جدا اولور تمام نضج اولدقه اجزای غلیظی مرکزه
کوب اجزای لطیفی نطفه نک محیطه کاور بواسطه ایله نطفه در طبقه
اولوب هر طبقه کندونک ماتخنده اولان طبقه بی محیط اولور غلیظ اولانی
مرکزه کوب نطفه نک میانده قسراً طرور و لطیف اولانی محیطه کوب
نطفه نک اعلاى سطحه قرار گیر اولور سطح اعلاى نک زرنده اولان جزئی ایله
مرکزک بالاسنده اولوب مرکز متصل اولان جزئی غلیظنده مرکز کتر اولور
بواسطه ایله نطفه در طبقه اولور نطفه نک میانده اولان مرکز سودا
در مرکز که باردو یا بسدر و مزاجی خاکیدر آنک ایچون خاک محیطه دو مشمسدر
اول طبقه که مرکزک بالاسنده مرکز متصل و محیطدر بلغم در مرکز بلغم بارد
و رطبه در مزاجی آیدر اهل سبیدن آب و قنده و واقع اولشدر بلغمک
بالاسنده اولوب بلغم متصل و بلغمی محیط اولان طبقه به خون در مرکز خون
حار و رطبه در مزاجی هوا بی اولدیفندن هوا محیطه واقع اولشدر در زنجی
طبقه که خونک بالاسنده در خون متصل و آنی محیطدر صفر ادر مرکز صفر ادر
و یا بسدر و مزاجی آتشدن آنک ایچون آتش و قنده واقع اولشدر پس
اول جدره مرکز که نامنه نطفه دینلدی درت طبیعت ایله درت عنصر اولدی اشته
بوجار طبقه اولان نطفه فان ایله رحم میانده اولدیفنچون سرخ اولوب علقه
کبی اولور اعضای انسانینک اولی و علقه دین پید اولور بومذکور آنک

مجموعی برآمده شده صورت پذیرا اولور

فصل چونکه بونطفه عناصر و طبایع اولدیفنصکره بوعناصر و طبایع بدن و اولد
ثلاثه پید اولور که آنلر معادن و نبات و حیواندر بوجار عناصر و طبایع بدن
بعضی سنی قسام قدرت تقسیم ایدوب انسانک اعضای ظاهری و باطنی بوزلردن
پید اولور اعضای ظاهری که باش وال و یا قی و قارن و فرج و غیر بیلری کبی
و اعضای باطنی که دماغ و آنی جگر و قلب و کبد و مراره و طحال و کلیه و غیر بیلری
کبی بواعضای مذکور معادن رسودا و بلغم و خون و صفر ادر بواعضای

هر برینه مقدار معین کوندور یلور حکمت اقتضاسنه کوره بعضیلرینه متفاوت و بعضیلرینه متساوی تقسیم اولنور تا که اعضای ظاهری و باطنی تمامیه پیدا اولدقده جمیعسی یکدیگر بنه ر یاف و بند اوله بن غدا و حیات و حس و حرکت ارادی مجراری پیدا اولمه باشلیوب معادن تمام اولور نومذ کورتانک کافه سی ابکنهی آیده حصوله کلور

فصل چونکه اعضا و معادن تمام اولد یسه اولوقت اعضای مذ کوره دن هر بر عضوه قوت کلور قوه جاذبه و باسه که و هاضمه و دافعه و مولده و غذایه و نامیه کی یوقرتله انبیا و ملائکه در لر اعضا و جوارح تمام اولدقده معده غذایه آغاز ایدر و ر جده ترا کم ایدن قانی طریق سره دن معده کندویه چکوب اولقان چنینک معده سنه کلد کده هضم و نضج اولنوب کبد اول کیلوسی کوچلک طمر لر دن کندویه چکر و کبدده بر که دخی هضم و نضج اولو با اول کیلوسنک زنده و خلاصه سی چکر دهر و ح نباتی اولور باقی قلاتنک بعضی صغرا و بعضی بلغم و بعضی دم و بعضی سودا و ایدر صغری مراره کندویه چکر و سودای سپرز که طحال کندویه چکوب اعضا و بدنک مجموعنه تقسیم ایدر دم اولاننی روح نباتی راه سره دن امر ارایده لرک جمله اعضا به کوندور و اعضا به غدا اولور بدنده قسام غدا بور روح نباتی تدیر روح نباتینک موضعی چکر در جکر صاغ پهلو ده در غدا جمیع اعضا به ابرشد کده نشو و غذا ظاهرا اولور که حقیقت نبات بودر

فصل چونکه نشو و غذا ظاهرا اولوب حقیقت نبات تمام اولدقده روح نباتی قوت بولوب معده و چکر قوی اولد یفندن هضم غدا به قادر اولورل آندن صکره روح نباتینک زنده و خلاصه سی قلب کندویه جذب ایدر و قلبده بر که دخی هضم و نضج اولنوب جمله سی حیات اولور اول حیاتنک زنده و خلاصه سی قلبده روح حیوانی اولور و روح حیوانیندن باقی قلاتی روح حیوانی شرایین بولندن جمیع اعضا به کوندور و اعضا به حیات اولور و جمله اعضا روح حیوانی واسطه سی ایل زنده اولور قسام حیات بدنده بور روح حیوانی تدیر روح حیوانینک محلی قلبدر و قلب دخی صول پهلو ده در روح حیوانی کمالی بولدقده بور روح حیوانینک زنده و خلاصه سی دماغ کندویه جذب ایدوب بر که دخی دماغده هضم و نضج اولنوب آلتنک زنده و خلاصه سی روح نفسانی اولور و روح نفسانیدن باقی قلاتی روح نفسانی اصاب بولندن جمله اعضا به

بر کز میلا هذ واجزای لطیف از تمامت نطفه روحی بقیه نطفه می رد باین واسطه نطفه چهار طبقه می شود و هر طبقه محیط با نخت خود می شود یعنی آنچه غلیظ است روی بر کزی نهد و در میان نطفه قرار میگیرد و آنچه لطیف است روی بقیه می آورد و در سطح اعلائی نطفه مفری سازد و آنچه در زیر سطح اعلاست و آنچه بالای مرکز است و متصل بر مرکز غلیظی است از مرکز است باین واسطه نطفه چهار طبقه میشود مرکز را که در میان نطفه است سودا میگویند و سودا سرد و خشکست و مزاج ناک دارد لاجرم بجای خاک افتاد و آن طبقه که بالای مرکز است و متصل بر مرکز محیط مرکز است باین میگویند و بلفم سرد و تر است و مزاج آب دارد لاجرم بجای آب افتاد و آن طبقه که بالای بلفم است و متصل بلفم و محیط بلفم است خون میگویند و خون گرم و تر است و مزاج هوادر لاجرم بجای هوا افتاد و آن طبقه که بالای خون است و متصل بخون محیط خون است صغرا میگویند و صغرا گرم و خشکست و مزاج آتش دارد لاجرم بجای آتش افتاد و آن جوهر که نامش نطفه بود چهار عنصر شد چهار طبیعت و آنچه این نطفه چهار طبقه شد یکی سودا و یکی بلفم

و بکئی خون و بکئی صفراء
اما بواسطه آنکه نقطه در میان
خون و رحم است هر چهار بنوع
سرخ میشوند و مانند غله
می گردند و ابتدای اعصابی
انسانی از این علقه خواهد شد
و این - له در يك ماه بود

فصل

چون عناصر و طبایع تمام
شوند و آنگاه ازین طبایع
و عناصر چهار کانه و الید
سه کانه تمام شدند اول معادن
دوم نبات سوم حیوان یعنی
بعض ازین عناصر و طبایع
چهار کانه را قسم قدرت قسمت
کرد و اعصاب انسان پیدا آورد
اعضاء بیرونی چون سر و دست
و شکم و فرج و آنچه بیرون تعلق
دارد و اعصابی اندرونی چون
دماغ و شش و دل و جگر
و مرده و سوزو کرده و آنچه
تعلق با اندرون دارد و این
اعضاء معادن اندو هر عضوی را
مقدار معین از سودا و بلغم
و خون و صفرائی فرستاد
و بعضی را از چهار برابر
و بعضی را متفاوت چنانکه
حکمت اقتضا میکرد تا تمامت
اعصابی بیرونی و اندرونی پیدا
آید و همه را با یکدیگر
سته گردیم باری غذا و مجاری
حیات و مجاری حس و مجاری
حرکت ارادی پیدا آورد
تا معادن تمام شد و این جمله
در يك ماه بگرد

فصل

چون اعصاب تمام شد و معادن

کوند بر او وقت جمیع اعضاده حس و حرکت ارادی پیدا آورد بدنده
قسام حس و حرکت بود و حدر بود و حقیقت حیوانی در لر بود که و آنک
کافه سی بر آید حصوله کلور طبایع و عناصر و معادن و نبات و حیوان
هر بر لر بر ماه اول و غله درت ماه ظرفنده جمله سی حصوله کلور و حیوانند و صکره
بشقه بر تقصاتی قانز آخری و حیوانند را شته صانع حقیقینک صنعندن بر بنده

مؤلف بیان ایلدی

پشون عالمده کی انواع حرت دور و لوصنعنلر

آنک صنع و کالندن همان بر ذره در انجی

ظهور کائنات و اسفل و اعلا ی موجودات

نمونه جلالتندن همان بر ذره در انجی

مظاهرده اولان اشکال و الوان حسن صورنلر

آنک حسن جهانندن همان بر ذره در انجی

صفای روضه رضوان و نعمتهای کونا کون

آنک خوان نوانندن همان بر ذره در انجی

فصل معلوم اولسون که روح نفسانی دماغده در هم مدرك و هم محرک در لکن
ادرا کی ایکی قسم اوزر در بری ظاهرده بری باطنده ظاهرده کی قسمی
حواس خمسة ظاهرده در که آنلر سمع و بصر و شمع و ذوق و لمس و حواس باطن دخی
بشدر برنجی حس مشترك ایکیکی حافظه که خزینه دار و هدر حس مشترك
صور محسوساتی ادراک ایدر او چنجی خیالدر که آنک نگاهداریدر در درنجی
و همه که مدرك معانی محسوسه در حافظه آنک نگاهداریدر یعنی حس مشترك
هم شاهدی هم غایبی ادراک ایدر دوستده دوستلق و دشمنانده دشمنانلق
معناسنی ادراک ایدر بشنجی متصرفه در که مدركانده محزون اولان نسنه لری

كرك ترکیب و كرك تفصیل اولسون خیالده تصرف ایدر

فصل قوه محرکه بیانده در معلوم اولسون که قوه محرکه ایکی قسم اوزر در
بری قوه باعته و بری قوه فاعله در باعته اولدر که صورت مطلوب با صورت
مهر و ب خیالده پیدا اولد قده قوه فاعله بی تحر یکده ادعی و باعث اولور قوه فاعله
محرک اعضادر یعنی اعضانک حرکتی آندند بر قوه فاعله قوه باعته نك مطیع
و فرمانبریدر باعته ایکی غرضندن ناشی آتی تحر یک ایدر با جذب منفعت
و حصول لذت غرضی ایچون اولور ا کافوه شهوانی در لر یاد فغ مضرت غرضی

ایچون

ایچون اولورا کافوق غصنی دیرلر بوجله کاجیه قدرد کر اولسان اشیاده
آدمی ایله سائر حیوانات مشترکدر یعنی روح نباتی و حیوانی و نفسانیده انسان
ایله سائر حیوان مشترکدر آدمینک سائر حیوانانندن امتیازی روح انسانیه
اولور روح انسانیده اختلاف ایندیله داخل بدغیدر دکلمیدر اهل
شریعت دیدیلرکه داخل بدندر ته کم سووده یاغ داخل اولدینی کبی اهل
حکمت دیدیلرکه نه داخلدر و نه خارجدر زیرا آنلرک عندنده نفس ناطقه
ایچون مکان بوقدرد دخول و خروج صفات اجسامدندر نفس ناطقه ایسه
جسم و جسمانی دکلدر اما روح نباتی و حیوانی و نفسانی داخل بدن اولدینغنده
اتفاقری واردر و یوار واج ثلثه غدانک زیده و خلاصه سیدر غدا تر بیت
و برورشی ایله مراتبه ترقی ایدوب دانا و یناوشنوا اولشدردیرلر فصل
بوفصل روح انسانینک عروجی و روح انسانی بشقه اولوب روح حیوانی
بشقه اولدینغینی بیان ایدر معلوم اولسونکه روح حیوانی مدرک جزئیاتدر روح
انسانی هم جزئیاتی وهم کلیاتی ادراک ایدر روح حیوانی ضرورتی ادراک ایدر
روح انسانی هم مدرک ضرورتی و هم مدرک اضرو و انفعدرای عارف روح انسانی
حی و علیم و مرید و سمیع و بصیر و متکلمدر قالب انسانی کبی بر موصدن
کورور بر موصدن ایشیدر بر موصدن تکلم ایدر دکلدر اگر بویه اولسه
متجزی و قابل قسمت اولوردی روح انسانی ایسه متجزی و قابل قسمت دکلدر
ییلک و قتنده بتون بیلجیدر و کورمک و قتنده بتون کور بیلجیدر و ایشتمک
و قتنده بتون ایشید بیلجیدر و سویلک و قتنده بتون سویلجیدر بانی صفتلده
بنه بویه در اما قالب بدنده محبوس اولدینغیچون ییلک و کورمک و ایشتمک
و سویلک بر رحله مخصوص اولدینغدن هر طرفدن ییلوب و کورب و ایشدوب
و سویلکه مقتدر اولدینغی انسان فهم و ادراک ایدمه من بساطک کافیه می
بومنوال او زره در ای عارف معلومک اولسونکه اهل شریعت دیرلر که اگر
انسان بواستعدادک وجود یله برابر تصدیق انبیا و آلره اتباع و تقلید ایدر ایسه
ا کاوا نلک روحنه مؤمن دیرلر و اگر بونکله برابر حق عبادت ایدوب شب
وروزاوقاتنک اکثری عبادنده کچیر ایسه ا کاوا نلک روحنه عابد دیرلر بو
عبادتله برابر یدان اهراس ایدوب مال و جاه و لذات و تموائی ترک ایدمه
حالات بشری بدن آزاد اولدیه ا کاو روحنه زاهد دیرلر و بوزهد ایله برابر
اشیای حقیقی اوزر ییلوب حد تقلیددن حق تحقیقه ایرشدیه ا کاو روحنه

تمام کشت آنکاه در غصوی
از این اعضا که گفته شد قوتها
پیدا آمدند یازبه و ماسکه
و هاضمه و دانه و مولده
و غاذیه و مایه و مانند این
قوتها را انبیا و ملائکه خوانند
و چون این اعضا و جوارح
و ملائکه تمام شدند آنکه
معده طلب غذا آغاز نهاد و از راه
ناف خون که در رحم جمع شده
بود معده بخود کشید چون آن
خون در معده فروزد آمد
و یکبار دیگر هضم و تنجی یافت
چون آن یکبار و از راه
ماسار بقا بخود کشید و چون
در چکر در آمد و یکبار دیگر
هضم و تنجی یافت آنچه زده و
خلاصه آن کیوس بود که در
چکرات روح نباتی شد
و آنچه باقی ماند بعضی صفرا
و بعضی بلغم و بعضی خون
و بعضی سودا شد آنچه صفرا
بود سر از آنرا بخود کشید و آنچه
سودا بود سر از آنرا بخود کشید
و بر جمله اعضا و بدن قسمت
کرد و آنچه خون بود روح
نباتی آن را از راه ناف آورد
بجمله اعضا و فرستاد تا غدا ای
اعضا شد و تقسم غدا در بدن
این روح نباتی است و موضع
این روح نباتی چکرات
و چکر در بهلوی راست است
چون غذا بجمله اعضا رسد
تنو و غاظا هر شد حقیقت
نبات اینست
فصل
چون نشو و نما ظاهر شد

روح باقی نوت گرفت و معده و کفکوی کشند و بر هضم غذا قادر شدند آنکه آنچه زنده و خلاصه روح نباتی بود دل آن را جذب کرد و چون در دل آمد یکبار دیگر هضم و تغذیه یافته همه حیات شد آنچه زنده و خلاصه آن حیات بود که در دست روح حیوانی شد آنچه از روح حیوانی قی مانند روح حیوانی انرا از راه شریان جماعه اعضا فرستاد حیات اعضا باشد و همه اعضا بواسطه روح حیوانی زنده شدند و قسم حیات در بدن این روح حیوانیست و وضع این روح حیوانی دست و دل در بهای چیست و چون روح حیوانی که مال رسید آنچه زنده و خلاصه این روح حیوانی بود ماغ آنرا جذب کرد و یکبار دیگر هضم و تغذیه یافت آنچه زنده و خلاصه آن بود که در ماغ است روح نفسانی شد و آنچه از روح نفسانی باقی ماند روح نفسانی آنرا از راه اعصاب جماعه اعضا فرستاد تا حس و حرکت ارادی در جماعه اعضا پیدا آمد و قسم حس و حرکت در بدن این روح است و تحقیق حیوانی اینست و این جمله در یک ماه دیگر بود طبایع و عناصر و معادن و نبات و حیوان در مدت چهار ماه بود هر یک در ماهی بود از حیوان چیزی دیگر نیست

عارف دیرلر واکر بومعرتک وجودیله برابر خدایه تقرب و محبت و الهامات حق ایله مختص اولدیسه اکاوانلر و حننه و نلر دیرلر واکر بونلر ایله برابر خدای تعالی آنی وحی و مجزه و ینا میله مخصوص خلقی دعوت ایچون کندوردی ایسه اکاورد و حننه بی دیرلر و بونلر و حننه وجودیله برابر اکا کتاب مخصوص ویرلدیسه اکاورد و حننه و نلر دیرلر واکر بونلر ایله برابر شریعت سابق نسخ اینوب شرع جدید وضع ایتدیسه اکاورد و حننه اولوالعزم دیرلر واکر بونلرک جمیع سنک وجودیله برابر کندورد و کندونلرک روحی ایله ختم انبیا اولندیسه اکاورد و حننه خاتم النبیین دیرلر ای عارف عروج روح انسانی بودر تحصیل و تسکیر ارجا هده واذکار بونلر ایچونلر اهل شریعت دیرلر که عروج بورایه قدر در زباده دکلدر بومر اتب تسعه اهل علم و اهل طهارت هر تبه لریدر قنقی درجه که بر برینک فوقنده در آنک علم و تقوای زباده در و مقامی بشقه و نامی بشقه در و بومر تبه عطیه آلهیدر و هر برلر ینک مقامی معلومدر کند و مقام معلوملرندن زباده به ترقی ایده منلر اهل حکمت دیرلر که عروج صحیح بورایه قدر در زباده دکلدر اما اهل حکمت بولری بشقه اسامی ایله تسهیه ایدرلر آنلرک هندنده دخی بومر اتب تسعه اهل علم و طهارت هر تبه لریدر از دیامر اتب علم و طهارتک از دیابنده متوقفدر و بومر اتبک جمعی کسبیدر هیچ برکسه ایچون مقام معلوم یوقدر هر کسک مقامی علمی و طهارتک مقتضا و جزا سیدر اهل حکمت قنقده هیچ برشی ایچون نهایت یوقدر اگر نبات اولسیدی بیه ابتدادن آغاز ایتمک لازم کوردی یعنی دور قزل آخرنده هراشیا کند و کالار بنه ابریشورلر و کالینه ابریش اشیا ختام بواش اولد بغندن بشکر اردو رز حلد جمیع اشیا ابتدادن بدأ ایدوب تاینه ندر بجه کالار بنه ابریشک لازم کملک ایله دور اولور اهل وحدت عتندنده کذلک عروجک حد و نهایت یوقدر بومر مسئله ده حکما ایله اهل وحدت متفقدر مثلا بر مستعد آدمینک بیسک سنه عری اولسه دوام اوزر و ریاضات و مجاهدات ایله اشتغال ایتسه علی الدوام ترقی ایدوب هر کون بر سره مطاع اولور که آندن اول سره مطاع و اامش ایدی زیر اخدای تعالینک علم و حکمتنه نهایت یوقدر تنه کیم سرور مشر بیت

درکه مابین نبات در که نیست * برهر آنچه برسی بالله مشیت

اهل وحدت عتندنده وجود آدمیدن اشرف برشی یوقدر اگر اولسیدی

آدمینک

فصل

بدانکه روح انسانی در
دماغست مدرک و محرکست
و ادراک و برد و قسم است یکی
در ظاهر و یکی در باطن و آن
قسم که در ظاهر است حواس
حس ظاهر است و آن پنج
قسم است سمع و بصر وشم و ذوق
و لمس و حواس باطن هم
پنجست حس مشترکست و حافظه
خزانه اروهم است حس مشترک
مدرک امور محسوسات است
و خیال نگاه دارنده آن و وهم
مدرک معانی محسوسات است
و حافظه نگاه دارنده یعنی
حس مشترک شاهدی درمی
یابد و وهم غائب را درمی یابد
معنی دومی را در دوست
و دشمنی را در دشمن درمی یابد
و منصرفه آنست که آنچه در
مدرکات محزون اند در خیال
تصرف میکند باز ترکیب

و تفصیل

فصل

در بیان قوه محرکه بدانکه
قوه محرکه هم برد و قسم است
یکی باعنه و یکی فاعله باعنه
آنست که صورت مطلوب
یا مهربو بد زخیال پیدا آید
داعی و باعث قوت فاعله گردد
و تحریک و قوت فاعله آنست که
محرک اعضا است و حرکت
اعضا از وی است و این قوت
فاعله مطیع و فرمان بردار قوت
باعنه است و باعثه او را
تحریک از جهت دو غرض

آدمینک رجوعی الی اولور دی افراد موجوداتدن جمیع مخلوقات
سیروسفرده درلر تا که کند و حقیقتلرینه ایر بشملر و کند و ذاتلرینی بیلوب
احلاق حیده ایلله مختلق اولهلر اگر اخلاق حیده کسب ایدرلر ایسه کند و
حقیقتلرینه ایر بشوب کاللرین بولوش اولورلر دنیا یاه کلمکدن غرض
بولوقدر شر بعث و طریقت ایجادینه بادی اخلاق حسنه کسب ایلله کدر
مثلا بروی ایلله بر فاسقک باندنه خلایقجه اخلاق حسنه دن غیری هیچ بر فرقی
یوقدر اگر بوفاسق و شقی اولان کیمسه اخلاق ذمیه سنی اخلاق حیده یه
تبدیل ایتمش اولسه ایدی اول دخی آنک کبی ولی اولور ایدی بوباید چوق
احادیث وارد اولاشد راجعه له (افزیکم الی احسنکم خالفا) و حدیث آورده (ان
احسن الحسن الخلق الحسن) کبی ای عارف چوق کیمه وارد که کند و ذاتی
بیش اولور اما اخلاق حیده تحصیل ایده مدیکندن هنوز ناقصدر و نیجه
کیمسه لر دخی وارد که اخلاق حسنه تحصیل ایتمش اما کند و ذاتی
بیتماش اولد یغندن اول دخی ناقصدر پس آدمینک کمالی اولدر که کند و ذاتی
بیلوب اخلاق حیده ایلله تختاق ایتمه کدر مؤلف سیورر که بور ساله ده انسان
و مراتب انسانی شرح ایتدی یکم کبی هیچ بر کنا بده شرح و تعریف ایتهم
و دیگر لر دخی کند و کتابلر نده بولمجه شرح ایتمه املر در کر کدر که بولابی نامل
و تانی ایلله چوق اوقیه سکیز زیر اغیب و شهادتک خزانه سنک مفتاحی معرفت
نفسدرا آنک ایچون حدیث قدسیده معرفت نفس معرفت الله اوزره تقدیم
اولاشد معرفت نفس معرفت خدایه وسیله در کند و نفسی بیلنلر ایلله لیلانلرک
فرقی اعمی ایلله بصیر کبیدر (من کان فی هذه اعمی فهو فی الآخرة اعمی) (قل
هل یستوی الذین یعلمون و الذین لا یعلمون) آیت کریمه لر یومعانی و یددر

بیت

من عرف در سن آلوب تحصیل عرفان ایده کور

عارف نفس اول بود بر بس علم و عرفاندن غرض

عمر یکی بیبرده ضایع ایتمه قبل و قال ایلله

ذات حق معرفت در دین و ایماندن غرض

مال و جاه و منصب دنیا یه مغرور اوله کیم

آشای حق اول ای دل بودر انسانندن غرض

الده فرصت واریکن جهدا یلیوب جانانی بول

وصالت جاناندر آتجی خلقت جانندن غرض
افصای مآرب وغایت مطالب معرفت خدادار فقط شوملاحظه واردر که
معرفت خدا شمر عشر بقیه امثال واهتمام و بیغمیره اتباع تام ایله حاصل
اولور بوقسه شریعتی و رای اهل اله بر اقوب کلیا علمدن عاری اولان کیمسه لره
نصیب اولمز فصل

بوفضل مزاج و جسم و روح ندر بر آدمیده قاج روح اولدیفنی بیان ایدر بعضیلر
دیرلر که هر بر آدمیده درت روح واردر که آنلر نباتی حیوانی نفسانی انسانی
دیرلر و بعضیلر دیمشکر که آدمیانک بش روحی واردر بشخیمی روح قدسدر
یوکار روح اضافی دخی دیرلر و نفیحت فیسه من روحی آیت کریمه سنده ذات
واجب الوجوددن عبارت اولان یاه متکلمه اضافی قلندیفنی ایچون اضافی
دینلدی روح انسانی ایله روح قدسی عالم علویدنر و ملائکه سماوی
جنسندر و دیگر اوچ روح حکه نباتی و حیوانی و نفسانیدر یونلر عالم سفلیدنر که
اغذیه نلک ریده و خلاصه سیدر و بوارواح خسه بر بر لرنیک غیری
اوله رق جوهر لردر بدن انسان مشاکه مثابه سنده روح نباتی زجاجه
و روح حیوانی قلیل و روح نفسانی روغن و روح انسانی نور و روح قدسی
یعنی اضافی نور علی نور مثابه سنده درو بعضیلر دیرلر که هر آدمینک
بر روحی واردر زیاده دکلدر مؤلفک مسلکی بودر اول روح واحدک
مراتب و اسامیسی چوق اولدیفندن متعقد روح واردر ظن ایدرلر اوله
دکلدر جسم بر اولدیفنی کبی روح دخی بر در اما جهلک مراتبی واردر
نور مرتبه ده براسله مسمی اولور که کذلک روح دخی بر در مراتبی چوقدر
هر مرتبه ده بر نام ایله ذکر اولنور روح جسم ایله و جسم روح ایله در ملک
و ملکوت بر بر ایله در بر نندن بشقه اولق امکانی یوقدر جسم و روح ایکسی
بردن ترقیده در عروج ایدوب مراتب تحصیل ایدرلر تا که کند و کمال ریشه
ایریشه هر تقدیر تریه و پرورش لری زیاده اولور اسیه و اقلدر ذاتلر نه مکنون
اولان صفات لری زیاده ظاهر اولور تا حدلرینه ایرشیمجه قدر حدلرینه
ایرشد کاری و قتده تکرار تنزل و نقصانیه یوز طوئرلر فلک قرک مادوننده
اولان هر بر نسنه ایچون حد و مقدار واردر اگر حدینه ایرشیدلر اسیه
آندن صکره ترقی و عروج ممکن اولمز اشته بوکام مدت استوار دیرلر که نه عروج
اولور ونه نزول بونلک دخی حدی واردر یعنی هر نسنه که فلک قرک مادوننده در

دهد یا از جهت جذب منغمت
و حد و لذت و درین مرتبه
اوراقوت شهوانی کو بندوبار
از جهت دفع مغررت و درین
مرتبه اوراقوت غصنی خوانند
تا بدینجا که گفته شد آدمی
با دیگر حیوانات شریکند یعنی
در روح نباتی و حیوانی و نفسانی
و آدمی از دیگر حیوانات بروح
انسانی ممتاز است و در روح
انسانی خلایف کرده اند که
داخل بدست بانه اهل شریعت
میکویند که داخل بدست
چنانکه روغن در شیر و اهل
حکمت میکویند که نه داخل
بدست و نه خارج جهت آنکه
نفس ناطقه در مکان نیست و دیگر
آنکه داخلی و خارجی صفات
اجسام است و نفس ناطقه جسم
و جسمانی نیست اما اتفاق
کرده اند که روح نباتی
و حیوانی و نفسانی داخل بدینند
و زیاده و خلاصه غذاء اندو غذا
بتر بیت و پرورش ترقی کرده
بر مراتب برآمده است و دانا و بیانا
و شنوا کو باشد است

فصل

در بیان عروج روح انسانی
و بیان آنکه روح انسانی
دیگرت و روح حیوانی دیگر
بدانکه روح حیوانی مدرك
جربیات است و روح انسانی
مدرك جربیات و کلیات است
و روح حیوانی مدرك نفع
و ضار است و روح انسانی هم
مدرك نفع و ضار است و هم مدرك
انفع و ضار است ای درویش

روح و نزولی و ادر اول عروج و نزول آن دخی مقدار معلومی و ادر عروج
ایله نزول مایننه است و ادر اول دخی حد و مقدار معلومی و ادر
کویا کند و صراطی بودر بصر اط اوزره بر زمان لایه کیدر و بر زمان
اشاغی اینر و بر زمان طوغری کیمتک لارمدر بصر اط دوزخ اوزره
کشیده اولمدر بصر اط اوزره بعضی سی سہولت و آسانلی ایله همورایدن
و بعضی ای افتان و خیزان و بعضی غایت زجت و مشقت ایله مرورایدن
هر کیکه بصر اطی کچدی دو زخدن کچوب بے شته ابر شدی که قبل التزول
ینہ اول بے شته ایدی ای عارف جله سی بے شتدن کلورل و ینہ بے شته کیدرل
مؤلف بے شته شرو ع ایدوب بیورلر که روح بر درز یادہ دکلدر و جسم دخی
بر درز یادہ دکلدر اما جسم و روح هیچون مراتب و ادر و هر بر مرتبه بر اسم
ایله یاد اولورلر بومعنی سکا اولوقت واضع اولور که میدا جسم نہ دروندن پیدا
اولمدر لایق یله سہ معلومک اولونکہ عناصر خاک آب هوا آتش بونلر
امہات دیرلر و هر بر ینک صورت و معناسی و ادر مثلا صورت خاک که
عنصر دیرلر و معناسنه طبیعت دیرلر عناصر اربعہ بوقیاس اوزره در پس
بونلر درت عنصر و درت طبیعت اولور هر نہ زمانکہ عادت لری اوزره بوجار
عناصر بر بر یله امتزاج ایدرلر ایسه امتزاج لرندن متشابه الاجزا بر نسنہ پیدا
اولور که کاخر اج دیرلر مزاج امتزاج دن آلمشدر یعنی وجہ تسمیہ بودر
اول امتزاج لرندن پیدا اولان متشابه الاجزایه جسم متزج و جسم
مر کب دیرلر کذلک بوجار عناصرک معناسلری اولان چهار طبیایع دخی
بر بر یله امتزاج ایدرلر و امتزاج لرندن متشابه الاجزا بر نسنہ پیدا اولور
اکا روح دیرلر مادامکہ امہات مفردلر در آنلره عناصر و طبیایع دیرلر
بر بر یله امتزاج ایدرلر ایسه مزاج پیدا اولور کا جسم و روح دیرلر عناصر
اجسام مدر اما اجسام بسیط در آنلر عروج و نزول اولمز ایدی بوجسم
مراتبی دورایدن و هر مرتبه در اسم تسمیہ اولنور ای عارف اشته حقیقت
روح و جسم و حقیقت مزاج بودر که ذکر اولندی جسم عالم خلقندر و روح
عالم امر دندر جسم عالم ملکدن و روح عالم ملکوت دندر ملک ایله ملکوت
ایکسی بر بر یله امتزاجدر منہک اولاتی امکافی بودر ایکسده بر بر یله عروج
و نزولہ میل ایدرلر تا کہ کمال لرنہ ابریشہلر کمال لرنہ ابرشد کد نصکرہ ینہ
ایکیمی بدن نزولہ میل ایدرلر منہ بدا و الیہ یعود بدت

حق تعالی تقرب و محبت و الهام
خود مخصوص کرد ایندورا
قدوح اورا ولی خوانند و اگر
باین همه اورا حق تعالی بوی
و معجزه خود مخصوص کرد و
به بیغام خلق مرستاد تا خلق را
بحق دعوت کند اورا و روح
اورا نی نام نکردند و چون
ما و خود فوت اورا بکتاب
خود مخصوص کرد اورا و روح
اورا رسول نام کردند و اگر
با وجود حکمت شریعت
سابقا مسوخ گردانید
و شریعت دیگر نهاد اورا
و روح اورا اولی الامر خواند
و چون با وجود این همه
اورا و روح اورا احتمایا
کرد ایندورا و روح اورا حاتم
السیین خوانند ای دوریش
عروج روح انسانی است
و تفصیل و تکرار و مشاهده
و تذکرات برای اینست
و اهل شریعت میگویند که
هروج نابد بهایش نیست
و این همه مرتبه اهل علم
و طهارت اند اما هر يك که بالا
تر است علم و تقوی او بیشتر است
مقام او دیگر است و ام
او دیگر و این همه مرتبه عطایند
و هر يك را مقام معلوم است
از مقام معلوم خود نتواند
گذشت و اهل حکمت میگویند
که عروج هم نابد بهایش
نیست اما اهل حکمت بدین
انسانی نمی خوانند و بر دینك

آیا بجه بردوراید و چاره اصرار * کیم آگاه نه اول اوله معلوم و به آخر فصل
و تفصیل موالید نیچون اوج صنفه مقرر اولوب زیاده و نقصان اولدینك
تحقیق بیاسده در معلوم اولسونکه موالید اوج صنف اولوب زیاده و نقصان
اولدینك حکمتی بود که مزاج یا معتدل اولور یا غیر معتدل مزاج معتدل
زیر فلک قرده وجودی بود در برابر مکانی مشترک در اکثر زیر فلک قرده
وجودی اولیدی باقی اولوب اکانه - بر طاری اوله مزایدی غیر معتدل ایچون
احتمال عقلی او چدر یا اعتداله قریب اولور یا اعتدال دن بعید اولور یا خود
قریب ایله بعید میاننده متوسط اولور اعتداله بعید اولان قسمن جسم و روح
معدنی پیدا اولور متوسط اولان قسمن جسم و روح بنای پیدا اولور اعتداله
قریب اولان قسمن جسم و روح حیوانی پیدا اولور انسان حیواندن بر نوه در
ای عارف و روح حیوانی تریه و پرورش و تحصیل و تنگداری و مجاهده و از دار
ایله دور مرآت ابیدر و هر مرتبه در برابر ایله در کرشمه اولور خلاصه
روح بردر زیاده و ککدر و جسم روح ایله در و روح جسم ایله در بر بردن
جدا دکلردر افراد موجوداتدن هر بر یک مالا بدی کند و ایله بر اربرد
روح بر بردن بگرد بر بره کینمز روح نوردر و عالم نور ایله مالا ملادر و نور
عالم جانی و محر کیدر و عالم خاکم و مله کیدر مرتبه نباته بالاطبع
و مرتبه حیوانه بالا اختیار و مرتبه انسانه بالاعتقادر تشه کیم عزیز
بود مشدر

یت

رودیده بدست آر که هر ذره خاک * جامیست جهانشمای چون در نگر

تر جمه

دیدة حق بین ایله باقی کور که هر ذره خاک

روی یاری کو ستر مرآت اسکندر کی

یت

آکوب نهالغی قهر ایچره نفرت قیله اولمکدن

طریق انسی طو تکیم هر اوج طبراق برآمد در
بو تقدیر حده انواره بر مرتبه ده طبیع دیرلر و مرتبه ده روح دیرلر و بر مرتبه ده
عقل دیرلر و بر مرتبه ده نور مطلق دیرلر و خلق عالم بشون و بونورک طالبیدر
بونوری کند و لردن طشره ده آرلر هر قدر طشره ددن طلب ایدرلر ایسه اولقدر
دور اولورلر

شعر

درمان آر دم دردیچه دردم بکاد درمان ایش
برهان آر دم اصلحه اصلم بکابرهان ایش
صاعم صولم کوزلرایدم دوست یوزینی کورم دیو
بن طه رده آررایدم اول جان ایچنده جان ایش
هر طرفه قوشرایدم جانان یوزین کورم دیو
بندن کورب ایشیده فی ییلدمکه اول جانان ایش
یت

گفتم بطلب مکریحایی برهم * خود تفرقه آن بودنی دانستم
ترجمه

درایدم راه طلبیدن ایریشم مقصوده بن * ییلدمکه تفرقه عین طلب ایش بکا
ای سالک نیچه بر اطراف عالمی طولاشوب و نیچه بیوده سفر لرایدرسن و نیچه
بر مشایخ زرقار آرقه سنده کزوب عرومالکی ضایع ایدرسن یونلره حاجت
یوقدر و نیچه نیچه نکات دقیقه و روزات دقیقه حل ایتمکه حاجت مس
ایتیز مطلوبک ندر طلب ایتمکه احتیاجک یوقدر انسان بر نسته طلب
ایدرکه کند و سنده وجود اولیسه هرات کنارنده او تورهش صوآررسن
و خضره هرا او اوش سک بتون عمر یکی خضر طابنده ضایع ایدرسن یت
ای در طلب کره کشایی مرده * دروصل بزاده وز جدایی مرده
وی بر لب بحر نشسته در خواب شده * ای بر سر کج وز کدایی مرده

ترجمه

دقایقه ولی مشکل کشاسن * وصال ایچنده سن اما جداسن
دکز ایچنده سک نشنه و حیران * خزینه سنده دراما کداسن
هر نه طلب ایدرایسک کند و کند کلن طلب ایت اگر طشره دن طلب ایدر
ایسک یول ایراق منزل اوزاق وادی حیرته سفیل و سرگردان قالورسک
یوقه ماده یونس امر نه کوزل بیور مشلر قطعه
بن یونده سیران ایدرکن بحب ستره ایدرمخی

سزده بیلاک یوسری حق بنده بولدم اخی
بنده بولدم بنده کوردم بنم ایله بن اولای

صورتجه جان اولای کیم ایدوکن ییلدم اخی
مؤلف بیور که سکا لازم اولان بر مرش سدانا و عارفینا طلبنده اولای

ایشان ابن نه مرتبه مرتبه اهل علم
وطهارت اند و علو مراتب
بز یادق علم و طهارت است
و بکسب حاصل میکنند و هیچ
کس را مقام معلوم نیست مقام
هر کس جزای علم و طهارت
اوست و نزدیک اهل حکمت
هیچ چیز را نهایت نیست
و اگر نهایت بافازاست
یعنی در آخر دورتر چیزها
بکمال خود برسند و هر چیز که
بکمال خود برسد ختم آن
چیز شد باز در دورتر جله
چیز از ابتدا باشد تا باز بتدریج
بکمال خود برسند و نیز نزدیک
اهل وحدت عروج را حادی
پیدا نیست اگر آدمی مستعد را
هزار سال عمر باشد و دایم
برضایات و بیجا هدايات مشغول
باشد هر روز چیزی بداند که
پیش از آن ندانسته باشد
از جهت آنکه علم و حکمت
خدای نهایت ندارد و نزدیک
اهل وحدت هیچ مقامی شریقت
از وجود آدمی نیست که
تا باز گشته آدمی بدو باشد جله
آفریش از افراد موجودات
در سیر و سفرند تا بحقیقت
خود رسند و در بشناسند
و بائلاق نیک آراسته شوند
چون بائلاق نیک آراسته
شوند و بحقیقت خود
برسد بکمال خود رسند و آدمی
درویش بسیار کس باشد که
خود را شناخته باشد اما با خلاق

نیک آراسته نشده باشد هنوز ناقص باشد و بسیار کس باشد که خود را نشناخته باشد و اخلاق نیک آراسته باشد او نیز ناقص باشد پس کمال آدمی آنست که خود را بشناسد و با اخلاق نیک آراسته شود ای درویش این چنین که در این رساله شرح کردم انسان را و مراتب انسان را در هیچ رساله دیگر شرح ننکرده ام و دیگران در کتب خود نیز چنین شرح ننکرده اند باید که این باب را بسیار خوانی بمأمل و ثانی که کلید خزائن غیب و شهادت شناسی خود است
فصل

در بیان آنکه مزاج چیست و جسم چیست و روح چیست و در بیان آنکه یک آدمی چند روح دارد بدانکه بعضی میگویند که آدمیان چهار روح دارد نباتی و حیوانی و نفسانی و انسانی و بعضی میگویند که آدمیان پنج روح دارند که آن روح قدس است و میگویند که روح انسانی و روح قدسی از عالم علوی اند و از جنس ملائکه سماوی اند و آن سه روح دیگر از عالم سفلی اند و زبده و خلاصه غذاء اند و این پنج روح هر یک جدا گانه جوهری اند غیر یکدیگر بدن نباتات و مشکات است و روح نباتی نباتات را حیات

کر کدر هر نه طلب اید را بسک مر شدند طلب ایت اگر مر شد کامل بولای ایهه عزلت و قناعت اختیار ایت که باقی عمر دن بر خوردار اوله سگ اما فقط ارشاد اذ عا سنده اولوب هنوز کند و نفس لرینی بیلماش و اخلاق جمیده ایله مخفی اولامش کیم سنده لک صحبت و ممانعت لرندن هیچ بر فائده حصوله کلمه مر شد کامل و مکمل اواق لازم در تا که سنی سکا به لدره بعضی عارفلر انسانک و جودینی شول دکانه تشبیه ایتمه شلر که اول دکانک گوشه سنده کجی بی پایان مدفوندر آنده ساکن اولان صاحبی فقیر و پریشان قالمش دکاننده مدفون اولان خزینه دن خبری بوقدر اگر خبر آلوب دکاننده اولان خزینه بی حفر و فتح ایدر ایهه اکمالک اولوب دولت دار بنه نائل اولور معاذه تعالی اگر فتح ایدم مزایسه آخر عمر نده که حالت تر عده ملائکه کلوب اول دکانده مدفون اولان کنزی آلوب کیدر لر کدوسی رای العین کوردده و احسرتاواندا متابو خزینه بنمدر دیوفر یاد ایتد کده ملائکه اکادیر لر که ای غافل سن کند و حیات کده نچون وجود کده مدفون اولان خزینه به مالک اوله مدک شمدن صکره سکا و برلزدیو جواب و بر دکانده اول حسرت ایله کوز لر آچق اولدینی حالد آه و فر یاد اید لر قالور بیت
بقیعت توبه از هر دو جهانی * چه کویم قدر خود را خود ندانی
اگر انسان مر شد کامل بولور ایهه عزلت و قناعت اختیار اتسون که باقی عمر دن بر خوردار اوله زیر ادنیاده و عقبا ده انس مع اللهدن الذوا عظم برشی بوقدر انس مع الله نائل اولان ذات هیچ برلاند دنیو بیبه میل ایتمز
(من آنس بالله استوحش عن غیر الله) مصراع
یک نفس با خدا شدن به از ملک سلیمان

مؤلف بیورر که بن حال شبایبتمده شواعتقاد اوزره ایدم که مادام انسان حیاتهدر کفایت مقداری کسب و کار ایدوب قوت ضروره سنده کیمیه محتاج اولیمه رق راحتده اوله شمدی بواعته اوزره بیکه آدمه پیر لکده عزلت و قناعتدن اعلی برشی بوقدر دنیا و آخرت آتی دکتر که بر ساعت انسان متفرق و پراکنده خاطر اوله مصراع
دنیا آتی دکتر که جفا سن چکه آدم
هر کیمکه عزلت و قناعت اختیار ایتدی یاد شاه اولدی و هر کیمکه عزلت و قناعت اختیار ایتدیه بنده لکدن قونلیدی بنده ایله شاه بنشند چوق

تفاوت وارد دولت بود و لدر دولت ظاهری خواب و خیال آسا کور کچر
دولت باطنی ابدی در سر مدید رزق الله و جمیع المسلمین
فصل ای عارف چونکه کند و نفسی ییلوب و مراتبی آ کلدک معلومک
اولسونکه معرفت نفسدن سکا اون ابکی مسائل مهمه کشف و روشن اولدی
برنجی مسئله بودر که ابتدا عناصر آند نصکره افلاک و انجمه در ابکنجی مسئله
بودر که اول طبایعدر آند نصکره نفوس و عقولدر او چنجی معلومک اولدی که افلاک
و انجم و نفوس و عقول عناصر و طبایعک زده و خلاصه سیدر در دنجی بودر که
عالمده متقی شیکه خفیه در آنک محلی علوی اولوب مرکز عالمدن ابراق اولور
بشجی بودر که عالمده اولان اشیمانک خفیه و تقیلی بالطبع مرکز مهمل ایدرلر
ثقیل اولان بالطبع اشغای اینوب مرکز عالمه یقین اولور خفیه فنی عنف و قهر ابله
بالایه کوندورب خفتی مقداری مرکز عالمدن ابراق اولور التنجی بودر که بدو عالم
لا محذر اما افراد عالمک کافیه سی بالطبع مرکز عالمه مائلدر غایت میلانری
مرکز دینجی بودر که عالم اجسام عالم ملکدر عالم ارواح عالم ملکوتدر
ایکسی بر بر ابله مختدر سودا ابله یاغ کبی ارواح مر تبیه ملکده مغلوب
و مر تبیه ملکوتده غالبدر سر تنجی بودر که ملک و ملکوت بر در زیاده دکلدر
اما هر تبیه بشقه بشقه بر اسم ابله یاد اولور لطقونجی عالم ملک و آنک
اعراضی محسوسدر حس ابله آنری ادرالک همکندر اما ملکوت و اعراض
ملکوت محسوسد کلدر و حس ابله آنری ادرالک ممکن دکلدر بعض
سالکدر برلر که بر خلوقده باش کوز یله نور کوریز مؤلف بیورر که اول
کوردر کوری خیالدر نور ظن ایدرلر زیر ابر کیمسه بر شیده چوق انتظار ایدر ایه
آنی کورر و ایشیدرو یاخود کوردر کوری یاده در ظن ایدرلر که بقطعه ده کوردرلر
زیرا اهل ریاضتک نومی غایت خفیه اولدیغدن منام ابله بقطعه لی چوق
فرق اولمز ز یارتخانه و اما کن سائرده کوردر کوری ضیا و نور خیالدر آنجی
باش کوز یله کوریشان نور آنش و نور کوا کبدر نور احدیت دیده بصر ابله
کورنر بلکه دیده بصیرت ابله کور بلور او نجی ملک و ملکوت بر جوهر در زیاده
دکلدر اول جوهر جنس اعلا در و آنک بالاسی جنس دیگر دکلدر بلکه
بالا سنده هیچ بر سنه یوقدر و حیوان جنس اسفلدر آنک زرنده هیچ جنس
یوقدر بلکه هیچ نسنه یوقدر مکرر که آنک انواعی اوله هر سنه که ملک و ملکوتده
اواش و اوله جی و یوق اوله جقدر جله سی اول جوهر فرده موجود در اون

و روح حیوانی بمشابت
فقیل است و روح نفسانی
بمشابت روغن است و روح انسانی
بمشابت نور است و روح قدسی
بمشابت نور علی نور است
و بعضی میگویند که هر آدمی
که هست او را بک روح بیش
نیست اما آن بک روح مراتب
دارد و از اسای بسیار مردم
میبندد ارد که مکرر روح هم
بسیار است و نه چنین است
روح یکی بیش نیست و جسم
یکی بیش نیست اما جسم
مراتب دارد و در هر مرتبه
نامی دارد و روح نیز مراتب
دارد و در هر مرتبه نامی دارد
و روح با جسم است و جسم
با روحست ملک و ملکوت
با یکدیگر آنند و بی یکدیگر
امکان ندارد که باشند و جسم
و روح هر دو در ترقی اند
و در عروج اند و مراتب بری آیند
تا یکمال خود رسند و هر چند
ترتیب و پرورش می یابند
صفتیکه در ذات ایشان
مکنون است بیشتر ظاهر میشود
تا بعد خود رسند و چون بعد خود
رسند باز روی در نقصان نهند
هر چیز که در زیر ملک قرار است
او را حدی هست و چون بان
حد رسند بیش ترقی و عروج را
امکان نباشد و عروج
استوا که نه عروج باشد و نه
نزول هم حدی دارد یعنی هر چه
در زیر فلک قرار است عروج

برنجی معلوم اولد بگه مرتبه اولده حیات و علم و ارادت و قدرت و سمع و بصر
و کلام بالفعل موجودد کلد اما مرتبه کلد کجه قوه دن فاعله کاورلر بس
کمال بورایه قدر در که بوجه در شک یوقدر که میوه اغاجک جمیع مرتبه ندن
اشرف و الطفدر میوه موجودات انساندر ولله در قائله بیت
براغاجدر بو عالم میوه سی اولش آدم

میوه در مقصود اولان صاعه که اغاج اوله

انسان کامل همچون اکبر و کسیر اعظم و جام جهانیه و آینه هر دوسرادر یعنی
اول نور که عالمک جانیدر و عالم اول نور ایله مالا مال درادن مرتبه ده آنک ایچون
حیات علم سمع بصر ارادت قدرت بالفعل موجودد کلد مرتبه اقبه کلد کجه قوه دن
فاعله کاورلر اول نور کند و مظهر نده سودا ایچنده یاغ کبیدر اول مرتبه ده
مظهر ساده در و اول نور دخی ساده در چونکه ایکسی بردن مرتبه کاورلر
مظهر ایله ظاهرک ذات نرنده مکون اولان صاعه نوری ظاهر اولور و نفوس پیدا
اولور بعضی کیمسه لر در که بر اول نورده ایر شدک اول نوری کوردک بردریای
نور در که حد و یایی یوقدر اکمر اولدی چشم ظاهر ایله دیکل ایسه خطا سولر لر
زیر ابونوری بصرایله کورمک ممکن دکلدر بلکه بصیرت ایله کورمک ممکندر
زیر ایدیه حس ایچون آنی کورمک امکان یوقدر عقل آند حیران و سرگرداندر
مغربادم ایچنده کی روغنی کورمک نیجه ممکن اوله ییلور مع ذلک روغن محسوس
و عالم ملکدن ایکن کورامی ممکن اولیجیق بر نور که محسوس دکلدر و عالم
ملکوتنددر نیجه کور یله ییلور ان ایکنی مسئله معلومک اولد بگه انسانک
مرحی مبدأ کلیه اوله جقدر و مبدأ کلی عروجده در تا که کند و کالنه
ایریشه کالنه ایر شد بکی وقت کیر و دو نوب مبدأ کل اولور منه بد و الیه بعود
و کل شی رجع الی اصله معنای یودر مؤلف ییلور رکه هر کیمه که بو کتابی
اوقیوب کند و نفسنی ییلمدی ایسه ریسنی ییلمدی زیرا انسانه لازم اوله جق
برشی بر اقدم جمیع شی بواصله تکرار بتکرار بیان ایلدم هر نه طلب ایدر
ایسلک بواصلدن طلب ایت بعضی عبادت و بعضی نی اشارت ایله
سو یلدم هر کیمه که کند و نفسنک و دیگرکرنک اول و آخر بنی ییلدی و منازل
و مراحل و مقصدا بنی آکادی و کوردی قبل الموت و بعد الموت واقع اوله جق
احوالنی ادرالک ایلدی ایسه دیگر بر شسته احتیاجی قالمیوب اهل عرفان
درجه سنه ایر شش اولدی

دارد و آن هر و چو واحدی
و مقداری معلوم است و نزولی
دارد و آن نزولی را نیز جلدی
و مقداری معلومست و در میان
نزول و عروج استوایی دارد
و آن استواران نیز حد و مقداری
معلومست کویا بصراط
نمود اینست و برین صراط
چندین گاه بیلا میاید رفت
و چندین گاه بزبری باید رفت
و چندین گاه راستی باید رفت
و این صراط بروی دوزخ
کشیده است و برین صراط
بعضی خوش و آسان بگذرند
و بعضی افتان و خیزان بگذرند
و بعضی در قایت زجت
و ناخوش و دشوار گذرند
و هر که ازین صراط گذشت
از دوزخ گذشت و بهشت
رسیده همان بهشتی که اول
قروی بودای درویش جله
از بهشتی آید و باز بهشت
می روند سخن در زشد و از
مقصود دور افتادیم غرض ما
آن بود که روح بکی بیش
نیست و جسم هم یکی بیش
نیست اما جسم و روح مراتب
دارند و در هر مرتبه نامی
دارند و این سخن بر تو وقتی
روشن شود که بدانی مبدأ جسم
چیمست و از چه پیدا آمد بدانکه
خالق آب و هوای آتش اهلانند
و هر یکی صورت و معنی دارند
صورت خالق را هضم میگویند
و معنی خالق را طبیعت میگویند

ایکجی اصل انسان صغیر عالم کبیرک نسخہ و نمونہ سی اولدیغنی بیان ایدر
ای عارف هر نسنه که انسان کبیره واردر انسان صغیره دخی واردر و هر قتی
اشبا که انسان صغیره موجود در انسان کبیره دخی موجود درای عارف آتی
الذکر اصل ثانی و اصل ثالث اهل تصویک کلامی بیانی ایدر اهل تصویک
کلامی نیک بعضی شریعت و بعضی حکمت و بعضی وحدت کلامی
ایله مترجدر آنلر کدخی بعضی نقلی و بعضی کشفیدر معلوم اولسونکه
حق تعالی حضرت قلی موجوداتی خلق الیوب آشکار ایلدی کند و وجود
و علم و ارادت و قدرته علامت اولدیغیچون نامه عالم دیدی و برجهتدن نامه
نامه دینلدی بو قدرجه ایکی اسمله یاد اولندی علامت اولدیغی حیثیتدن
عالم و نامه اولدیغی جهتدن کتاب دیدیلر زیراعالمک براسی کتاب الالهدر
و بو کتابک ایچنده اسم اعظم انساندر تنه کیم یوندن مقدم ذکر اوغش
ایدی دلمک اولدیکه هر کیمه که بو کتاب کبری او قودی ایسه بنموجود
و علم و ارادت و قدرتیعی یلیوب اذعان ایدر کویار و احوال آدمیان لسان حال ایله
دیدیلر که بزرلغایت صغیر و کتاب عالم غایت کبیر در بنم نظریمز
بو کتابک تماما اطراف او را تنه ایشک همکر دکلدیر بو قدرجه خدای
معال آدمیانک بنجرونه صایتنه ترجا بو کتاب کبیردن بر مختصر نسخه یازوب
اسمنه کتاب صغیر و عالم صغیر دینلدی نسخه اولدیکه ببولک عالمه کتاب کبر
و عالم کبیر دیدیلر هر نه که او کتاب کبیره وجود ایسه قلم قدرت آتی بو کتاب
صغیره یازدی بعض صوفیه مبالغه طریقيله عالم کتاب صغیر انسان
کتاب کبیر دیشلر ایسه مؤلف علم حقیقته امام اولدیغندن کند و مذهبنی
بیان ایدوب کیمیه تقلید ایتمز عالم صغیر عالم کبیری مشتمل و عالم
کبیر عالم صغیری شاملدر تنه کیم بیور مشل

بیت

دریک در باهزار کشتی نه عجیب * دریک کشتی هزار در باه
تا که هر کیم بو کتاب صغیری او قودی ایسه کتاب کبیری اوقوش اولور
آنذر صکره مولای معال کند و خلیفه سی اولان عقلی بو عالم صغیره
کونور ردی عالم کبیره خایده خدا عقل اولدر عقل ایسه مظهر صفات
خدا در عقلی کند و صفات و اخلا قبله ترزین ایدوب عالم صغیره کوندردی
آنک ایچون ان الله خلق آدم علی صورته معنای بودردیشلر خلاصه عالم

و در هر چهار این چنین میدان بس
چهار عنصر باشد و چهار طبیعت
هر کاه که این چهار چیز بایکدیگر
بیسامیز ند چنانکه شرط
آنست هر آینه از این ممانه
چیزی متشابه الاجزاء پیدا
آید آنرا مزاج خوانند و مزاج را
از امزاج گرفته اند چون
این مقدمات معلوم کردی
اکنون بدانکه چون این
چهار چیز بایکدیگر بیامیزند
صورت هر چهار متشابه
الاجزاء پیدا آید آنرا مزاج
آمیخته و مرکب خوانند و معنی
هر چهار نیز آمیخته شود و از
آن چیزی متشابه الاجزاء
پیدا آید آن را روح
خوانند پس مادامکه امهات
مقدور بودند عناصر و طبایع
میگفتند و چون بایکدیگر
آمیختند مزاج پیدا آمد جسم
و روح میگویند اگر چه
عناصر اجسام اند اما اجسام
بسطند و هر ج و نزول
ندارند اکنون این جسمت
که میراث بری آید و در
هر مرتبه نای کبردی
درویش حقیقت روح و جسم
و حقیقت مزاج اینست که
گفته شد جسم از عالم خلقت
و روح از عالم امر است جسم از عالم
ملک است و روح از عالم ملکوت
و ملک بی ملکوت و ملکوت بی
ملک امکان ندارد که باشند
هر دو بایکدیگر وی در هر ج

و تزلزل دارند تا بکمال خود
رسند و چون بکمال خود
رسند باز هر دو تزلزل آرند
منه بد او ایله نبود

فصل

در بیان آنکه موالید در آیه
آمدند و زیادت و کم نیستند
بدانکه مزاج معتدل باشد
یا غیر معتدل و معتدل را در
زیر فلک هر وجود نیست از برای
آنکه مکانی مشترک است
و اگر در زیر فلک هر معتدل
را وجود یابد در بقا ماندی و تغییر را
بدان راه نبود و غیر
معتدل از سه حال بیرون
نیاشد یا قریب باشد یا اعتدال
یا بعید باشد از اعتدال یا متوسط
باشد میان قریب و بعید آنکه
بعید بود از ان جسم و روح
معدنی پیدا شود و آنچه متوسط
بود از ان جسم و روح نباتی
پیدا شود و آنچه قریب بود
از ان جسم و روح حیوانی
پیدا شود و انسان بک نوعست
از انواع حیوانی درویش
این روح حیوانیست که
تربیت و پرورش و تحصیل
و تکرار و مجاهده و تذکار
بر آن بر می آید و در هر مرتبه
نامی میگیرد و سخن درازند و
از مقصود دور افتادیم و عرض
ما آن بود که روح یکی
بیش نیست و جسم را روح است
و روح با جسمت و از یکدیگر
جدا نیستند ای درویش افراد

کبیر ده خلیفه خدا عقل اولدر و عالم صغیر ده خلیفه خدا عقل انساندر
فصل بوفصل خدا و خلیفه خدا نیک افغانی بیانند در معلوم اولسونکه خدای
متعالی تزهت ذاته عن الشبیه و المثلال حضرت تلمی عالمده برشی خلق ایتنک
مراد ایتد کده شی مذکور ک صورتی اول هر شه کلور بوکاتعین اولدیر لر
و عرشدن کر سیه کلور اکاتعین ثانی دیر لر آندن صکره نور ثابته تعلیق اولنور
بعده سبع سواتدن کدران ایدر ک نور سیاره یه همراه اولوب عالم سعلیه کلور
طبیعتنکه عالم سفلینک پادشاهیدر ظرف آلحدین کلان مسافر غیبی استقبال
ایدوب ارکان اربعه دن حائنه مناسب کند و سته بر هر کب پیشکش ایدر مسافر
غیبی اول مر کبه سوار اولوب عالم شهادتده موجود اولور اشته اول نسنه که
خدانک معلومی ایدی خلیفه خدانک معمول و مصنوعی اولدی پس هر
نسنه که عالم شهادتده موجود در آنک جانی عالم اهر دن وجسمی عالم خلقتدر
اول جان پاک که حضرت خدادن کلش ایدی عالم شهادتده ایشنی تمام ایدوب
ینه حضرت خدایه رجوع ایدر منه بد او ایله نبود آفاقد افعال الهی بو
اسلوب او زره اولدیه انفسده دخی معلومک اولسونکه عالم صغیر ده خلیفه
خدا عقلدر و روح عرش خلیفه خدادن روح نفسانی کرسی خلیفه خدادن
ویدی اعضای درونی آسمان سبعة درویدی اعضای بیرونی اقلیدر بو
مقدمه معلومک اولدیه سید که خلیفه خدایه که عقلدر بر کاری میدانه
که ورمک تصور ایلد کده اول کار ک صورتی ابتدا روح انسانیده که عرشد
آندن صورت پذیر اولور آندن صکره شربینه تعلیق اولور بعده اعضای سبعة
داخلیدن کدران ایدر ک آسمان سبعة یه ابریشور و اعضای داخلینک
قوالیه همراه اوله برق دست طریفه خارجه کلور دست ایه اعضای ظاهرینک
متصرفی اولدیتندن حضرت خلیفه خدادن کلان مسافر غیبی استقبال
ایدوب ارکان اربعه دن کدویه مناسب بر هر کب تقدیم و پیشکش ایدر که
مثلاً زاج و ماز و صمغ و دوده در اول مر کبه سوار اولوب عالم شهادتده مر کب
یعنی مداد موجود اولور اشته عالم شهادتده موجود اولدی اول نسنه که اول
خلیفه خدانک معلومی ایدی صکره معمول و مصنوعی اولدی ای طالب حق
خلیفه خدا هر بر کاری که فعله کتور و یا خود بر نسنه بی که یازر اول
بی واسطه و بی ماده و بی دست کند و فکریله اراده و افزا ایدر آندن صکره اول

بنسبه نك صورتی و سائط مذكوره اوزره گذران ایدره نك خارجه كلوب عالم شهادته
 موجود اولور صورت اول نك وجود عقایدی صورت ثانی نك وجود
 خارجیسیدریا خود صورت اول وجود ذهنی صورت ثانی وجود خارجیسیدر
 خلیفه خدانك افعالی معلومك اولد یسه خدای تعالی نك افعالی دخی
 بوموال اوزره در خدای متعال بر ماده نك ظاهره كامسنی اراده بیورد قدده
 ابتدای واسطه و بی ماده كندوسی افرایزیدر بعده اول ماده و سائط مذكوره
 اوزره گذران ایدره نك عالم ناسوته كلوب موجود اولور اگر مسافر غیبی لسان
 یولندن كلورایسه زبان اول مسافر غیبی استقبال ایدر كه خلیفه خدا حضور ندن
 كلور واركان اربعه دن كه اول نفس و آواز و حرف و كلمه در حاليه مناسب
 بر مركب پیشكش ایدر مسافر غیبی اول مركبه سوار اولوب عالم شهادته
 موجود اولور اول نك كه خلیفه خدانك معلومی ایدی عالم شهادته معمولی
 اولوب وجود خارجی بولدی بعده اول معمول سیر و سفر ایدوب اذن و صماخ
 یولیه ینه خلیفه خدایه ابریشور منه بدا و الله یعود جمیع حرف و صنایع
 بوقیاس اوزره در خلیفه خدادن ابكی صنف كلمه كلور بری كلمه نوشته
 و بری كلمه گفته در بوابكی كلمه ده مسافر غیبی عالم ایدر دندر و قابلبری
 عالم خلق دندر اول مسافر بوابكی كلمه ده معنادر و صور نلری معنائك
 ربیع مسكونیدر یعنی محل اقامتیدر بوابكی كلمه نك معنایی خلیفه خدادر
 مؤلف كلامی اختصار و مجتهد شرع و ائیدار ایدوب بیورر كه هر نسه كه عالم
 كبیرده موجود ایسه عالم صغیر ده دخی موجود در و هر نسه كه انسان صغیر ده
 موجود ایسه انسان كبیرده دخی موجود در چونكه نطقه رحه دوشد كده
 جوهر اولك غودار ایدر بعده درت طبقه اولد قدده عناصر و طبایع غودا ری
 اولور ویدی اعضای ظاهره بكه سردست و شکم و فرج و ایاق و نسل غودار
 هفت اقلیدر و اعضای باطنیه كمره و دماغ و کلیه و قلب و مراه و كبید و طحال
 غودار آسمان سبعه در مثلاً رنه كه تركیده آق حكیم تعبیر اولنور ستمای اول
 و غودار فلک قمر در زیر افلاك خر عالم كبیله رنه سی مشابه سنده در وایكی عالم
 میاننده واسطه در و فلكه جوق ملائكه و ایدر در تحصیل علوم و تدبیر مه اش
 اوزره مؤكل اولان ملك بونلر كسر و ریدر چهر یل بونلر دندر و چهر یل عالمك
 علمنه سپیدر دماغ ابكی سمدار كه غودار فلک عطار در در زیر عالم كبیله
 دماغی فلك عطار در در بوماده دخی جوق ملائكه و ایدر در سی و اجتهاده

موجودات هر يك آنچه ملایه
 ایشان است پاخود دارند
 روح اجزای غنی آید و بجای
 غیور درو ح نوراست و عالم مال
 مال نوراست و نورست كه جان
 عالم و بحر و ملك عالم است در
 مرتبه نبات بالطبع و در مرتبه
 حیوان بالا اختیار و در مرتبه
 انسان بالعقل چنانكه آن
 عز بفرماید بیت
 رودیده بدست آركه هر ذراتك
 جامست جهان غای چون دینكری
 انوار ایدر مرتبه طبع میكوبند
 و در مرتبه روح میكوبند و در
 مرتبه عقل میكوبند و در
 مرتبه نور مطلق میكوبند
 و خلق عالم طالب این نورند
 و این نور از پیر و ن خود
 میطلبند هر چند بیش طالبند
 دور تر باشند بیت
 كتمز طلب مكر بجای برسم
 خود تفرقه آن بود غنی دانستم
 هر چند محضو احمكه مضن
 دراز نشود بی اختیار من دراز
 میشود ای درو بش چند بگرد
 عالم کردی و سفر برزخ کئی
 و بگرد این زرقان جذر آری
 و غر و مال خود ضایع کئی
 حاجت باینها نیست و چندین
 نكتهای بار يك راحل کردن
 حاجت نیست چه مطلی حاجت
 بطلب کردن نیست چیز را طلب
 دلونده كه ندارند چنانكه
 گفته اند

نیت

ای در طلب کره کشایی مرده
در وصل پزاده و زجدا ی مرده
وی بر لب بحر نشسته در خواب شده
ای بر سر کج و زجدا ی مرده
اگر در مصیبت دانا دارد و هر چه
میطلبی از مصیبت دانا طلب
و چون یافتی عزالت و قناعت
پیش گیر تا از باقی عمر برخور
داری بای پیش از آن من بر ن
بودم که تا آدمی زنده است باید
بقدر حاجت کاری کند تا عیال
مردم نشود بدقدر آنکه تواند
راحتی رساند این ساعت بر
انتم که آنچه برادر بیری بهتر از
عزالت و قناعت چیزی نیست
دنیا و آخرت بدان نیز زد که
تو یک ساعت متفرق و
پراکنده خاطر باشی هر که
عزالت و قناعت پیش گرفت
پادشاه شد و هر که عزالت
و قناعت ندارد بنده است و از
بنده تا پادشاه بسیار فرق
باشد ای درویش چون خود را
شناختی و مراتب نبود را
بدانستی اکنون بدانی که از
شناخت خود تراد و از ده
مسئله مشکل روشن شد
و مشکوف گشت اول دانستی که
اول عناصر است آنکه
افلاک و انجم دوم دانستی که
اول طبایع است آنکه نفوس
و عقول سوم دانستی که
افلاک و انجم و نفوس و عقول

و کل اولان ملک بونلرک بیوکیدر کایه که یعنی بوکرک تعبیر ابتدا کبری
در چاهی سمادر و غودار فلک زهره در زیر اهره عالم کبیرک کایه سیدر
بوفلکده دخی چوق ملائکه وارد نشاط و فرح و شهوت اوزره مؤکل اولان
ملک بونلرک بیوکیدر قلب سماء را بعدر و غودار فلک شمسدر زیر شمس
عالم کبیرک قلبیدر بوفلکده دخی چوق ملائکه وارد حیات اوزره
مؤکل اولان ملک بونلرک رئیسیدر اسرافیل بونلردندر زیر اسرافیل سبب
حیات عالمیاندر مراره سماء خامسدر و غودار فلک مریدر زیر اهریج
عالم کبیرک مراره سیدر بوفلکده دخی چوق ملائکه وارد غضب و قهر
و قتل و ضرب اوزره مؤکل اولان ملک بونلرک بیوکیدر کبد سماء سادسدر
و غودار فلک مشتریدر زیر امشتری عالم کبیرک کبد یعنی جگریدر بونده دخی
چوق ملائکه وارد ارزاق اوزره مؤکل اولان ملک بونلرک بیوکیدر میکانیل
بونلردندر زیر امیکائیل علیه السلام سبب ارزاق عالمیاندر طحال که فارسیده
سبحر ز تعبیر اول نور سماء سابعدر و غودار فلک زحلدر زیر ازل عالم کبیرک
طحالیدر بوفلکده دخی چوق ملائکه وارد قبض ارواح اوزره مؤکل
اولان ملک بونلرک سروریدر عزرائیل علیه السلام بونلردندر زیر
عزرائیل ارواح عالمیان قبضه سیدر روح حیوانی که سیدر و غودار
فلک ثابتندر زیر فلک ثابتات عالم کبیرک که سیدر بوفلکده دخی چوق
ملائکه وارد روح انسانی عرشدر و غودار فلک الافلاک کدر زیر افلاک
الافلاک عالم کبیرک عرشیدر و بدن انسانده عقل خلیفه خدادر و غودار
عقل اولدر زیر عقل اول عالم کبیرده خلیفه خدادر و اعضاده
نشو و نما ظاهر اولدنیچه غودار معادن در ظاهر اولدقد غودار نباتات در حوس
و حرکت ارادی پیدا اولدقد غودار حیواناتدر مؤلف بیور که مبدأ
و معاد نام رساله مرده بومجمعی چوق تطویل ایلدک تفضیلی مراد این
اکابر اجعت ایلسون

(اصل سیوم در بیان آنکه سلوک چیست و نیت سالک در سلوک چیست)
بواصل نالیده سلوک حقیقتی و سالک سلوک دینی نه اوله جغنی بیان ایدر
معلوم اولسونیکه سلوک لغتده مطلقا کتمک معناسنه در سالک کیدیمی
معناسنه در عالم ظاهر و عالم باطنه سیر ایتتمک معناسنی مشتملدر
اما اصطلاح صوفیه ده سیر الی الله و سیر فی الله معنای نیت مختصدر سیر الی

الله

الله ایچون نهایت وارد و سیر فی الله ایچون نهایت یوقدر سالوک اهل
تصوف عندنده اقوال مذمومه دن اقبال مدوحه به و افعال سیئه دن افعال
حسنه به و اخلاق قبیحه دن اخلاق جمیده و کند و وارلقندن خدانک
وارلقنه کنه کدن عبارتدر سیر مع الله و سیر بالله سیر فی الله ده داخل
اولدیغیچون مؤلف آن لریک ذکر نه تصدی ایتمدی اگر رسالک ذکر
اولندیق اوزره اقوال و افعال و اخلاق حسنه به ملازمت ایدر ایسه روی
معارف اکتجلی ایتمه که آغاز ایدر اولوقت حقیقت اشییائی کاهی بیلور
و کورر (الهم لری حقایق الاشیاء کاهی) مضمون منیفی اوزره معارف
روغا اولدقجه عرفانده کالنه ایر بشور اولوقت اشییائی حقیقت حالی اوزره
بیش و کورمش اولور بوصفته اولان ذاتک علامتی بودر که کند و وارلقندن
فانی و مرده و حقیق وارلقنه باقی و زنده اولور اکر چه سالک ایچون
اصلا وجود یوقدر اماظن و توهم ایدر ایدیکه و جودی وارد فقط اولظن
و توهم رفع اولور خلاصه کلام سالکانک مطلوبی و طالبانک مرغوبی
اقوال طیبه و افعال طیبه و اخلاق طیبه و معارف جمیله در هر کیمکه
بودرت خصلنده کالنه ایرشیدسه کالات انسانیه فی تحصیل ایش اولور زرا
کالات آدمی بنماها بودرده مخصر در بوصفته می شد بولان ذات سعادت
دار نه نائل اولور بودر چه به نائل اولقی کتب نصوفده مذکور اولان
نفسک مقامات سبعه سی تمام ایتد کدنصرکه اولور حتی نفس کامله به
ایر شیمان فات بودر چه بی حائر اوله می بورساله منتهی احوالی بیان ایتدیکه
ایچون مؤلف مقامات سبعه بی یانندن صرف نظر ایله دی ای عارف جمیع
سالک بومر ائب اربعه دن بر مرتبه ده بولشورل هر کس قوت
و استعدادی قدر تحصیل ایدر صوفیه دیرل که اکر یوز بیک سالک بویوله
سالوک ایسه لایچولرندن انجق برسی بودرت مرتبه ده کاله ایر بشور
دیگر لری ناقص قالورل زرا انسان هر ماده ده کالنه ایر شیک نادر وقوع بولور
خصوصا طریق حقه

فصل در بیان حجاب و مقام معلوم اولسونکه هر نسنه که دفعی لازم و سلو که
مانع اولور اکا حجاب دیرل و هر نسنه که تحصیلی الزم و آنک اوزرینه
دوام و ثبات مستلزم اولور اکا مقام دیرل اشته حجاب و مقامک ترقی
بولردر که ذکر اولندی مؤلف بیورر که سالو که حجب و عقبات غایت

زنده و شلاصه عناصر
و طبایع پنجهارم دانستی که
هر چه خفیف تراست حای
او بالا تراست و از مرکز عالم
دور بغیم دانستی که خفیف
و ثقیل بالطبع میل بمرکز عالم
دارند اما هر کدام که ثقیل
ترست زیر می رود و بمرکز
عالم نزدیکتر میگردد و خفیف
ترست از مرکز عالم دورتر
میگردانند ششم دانستی که
عالم در لایحل است اما افراد عالم
بالطبع میل بمرکز عالم دارند پس
محل همه مرکز عالم باشد هفتم
دانستی که عالم اجسام که عالم
ملکوت و عالم ارواح که عالم
ملکوت است یا یکد بگرد
همچنانکه روغن شایر در مرتبه
ملک مغلوب و در مرتبه ملکوت
غالب هفتم دانستی که ملک
و ملکوت یکی بیش نیست
امادر هر مرتبه هر یکی نامی
دارند نهم دانستی که ملک
و اعراض ملک محسوس اند
و همس ایشان را در می توان یافت
و ملکوت و اعراض ملکوت
محسوس نیست و همس ایشان را
در نمی توان یافت پس
سالکان میگویند که مادر
خلوت نوری بیتیم آن نیاست
که می بینند و می پندارند که
نورست هر که انتظار چیزی
سیار کنند مر آن بیند و شود
و یاد خواب باشد و پندارد که

چو قدر امكن اصول حجب و عقبات در تندر حب مال و حب جاه و تقلید
و عصیاندر اصول مقامات و حالات دخی در تندر اقبال حسنه و افعال
حسنه و اخلاق حسنه و معارف جمیده درای عارف اولابو حجب اربعه یعنی
ترك و رفع ایتمك لازمدر تا که مقامات اربعه نك تحصیلی میسر اوله زیرا
حجبات اربعه نك ترك و رفعی آیدست مثابه سنده و مقامات اربعه نك تحصیلی
نماز مثابه سنده در شرط بولند قبحه مشروط بولنق ممکن دکادر هر بر
حجاب اعضاء وضودن غسلی فرض اولان بر عضو مقامانده در مقامات
اربعه در هر بر مقام واجب الادا اولان نمازك رکعات اربعه سندن بر رکعت
مقامانده در ابتدا طهارت صکره نماز اول تخلیه صکره قطبیه اول تصفیل
صکره ثانوی اول فصل صکره و صلدر دیشلکه انسان بر نسنه دن مرده
اولد قبحه مقابلنده بر نسنه ایله زنده اوله مز مثلاً شغلدن مرده اولان فراغت
ایله زنده اولور سالک اخلاق ذمعه دن بر صفتی ترك ایدر ایسه آنک بدیننه
اخلاق جمیده دن بر صفت کاور و قس علی هـ ذلذا اخلاق ذمعه دن بالکلیه پاک
اولیان کیمسه درجه ولایت و کشفه ابر بشه مضر بر کیمسنک حق
تعالی به قریبیتی اخلاق جمیده سی مقداری قدر اولور اقر بکم الی احسنکم
خلقاً حدیث شریفی نوکاشا هدهد لدر نفسندن مرده اولان کیمسنه خدا
ایله زنده اولور شغلدن و نفسندن مرده اولیان کیمسه هر نقدر فراغت
و خدا طلبینده اولور ایسه ده میسر اولماز اهل حقیقت دیر لر که هر نقدر
شرع بنده احکام شرعیه موجود ایسه آنلرک هر برینک مقابلنده بر احکام
حقیقیه واردر بلکه احکام شرعیه ایله عملاک غایبی احکام حقیقیه به
ایر شکر در نظم لمر چه

شریعت شاه راه مؤمناندر * حقیقت مقصداقصای جاندر
شریعت جاده راه حقیقت * حقیقت مطلب هر عارفاندر
شریعتی حقیقت بولنوری * حقیقت قصرینه اول نزدباندر
حقیقت کوهر بکشی مطلق * شریعت خانه سی ایچره نهاندر
اگر هر کیم ایدر سه شرعی تحقیر * آنک خصمی رسول انس و جاندر
شریعت باینه خدمت ایدنلر * حقیقتده سلاطین جهاندر
شریعت ایچره مخفی در حقیقت * ولی بکدی صکرینه تواناندر
حقیقت آفتاب عین وحدت * شریعت آسمانندن عیاندر

شریعتی

در پیدا ری بیند و خواب
اهل ریاضت بغایت سیک باشد
وروشنای که بر سر ز یار تغانها
هی بیند خیا است آنچه از نور
پچشم میسر توان دید نور آتش
ونور گوا کباب است و هم
دانستی که ملک و ملکوت یک
جوهر بیش نیستند و آن
جوهر جنس اعلا است و بالای
وی جنس دیگر نیست بلکه
بالای وی هیچ چیز نیست
و حیوان جنس اسفل است
و فرود او هیچ جنس نیست
و هیچ چیز نیست الانواع
او و هر چه در ملک و ملکوت
بوده و نیست نخواهد بود و چه
در آن یک جوهر موجود بودند
یازدهم دانستی که در مرتبه
اول حیات و علم و ارادت و قدرت
و سمع و بصر و کلام بالفعل
موجود نیست اما چون بر آن
برمی آیند از قوت بالفعل
موجود میشوند پس کمال
ایجاب است که وجه است و نك
نیست که میوه شریعت
و لطیفتر از جمله مراتب درخت
باشد و میوه موجودات انسان
است و همچون اکروا کسیر
اعظم و جام جهاننما و آینه
کبکی غما انسان دامت بقی
آن نور که جان عالم است و عالم
مالا لای آن نور است و آن نور را
دوان مرتبه حیات و علم و ارادت
و قدرت بالفعل نیست چون

شریعت در اساسی اعتقادك * حقیقت سر امر كن فكناندر
شریعتله كیدرل راه حقه * حقیقت منتهای سالكاندر

از جمله ذكر اولنان حجاب اربعه بی ترك ابله نفسی تطهیر ایدن کیسه منه طهارت
دائمه در مقامات اربعه بی تحصیل ایدن ذات صلوٰه دائمه در آنك ایچون
حضرت مولینا عاشقان را فی صلوٰه دائقون بیورده شلر والذین هم فی صلوٰاتهم
دائمون آیت کریمه سنی بومعه ای ابله تاویل ایشلردر عند الحقیقه بن وضوء
حقیقی و نماز حقیقی بودر و لكن اهل حقیقت هیچ بروقتیده بوجه من
الوجه احکام شریعه ابله علی ترك ایتمه شلردر زیر اشریعت حقیقتك
اساسیدر مؤلف بیورده حجاب اربعه تركی و مقامات اربعه بیه ترقی درت
نسبتیه ملازمت ابله حصوله کلور برنجی ناسیدن عزلت ایتمه كدر ایلکجه
تقلیل کلام ایدوب آرزو یلک اوچجی تقلیل طعام یعنی ممکن اولدینی
قد در ریاضت ایتمه كدر در دخی تقلیل منام ایدوب غایت ابله آزاو بومقدرد
اما بومذ کورات بر مرشد عارفك محبتنده اولوب آنك امر و اشارتیه اواق
لازمدرشوبله كه مری هر نه رای ایدر ایه آتی تجاوز ایتمه ل

بیت

صمت وجوع و سهر و عزت و ذکری دوام

ناغما مان جهانز ایلکند کار تمام
مریدده قابلیت و استعداد شرط اولدینی کبی مرشد دخی مقام مشاهده مقام
جمع و مقام جمع الجمعه واروب اندنص کوه فرق بعد الجمع مقامنه ایشش
اولقی شرطدر اکر بوبله اولور ایه ارشادی صحیح اولور و اکر بومقامه
ایر شمامش ایه ارشادی صحیح اولوب هیچ بر فائده حاصل اولمز زیر امرشد
اکمال و کمال اواق لازمدر تکمیل درجه سی ایه انجیق فرق بعد الجمع
مقامنه ایر شمل ابله حصوله کلور دیمش

بیت

هر مرشدده دل و یرمه کیم بولکی صبر باو فرادر

مرشدی کامل اولانک کیتدیکی بول آسان ایش
اگر مرشد فرق بعد الجمع مقامنه ایرشدی ایه خداور سولندن ارشاده
ماذون اولوب مقام ارشاده متمکن اولور کتب صوفیه ده من کور اولدینی
اوزره بر نظرد مریدم تعدی ارشاد ایدن اکابر چوقدر بوخت مرده آنلر

بیراتب بری آید و از قوت بالفعل
موجود میشود آن نور در مظهر
نود چنانست که روغن در شیر
و مظهر در آن مرتبه ساده است
و آن نور هم ساده است چون
هر دو براتب بری آیند هفتی
که در ذات هر دو میگون است
ظاهر میشود و نقوش پیدا
می آیند پس بعضی میگویند که
ما بان نور رسیدیم و آن نور را
دیدیم در بای نور بود وحد
و نهایت نداشت خطا
میگویند که این نور را بصر
نتوان دید بلکه بصریست توان
دید بدیده حس را بدوراه نیست
بلکه عقل در وی سرگردان است
روغن را در مغز بادام چون توان
دید با آنکه روغن محسوس است
و از عالم ملکست غنی توان دید
نور که محسوس نیست و از عالم
ملکوت است چون توان دید
دوازدهم دانستی که باز گشت
انسان پیدا کلی خواهد بود
و مبدأ کلی در عروجست
تا بکمال رسد چون بکمال
خود رسید باز گشت و مبدأ
کل خواهد بود انست معنی
منه بدو الیه يعود و اینست
معنی کلی شی بر جع الی اصله
ای درویش هر که خود را
از این کتاب نشناخت
خدا برانشناخت ای درویش
هیچ باقی نمانده مراد بر اصل
گفتم هر چه میخوانی از بن

ذکر و بیان بعمل اولد یغندن بو قدر جه اشارت ایله اکتفا اولندی

بیت

یاش موسی کی برمر شد کامل عصا سینه

سئی یوندر بر میه نفس عدونک ازلدها سینه

ای سالک جمیع عیوب و عیباتک اصلی تکثیر طعام در البته تعدیل طعامه مداومت لازمدر اما بر کون آرتق و بر کون کسک آتدند سکره چوق اکل طعام ایدر ایه بو کیفیته اولان ریاضت هیچ منفعتی منتج اولیوب بلکه موجب مضرت اولور و بعضی سالکواردر که بر قایچ کون آزیوب آتدند سکره چوق بر لز بوضعت ایله اولان ریاضت دخی بی فائده تزییع اوقات اولور تعدیل طعام شویله کر کدر که آنک اوزر یسه دوام وثبات اوله من ثبت بنت مضه وفی ثباتند نیجه مشکله آسان اولور عدم ثباتند هیچ بر فائده حصوله کلمز ای عارف سالوکه ده یکی سنه بغایت معظم والزمدر آنلر اولد قجه سالوکه ممکن اواز اولک کسی صحبه تانا ایکیجیسی قلت طعامدر قلت طعام حقینده وارد ازلان آثار حددن افزوندر از جمله بر حدیث قدسیده حضرت موسایه خطاب تجوع ترانی تجر تفضل یورلشددر اما سالک اکل و شر بی و اوراد واذ کاری حتی نوم و یقظه سی مرشدانانک امری ایله اولق لازمدر

فصل در بیان آنکه نیت سالک در سالوکه چیست

بو فصل سالوکه سالک نیتی نه اولدیغنی بیان ایدر مؤلف بیورر که ریاضات و مجاهدات و سلوکه سالک نیتی خدای تعالی اولیه زیر اخدای متعال جمله ایله موجوددر طلب ایتمکه حاجت یوقدر و جمله نیک وجودی آتدندر و بنای عالم آنک ایله در جمله نیک مرجه سی ا کادر بلکه جمله اودر اهل الله ایکی صنف اولشددر برنجی صنفی همه ازوستد بر لر ایکیجی صنفی همه اوستد بر لر کبار محققین ایکیجی صنفنددر کذلک سالک طهارت و کوزل اخلاق تحصیل ایتمک نیتند دخی اولیه طلب علم و معرفت و با کشف اسرار و اقتباس انوار نیتند دخی اولیه زیر ابونلر کافه سی مراقب انساندن بر مرمر تبیه به مخصوص اولدیغندن سالک اومر تبیه به ابر بشدیکی وقتده خواه و ناخواه اول مر تبیه به مخصوص اولان حالات ظاهر اولور اما اول مر تبیه به ابر شمعی ایه به طلب ایتمک ایله کنه دبولنددنی

مر تبیه

اصل طلب کئی بعضی به ارب و بعضی باشارت کفتم هر که اولو آخر خود و آن دیگران دانست و منازل و مراحل و مقصد خود و آن دیگران دانست و دید و احوال پیش از مرگ و بعد از مرگ خود و دیگران شناخت چیری دیگر باقی نیت

اصل دوم در بیان آنکه انسان صغیر مضه و غود و عالم کبیر است و هر چه در انسان کبیر است در انسان صغیر نیز هست و هر چه در انسان صغیر هست در انسان کبیر نیز هست ای درویش این اصل دوم و اصل سوم که می آید معنای اهل تصوفست و معنای اهل تصوف آمیخته باشد بعضی از شر یست و بعضی از حکمت

[و بعضی از وحدت چیزی نقلی باشد و چیزی کشفی باشد بدانکه حق تعالی چوت موجودات را بیافرید عالمش نام کرد از جهت آنکه علامت است بر وجود او و بر وجود علم و ارادت و قدرت او و موجودات از وجهی علامت اندواز وجهی نامه اندازن وجه که علامت است عالمش نام کرد و ندانوان وجه که نامه است کتایش نام نهادند آنکه بفرمود که هر که این کتاب را بخواند مرا و علم و ارادت

مرتبه به مخصوص اولیان صفت ظاهر اواز مثلاً بر طلاق دیشلری چیمقمق
اوانی کلمه کجه طلب ابله دیش چیمقیوب و اوانی کلد کده طلب اینتمکه
حاجت مس اینتمه به رک چیمقمی کبی ای عارف انسان ایچون مراتب
وارد رتمه کیم شجر ایچون مراتب اولدینی کبی مثلاً شجر کهر بر مرتبه سنده
باغبان زمیننی نرم و شجره موافق حاده طووب خار و خاشاکدن پاک
ایده رک و قنده صوبینی و یروب خطرناک شملردن وقایه ایدرایسه اول شجر
آفتدن امین اولور تا که مراتبی تمام اولدنده پیراق و چیچک و میوه و ظاهر
اولغه باشلر کذلک تربیت سالکان دخی بوقیاس اوزرودر بوقدیرجه
سالک کرباضات و مجاهدات و سلوک دینی بواوانی کر کدرکه باطنی
آدمی اولوب مراتب انسانی بنهاده کندوده ظاهر اوله اولوقت کرک
طاب اتسون و کرک اینتمسون طهارت و اخلاق حیده و علم و معرفت و کشف
اسرار و ظهور انواردن هر بر لر می چیمکه کندو قنده ظاهر اولور و نیجه
نیجه حالات لذیذه و کیفیات عجیبه ظاهر اولور که سالک هرگز اینتمش
و کورمش دکادر هر بر عالم و صنایع اغیاردن پنهان وار باشنه عیان
اولدینندن بو علمده برقه دار حال و ذوق صاحبی اولنلرک معلوم لیدرای عارف
لذائذ دنیا و عقایدن هیچ بر لذت باطن لذتیه معادل و مساوی اوله من
لذائذ باطنیه سالکه روغما اولدنده کوزلر کورشمش و قو قسلا ایشتمامش
و انسانل خاطر بنه خطور ایشتمامش کیفیات و حالات ظاهر اولور که
(مالا عین رات و لاذن سهعت و لا خطر علی قلب بشر) مضمونی دنیا و عقبای
نظر نده حیز اعتبارده اولیوب بو علم الملوکنا نحن فیه لحار یونا بالسیوف
ترغائیه مترن اولور
یت
مادرین ملک فراغت بنده رجن شدیم

در سرای لی مع الله عاقبت سلطان شدیم

بس سالکه لارمدرکه هست ایدوب عری اولدنیسه سی واجتهاددن
کیر و قالیسه زیراعلم و حکمت خدایه نهایت بوقدیر ای عارف شجرک
جیمع مراتبی تخمده موجود اولوب باغبان حاذق تربیه سیله شجر حصوله
کلد کده صفات و مراتب و ثمره سی پیدا اولدینی کبی ذات آدمیده دخی
طهارت و اخلاق حیده و علم و معرفت و کشف اسرار و ظهور انوار موجود در فقط
هر بر آدمینک ذائقده هر کوز و مضر اولان طهارت و اخلاق حسنه و علم

و قدرت مابشادسد گفتند
ما بایات نردیم و کتاب بایات
بزرگ است نظریا بیکارهای
کتاب و تمام اوراقی تواندرسید
عجزه اراد است نسخه ازین
عالم باز گرفت و مختصری ازین
مکتب باز نوشت و آن اول
نسخه را عالم کبیر نام نهاد و این
دوم را عالم صغیر و آن اول را
کتاب بزرگ نام نهاد و این
دوم را کتاب نرد گفت و هر چه
دران کتاب بزرگ بود در این
کتاب نرد نوشت تا هر که این
کتاب بخرد را بتواند کتاب
بزرگ را خوانده باشد آنگاه
خلیفه خود را باین عالم صغیر
فرستاد و خلیفه نند ای عقل
اول است و عقلست که مظهر
صفات خداست بقرایه صفات
و اخلاق خود بیار است و بعالم
صغیرش فرستاد و ازین جاست
که گفته که حق تعالی آدم را
بصورت خود افر بد عقل
اول خلیفه خداست در عالم
کبیر و عقل مانلیفه خداست
در عالم صغیر

فصل در بیان خدا و در بیان
خلیفه خدا و افعال خلیفه
بدانکه چون خداوند عزوجل
خواهد که چیزی در عالم
بیافرند بصورت ان چیز اول
بورش اید و از عرش بکرمی
اید و از کرمی فر نورش ثبات
آوا بزرگ آنگاه بر هفت آسمان گذر

و معرفت و کشف اسرار و ظهور انوار هر شد کامل صحبت و تریسه سیله
 ظهور و حصوله کالورا که علوم اولین و آخر بنی طلب ایدر ایسک کند و ذاتکده
 مکنون و مظهر در هر نه طلب ایدر ایسک کند و ذاتکدن طلب ایت که جمیع
 کالات سنده موجود رتبه کیم امام علی بیور مشدر

و داتک فیک و ماتبصر * و دواتک فیک و ماتشعر

از هم انک جرم صغیر * و فیک انطوی العالم الا کبر

یت

ظن ایدر سک اوزیککی عالم اصغر سک سن

غافل اولده کوزک آچ عالم کبر سک سن

اهل الله دیشلر که بر کیم سینه طشره دن حق طلب ایدر ایسه بول بولنیز
 هر تقدیر حق بولنلر اواش ایسه کند و جود لرنده بولمشلر در مؤلف بیورر که
 هر کسک و جود نده بر چاه معنوی وارد را کر پیرانا معرفت یله سسی و غیرت
 ایدوب اول سر نده پنمان اولان چاهی حفر ایدر ایسه آب حیات فیوضات
 آلهیه نبعان ایدر دیکر لرن فیض طلب ایت مک آخرک قیوسندن صوت کتور ب
 کند و قیو که افراغ ایت مک کبیدر آخرک قیوسندن آنسان صولک بقا و ثباتی
 اولر و آرزو قنده تعفن ایدوب آندن ایچنلره کونا کونا امر اراض ایراث ایدر که
 کبر و عجب حب مال و حب جاه کبی فالق قرطه زهره کالور آنک ایچون علم و حال
 صاحبی اولمیان صوفی و شیخ لک کبر و عجب و انانیتی عوامندن زیاده اولور
 زیر ادر و نسنده اولان حالی آخرک قیوسندن آنشمصو کبیدر لیس الخیر
 کالعیان ای عارف کر کدر که کند و چاه کدن صونبعان ایدوب سن سنی
 و غیر یلری آندن اسقا ایدر سک اکبر کیم سینه نلک در و ننده فیض آلهی نبعان
 ایدر ایسه هر کسدن زیاده متواضع و منذل اولور اکبر سالک کند و سر نده
 اولان چاه سنی حفر ایدر ایسه آندن فیض ربانی نبعان ایدر کویا حقیقت
 انسانی اولان سو زیاده بحر بی پایان احدیتدن جدول آسار کار بر نیدر
 اولوب جریانه باشلر اول آب فیوضاتدن هر تقدیر کند و سسی ایچوب و دیکر لره
 ایچور رایسه هر کز نقصان و سفن قبول ایلز بلکه آنا فانا زیاده اولوب صفاسی
 آرتز کند و نفس نه و آندن ایچنلره شفا اولور سیدی احمد البودی حضرت نلری
 بیور مشکه اکبر محیط اوزر مساقیه وضع اولنسه بحر محیط خلاص اولور
 ایدی اما بنم مساقیه بحر بحر اوزر وضع اولنشه هر کز بشمک احاطه قالی یوقدر

کند و بیور سبار کان همراه
 شود و بحالم سفل اید طبیعت
 که پادشاه عالم سفلست
 استقبال ان مسافر غیبی کند که
 از حضرت خدای ایدو مرکبی
 از ارکان چهار کانه مناسب
 حال او پیشکش او کند تا ان
 مسافر غیبی سوار شود بران
 مرکب و در عالم شهادت موجود
 کرد آتیه دانسته خدای بود
 کرده خلیفه ندا شود بس
 هر چیز که در عالم شهادت
 موجود است جان ان چیز ز عالم
 امر است و قالب ان چیز ز عالم
 خلق است آن جان پاک که از
 حضرت خدا آمده است چون
 ان کار تمام کد باز بعثت
 خدا باز کرد نیست معنی منه بیدا
 و الیه یعود اینست شناختن
 افعال الهی و اینست آیات
 نامتناهی ای درویش چون
 این معنی در آفاق دانستی
 در انفس نیز بیدا که در عالم صغیر
 عقل خلیفه خداست و روح
 عرش خلیفه خداست و روح
 نفسانی کرمی خلیفه خداست
 و هفت اعضای اندرونی هفت
 اسمان است و هفت اعضای
 بیرونی هفت اقلیم است چون این
 مقدمات معلوم کردی اکنون
 بیدا تنکه چون خلیفه خدا
 خواهد که کاری کند صورت
 ان چیز اول روح انسانیکه
 عرش است آید و از انجا در

جمع آدمینک البتہ درونده بوجا وارد ر و هر چا هده صورادر اما پید ا
دکادر بوجای پاك ایدوب آب حقیقی ظاهر ایتمک لازمدر هیچ بر سالک
کند و کد و لیکله بجر احد بدندن استهاضه ایده مزا اگر سالک مر ادات
ظ هری و باط: بدندن و از کجوب مر شد کمال مر ادی اوزره عمل رسی
ایدرا یسه چاه قلبنده بهمان اولان فیض بجر احدیت ظهور و جریان ایدر
اما سالک مر شدی اولد بی حالد کند و مر اد و تدبیر له حقندن استهاضه
ایده مزا اگر چاه قلبنی حفر ایتد یسه او یله اولان ذات ایله هر کیم مصاحب
و معاشرت ایدرا یسه آندن انتفاع و استهاضه ایدر

در نصیحت

ای سالک اگر کند و نفسکی نهایت مقامات انسانیه ایه ایشدیر و رب هر کون کند و
صفات و مقاماتکی تماشا ایده رک فردوس خاص و صلته سراده متلذذ و متنعّم
و قرب حضرت حق جل و علاده مقام بند کیده مشاهدۀ لقا و درجه خاص
مقر بدنده علی الدوام تماشای جمال کبریا ایله مغتنم اولمغه قادر اوله مزا ایتک
باری چه دایتیکه کند و نفسکی دوزخندن قور تاروب اهل جنت اوله سالک ای
عارف بر سنه علمه یه دوش سه ملخ اولور و نجاسته دوش سه نجس اولور بلیددن
پلید و پا کدن پاك کلور سن اول و آخر یکی پاك ایتیکه سندن هر نه کلور
ایسه پاك اوله ای سالک فرائضک غیر ی چون نماز قیلمی قیدنده اوله و فرضک
غیری چوقچ ایتمک قیدنده اوله ولز و مدن زیاده چوققه از بر ایتمک
سودا سنده اوله دفع ضرورت ایده جک قدر کافیدر انجق طوغری سوزلو
و ایونفسا اولمغه تقید و اهتمام ایتیکه عذاب دوزخندن خلاص اوله سالک زبرا
اهل جهنمک اکثر عذابی عدم استقامت و بد نفس لکدن در فاستقم کا
امرت آیت کریمه سی مضمون منینی اوزره اقوال و افعالنده استقامت
اوزره اولوب خلق ایله معامله ده نیک نفس یعنی هر بر اطوارنده حلقه
منهقی اولوب مضری اولماقی اهل جنت علامتیدر و راحت بهشتیانک
اکثری راستی یعنی استقامت و ایونفسا اولمغه بدندر مؤلف قدسنا الله بستره
بیوررکه استقامت و طبیعت نفس سکافات ذاتیه و ملیکه اولقی لازمدرکه
عذاب دوزخندن خلاص اوله سالک اگر تکلف و تصلف ایله اولو رابسه یه
اول کیمسه اهل دوزخندر شو یله اولقی کر کدرکه بشون اوقاتکده اولوک
و خلاص راحت بخش اولقی اختیار سکا عادت و طبیعت اوله خسر الناس

شراین آور د و بر هفت
اعضای اندرونی گذر کند که
هفت آسمانند و باقوای
اعضای اندر و بی همراه شود
و به بیرون آید از راد دست
و دست استقبال آن مسافر
غیبی کند که از حضرت
خلیفه خدا آید و مر کبی
از ارکان چهار گانه و ان زاج
و ماز و است و صغ و دوده
است مناسب حال آن مسافر
غیبی پیش کش وی گذرنا
او بران مر کب سوار شود
و در عالم شهادت موجود
شود و چون در عالم شهادت
موجود شد آن چیز که دانسته
خلیفه خدا بود و شسته خلیفه
خدا گشت ای درویش خلیفه
خدای هر چیز که می نویسد
و هر کار که میکند اول خود
میکند و واسطه وی ماده وی
دست افزا و آن گاه صورت آن
چیز بران و سابط گذر میکند
و به بیرون می آید و در عالم موجود
میشود و آن صورت اول
وجود عقلی دارد و این دوم
وجود خارجی دارد و آن
صورت اول صورت
ذهنیست و این صورت دوم
خارجی و این چنین که افعال
خلیفه خدا بر ادانستی افعال
خدا بر اعز و جل نیز همچنین
میدان خدای تعالی هر کار که
میکند اول خود میکند
و واسطه وی ماده وی دست

من یقع الناس شر الناس من یضر الناس - حدیث شریفی لومعنائی ناطق در
شول کیمسه لردن اولمه که بتون کین کدولر ندن خلقه هر پنج مضرت ایریشور
اسائت واهوجاج آنلره صفت ذاتی اولمشدر بیت
نیش هقربنه برای کین است * مقتضای طبیعتش این است
کر کدر که طوغریلق وایولا، سکاصفات ذاتیه ادرله ای عارف اگر بختک
سکامساعد اولوب اخلاق خدا ایله متعلق اولور ایسک هر کسه ایولاک ایدوب
مقابلنده عوض طلب اینتمیه سک و امتنان دخی اینتمه وبلکه کندونه سک
اوز را امتنان ایدسک که ایولاک صدور و ظهور ینه سنی مصدر و مظهر
ایتمشدر ای عارف بدنهس شول کیمسه در که قایلندن بتون کون خلقک
رنج و مضرتی استرو یا بالذات کند وایله بالسانیه یا مالیه کند و سندن خلقه
رنج و ضرر ایریشور اشته جهنمک اشد عذابیه معذب اولان نونلر درونیک
نفس وخی شول کیمسه در که بتون کون افکاری حلهک راحت و معتمنه
مصرف اولور ولیکل امرئ مانوی حدیث شریفی لومعنائی مشعر در یا باله
کد و الدن یادیلندن یا مانندن خلقه راحت و فائده ایریشور اشته اهل
جنت صفتی بودر هر کیمکه طوغری ینیک نفس اولدی انسه دو رخسدر
خلاص اولوب اهل جنت اولدی توصفته موصوف اولان کیمسه بقامات
عالیه طلب ایدر ایسه لایقصد ز پر ایدنهس اولان کیمسنه هر نقدر نیاده
خلقه مضرت و فسادنی زیاده اولور ایسه اولقدر آخرتده جهنمی
تمک رتار یک اولوب عذابنی شدید اولور کذلک نیک نفس اولان کیمسه تمک
هر نقدر نیاده خلقه ایولاک و منفعتی چوق اولور ایسه عقباده اولقدر
آنک جشی واسع و عالی اولور آخرتک جنت و جهنمی معلومدر اما دنیا بک
جهنم و جنتی هر بر ذاتک کند و قلبیدر بر اهر اسائک هم و غمی و فرح
و نشاطی کمد و قلبیند ندر سینه مقابلنده قلب محزون و غمناک و صالحه مقابلنده
همون و در حناک اولدینی جمله نک معلومیدر ای عارف طالب حق او انلره
ابتدای سلو کدن انتهای سلو که قدر نورساله کدایت ایدر اما بر مشد
عارفک خدمت و محبتنده بولمقی لازمدر زیر می شد محبتده بولمیا
کیمسه لره هر نقدر فائده مندایسه فائده نامه و بر می دیومؤلف مرشدک
اهیمته تنبیه یوردیلر بیت
بی پیر می و تود خراوات * هر چند سکدر زمانی

بیت

الفران انکاه صورت آن
چیر برین و ساطکدر میکند
و باین عالم سقلمی آیدو
در عالم فهادت موجود میشودنا
معجز در از نشود و از مقصود
باز نمانیم و اگر از راه زمان
آید زیان استقبال آن مسافر
کند که از حضرت خلیفه ندای
ایدو مرکبی از ارکان چهار گانه
که آن نفس و آواز و حرف
و کلمه است مناسب حال
آن مسافر عی پیش کشدنا
آن مسافر غیبی ران مرکب
سوار شود در عالم شهادت
موجود کرد و جوین در عالم
شهادت موجود شد آیه دانسته
خلیفه ندای بود کرده خلیفه
خدا شد باران کمرده
سیریم کند و اورا راه کوش حلیفه
خدای میرسد نه بدو ایله
یعود در جله حرفتها و صنعتها
همچنین میدان بس دو کلمه
آید یکی کلمه نوشته و یکی
کلمه گفته و در هر دو کلمه
آن مسافر از عالم است و قالب
از عالم خلقت و آن مسافر در
هر دو کلمه معنی اند و صورت
کلمه ربع مسکون معنیست
و معنی هر دو کلمه خلیفه
خدا است معجز در از نشود و از
مقصود باز ماندم غرض آن
بود که هر چه در عالم گیر هست
در عالم صغیر نیز هست و هر چه
در عالم صغیر هست در عالم
کبیر نیز هست بدانکه
چون نطقه

بیت

مرشد کامل الدن جام عشقی ایله نوش

تا اوله عالم سنه کچون بنده حلقه بکوش

فصل در بیان اشقیای سعدا

اهل تحقیق بیو ر مشرکه حق تعالی حضرت نوری بر مقتضای حکمت علیه ازل
آزاده ارواح آدمیانک کافه سنی بر حقوای قریبی فی الجنة و فربی فی السعیر
ایکی قسمه تقسیم ایتشدر بر قسمی سعدا و دیگر قسمی اشقیاد را شقیای قسمی السعیر
بر یکم خطاب شریفنه اجابت ایتمد کبری ایچون شقی اولدیلر بوقم اهل
شریعت هندند بالافتاق اهل جهنم در شقاوت و سعادت ایسه تغیر قبول ایتمز
سؤال اولنور ایسه که اشقیای مره سی اسلام و اسلامک غیری هر بر ملتده وارد
شقاوت تغیر قبول ایتمد یکی تقدیرجه بونلرک عبادت و طاعتلرندن نه فائده
اولور جوابد بر بلور که اشقیایک آخرتده غذا بلری مساوات اوزره اوله من
مثلا بر شقی ظالم و فاسق و غدار اولسه و بر دیگر شقی عادل و عابد و نیکوکار
اولسه آخرتده بویک شقی شقیک غذا بلری مساوی اوله من شقی اولک هذا بی
تشدید شقی ناینک غذای تخفیف اولنور فرضا شقاوتلری علم الهیده محتم
اولدیغی تقدیرجه ابو جهل ایله ابوطالب و آزار ایله غرودک غذا بلری برابر اواز
دنیاده هر تقدیر خطا و سنا تلری جوق ایسه اولقدر آخرتده عقاب و عذاب بلری
تشدید و هر تقدیر معروف و محسن تلری جوق اولو رایسه اولقدر تخفیف اولنور
بو تقدیر جهنم دانه اعمال حسنه و اعمال صالحه نلک هر بر طائفه نه لزوم واهیجی
بدیمی اولو راهل وحدت بوسملهده هر تقدیر اهل شریعت ایله متفق ایسه ده
سعی و اجتهادی الدن بر اقیه رق سعادت و شقاوت ازلیه دن بحث ایتمیوب
مشیت الهیه به تفویض ایدرلر اما اهل حکمت شقاوت و سعادت ازلیه بی
طایمیوب شقاوت و سعادت اتجی دنیاده کسب اولنور دیرلر حتی (السعید
سعید فی بطن امه و الشقی شقی فی بطن امه) حدیثند بطن آمدن مراد دنیا در
دیرلر صوفیه دن دخی (السعید قدی شقی و الشقی قدی سعد) دیو بوسله سلکی
تحسین و اختیار ایدنلر چون قدر ظاهرده شقی ایله سعیدک صور تا هیچ بر رفی
اولدیغندن عقل معاش ایله یلنمک و دیده ظاهر ایله کورلرک همک دکلدر
زیرا نیجه نیجه عابد و زاهد اولور که ظاهری صورت صلاحه باطنی شقیدر
و نیجه نیجه صورتده فاسق و غدار کیمسلر بولنور که سیرتده سعید اولور

در رحم افتاد غودار
چو هر اول است و چون
چهار طبقه شد غودار عناصر
و طبایعست و چون اعضا
پیدا آمدند اعنای بیرونی
چون سر و دست و شکم
و فرج و پای غودار هفت
اقلیمند و اعنای اندرونی
چون شش و دماغ و کرده
و دل و مراده و جگر و سپرز
غودار هفت آسمانند شش
آسمان اول است و غودار
فلک چهار است از جهت آنکه
خمس شش عالم کبیر است و واسطه
است میان دو عالم و درین فلک
ملائکه بسیارند و ملکی که
مؤکست بر تحصیل علوم و تدبیر
معاش سرور این ملائکه
است جبرائیل ازین ملائکه
است و جبریل سبب علم عالیشان
است و دماغ آسمان دومست
و غودار فلک عطار است
و درین فلک ملائکه بسیارند
و ملکی که مؤکست
بر کوششها سرورین
ملائکه است از جهت آنکه
دماغ عالم کبیر فلک عطار است
و کرده آسمان سیوم است
و غودار فلک زهره است
از جهت آنکه زهره کرده
عالم کبیر است و درین فلک
ملائکه بسیارند و ملکی
که مؤکست بر نشاط
و فرح و شهوت سرور این
ملائکه است و دل آسمان

انجق از باب کشف دیده بصیرت ببله اهل شقاوت و اهل سعادت کو رد کاری
 وقتده یلورلر حتی غوث اعظم شیخ عبدالقادر الکیلانی حضرتلر ینک زیارتنه
 هرکیم کورایسه باطننی مشاهده ایدوب شقی یعنی قلبی نورایماندن خالی
 وسویدای سرتی ظلمانی ایسه مر حجابطریدالله واکر قلبی منور وشعله ایمان
 ابله مانی وومر ایسه اهل سعادت اولدیفنی معلوملری ازانین مر حجابحیب الله
 دیوخطاب ایدر لر ایدی خلاصه کلام ران الله خلق الخلق فی ظلمة ثم رشح
 علیهم من نور هفهم من اصاب ومنهم من لم یصب حدیثی منطوقجه شقاوت
 وسعادت عالم ارواحه متعلق اولوب انسانک وسعندن خارج اولغین بومجئدن
 صرف نظر ایدرک همان اعمال صالحه و افعال حسنه یه سعی وورزش ایلماک
 طائفتین مذکور تینک دنیاالو ینده ده انفع و الزم و عقبالر ینده ده احری و اهام
 اولدیفنی بیاندن مستغنیدر

نظم مترجه

خائف النفس وجاهد فی الرضا * اتق ما تهوی علی وفق المراد

لا تقل اصلی شقی ام سعید * انما المطلوب منك الاجتهاد

راه حقده وسیع مقدار نجه و ورزش ایدنه ک

ضایع اولمز سعی ابتلزم کافاند قصور

کشت زار روضه اعماله زرع ایتد کلرک

نیک و بد وقتی کلیمیک جایجا ایلر ظهور

ارواح آدمیانک ابکی قسمندن اولکسی قسمیکه خطاب الهیه یه اجابت

ایلوب بلی دیمش لر ایدی بوقسمه سعادت لر لر جمیع اهل ایمان بوقسمدن

بوقسمک اربابی بحسب الاستعداد در مرتبه دن خالی اولمز لر مرتبه اول

شریعت مرتبه ثانی طریقت مرتبه ثالث معرفت مرتبه رابع حقیقتدر

بومر اتباربعه بی (الشریعة احوالی والطریفة افعالی والمعرفة حالی

والحقیقة قراس مالی) حدیث شریفی ایمایورم شددر برنجی مرتبه که شریعت

مرتبه سیدر بومر تبه نک اصحابی شرعیه یفک اوامریله امتثال ونواهد سندن

اجتناب ابله باطنلری شریعت درجه سنده اولان مؤمناندر اکر بر مسلم بوصفده

اولز ایسه هر نقدر کفر ببله حکم اولنمز ایدمه اهل تحقیق آئی مسلم ومؤمن کامل

عدایتمز لر زرا اعمال صالحه ایمانک کمالی اولدیفنده اختلاف بوقدر (امتی

من تمسک بستی و عمل بشریعتی) حدیث شریفی بومعنائی مؤیددر زرا

اسلامیتک

چهارم است و غودار فلک شمس
 است از جهت آنکه شمس
 دل عالم کبیر است و درین
 فلک ملائکه بسیارند
 وملکی که مؤکست بر حیات
 سرور این ملائکه است
 و اسرافیل ازین ملائکه است
 و اسرافیل سبب حیات عالمان
 است و مراد آسمان بغم
 است و غودار فلک مریمست
 از جهت آنکه مریم مراد عالم
 کبیر است و درین فلک
 ملائکه بسیارند وملکی که
 مؤکست بر غضب و قهر
 و ضرب و قتل سرور این
 ملائکه است و جبرک آسمان
 ششم است و غودار فلک
 مشتریست از جهت آنکه
 مشتری جبر عالم کبیر است
 و درین فلک ملائکه بسیارند
 وملکی که مؤکست بر رزاق
 سرور این ملائکه است
 و میکائیل ازین ملائکه است
 و میکائیل سبب رزاق
 عالمان است و سبب آسمان
 هفتم است و غودار فلک زحل
 است از جهت آنکه زحل سبب رزا
 کبیر است و درین فلک ملائکه
 بسیارند وملکی که مؤکست

اسلاميتك ادنى درجه سى شريعت ايله عمل ايتمه كدر

بیت للترجم

خارج دائرة فرمان پیغمبر اولان چکنند و نفس رمره اسلامه داخل ایتمسون
ایتمه شریعتی بک مقتضای عمل اهل ایمانم دیود دعوی باطل ایتمسون
ایکجی مرتبه طریقت مرتبه سیدر نومی تبه نك ارنای شریعت ايله عامل
اولدقد بصره بولمیدی طریقتک آداب وارکان و اوراد واذکار ايله اشتغال
و عمل ایدن کیمسه لدر اگر بوصف عمل کدولر بده نولمیر ایه آنلره اهل طریقت
دیشلر نولسکله رار بر طاقم اصطلاحات صوفیه و قصص مشایخ ارباب کله
شیعک و مرشدک اذاعاسیده اولور ایه کدولری صالدر مصل صغیره ده
مقتضی اولور و اذاعا ایلد ککری طریقتی روحانیه سى باطنی طرفدن
کدولرینه خصوصت و عداوت ایتد ککری ایچون توصیفنده اولان کیمسلر
و آنلردن اباب احدث ایلر دخی فور و فلاح نوله میوب عاقبه الامر صهر ایلد
و ندنام اولوب قالور او چیحی مرتبه معرفت مرتبه سیدر نومی تبه نك
اصحابی شریعت و طریقت ايله عمل اندر ک کدولر بده مکاشفه و مشاهده پیدا
اولوب وحدانیت حدایی مشاهده تیق و اذعان ایلر لوزاتلر که وه اولیادن
معدود اولور ایه ده نومی انب لئه نك اصحابی هیور تمام ایلر اخلاق زمیمه
و اوصاف همیمه دن پاک اولدقلر ندشائی روحلری کاهو الماطوب صورت
آدمیده اوله منباء علیه بحسب مراتبم حقدن دور و دور لدر دنیا ده
و عقباده صدمات تریه و عقوبات تصفیه دن تخلیص کر بیان انده منزل
دور دخی دار تریه در سه اقسامدن در دخی مرتبه حقیقت مرتبه سیدر
نومی تبه اصحابک طاهر لری کبی باطنلری دخی صورت آدمی شریفه مشرف
اولان کیمسه لدر کدک نومی ارباب ربه نك اصحابی دینه صرا ایلر معلوم
اولقی عکس کدکار امور باطنیه و علوم لدیه دن اولدبعی ایچون ایچق اهل باطنه
معلوم اولور اهل طریقتک عند نده معروف اولان مقامات سبعة بحسب
الاعتبار نونده تاحل ایلر هر کسک معلومی اولدی ایچون آنلر کز بیه تصدی
اولمیدی فقط نفس مطمئنه و نفس کامله اصحابی اهل حقیقت دیمک اولور
اشته خلقت عالم و ایجاد آدمدن مراد نومی تبه حقیقه ترقی ایتمه کدر چرنکه
ارواح آدمیان وطن اصلیه و شوائب الهیه ده اکی کافه سنک مرتبه لری

مرفض ارواح سر و این
ملائک است و عزرائیل
ارین ملائک است
و عزرائیل سب قص
ارواح طایفان است و روح
حوائی کر سست و عودار
هک ثنائت است ارحمت
آنکه هک ثنائت است ارحمت
عالم کر است و درین هک
ملائک سب سارند و روح
اسای عرش است و عودار
هک الا ملاک است ارحمت
آنکه هک الا ملاک عرش عالم
کبر است و عقل حلقه
حد است و عودار عقل
اول است ارحمت آنکه عقل
اول در عالم کبر لیه
حدا است و اعصابا
مادامکه نشو و نما دارد
عودار معادن شود و چون
شود و عطا طاهر شد عودار
نانات اند و چون حسن
و حرکت ارادی پیدا آمد
عودار حیوانند و در رساله
مبدأ و معاد از ادت اریس
نوشتا کر کسی خواهد
اریس حاطب دارد

اصل سیموم
در سان آنکه سلوک چیست
و بیت سلوک در سلوک چیست
بدانکه سلوک در لغت
عرب معیار

مرتبه حقیقت ابدی عالم علو بدین تنقل و سیر و سفر اید و در عالم سفلیه تنزل
مناسبتیله طبایع سفلیه ایله مالوف و متخلق اولدیلر بئاعلی ذلک بو قدر
ارسال رسل و انزال کتب و وضع قوانین و شرائع ایلله کونا کون مصائب
شاقه تریه به کرفتار و انواع محن و تکالیف و ریاضات و مجاهداته دوچار اولدیلر
ناکه وطن اصلیه لرینه سالما و غاما رجوع ایتمه که اسسته ادد اولی اقامت
کسب ایدله لر دنیا ده حقیقت مرتبه سنه ترقی ایدلر اخلاق ذمیجه دن بالکلیه
بالک اولدقلم بچون سلامت و اجالری تفصیل اولدیغیچون غنیمت ایلله وطن
اصلیه لرینه رجوع ایدلرلر داشته ملائکه و بلد که جمیع آفریددن افضل
اولان نوع اشر یونلر در که کائنات بشر اشر ها یونلر خدمت کنه ایدر متون آیات
واحده مدح اولنان مؤمنلر یونلر در مثلاً (بجهم و بجهمونه * رضی الله عنهم
و رضوانه * سلام علیکم بما صبرتم * و سلام علی عباده الذین اصطفی *
سلام علیکم طبعتم فادخلوها خالدين * لهم ما يشاؤون عند ربهم و لدینا مزیده *
و یونلرک امثالی و واعید و بشارتلر یونلرک حقیقه ییوراشدر * مقام محبوبیت
و پاینده عشوقیت یونلرک در علت غائیة مخلوقات و ترقی قتی کن فکندین
مقصود بالذات یونلر در خلاصه مال بودر که حق سبحانه و تعالی حضر نلری
روی زمینده خلیفه خلق ایتمک مراد ایتمش ایدی خلافت ایه صفات بهام
و حشر ائده اولان آدمیانک مستحق اولیه جقلری معلومدر آنک ایچون آدمیانه
(تخلقوا باخلاق الله انصفوا بصفات الله) مفاد نجه امر ایتدیلر که ظاهر لری
کبی باطنلری دخی صورت آدمیده اولوب اخلاق الهیه ایلله متخلق اولقله
خلافتنه مستحق اولهلر بومر تریه ایرشمد کعبه علی الدوام نیران تریه
ایلله سوخته و تازیانه تادیب ایلله بختنه اولنجیه قدر تعذیب و اش کنجیه لر ایلله
روی راحت کوسترمز لر تا که درجه حقیقه ایه ایریشوب بحرمان بارگاه عزت
و مقر باب درگاه الوهیتدن اولوب راحت ابدیده اولهلر بودر چه ایریشمد کعبه
زمره مقرر یننه دخول محالدر زیر ابراهیم ایلله آدمیانک بر محمله اقامت
و بر جله ده استراحتلری معقول و متصور در کادر اشته رب العالمین معنایی
بودر که جمیع مخلوقات علی العموم نحت تریه به اکنمشدر بوجن تریه
عو میدن هیچبر کیه سنک تخلیص کر بیان ایتمک احتمالی بو قدر اما
شریعت و طریقت تریه لری خصوصیدر آنلردن قاچوب قورتلحق
اولور لکن نه فائده آنلردن فرار ایدن عصانک کر بیان نمر یونیتلری

از رفتن است علی الاطلاق
یعنی ر ونده شاید که
در عالم ظاهر سفر کند
و شاید که در عالم باطن
سیر کند و بنزدیک اهل تصوف
سلوک عبارت از رفتن
مخصوص است و همگی
آن سیر الی الله و سیر فی الله
است سیر الی الله عبارت
دارد و سیر فی الله نهایت
بذارد باین عبارت فهم
نگینی عبارت دیگر کویم
باشد که در پای ندانکه
بنزدیک اهل تصوف سلوک
عبارت از رفتن است از اقوال
بد یا قول نیک و از افعال
بد یا فعل نیک و از اخلاق
بد یا اخلاق نیک و از هستی
خود هستی خدا یعنی چون
سالك را اقوال و افعال
و اخلاق ملازمست کند
معارف روی عباد
و چیز ها را چنانکه هست
بداند و بشند و چون معارف
روی خود و دور معارف بکمال
رسد چیز ها را چنانکه چیز ها
است دانسته و دیده شود
و علامت آن باشد که از هستی
خود بیخبر و بیسعی و داند
شودا که چه سالك راهر کر
هستی نبود امی بنداشت
که مگر هست آن بندار
برخواست مطلب سالكان
و مقصد روندگان نیست
معنی کمال آدمی درین

نفسه تریه عمومی و بوییدن نور تلقی امکانی بود و بوی تریه عمومی برهفته
تعطیل و باطل اولنمی متصور دکلدر (ما من دابة الا هوأ خشد بنام سینها)
آیت کریمه سی بومعانی مشهور در بوکاشاه خدای اکرم بنده لریه بدر
مادر لرندن اشقی وارحم یر لر زیر پدر و مادر وقت اولو رکه اولاد لر نیک
تریه سندن بیز اولوب ترک ایدر لر امارب العالمین هی بر وقته مخلوقاتک
تریه سنده تقصیر و احوال ایتر (ادبی رینی فاحسن تادیبی) (ماو ذی
نهی مثل ماو ذیت) خواهی دنیا ده انبیا و مرسلین و اولیا و صالحین و علی
العموم جمیع مخلوقات رنج رغا و مشقت و جفا کش اولد قسری بوی تریه
عمومینک ایجابندن ایدکی ظاهر و هو بدادر لسان شرعه تکفیر سنات
و ترفیع درجات دیر لر بوجدا و تریه نیک غایبی مرتبه حقیقه ایر شخیه قدر در
ایر شد کد نصره دیاره و آرنده استراحت اوزره اولور

فصل در بیان تریه عمومی و خصوصی

تریه نیک ابکی صنف اوزره اولد یغنی توضیحی بودر که خدای متعال
تقدست ذاته عن الشیبه الممال حضر نلری قولر نیک تریه واصله للاحلری
اراده و امر یور مشدر امر الاهی ایدکی نوع اوزره اولور برنجی نوعی
انبیا و اسطه سیله اولان امر در که صیغه امر ایله اولور بوا امر قولر بینی برای
تجربه و امتحان و کند و اختیار لر یله طریق فوز و فلاحه دعوتدر شرابع
انبیا نیک کافه سی بوی بیلنددر اگر اختیار لر یله طوعا بوا امره انقیاد و امتثال
ایدر لر ایسه فیه او اگر انقیاد ایتمز لر ایسه امرک ایدکی نوعی که واسطه و صیغه
امر ایله اولان جمیع مخلوقات جبر اوقهر ا بوا امره انقیاد و امتثال ایدر لر
هی بر آفریده نیک بوا امره مختاری متصور دکلدر بوا امرک نافذ اولماقی
احتمالی بودر (انما امره اذا اراد شیئان یقول له کن فیکون فسخان
الذی یبدل ملکوت کل شیئ) آیت کریمه سیله مثبتدر اشته عالم اولاد
آدمه جریان ایدن احوال و تریه عمومی بوا امره بلا واسطه نیک ایجابنددر
بوا امره مخلوقات علی الدوام تریه اولده قنده در ای عارف معلوم اولدیکه
هی بر وقته خدای متعال امری نافذ اولماقی امکانی بوی ایش امر
بواسطه ایله اولان تریه خصوصیدر شرابع انبیایه اتباع و انقیاد ایدن لر
سرعت و نوعا مدبکریه نسبتله هم ولت ایله تکمیل نفوس ایدر لر اتباع

چهار چیز است اقوال نیک
و افعال نیک و اخلاق نیک
و معارف نیک هر کد درین
چهار چیز بکمال رسید بکمال
خود رسد ای درویش
چله سالکان درین چهار
مرتبه اند هر یک در مرتبه
واحد هزار سال که درین
راه آید نیک درین چهار
مرتبه بکمال رسد بکران درین
میان هر دو روند و از کمال
خودی نصیب وی بهره مانند

فصل

در بیان حجاب و مقام بدانکه
هر چیزی که از خود دفع می
باید کرد و از پیش می
باید داشت عبارت از حجاب
است و هر چیزی که زود را حاصل
می باید کرد و بر آن می باید بود
عبارت از مقام است معنی
حجاب و معنی مقام را دانستی
اکنون بدانکه اصول حجاب
و عقبات این راه چهار است
وستی مال و دوستی عیاه و تقلید
و معصیت و اصول مقامات
و حالات این راه هم چهار است
اقوال نیک و افعال نیک و اخلاق
نیک و معارف نیک ای درویش
اول این چهار حجب را برمی
باید داشت تا میسر شود بدین
چهار مقام رسیدن از جهت
آنکه این چهار را بر کفایت
بنیابت طهارت ساختن است
و این چهار مقام را حاصل
کردن بنیابت نماز گذاردن
است

اینها کفار و کفر عصا موحدینی تریه عومری بوبیت علی الدوام انواع
عقوبات و اصناف موالات ابله تریه این ملک اوزر در دتریه خصوصی تریه
عومیدن بر فرعدر زمان فترت و اوان جاهلیت بده بود قدر انبیا و مرسلین و مدت
عمر لرزنده شریعت و داینت نامنی استماع اینها کفار و اقوام ضلالتش عارده
نجه نجه کار و اولیا ظهور و ایدوب حتی از باب باطن و رجال را برعینه داخل
اولری کبی بوتانرا ننگ جمعیسی تریه عومیت ننگ نتیجه و تائیری اولدینی انکار
اولمز فقط اتباع انبیا و اقتدای اولیا ابله تکمیل نفوس و قطع درجات سرعت
و سهولت او زره اولدین غمندن تر حال اعباد قولر بنه انبیا ارسال ایدوب تریه
خاص طریقیله حقه دعوت و ارشاد ابدی اکر تریه خاص ابله درجه حقیقه
ایرشدیلر ایه فتنم المطلوب تریه خاص قولر اکتیار و اراده لرینه محمول
اولدین غندن اکر تریه خاصی قبول ایتموب عصیان ایدرلر ایه تریه عام
جبر او قهر در درجه حقیقه ایریشخیه قدر تریه بخته ایتمکدن خالی اولمز هر نه
زمان بخته و تریه لری تمام اولور ایه اولوقت درجه حقیقه واصل اولور لر
بعد الوصول قفس بندنه اولدینجه استراحت او زره اولور لر قفس بنددن
خلاص اولدین قد نصکره عالم علویه ترقی و هو ایه ارواح اندیا اولیا ابله ذوق ابدی
و صنای سرمدیده مؤبدقا اولور فقط عالم سفلیکه عالم ناسوتیه فالان اقر با
و تعلق تائیری و بلکه کافه اهل ایمان ایچون آن بان دعا و عهت و عمن اولدینجه
اغاث و امداد ایتمکدن خالی اولور لراشته ار و اح انبیا و اولیادن استمداد
ایتمک معناسی بودر زیر عالم سفلینک احوالی تمامیه کورر لر هیچ برشی
آلردن مخفی اولور ای عارف معالومک اواسونکه جنس ملائکه باجمعه هم
حقیقت مرتبه سنده در لر زیر اسجن طبا یسع و کسوة عناصر ایلهم مکی و مسجون
اولدیلر حق لرنده (لایعصون الله ما امرهم و یفعلون ما یؤمرون) بیوراشدر
عدم عصیان و امتثال او امر رجس آنلرک طیارا نلر بنه برهان واضحدر کذلک
جمیع رسل و انبیا و از باب باطنیه که انضاب و اوتاد و ابدال و تقبالات و عبادات
باطنه متصرف اولان ذوات کرام باجمعه حقیقت مرتبه سنده در لر و نولردن
ماعداهر برمالک و بلدانده بحسب استمداد هم بومر تبه یه ایریشلر بولونور لکن
نذرت اوزره اولور بومر تبه عوامل ظن ایتمدیک کی از باب طرق و اهل
سلاکه مختص اولمز عظیمه الویه و استعداد ازلیه مقتضای عالم و عامی سلاک
و غیر سلاک هر بر صنفده بولونور ایه ده طریقت و عباداتک البتده بومر تبه ننگ

هر چجایی عمنو بست
از اعضاء طهارت کدی
باید شست و هر مقامی
رکعتست از رکعات نماز که
می باید گذارد اول طهارت
است آنکه نماز اول تصفیل
است آنکه نماز اول فصل
است آنکه وصل است آدمی
تا از بیگ بیز نبرد بیگ چیز دیگر
زنده نتواند شد پس اگر
فراغت مضواهی از شغل
بیروا کر خدای خواهی از خود
بیز و اگر از شغل و از خود
غنی توانی مرد طلب فراغت
و خدامکن که میسر نشود
هر که این چهار حجب
برداشت در طهارت دائم
است و هر که این چهار مقام
حاصل کرد در صلوات دائمست
ای درویش این چهار حجاب
برداشتن و بدین چهار مقام
رسیدن بیچاره میسر شود
عزت و کم کفایت و کم خوردن
و کم خفتن اما باید که در
صحبت دانا بگذرند و اشارت
دانا کنند تا هر چه او صلاح
بیند از آن تجاوز ننمایند
در ویش اصل همه عیبا
و اصل همه بدیها بر خوردن
است و اندک خوردن آن
نیست که روزی زیادت و روزی
اندک خورد و بعد از آن بسیار
خورد ایچون بودن هیچ
سود ندارد بلکه زیان دارد
بعضی هستند که چند روز
قدا کم کنند

تخصیص یافته تاثیر عظمی اولاد یغیده انکار اولنه من (دلک فضل الله یؤتیه من
 يشاء والله ذو الفضل العظیم) روایت او انو رکه سید العالی فقه جنید بغدادی
 حضرت تکریم بنک تکیه سنه ای وقف بر جوان کلوب مسافر او اش بر قاج کون
 آ نده مکث و آرام ایتمد کد نص ~~که~~ تکیه ده بر امان درویشان طائفه سی
 کور مشر که بوجوان طریقت نه اولدیغنی بیلتز عبادت و اطاعتدن خبری
 یوقدر مذکور جوانی تکیه دن طرد و اخراج ایتمک استمد کلرنده اول جوان
 بیوره شکه بنی شیخ کرک حضور ینه کتور یکرز جالوندو رکه بنی دخی سزلر کبی
 مرید لکه قبول ایلیوب بونکیه نلک بر اقمه نانیله تعیش ایدیم دیدکده اول
 مسافر حضرت جنید ک حضور یننه کتور بدیشلر که بوجوان نادان
 بیکار و عبادتدن خبردارد کلدر بونی تکیه دن طرد ایدم دیواسی نذان
 ایتمش حضرت جنید ک اول او انده دبدقه بصیرتی کشاده درجه حقیقه
 هنوز رسیده او اش امش جوان ک باطننه نظار ایلد که کورمشکه باطنی
 تمام یله درجه حقیقه ایشمش لکن سلوک و اجتهادی اولدی یغندن
 کدوسندن خبری یوقدر حضرت جنید درویشله صورمشکه نیچون بوجوانی
 تکیه دن طرد ایدر سکرز آنلر بتکرار دیشلر که بوجوان عبادت بیلمز مرید
 طریقت دکلدر اولوقت حضرت جنید بیورمشلر ~~که~~ صحیح یو آدم مرید
 طریقت دکلدر لکن مراد طریقتدرای احقر بنم ریاضات و مجاهدات ایله
 قرق سنه ده تحصیل ایلد بکم درجه بی بوذات اون سکرز یاشنده ایکن تحصیل
 ایشمش تکیه مزده بر اهل حقیقه بونمسنی چوقی کورد کزد یو آنلری تو بیج
 و تکرار ایشمش (سبحان من لا مانع لما اعطاه و لا معطى لما سئاه)

بیت

(عطای کرد کار بهانجو بد) * (توبنده باش او بهانه جوید)

(فصل در بیان اهل باطن) ای عارف خیایای لدنیه و خفایای باطنیه
 چوقدر حتی کتب اسلام و السنه انا عده شهرت یاب اولان اولیا و صلحا
 گروهی اشتبار بولیموب خفا و بطونده اولان اولیایه نسبتلدر یادن قطره
 و کوشندن ذره کبیدر زیر اعلاویات انبیاء و اولیایله مالا مالدر عدلرینی
 الحق الله تعالی دیلور همان اهل ایمانه لازم اولان بیلدیکی و بیلمدیکی
 حکم خفیه بی تصدیق و فرمان الهیه بی کردن انقیاده بند و تعلیق ایشمکدن
 غیری اسلم طریق یوقدر (اولیائی تحت قبایلی لایعرفهم غیری) مضبوطه

و بعد از آن بسیار خورند این
 چنین بودن بی فائده عزت ابع
 کردن باشند کد خوردن آن
 باشد که بدان نبات نمایند که
 از نبات کارها کشاید
 و از بی نباتی هیچ کار بردن اید
 ای درویش در سلوک
 دو چیز بقایت معظم است
 وی آن دو چیز سلوک میسر
 نشود یکی صحت دانا و یکی
 اندک خوردن و از جگر
 و اوراد و خورده و تفتن
 سالک باید که با مردانا باشد

فصل

در بیان آنکه نیت سالک در
 سلوک چیست ای درویش
 باید که نیت سالک در ریاضات
 و مجاهدات آن نباشد که
 طلب دنیا میکنم از جهت آنکه
 خدا با همه است و حاجت
 طلب کردن نیست و جو دهمه
 از دست و بنای همه بدوست
 و باز گشت همه باو بست بلکه
 خود همه او بست و دیگر آنکه
 باید که از جهت آن نباشد که
 طهارت و اخلاق ملک حاصل
 میکنم و آن نباشد که طلب
 هم میکنم و با طلب معرفت
 میکنم و آن نباشد که طلب کشف

هر بر عصر ده هزار هزار اولیاوار باب نصرت بولند و لیکن ایچملرندن بر قاج
نفوس شهرت ببولوب ماعدامی سر پرده قباب عزنده مخفی قالور (الشهرة
آفة) و خواسی اوزره اکثر اولیا شهرتدن قاجوب خول اختیار ایدر لر با خصوص
ار باب باطن هیچ بر وقتده کند و نفوس لر بی خلقه اظهرا ایتمز لر و اسرار باطنیه
و علوم لدنیه دن بر کاهه خلقه بیلدیر مز لر هر تقدیر برادر و پدر لر دخی اولور
ایسه ده احوال باطنندن بر کاهه خبر و بره که ماذون دکلدر لر ارباب باطنه علم
لدنیه و بر یلور اراده الهیه اوزره عمل و حرکت ایدر لر اراده نك خلافتده بر حرکت
و بر کلام سو بامز لر تالیف کتب و رسائل ایتعلک آنلرده اوله مظهر تقدیر
اکابر دن مؤلف و مصنف لر کلامش ایسه ده قبل الکشف تالیف ایتمشلر در اما
بعدا الکشف تالیف کتب ایده مزلر اگر بر مستعد و قابل ارشاد بر ذاتک
ارشاد بیه طرف الهیه سن ماذون اولور لر ایسه در عقب ارشاد ایدر لر آنلرک
ارشادی بر نظرد حصونه کلور دانه آدیه یاندن مستعد و قابل ارشاد ذاتلر پیدا
اولسنی استر لر و مامور بتلری حسب بیه احوال عالمه تقید ایدوب دعا و همت
ایلملر بی استر لر لیکن اراده الهیه بی تحاور زمکن اولدیغندن کاه اسلام و کاه
اسلامک تغیری هر بر ملت به حسب المأموره نصرت و اعانه ایدر لر هر بر حرکتلری
حکمت اوزره در آنلرک عدولر بی حصر مناسب دکلدر هر تقدیر کتابلر
حصر ایا مشلر ایسه ده کتابلرک بیان ایتد کلرندن دهان یاده در لر بونلرک
یوکلری حضرت الیاس و حضرت خضر ظن اولنور و الله اعلم بالصواب اگر
ار باب باطنندن بر یسی نقصان اولو رایسه آنک بدلیته اهل ظاهر دن بر مستعد
کیسه بی انخساب و ارشاد ایدوب باطنه آلور لر بونلره اهل باطن دید کاری
عیون ناسدن اختفا و خدمات باطنیه ایله مأمور اولدقلری ایچوندر اما ظاهرده
اولان و لیلر هر تقدیر درجه لری بیولک اولور ایسه اولسون باطنه دخالت
ایتد کجه اهل کشف و بصیرت صاحبی اولو رایسه ده نه اهل باطن دن لمز
ز بر اهل باطن علوم لدنیه بی و هر بر شینک حقیقتی اولدیغی اوزره بیلور لر
آنلرده اختلاف اولما کر آنلرک بر یسی قبی علمدن اولو رایسه اولسون
بر کتاب تالیف ایلماک لارم کاسه ابدی اول علمده اصلا اختلاف اولما بیدی
لیکن عادت الهیه بویه جاری اولمشدر که اهل باطنک علملری ظاهره چیقمز
اما واردات والها مات قبلندن اوله رقی بعضی و ایلر دن ظهوری ممکن اوله بیلور
حقیقت مرتبه سنده اولان ذراتک بعضی سنی اگر استعداد باطنیه سی واریسه

اهل

اسرار و ظهور اوتار میکنم
اینها هر یک مرتبه از مراتب
انسان مخصوصند و سالک چون
بدین مرتبه رسد اگر خواهد
و اگر نخواهد آن چیز که بدان
مرتبه مخصوصست ظاهر
شود و اگر بان مرتبه نرسد
امکان ندارد که چیزی که
بدان مرتبه مخصوص نیست
ظاهر شود ای درویش انسان
مراتب دارد که چنانکه درخت
مراتب دارد و در هر مرتبه
از مراتب کار باغبان آنست
که زمین را نرم و موافق میدارد
و از خار و خاشاک پاک میکند
و آب و بومید و شاد و شاد
میکند تا آفتی بدرخت نرسد تا
مراتب درخت تمام پیدا آید
و هر یک بوقت خود ظاهر گردد
و کار سالکان نیز همین
است باید که در ریاضات
و مجاهدات سالک از جهت آن
باشد که آفتی شود و مراتب
انسان تمام در وی ظاهر
گردد سالک اگر خواهد
و اگر نخواهد طهارت و اخلاق
نیک و عجم و معرفت و کشف
اسرار و ظهور اوتار هر یک
بوقت خود ظاهر شوند و چیزها
ظاهر شود که سالک هرگز

اهل باطنندن ایدر لر استعدادی یوق ایسه ظاهرده قالو رخلاصه هر برشی
 ایچون بر استعداد مخصوص وارد بریم چئمهر بوایدیکه اهل حقیقت اولان
 کیمسیرک ظاهرده علامتلی اولمغیدن الحق آنلری اهل باطن بیلور لر
 فقط بعضی قراین صوریه لر هر کسک درونندن خبر و برهیلور مثلا اهل
 حقیقت اولان کیمسیر صفات بهامدن محلی و اخلاق مایکیمه ایله محلی
 اولدقلرندن مخلوقاتهرقی و مجاهله و هر کس ایله حسن معامله ده اولوب مکر
 و خدعه و بخل و حقد و حسد کبی ذمائم اخلاقدن باک اولدقلرندن هیچ برکیمسه
 آنلرک صحبت و الفتلرندن متاضی و متضّر اولنر البته آ نلرایله الفت و انسیت
 ایدنلر صوری و معنوی خبر و برککلرندن منتفع اولور لر لیکن اختلاف جنسیت
 و تقابل مظهریت ایجابندن اوله رق اهل شقاوت آنلر بغض و عداوت و اهل
 سعادت میل و محبت ایدر لر و بوطانقه نلک کتری لا ابالی مشرب اولوب
 منفعت ذاتیه و اموردنیویه لری ایچون کرک انسان و کرک حیوان هیچ بر مخلوقی
 آ ز رده ایتمز لر مثلا اهل حقیقت اولان برذاتک عیدملوکی قضاء اول ذاتک
 اولادینی قتل ایلمسه یا خودکر انهبایرمانی ضایع ایلمسه عید اولمیوب خطأ
 اولدیغیچون اول عیدملو کئی مجازات و آ ز رده ایلز و قس علی هذا
 حضرت عائشه و روایت دیگرده حضرت انس یور مشرک کیکری ستم رسول
 اللهک خدمت شریفلر نده بولند یغفر میندنه بر کره ز بان ایجاز یا انلرندن نیچون
 بوی ایشلدیکر ترک ایتدی بکرماده لرده نیچون بوی ترک ایتدی بکری یعنی لم
 فعلنه و لم تر کته کلاملا بینی ایشتمدک هر نه اولو رایسه خوش کورب امور
 دنمویه ایچون برکیمسه بی رغبتیه خاطر ایتمز لرایدی اما امور اخر و یه ده بک
 اعتنا و دقت ایدر لرایدی
 نظام مترجمه

(اهل حق ایشک اگر مخلوقنه ظلم ایله)

(عائد اولمزی سکا بوظلم و آ زارک سنک)

(راحت نفسک ایچون مخلوقی تحقیر ایلدک)

(خالقه راجع اولور تحقیر و انکارک سنک)

(اهل حق اولدم دیودعرای باطل ایلدک)

(مدعا کئی ایتدی اثبات اطوارک سنک)

(نیجه بر ابلیس و شعیب و تکبر لرایله)

(روسیمه ایتسون سنی بوسوه کردارک سنک)

نشیده باشدونه دانسته باشد
 و کسی که نه این کاره باشد
 این سخنان را فهم نکندای
 درویش چیزها پیدا آید که
 چشم سالک هرگز ندیده باشد
 و کوش سالک نیز نشیده
 باشد و بر خاطر او هرگز نکندشته
 باشد تا سخن دراز نشود و از
 مقصود دور نگامین سالک باید که
 بلند همت باشد و تازنده است
 در کار باشد و بسعی و کوشش
 مشغول باشد که علم و حکمت
 خدای تعالی نهایت ندادای
 درویش جمله مراتب درخت
 در قفم درخت موجود بودند
 باغبان حاذق را تربیت
 و پرویش نماید کرد و تا
 صفات و مراتب درخت تمام
 و کالی پیدا آید همچین طهارت
 و اخلاق نیک و علم و معرفت
 و کشف اسرار و ظهور انوار
 در ذات آدمی جمله موجردندای
 درویش صحبت دانا و تربیت
 و پرویشی باید تا تمام ظاهر
 شود اگر علم اولین و آخرین
 می خواهی در تو میگویند است
 و هر چه طلبی کنی از خود
 طایب کن یعنی اربیردانا و سعی
 کن که از راه کوشش بتو
 رسد و هر چه از دیگران طلب

(اهل حق بر کیمسه ایله ایلهمز جنك وجدال)

(خلقه اوغرا شفق اولدی روز و شب کارک سنک)

(محرمان بارگاه انیس دن ایتمز سنی)

(عالمک تقیمینه صرف اولمزه افکارک سنک)

(نیجه بر اغیاره میل ایلرسن آشفته صفت)

(جان ایچنده وارا یکن جامان غمخوارک سنک)

فصل در بیان طرق علیه

طرق علیه نك كافه سی مسلک و راه ارشاد در فی زمانه تبیین الناس معارف اولان قرق عسده قریب طریق موجد در لکن طریق بقیدن مقدم اولو شریعت ایله عمل ایذب آندن صکره طریقه سلاوک اینمک صحیح اولور شریعت ایله عامل اولیان کیمه سلاوک طریقه سلاوکی هیچ بروجه له صحیح اولمز حتی هر تقدیر اولو اذکار و خواص اوقوسه لر شریعت ایله عمل اولد قبحه مؤثر و مشموله منرا کر مؤثر اولور رایسه بعضی ارباب خواصه اولدینی کی محض استدراج و مکر الهی قیلندن اولوب عاقبتی سلب ایمانه سبب اولور طریق ایسه فرائض ایله عملدن صکره نوافل ایله قریب الهی تحصیل ایتمک قدر فرائض ایله عمل اولنمد قبحه نوافل ایله عمل فائده ایتمز فرائضک نتیجه سی نوافلک نتیجه سندن اقوادر فرائض اصول نوافل فروعیدر نتیجه نوافل حقه قدر حدیث قدسیده (لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احبته كنت سمعه الذي يسمع به وبصره الذي يبصر به والذی ينطق به ویده الذی یبیطش به ورجله الذی یمشی به فی یسمعه و بی بصر و بی یعقل) بیو باشد یعنی جمیع قوا و اجوارح هر ادر و نتیجه فرائض حقه قدر حدیث قدسیده (ما تقرب احد احب الی من اداء ما افترضته علیه) بیور باشد نتیجه نوافله حاکم استعدادی قدر عید حق ایله ایشیدر و حق ایله کورر و حق ایله ادراک ایدر اما نتیجه فرائضه حق عید ایله ایشیدر و کورر و ادراک ایدر دیشلر مثلاً (و ما ریت اذ رمیت ولكن الله رمی) آیت کریمه سنده راحی حقیقی خدادار دست محمدی ایله رمی اولندی بو کاقرب فرائض درلر (واوحینا الی موسی ان اضرب بعصاک البحر فانقلب) آیت کریمه سنده صارب دست موسی ادر افسلاق بحر ایدن قوت و قدرت حاکمدر بو کاقرب نوافل دیرلر قریب نوافل

ایله

نی چنان باشد که آب از چاه دیگران برکنی و در چاه بی آب خود بریزی و آن آب را بقا و ثبات نبود و بانک بقا نبود و زود گننده و عفن گردد و از وی بیماری گوناگون تولد کند از آن بیماری کبر و عجب زاید و دوستی مال و جاه خیزد پس انچه کالعیان باید که چنان سازی که آب از چاه تو بر آید هر چند برکنی و بدیکران دهی هرگز کم نشود و عفن نکردد بلکه زیادت شود و هر چند علاج صافی تر گردد و علاج بیمارهای بد شود و هر آدی که باشد هر آینه در اندرون او چاهی باشد و در آن چاه آب بود اما ناپیدا بود چاه را ناک باید کرد و آب را ظاهر کرد از آنست یعنی مالک از مصادرات ظاهری و باطنی خود برخیزد و بر دادنا کار کند هر چه دانامصلحت بیند آن کند تا آن آب که در چاه غنیمت ظاهر شود و الا مالک هرگز بر آن خوز آب نتواند رسید

در نصیحت

کرغنی نوای که خورد را بنیبات مقامات انسانی رسائی و همه روزگاشای صفات و مقامات خود کنی و پیوسته در نظاره گرفتن

ایله قرب فرائضك فرقی دقیقه در قرب نوافله عید بر ماده بی مراد ایدر حق
 ا کامه بن دستگیر اولو ر قرب فرائضه عبدك علمی اولیه رقی حق بر ماده بی
 مراد ایدر جوارح عید ایله اجرا ایدر آنك ایچون فرائض ایله اولان قرینت
 نوافل ایله اولان قرینتدن ا قویدر قرب نوافل ایله مرادیمز بعد العمل بالفرائض
 قید ایله مقیددر بوعصر یزده طریقتلرک هیچ بریسنده کایدن بی تأییر وسلوک
 کورلایکی یوقدر ا وایسه ده اعصار سلوه نسبت بک قلیا در طریقتلرک اکثری
 رسم و عادت حکمیه کیر وب اسم موجود مسی معذوردر هر نصل ایسه طریقت
 علیه نك شروط و آداب بولنمده قجه مشمول اولز ارباب طریقتیه لقمه حلال تناولی
 جمیع شر و طدن ز یاد الزمدر لقمه حلالا نتیجه سی حضور و افکار حسنه
 و اعمال صالحه در و لقمه حرامک نتیجه سی فسوت قلب و افکار فاسده و اعمال
 سیئه و اتباع نفس و هوا اولدیغندن مشایخ متقدمین لقمه حلال خصوصصند
 بک حوق دقت و اعتنا ایدر لر ایدی حقی سلسله اخواجکندن خواجه یوسف
 همدانی حضرت تلری برکون تناول طعامه مباشر تلری ائنا سنده خضر علیه
 السلام ظاهر اولوب یو رمشکه یا یوسف بوطعامک نانی تخمیر و تخمیر ایدن
 خاتون حاضر ایدی بوطعامک تناولی سز لره مناسب دکلدر دیومع ایلمش
 کدک خواجه محمد بهاؤ الدین حضرت تلرینک برکون بر شور بادن تناول
 ایدر جکاری ائنا ده علی طریق الکشف معلوملری اولشکه مذکور شور بانی طبع
 ایدن ذات شور بانی قاریشه دیر مق ایچون کجه مسنی الدنه آلوب تخمیریه
 قارشدر دینی ائنا ده غافل بولیهوب حضور دم بولنمده ایلمش اولغین شور بانی
 مذکور ی تناولدن درویشلرینی منع ایدوب بر محل طاهره صب و فراغ ایتمشلر
 اشته لقمه حلال خصوصصند دقت و اعتنا اولنمده یغندن فی زمانتا هذا
 طریقتلر ده تاثیر بک ندرت اوزره قالمشدر خواجه محمد پارسا حضرت تلری
 بیورمشکه شروطی اوزره بزم طریقتیه داخل اولان کجه اقل برو اکثری
 قرق کونه قدر البتده اهل کشف و اهل مشاهده اولورا کر اولز ایه شرطی
 نقصاندر دقت ادا سون

خواجه علاء الدین غجدوانی حضرت تلری بر مییدنیک طعامنده بر در هم
 مقداری حرمانیت بولنمده بی معلوملری اولقله مییدمذ کوره توجیه خطاب
 ایدوب بیورمشلرکه کر بو کیفیت اوزره قرق سنه طریقتیه سلوک ایلک کوزه
 مقداری اکتساب فیض ایدم سکر اتتمی و شروط مهمه دن بریسی دخی

مالا عین داث ولاذن سمعت
 باشی در قردوس اعلی و قرب
 حضرت حق تعالی مقام عیدیت
 در مشاهد لقاء و جمال ذوالجلال
 زندگانی گذرانی باری جهدان
 کنی که از دوزخ خلاص یابی
 و بهشتی کردی ای درویش
 هراچیز که در نیک افتد نیک
 شود و هر چیز که در جای
 نجس افتد نجس شود و از
 بلید بلید و از پاک پاک
 آید و اولو آخر خود را پاک
 کن تا هر چه از تو آید پاک
 باشد ای درویش در بندان
 میباش که نماز بسیار گذاری
 و در بندان میباش حج بسیار
 گذاری و در بندان میباش که
 آنجه غیر بیهوده است بجای آری
 و در بندان میباش که فقه
 بسیار یاد گیری بقدر ضرورت
 کفایت باشد و در بندان باش
 صحر است لغتار و نیک
 نفس شوی که عذاب دو زمینان
 بیشتر از نار است و بد نفس نیست
 راحت بهشتیان بیشتر از نار است
 و نیک نفسی باشد و باید که نیک
 نفسی و راست کاری ذاتی
 نوحشود تارستگار کردی
 و اگر بیکلف بر خود بنددی
 هم دوزخی باشی باید که

قلبمده حب دنیا اولما مقدر حب دنیا ايله طریقت بر قلبمده اجتماعی ممکن
دکدر آب ايله آتشک بر طرفده اجتماعی ممکن اولدیغی کبی اما محبتی اولمیه رق
کثرت مال مانع دکدر انسانی حققدن قنغی شی منع واشغال ایدر ایسه
اول شی آنک دنیا سی اولور (کل مالهاک عن ولأک فیه دنیاک) بیور مشر
وحضرت ولینا

(چیسیت دنیا از خدا غافل شدن) (فی غاش و نقره و فرزند وزن)

بیور مشر و شروط مهمه دن برسی دخی اوامر شر بهت ايله عمل ایدوب
سنن و مستحبات و مندوب و عزم ايله عمل ایدوب رخصت ايله دخی عمل ایتمک
لازم درو بر شرط اعظمی دخی بودر که معاصی و مناهینک کبائر و صغائرینی
بالکایه ترک ایتمکدر بر طرفدن عبادت و دیگر طرفدن معصیت ایتمک
انسان کند و قوناغنی بر طرفدن تعمیر و دیگر طرفدن تخریب ایلمک کبیدر
دیمشدر اشته و شروط از بعضه بولنمد قبحه طریقه سه لولک ایتمک صحیح اولور
طریق علیه نلک سائر شر و طی کتب تصوفده مصل و مبیندر اما بوند کور
شروط از بعضه جمیع شر و طلک اصل و اساسی در اساس اولمد قبحه بناییدار اولور
اصل بولنمد قبحه فرع بولنمز اذکار و اواراد حقیقه حضور قلب لازمدر
ا کر حضور قلب اولمیه قلی ايله افکار دنیوییه و لسانی ايله اذکار و اواراده
اشغال ایدر ایسه بویله غفلت ايله اولان او رادواذکارک تأتیری اولور حتی
صوفیه دیر لکه بر ساعت حضور رایله اولان ذکر بر سنه حضور رسز اولان
ذکر دن افضل و انفعدره صراع (حضور ری بک نفس باحق به از دنیا و ما فیها)
جمیع عبادات و طاعات دخی حضور لازمدر (فویل للصلی الذین هم عن
صلاهم ساهون) آیت کریمه سی بوشکاشده مدندر کرک او رادو کرک
اذکار و کرک صلاوات اولسون بونلری او قومق مراد ایدن کی مسر اولایا ایدست
اوز ره اولوب مستقیل القبله اولدیغی حالده او قومغه شرع ایدوب ابتداء سنیدن
انتها سنه قدر حققدن غیری خاطرینه برشی کنور میهرک همان حضور
حضرت حق ايله و قورایسه بک مؤثر و مشر اولور (تفکر ساعته خیر من عبادة
سبعین سنة) حدیث شریفی بومعنائی مؤیددر خواججه بهاوالدین
حضرت نلر بک مجلسنده بر درویش او قورایکن رفع صوت ايله الله دیش
خواججه حضرت نلری بزم مجلسه زاهل غفلت مجلسی دکدر دیور ویش مذکور
مجلسلرندن طر دایتمشدر ذکر دن مقصود حضور در و حضورک نتیجه سی

مشاهده در

توجهنان شو بیکه همه روزان
تو بیکه و راحت بران باشد
بی اختیار تو و همچون آن طائفه
مباش که هم روزان باشان
بدی ورنج پیدا آید و بدی و
ناراسی کردن ذاتی ایشان شده
است باید که راستی و نیکی
ذاتی توشودای درویش وقتی
ا کر با خلاق خدا آراسته کردی
باهمه کس نیکی کنی
عوض طمع نداری و منت
نهی بلکه منت بر خود سی
ای درویش بد نفس آنست
که همه روز نهم مردم خواهد
بار نهم مردم سازد باران
بایدست با عمل چون معنی بدی
دانستی باید که ازان دور باشی
و نیک نفسی آنست که همه
روز راحت مردم خواهی
یا راحت بر مردم سانی باران
بایدست با عمل چون معنی نیک
نفسی رادانستی اکنون
بدانکه هر که راست و نیک
نفس شد از دوزخ خلاص
یافت و پستی شد اکنون ا کر
طلب مقامات عالی کند شاید
از جهت آنکه روزی
هر چیز که حاصل کند دنیوی
یا اخروی دوزخ وی تنگ تر شود

مشاهده در و مشاهده نك غایتی معرفت الله در معرفت الله جالب محبت
خدا در خلقت عالم در محبت خدا در ولله در قائله بیت
(عارف اول سودای عشق انکار بن ایتمه های حکیم)

(کم وجود خلقت انجق بوسودا در غرض)
محبت الله بر سالکده اولو را به استعدادی مقداری رفع حجاب و تحصیل
درجات ممکن اولو رشو به که محبت ایله هر بر نه سده کسب کمالات ماقدم
ایتمه عادت در ملامت الی سده کمالات تحصیل ایتمه ش اولسه محبت درجه سده
ایر شد که نیکو هر بر نه سده اولقه در درجات تحصیل ایدر لر محبت خدا
بالکتر بر طرفدن اولتر بلکه طرفیندن نشئات ایتمه که محبت خدای بولان

سالک هم محب وهم محبوب اولو نظم
قد تخطات سالک الروح منی * فبذا سمی الخلیل خلیلا
واذا سکت فقیك صمتی کله * واذا نطقت کنت انت العلیل

و بهشتی هر چیز که حاصل کند
دنیوی و اخروی و شتوی فراخ
تر شود ای درویش سالکانرا
از ابتدای سلوک تا بابتدای
سلوک این رساله کفایت است
فامای صحت دانا این
رساله هیچ نمره ندهد و هیچ
فائده نکند و الحمد لله رب
العالمین و صلی الله علی محمد
و آله و اصحابه اجمعین تمت
الرساله بعون من له الحمد و المنة

سالک عنایت حق ایله بودر چه باطل اولو را به دنیوی و اخروی هر بر
مطلوبه دست رس اولو را آنک ایچون صوفیه دیر لکه (ما فقه شیان
وجد و ما وجد شیان فقد) حق بولسان هیچ بر شی نولدی و حق بولان ذات
هر بر شی نولدی طو بیل و وحد و ویل من فقه دحق بولمان هر بر نعمتدن
محروم اولدی و حق بولان هر بر نعمتی نولدی و قایلیت هر بر آدمیان ایچون
ممکندر بعضیلر بنه ممکن و بعضلر بنه محال دکادر فقط عنایت حقه محتاجدر
بیت

(دادحق را قایلیت شرط نیست) (بلکه شرط قایلیت دادحق)

محبت ماسوی محبت الله کبی دکادر زیر اما سوادن کرک ذی روح و کرک
ذی روح ک غیری بر شینه محبت ایدن کیسه اول محبت ابتدکی شینک
محبی اولو محبوبی اولو اما محبت خدا بر سالکده کمالات حاصل اولو
ایسه اول سالکده بالتلازم محبوبیت درجه سده حاصل اولو ر بونقد درجه
محب حق اولان سالک محبوب حق اولو را کر محبوب اولسه ایدی محب
اولو ایدی ز بر محبتک شئت و صدوری اول خدادن ثانی اقولدن اولو آنک
ایچون آیت کریمه ده بحکم و بحیو نه بیور لشدرا شته هر شدان مکلاتک عادت لری
هر یدلر بنی بومقام محبت ایر بشخیه قدر تر بیسه و وقایه ایدر لر مقام محبت نه
ایر شد که نیکو هر شددک خدمتی تمام اولو

اول وقت سالک رهبر و دستگیری محبت خدا اولوب من بعد مرشد آنک
ایشنه مداخله ایتمز تته کیم اکابر اولیاده اولدینی کبی اکر میبدک استعداد
ازایه می مرشدنن زیاده اولور ایسه مرشدینه نفوق ایدر خواهه بهاؤ الدین
حضر نلری ایله سید امیر کلال حضرتلری وسید ابی الحسن الشاذلی حضرتلری
ایله سید عبدالسلام ابن مشیش حضرتلری وسائر اکابر ده اولدینی کبی
شوخ و صوده دخی انتباه لازمدر که فلان ولی فلان ولیدن افضل و فلانک
درجه سی فلانکد جه سندن بیو کدر دیو علی العمیامباحنه و مجادل ایتمک
سواء دیندر یو یله مباحنه دن ارباب باطن یک متأذی اولور لر مثلاً اشعه آفتابک
فلان جزئی فلان جزئندن اعلی دیمک کبی یهوده بریعتدر بیت
(شعله شمس حقیقته تفاوتی اولور)

(اسقل و اعلا ده جولان ایلمن بر نوردر)
کذک فلان طریقت فلان طریقتدن اعلا در دیو بحث وجدال ایتمک لایق
دکدر سلوک ایدن اولور ایسه طریقتک جمعی راه حقیقتدر بر طریقتک
اربابی ضلالت اوزره کور بر طریقتلری ضلالتدر دینلمز بلکه اربابی اهل
ضلالتدر دینسه اولور جمیع طریقتک اصل و اساسی منبع رسالتدن جاری
اولان بر طریقتدر ایکی دکدر اما تناول ازمان و تکثر ارباب عرفان ایله
تشعب و تفرع ایده ایده هر بر بسی بر ذاته نسبت و اول ذاتک اسمیله مسمی
اولش قالمش نقش بندیه و قادریه و رفاعیه کبی اسملر ایله یاد اولنمشلر جمله سی
اصلنده بر طریقت ایدی شمدیکی زمانغزده نظر انصاف ایله نظر اولنسه کورک
شرعشرفه موافقت و کورک ریاضیتد عائدن مباحثت و کورک ذکر قلبی یه
مواظبت جهتلر یله اولسون طریقت نقش بندیه جمله سنک اسم و سر فرازیدر

بیت

سلسله خواجکان حلقه دام بلاست

هر که درین حلقه نیست غافل ازین ماجراست
مقام باو طریقتک پیرلری بر تو جهده میدم میبدنک قلبینه انقائذ کرایده
کلمش اولد قلزندن بو طریقتک ابتدائی سائر طریقتک انتهای سیدریرلر
چونکه ذکر جهردن ذکر خفی افضلدر و ذکر خفیدن ذکر قلبی افضلدر
لطائف سبعه دیکلری ذکر قلبنک فروعاتیدر زیرامه بط فیوضات الهیه
قلیدر ماصوفیه نک ذکر روح و کسر دیکلری باطنی بر معاذر که عالم ارله

متعلقدر

متعلقدر عالم ازده سعبداولان کیمسلرک ارواحی هر بر وقتده علی الدوام
 ذکر خدایه . شغولدر اشقیانک ارواحی یونک خلافتنه در فطر و حلال یونک
 ذا کراولوب اولمديغنی بیله زلر بیلن اولور ایسه ده یونک نادراولور خواجکان
 طریقتدن یونک حقوقا کبریا نوره کلدیکی انکار اولنمز خواجکان و طریقت
 خواجکان حقننده تألیف اولنان کتب و رسائل هیچ بر طریقت حقننده
 تألیف اولنمادشدر خواجکاندن بر طاقم کبار اولیا کلمه شد که هر بر یسی
 فرید عصر و وحید در در مناقب و کرامتلی ایله نیجه نیجه کتابلر نوشیح
 و تخیین اولنمشدر از جمله مولیاناجای خواجه بزرگ حقننده (سکه کدر یثرب
 و بطحازند) (نوبت ثانی بخارازند) بیورمشدر یعنی سکه حقیقت
 عالمده ایکی که ضرب اولندی بر یسی یثرب و بطحاده که مراد رسول اللهدر
 ایکه نیمیمی بخارای شریفده که مراد خواجه بزرگ کدر و نفس بخاراده حقننده
 (کفی بالمرأعز اوافخضارا) (بان قد کان مثواه بخارا) بیورمشدر خواجه
 علاءالدین عطار حضر تلری بیورمشدر که خواجه بهاؤالدین حضر تلری یونک
 کجه ده طقسان طقوز کره حوصله استعدادلری فیوضات ربانیه ایله معلو
 اولوب قلوبدر و یشان و میبدانه افاضه و افرار ایدر لری طقسان طقوز
 اولقله یونک حکمتنی کند و لرندن استفهام ایلدیکده بیورمشدر که حضرت
 رسالپناهه تأدب بر عدد نقصان اولدی یعنی فخر کائنات افندمز که کجه ده
 یوز کره حوصله روحانیشلری فیوضات ربانیه ایله معلو اولوب اصحاب و امته
 تقسیم اولنور ایدی بناء علیه خواجه بزرگ حضر تلری یونک امتلاء حوصله لری
 فخر کائنات افندمز تهظیم و تأدب ایچون بر عدد نقصان دیمک اولدی روایت
 اولنور که خواجه حضر تلری کجه لده سحر و قتنه قدر مرآقه و مشاهده ده
 مستغرق قالور لری ایدی سحر وقتی اولد قده بر درجه اضطراب و تلاش اوزره
 اولور لری ایدیکه کاه عمامه و فرجه لر بن سماجا بننه ری ایدر لری ایدی و کاه صوت
 رفیع ایله صیحه و نعره و کاه انبیا و کاه نضرع و دعا لری ایدر لری ایدیکه
 انسان استماعنه طاقت کتوره می ایدی و دیر لری ایدیکه روی زینه نازل
 اولان بوقدر بلالره سینئه بهاؤالدینی سپر ایلمشدر بر بنده ضعیف بوقدر
 بلا و مصائب آبا تحمل ایدیهیلور می بوقصد لری ایشیدیلور ایدی امت محمددن
 و بلکه بون عالمدن رفیع بلا ایتدیکه ایچون شاه نقشبند بلا کردان دیر لری ایدی
 هر بر افعال و اطوار لری شرعیه موافق اولوب اظهار کرامتدن یونک نهانشی

و اجتناب ایدر لرایدی اتھی درویشان اصطلاحند و بی تعبیر لری بیعنا در
 زیر اولیای کبارک جمیع سینه باطن طرفند آمداد و ارشاد اولنمق
 عادت در بی تعبیر نندن مراد بومعنی ایسه جمیع اولیاو بی اولمش اولور
 بوساسه علیک نك قصه دواعتنالی کند و نفساننده حضور مع الله مد که
 و رسوخ بولقد راکر یگرمی او تونسنه اجتهاد ابله نفسنده حضور ی ملک
 ایده بی اولو ایسه صفت سمع و صفت بصر کی حضور دخی بر صفت اولوب
 آند نه کمره هر تقدیر تکلیفله نیان ایده یم دیسه ده مقصد در اوله من ذکر دن
 مقصود حضور در حضور رابله کچ بر نفس دنیا و ما فیه بدن خیر لودر صوفیه
 قتنده غفلت ابله وقت کچور مک کفر ابله وقت کچور مک کبیر آنک
 ایچون عزیزان (بخودی مؤمنی باخودی کافری) بیو رملر بیت
 (اکر بخودشوی مردخدایی) (و کر باخودشوی از حق جدایی)
 (اکر آن باخودی بیو سته باشد) (در اسلام بر تو بسته باشد)
 اکر بر سالک حضوری کند و نفسنه ملک ایدر ایسه جمیع اوقاتی بلکه نوم
 و بقیه سی عبادت و طاعت اوزره اولمش اولور نوم العالم خیر من عباد
 الجاهل بونلر حقنده در حضور دآمده اولان عزیزانک بعضی بنه جذب کاور
 جذبید دید کلری عارفک قلبنی طرف الهیدن بر نوع چک کدر که بی اختیار
 قلب عارف حقه مجذب و مائل اولور بوقسه عوامک فهم اید کلری کبی
 مسلوب العقل اولان مجانبه مجذب دینلر جذبیه بشقه در جنت بشقه در
 مجذب خاص ولی عام در کل مجذب ولی بلاعکس بر حدیث شریفده (جذب
 من جذبات الرحمن توازی عمل الثقلین) بیورلشدر بر جذب نك ثوابی جمیع
 انس و جنک ثوابه مقابل اولور جذبیه مقامی مقام محبوبیت در اکر جذبیه
 ایکن بر عارفک عقلنه اختلال کلور ایسه ضعف عقل و ضعف استعداد جل
 اولنور اکابرک اکثری اختلال عقلدن مبر او عقل تام صاحب لریدر مجذب
 مطلق ارشاد و تر بیسه ایده من سالک مجذب تر بیسه طریقی پک اعلی بیسور
 مجذب سالک هر تقدیر قوتلور اولور ایسه اولسون سالک مجذب قدر تر بیسه ایده من
 زیر این مجذب سالک اکثر مراتبی موهبه الهیه اوله رق کسب اینتمشدر بیت
 (بی رفیع و تعجب کنی بقاء یافته اند) (بی علم و عمل از وعظ یافته اند)
 (مجدوبانند بی لطیف و تمکین) (لطیف بکمال از خدا یافته اند)
 جذبیه عنایت الهیه مقتضای اوله رق سالکی حقه تقرب ایندیر و بی کلفت

و بی سعی طی منازل و قطع مراحل و سائر مایحتاج الیهی تیره و آماده ایدر
مجدوبان الهی بو بیت ایله ترتم ایدرلو ^{بیت}

(کارمادر میانه پیدانست) (کرم اوست سعی مارانست)

صوفیه مدبر لر که جذبه خرابه ده دفینه بولغه بکزر چوق و لیله بوجذبه بی تنی
و آرزو ایدرلو اما هر کسه میسر اولمز انجی خدای متعالک اصطفا و اختیار
ایتدیککی کیم سله نصیب اولور ^{مصرع}

خواب ایتدم وجودم آنده کیم شایکان بولدم

و انهم عندنا لمن المصطفین الاخیار آیت کریمه سی بومعنایه اشارتدر
روایت اولتور که خواجه بزرگ حضرت نلری حجازه کیدر ایکن مدینه طحله
قریب معره نام برقصه به نزل ایلد کده قصبه مذکورک مقتیسی خواجه
حضرت نلر بی درو بشارتله برابر دعوت ایلمش اسباب ضیافت مهیا اولد قدده
اول مجلسده بر مجذوب و ارامش که خواجه حضرت نلر نیک کالانته
آگاه دکل ایش اول مجذوب مجلسده او تورر ایکن خلع و لبس طریقیله
بر کوکریچین صورتنه کیروب مجلسدن طبران ایده رک اول خانه نایت
براغاجه نزل اول ایدوب بر مقدر اغاج اوز رهنمه ایتد کدنه کرمه کرا آدمی
صورتنه کیروب بنده کند و محل معینه قعود ایلد کده حضار مجلس تحسین
و نهج ایلمش لراکن خواجه حضرت نلری بوضع ناجیادن منقبض اولوب
مجدوب مذکورک رکبه سی اوز ره سر سبابه یمنالرینی وضع ایتمش در حال
مجدوبک عقلی باشندن کیدوب بیروش اولد یغی حالده یوزی اوز ره دوشمش
بر آزد مدت مدهوش ولا یعقل یاند قدن صکره محوه کلد کده فالقوب خواجه
حضرت نلرک ایاقلرینه دوشوب ناله و فغان ایده رک عفو اولنمسنی رجا ایلمش
خواجه حضرت نلری اول مجذوبی من بعد و مثللو کسمه اخلاق ابتداءک شرطله
عفو ایلمش لره ان اول مجلسده خواجه حضرت نلرک تحت تربیه سته کیروب
اصلا خدمت لرنندن منفک اولماش ^{بیت}

(هر که بجان خدمت مردان کند) (خدمت او کنبد دوران کند)

بوسه لندک اربابی قرق الی سته مقداری ریاضات و مجاهدات ایله کند و لر نده
وجوده و هبسته حقانی تعجب ایر ایدرلو بر وجود پید اولور اولوجود پید
اولد قدن صکره خلع و لبس طریقیله استدیگی صورتده کورینور لر طی مکان
و آن واحدده امکنه متعدده کورنگ و سائر تصرفات باطنیه نلرک جله سی

بوجود ایلله اولور مثلا شرقده مقیم برولی طرفه العینده غربده کورنگ باخود
برمکانده جسد عنصر سی ایلله قاعدایمکن زمان واحدده بر قاج مکانده
کورنگ و باخود بحار و اراضی هولنا کده کورنگ کبی کراماتک مصدری
بوجود موهبة ربانی ایلله اولور هر بر احوال و باخصوص روی زمینده هر تقدیر
جنک و جدال و معرکه و قتال واقع اولور ایسه اول عصرک ارباب باطن و اولیای
کباری حاضر اولور لکن فی طرفه امداد ایتمک لازم ایسه بر مقتضای امر ربانی
اول طرفه امداد و اعانه ایدر لر هر نطقه در قدرت حقّه نسبت بحال دکل ایسه ده
بومثللو احوال جسم خاصکی ایلله اولور بوجود و هینک حصولی انجون
خواجگان متقدمین مع اجتهد قرق الی سنه تقدیر ایتمشلا کثیر اولیا الی سنه
ریاضات و مجاهدات ایلله تحصیل ایتمشلا در بوجودک تعلقی بقابل الله و مرتبه
حقیقه ابریشد کدنصکره حصوله کورکه سالیکده اصلا صفات بشریت
قائم و اراده سی اراده حق اولور اراده حقک خلافتده حرکت ممکن اولور بیت

(باشد او آینه ذات و صفات) (سید عالم بود در کائنات)

بومقامه ابرشد کدنصکره عارفده مکر الهی خوبی اولور بومقامدن اول مکر
الهمیدن تمامیه امنیت او زره اوله هنر بر اصفاقت بشریه و اراده نفسانیه ایلله
هنوز اولوده در مکر الهینک تعریفی بودرکه مخالفت حقک وجودیله برابر
نعم الهیه نلک اردانی و ترک ادب ایلله برابر ولایت و حالاتک بقاسی و تحسین
کرامات و خوارق عادتک اظهاریدر بیت

(ایمن مشوای نازنین) (از مکر رب العالمین)

(از قول حق بر خوان چنین) (والله خیر الماکرین)

هر تقدیر ذات باری حقنده مکر تعبیری نیجوز ایتمشلا ایسه ده ذات خدای
متعالی مکر صفتیله صفتیلمقی شان الوهیه لایق دکلدر بلکه مکر صفتی ایلله
موصوف اولان مذنب لری (الجزا من جنس العمل) خواسی او زره کدو
عملرینک جنسیله جزا ایلر دیمک اوله چونکه آیت کریمه ده مکرک صدور
ابتدای طور فشدن اولمسی بومعنائی ایما ایدر و مکرکون و مکر الله کبی باخود
مشاکله قبیانندن اوله والله اعلم یعنی کذا رو عصا هر تقدیر مکر ایدر لایسه باری
تعالی کندولری مکر لرینک جنسندن اولان عذاب ایلله مؤاخذه و عذاب
ایدردیکدر آنلرک مکر ی نافذ اولور اما خدایک عذاب ی نافذ اولور اکر
برسالت طریقه سلوک ایدوب بر مقدار تقدیم ایدر ایسه آنا فانا فی تجر به

و امتحان ایدرلرا کادخی مکرالهی دیرلر هر برامتحانده زرخالص کبی کامل
العیار اولدقجه قبول ایتمزلر هزار هزار سال کالک محک امتحانده قلب و زبوف
و ناسره همتی هواسنه مصروف اولد یغی آشکارا اولور
(کوهر باک بیایدکه شود قابل فیض)

(و رنه هر سنک و کلی اولو و مر جا نشود)
زمانغزه بعضی منشا یخار پیدا اولیور که مر شدلک و شیغک اذعاسیله هر
کور دیکتی خواه و ناخواه طر یقته نه دعوت اید یور کند و نفسی رذیل و مبتذل
ابتدی کندن ماعد اطر یقتلک اسمعی دخی مبتذل اید ییور لر عباد نیاده
ایکی اقیه لقی صنعته مالک اولان کیمسه کند و صنعتی هر کسه تعلیم ایتمکه
طالب اولوری بویله رذیل کیمسلره انا بت ایدلر آنلردن ار ذلدر مشایخ
مقدمین یگری او تونرسنه خدمت ایتمد کجه بر مریدی طریقه قبول
ایتمزلر ایدی بوی باطنندن بر شهه استقام فیض ایدن شیخ کند و طر یقتی
مبتذل ایتمز و هر کور دیکتی کیمسه بی طریقه نه دعوت ایتمز مر شد
بر کیمیا کردن دون دکلدر کیمیا کر کند و صنعتی سهولته هر بر کیمیه تعلیم
ایتمد یکی کبی مر شد دخی کند و طر یقتی مبتذل ایتمامک لازم دروالله
یهدی الی سبیل الرشاد

فصل در بیان تفاوت احوال آدمیان

معلوم اولسونکه عندالحکما هر کسک اولد یغی حالی کند و ذاتنک و اعمالنک
مقتضاسیدر بوقاعده کایه در که اصلا تخلف ایتمز مثلا هر بر کیمیه کند و
باطن و اعمالنی بیلمک استرایسه کند و ظاهر حاله نظر ایلسون اگر بد حاله
ایسه کند و اعمالنک بد لکنه و اگر ابوالحاله ایسه کند و اعمالنک ابوالکینه
استدلال ایلسون و سائر کیمسلر دخی بوقیاس اوزره در زیر (الظاهر
عنوان الباطن) قاعده سی هر بر کیمیه حقنه جاریدر حکما دیرلر که دنباده
هر برشی ایچون بر قابلیت خاص وارد از جمله بعضی ولیه کشف و کرامت
ویرلسه ضبط و تحمل ایده میوب ضایع ایدر زیر ضبط و کتمه استعداد
و قابلیت بوقدر بعضی اولور که اندن دون بر ولیه کشف و کرامت و برلر
هضم و کتم ایدر کذلک رسالت و نبوت و غنا و ثروت و مناصب و حکومت و بونلرک
امثالی هر بر ماده ایچون بر استعداد خاص وارد در که دیگر نده بونتمز مثلا
بر کیمیه ده تحصیل علمه قابلیت اولور لکن تجارته قابلیت اولور

دیگر بسک تجارتی قابلیت اولور تخصیص یل علمه قابلیت اولور کذلک بر صالح
 کیمسیه غنا و ثروت و ملامت و یرسه اکر بومذ کورتیه قابلیت یوق ایسه افساد
 ایدر و اکر قابل بر صالح کیمسیه و یرسه بعضی انبیاده اولدیغی کی افساد
 ایتمز و قس علی هذا بر حدیث قدسیده (ان من عبادی من یصلح له الفقر لو
 اغنیته افسد حاله وان من عبادی من یصلح له الغنا لو اقرته لنفسه دخاله)
 بیوراشدر بو حدیث جوامع کلمه در ندر که موادمذ کوره نیک جمعیستی جامعدر
 هر کیمسه نیک استعداد و قابلیت نه اقتضا ایدر ایسه اکا کوره معامله اولور
 مثلاً زبک افعال و اطواری عموماً افعال و اطوارندن اعلی و احسن
 ایکن زید فقر و محنتده اولوب عمر و نعمت و راحتده اولمی شیوه قدر در دیکده
 کند و نفسنی تبرئه و قدره اسناد ایتمک جهل مرکبدر چونکه (الانسان
 محزون بعمالهم ان خیر اخره و ان شر اخره) مانجه هر بر شخصک استعداد
 ذاتیه سی اقدار الهیه بی کند و نفسنه ایجاب و دعوت ایدر مثلاً ایکی متعلم
 بر استناددن علم تحصیلنده اولسه مقتضای اتلافی ایجابندن اولور رق
 بر سی هوا و هوسنه تبعیت ایله تکاسل ایدوب جاهل قاسه و جهلی سببیه
 فقر و ذلتده اولسه دیکری غیرت و همت ایدرک عالم اولوب علمی سببیه نعمت
 و عزتده اولسه ایدری بویکی شخصک قدر لری بویه ایش دیمک قدری تحفظه
 ایتمکدر کذلک ایکی برادره بدر لرندن ارث انتفال ایتسه بر سی سفاخته
 صرف ایله فقیر دیکری مدبر و عاقل اولوب سها همت ایتمه رک غنی اولسه
 بویکی برادرک فقر و غنا لری قدره اسناد ایله ک جهل و عوام اعتقادیدر
 بلکه کندولر نیک مقتضای حرکات و افعال بسک تأثیری قدر الهیه بی بو حالده
 بولنملرینه دعوت و ایجاب ایتسدر دی زبرا (ولا یظلمو بک احدا) وما
 ظلمناهم ولكن ظلموا انفسهم) و دها بولرک امثال آیات و احادیثک دلائلری
 ظلم و عصبانیک عباد اسناد اولنمسی اشعار ایدر حتی عزازیل فبما اغویننی
 کلامنده اغوایی خمدای متعاله اسنادنده ککاذب و حضرت آدم ظلمنا
 انفسنا کلامنده ظلمی کند و نفسنه اسنادنده صادق اولدیغی ایچون عزازیل
 مطرود و حضرت آدم مقبول اولدی خیر و شر خد ایدر دیمک خلقا و حکما
 خد اندر اما کسبا و اراده قولندردیو اعتقاد ایلک لازمدر اکر بویه اولور
 ایسه اراده جزئییه ی انکار و مذهب جبریه بی اختیار ایتمک لازم کورار اراده
 جزئییه کرک مخلوق اولسون و کرک غیر مخلوق اولسون احوال عبادک کافه سنک

مداری اراده جزئی در تدبیر ده فصول ایدوب تقدیر بهمانه بولی محافظت در
علم معلومه تابع اولیای مسئله سنی بوندن مقدم بیان ایلدک خلاصه هر کسک
کرفتار اولدیغی محنت و مشقت کند و کسب یدل یدر باری تعالی جواد
و کریم و فیاض مطلق در فیاض مطلقه بخل اولزور کیمسه ظلم و غدر ایتمز
و مستحق اولدیغی امداد و احسانه تقصیر ایشمک احتمالی یوقدر اراده
جزئی به دیمک هر بر شخصک روحنک میلان و خواهش و اوصافندن عبارتدر
روحنک میل و خواهشی هر قنقی طرفه متوجه اولور ایشه اول طرفی اراده و آرزو
ایتمش اولور اشته بواراده سی حبیبله کرک خیردن و کرک شردن نه کونه
معامله و مجازات اولنمغه مستحق و مستعد ایشه ازاده کایه الهیه اول کونه
معامله و مجازات اولنمغه سینه تعلقی ایدرا کافدر دیرلر کو یا اراده جزئی به
دولابک محوری و اراده کلیه دولاب مشابه سنده در اراده جزئی به هر بقدر
اراده کلیه نک ز بر حکمنده ایشه ده کلیه نک حکمی جزئی به نک دوران ولیا قننه
تابعدر یوقدر برده هر بر شخصک کرک خیر و کرک شر ایلله معامله و محکوم
اولسنی موجب و مقتضی ینه کند و ذاتیدر حتی بعض محققین بیور مشلر که
هر بر شخص کند و نفع سنک هم حاکی و هم محکومیدر تحقیق یودر که قصاص
و قتل اولنمغه مستحق بر قاتلک کرک سکر و کرک غلبه خواب و کرک
اسباب سائر ایلله عقل معاشنه خلل و عطل طاری اولسه اول آنده قاتل
مذکور دن استفهام و استفسار ایلر که سنک حقیکده نه کونه مجازات
و معامله اولنمق استرسک دیسه لرقائل مذکور قتل اولنمق قننی استدیکی
خیر و بر کذلک خیر ایلله مجازات اولنمغه مستحق بر صالح کیمسه نک حالت
مذکورده ضمیرندن صورتلر که سکانه کونه معامله اولنمق لازمدر دیسه لرخیر
ایلله معامله اولنمق لازمدر دیو خیر و بر کرک غنی آدم فقیر او ایشه فقیر
اولسنی کند و نک باطنی کند و سینه حکم ایدر یار فقیر غنی او اقلغه استحقاق
کسب ایتسه کند و سنک قلبی غنا سیله حکم ایدر و قس علی هذا خلاصه
هر بر کیمسه بولند یغی حالی کند و نفعی او زره کند و سی ایجاب و حکم ایدر اما
ظاهرده بیسملر لرا کاتباء اهل تحقیق (هر یکی حکم خود بخود کردند)
بیور مشلر بر مقدار احوال اطننه اطلاعی اولنلر که معلوملر یدر آدمیان هر وقتده
حراثت یعنی اکینجیدر هر نه حراثت ایدر لرا ایشه آتی پیچرلر (الدنبا: زرع الاخره)
معنای بروقتده زرع ایدر یکلک خیر و شری وقت آخرده بولور سنک دیه بکدر ولو

بر ساعت صکرده اولسه جائزدر بوتقر بردن معلوم اولدیکه افعال الهیه نیک
کافیه سی حکم و مصالح اوز ره مبتدندر علل و اغراضله معاوله دکادر و احوال
آدمیان حکمت و منفعتدن خالی دکلدر بر کیمسه نیک چون و چرادیکه حقی
یوقدر (لو کشف الغطاء لا خیر ما وقع) حدیثی بومعانی مؤیددر بومسئله
هر تقدیر عوام عندنده ظاهر و سهل کورینورایسه ده خواص عندنده مهمل
دکلدر بلکه مسائل مهمه دندر بومسئله بی یلمه کده ایکی فائده عظیمه واردر
برنجی بودر که افعال خالق و احوال مخلوقک جمیع سی حکمت و مصلحت اوزره
اولدیه علم یقین حاصل ایدوب عالمده آسوده حال و مستریمج البال اولقددر
ایکنجی فائده بودر که کرک خالق و کرک مخلوقنه دخل و اهتراضدن امتناع
و کفلسان ایدوب دوزخ انکار و آتش اعتراضدن نفسی وقایه ایتمکدر
(خاتمه کتایه تبرکاخواجه احرار حضرت نلر نیک بر قاج کلمات حکم آیاتی تعزیر
اولندی) اعزّه و اجکندن خواجه عیدالله احرار حضرت نلری بیور مشرکه
تحصیل دنیا ایچون علم تحصیل ایدن عالم الدین اسلامک خاین ورهز نلر یدر
و طریقتلر یله عمل ایتمین شیخیلر یقت مجدی نیک فسد و قضا علر یدر بوا یکی
طایفه خدا و پیغمبرک اعدال یدر زبر اخدا و پیغمبری مرادات نفسانیه لر نیک
حصولنه وسیله و آلت امتحان ایتمشلدن آخرنده اشد عذابله معذب اولان
بوا یکی طایفه دروینه بیور مشرکه عاقل اولان دنیا ایچون مغموم اولان
عالم اولان دنیا نیک وارانغی و یوقلغنی مساوی طور عارف اولان دنیا نیک
وارلغندن مغموم و یوقلغندن ممنون اولور دنیا ایچون مغموم اولان عاقل دکلدر
بلکه مجنوندر و دنیا نیک وارانغی و یوقلغنی مساوی طومعین عالم دکلدر بلکه
جاهلدر دنیا نیک توجهندن مغموم و عدم توجهندن ممنون اولین عارف دکلدر
بوصف تر ایله موصوف اولمیان کیمسلره سما عالم و عارف دیرلر اما حقیقی اوله رق
عالم و عارف دینلمز رسمی ایله حقیقینک خارجه مثالی بودر که اغا جندن بر
آدم صورتی یا بوب و کسوف آدمی کیدر سرلر اوله صورت مضوعه سما آدمی دیرلر
حقیقی اوله رق آدمی دکلدر (واقدر کرمنا بی آدم) آیت کریمه سنده مکرم
اولان اولاد آدم حقیقی اولان اولاد آدم درا کر بو یله اولسه ایدی تقدیر کفار
و منافقین و ارایسه عندالله جلّه سی مکرم اواقی لازم کلور دی حالبو که جلّه سی
مکرم دکلدر زبیر اقران عظیم الشانده کفار و منافقین مذموم و مقدوح و مؤمنین
و مطیعین مشکور و مدو حدر

بیت

ظاهری

للترجم

ظاهری آدم اولوب باطنی عقیق آسا

ذلتی آزرده ایدن نیش منش آدمی اولور

کسوة آدمیان کیسه ده کاوان وخران

نص کر منا ایله اوده مکر می اولور

عالمده هر کسه قابلیتی مقداری معامله اولنور اده قابلیتندن زیاده بر کیمسه
 معامله اولنوری اولنمیزی حکما بونده اتفاق ایلدیلر که مطلقا هر کسک کرک
 دنیوی و کرک اخروی استحقاقنی تجاوا ایدر ایه اول کیمسک حالی فاسد
 اولور دیوب بوجو دیت قدسی ایله استدلال ایلدیلر که (ان من عبادی من یصلح
 له الفقر ولو اغنیته لفسد حاله وان من عبادی من یصلح له الغنا ولو افقرته لفسد
 حاله) اگر سؤال اولنور ایه که هر بر کیمسک قابلیت واستعدادی مقداری
 کند و سنه اگر ام و معامله اولندیغی تقدیرجه علی الدوام بوحال او زره قابلوب
 آندن زیادهیه ترقی ممکن اولمزی جوابور یلور که (رب العالمین) معنای شریفی
 مدلولجه جمیع مخلوقات دوام او زره تریه اولمقده در تدریجه تریسه
 اولندقیجه قابلیت واستعداد تغییر و تبدل ایدر بونبذلاته مبنی آدمیان آفاقا
 تهذب اخلاق و تطهر نفوس ایدر لهر تقدیر تهذب اخلاقی زیاده اولور ایه
 اولقدر قابلیت واستعداد لری زیاده اولوب مقدماقابل و مستحق اولمق لری
 درجه قابل و مستحق اولور مثلا بر شخصک یکرمی یا شنده غنی اولمقجه قابلیت
 واستعدادی یوق ایکن فرق یا شنه کاذ کده یکن او ان و تریه زمان ایله غنایه
 قابلیت واستعداد کسب ایتمش اولسه فرق یا شنده اول کیمسه غنی و توانا کر
 اولور بونده غنا ایله مراد غشاء شرعیدر اما حرامدن کسب اولنسان مال ایله
 غنی اولان کیم سار غنی دینامز و آنلره حج و زکوة فرض اولمز حرامدن کسب
 اولنسان مال آزر و قسده ضایع و تلف اولدیغندن ماعدا کاسبی دنیاده
 و آخرتده غضب الله کرفتار و جنایتی مقداری عذابه دوچار ایدر دنیاده
 مال حرام کلر ایدنلر آخرتده حین مجازانده دیرلر که تولیدی بومال حرام بدلتنه
 آتش اکل ایدنلر وجود یزی احراق ایده ایدی تا که بوحرامی اکل ایتیمه ایدنلر
 دیر لر عطیة الهی قبیلندن اولان مال حلال ایله دنیاده غنی اولوق مذموم
 دکدر زبرا آیت کریمه ده مالدن خیر ایله تعبیر اولنمشدر امام احمد بن محمد بن
 حنبل مسندنده و ابو الحسن مسلم بن حجاج القشیری صحیحنده یسانلری او زره

سعد بن ابی وقاصدن سئند صحیح ایلله کندولرینه واصل اولان اخبار مسنده
 واحادیث صحیحهدن بر حدیث شهر یفده (ان الله يحب العبد التقي الغني
 الخفي) بیورلشدركذلك بر شخصك فرق یاشنده ایکن ولی اولمغه قابلیتی یوق
 ایکن تر یسه ایام ایلله الشمس یاشنه کلد کده ولایتیه قابلیت واستعداد کسب
 ایتمش اولسه الشمس یاشنده اول کیمسه ولایت ویر بلور و یونک عکمی دخی
 اولور که غنی ایکن فقیر و ولی ایکن عامی اولتی ممکندر و قس علی هذا عالمده جاری
 اولان احوالک کافه سی استعداد و لیاقت اوزره در بر کون جفید بغدادی
 حضرت تلیرینه قابل و مستعد بر مرید کلوب خدمت شهر یفده لرنده بولنمغه آز
 وقتنده چوق کمال تحصیل ایدوب سائر مریدلر متفوق ایلمش دیکر بر ناقابل
 مریدی حسد و غیظ نسدن حضرت جنیده دیمشکه بن یکرمی سنه دن زیاده
 سزک خدمت کزده نکا بواللدم بومرید جدیدک بر قاج کون ظرفنده تحصیل
 ایتدی یکی مریاتی تحصیل ایده مدم دیدکده حضرت جنید مریدم معتزلی
 الزام ایچون مرید جدید ایلله مرید قدیمک هر بر لرلرینه بر رد چاچه و یروب
 بیور مشر که هر بر یکز بوطا و قلی یکزی بر تنه محله کنورب شویله ذبح ایدیکز که
 سزدن غیری هیچ بر کیمسه نک علم و اطلاعی اولسون دیوامری یوردده
 مرید قدیم ما کیان مذ کوری بر خالی و تنه محله ذبح ایدوب شیخ حضور یته
 کنورمش مرید جدید بر خیواجه یسابانده طولاشوب ما کیان مذ کوری یته
 حیا شیخ حضور یته کنورد کده شیخ مرید جدید نه فیچون بونی ذبح ایتدی یکز
 دیمش مریدم مذ کور جوابنده دیمشکه افندم سز بزه امر ایتدی یکز که بر محله
 ذبح ایدیکز که سزدن غیری کیمسنک معلومی اولسون بنده کز ایسه بر خالی و تنه
 محمل بوله مدمز بر اهر قنغی محله ذبح ایتتم خدای متعال حضرت تلی عالم
 و مطلع در امریکزه مخالفت ایتتم دید کده حضرت جنید تحسین ایدوب مرید
 قدیمه خطایا بیور مشر که ای نادان سن یکرمی سنه دن زیاده خدمت ایدرسک
 بوقدر چه هر فان کسب ایده مدک بومرید ایسه بر قاج کون خدمتده بولنمغه
 سزک کی احقرله تفوق ایلسدی قابلیت مریدلر مریدنه چاره ایلسون دیو
 جواب و احقار ایلمشر حضرت هبسی بیو رمشکه مریدمه جسدی احیادن
 عاجز دکام امام رده دل نادانی احیادن عاجزما کر بویه اولسه ایدی انیسا
 و اولیا کندو و قتلرنده اولان مریده دلانی ارشاد و احیا ایدوب بوقدر مشقتلر
 چاکمزل ایدی نوع انسانک استعداد و قابلیتلر ینک منشی بودر که هند

انصوفیه مخلوقاتك كافه سی مظاهر اسماء و صفات جلاله نك
 مظهری اشقیاء صفات جلاله نك مظهری سعادت زیر صفات و اسماء
 بر برلر ینسه متقابل و متباین در لوصوفیه در لر که حق تعالی حضرت تازی ایکی
 مظهره بر تخیلی ایتمدی و بر مظهره ایکی که تخیلی ایتمدی صوفیه نك بولکلامی
 خدای متعال حضرت نلر ینك که مال عظمت و قدرتی یساندر که اسماء
 و صفاتك نهایت و پایانی یوقدر دیک اولور و بومخلوقات بردوام تر بیه و تصفیه
 اولنمق اوز ره در بوتز بیه نك غایتی حقنده اختلاف اولندی اهل شریعت
 عنندنده غایتی وارد اهل حکمت عنندنده غایتی یوقدر علی الدوام مخلوقات
 ظهور و خلق اولنوب تر بیه اولنورلر تهذیب اخلاق و تکمیل نفوس ایدنلر
 عالم بالا به صعود ایدرلر اشته اسماء و صفاتك تبیینی احوال آدمیانك تها و نه
 سبب اولدی جمیع اشیا مظاهر اسماء و صفاتلر لکن نوع انسان مظهر تام اولدیغندن
 بار امانتی انسانه تحمیل ایدوب کندوسنه اختیار جزئی و بر دیلر که دائما
 اجتماع و غیرت ایدوب ترقی و ترقده اوله لرتقی ایتد کجه مظهر یتی توسیع
 اولور ترقی ایتمین کیمسلر جاداندن عدا و لونور زیر اجادات ایچون ترقی یوقدر
 نهایت کلام آدمیانك احوالی بحسب الاستعداد فقر و غنا جهتله و جهات
 سائر ایله ظاهرا و باطنا یکدیگر ینه میاندرلر از جمله فقر و غنا جهتله درت
 صنفدن خالی دکادر صنف اول ظاهرا و باطنا فقیر اولان کیمسلر در بوضف
 صنف استعداده جمیع سنندن دوندر زیر ادنیاده و آخرنده فقیر در صنف ثانی
 ظاهرده غنی باطنده فقیر در بوضف صنف اولدن استعدادی زیاده در صنف
 ثالث ظاهرده فقیر باطنده غنی در بوضف ایکنجی صنفدن حقوق اعلادرا کتر
 انبیا و اولیا بوضفدنلر که غنای صوری غنای معنوی بلری ینی مفسد و مضر
 اولدیغنی ایچون دنیاده فقر و وفاقه ایله تعیش ایتدیلر در نجسی صنف
 ظاهرا و باطنا غنی اولغنه استعداد در بوضف بک نادر بولنور یوقدر انبیا
 و اولیا نك ظاهرده فقر و وفاقه ایله ابتلا لری غنای باطنیه لر ینی خللدن وقایه
 ایچون اولدیغنی ظاهر در یوقسه فیاض حقیقه بجزل یوقدر فیاض حقیقی
 دائما آدمیانك ترقی و تعالی ایتملر ینی استر لکن جمای محرقه مبدل اولان
 بیماره عسل و بر مک موافقی حکمت اولدیغندن موافقی علاجلر ایله مداوات
 ایدرلر جمیع که حالات صور به و معنوی به یا سرها استعداد کسب ایتمک
 ممکنیدر دکلمیدر بونده محققین اختلاف ایلدیلر جمهوره کوره محالدر

بعضی مله کوره محال دکلدر محال دردینلر بر دریایی بر کوزه یه افرایتمک
 کبیدردیدیلر همک ندر دینلر اراده الهیه تعلقی ایدرایسه ندرتک خار چنده
 دکلدر دینلر اکر بوجھشک تامنی تفصیل و بسط ایلسک تمام بر کتاب اولقی
 لازم کلو ر بوقدر چه بیان ایله اکتفا اولندی (لیس للانسان الاماسعی)
 مصداقجه هر بر انسان سعی واجتهادی قدر ترقی ایدر اجتهاد ایتمیوب
 امور آخرنده حقه توکل و امور دنیا ده سعی واجتهاد ایتمک حاکم قدر بلکه
 امور دنیا ده توکل و امور آخرنده سعی ایتمک لازمدر بوجھشدن غرضه من
 هر کس دنیا ده دوچار اولدیغی محنتی کند و قصور ندن بیایوب تقصیر اتلر بینی
 ابلیس آساخدا یه عز و ایتمه سه لوقه قصاص اتلر بینی خدا یه عز و ایدنلر ابلیسه
 تبعیت ایلمیوب مردود اولدیلر کند و نفسته اسناد ایدنلر آدمه تبعیت ایله مقبول
 اولدیلر

اللهم آتنا من لدنک خیرا فانک جواد کریم
 واجعلنا من الدین اختصصتهم برحمتک فانک ذو الفضل العظیم
 و بنا اغفر لنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا
 رب انک رؤوف رحیم و سلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین

مثنوی در مدح تصوف و معانی او للترجم

تصوف در علوی انبیانك * تصوف مایه سید راویانك
 تصوف هر علمك زبده سیدر * فنون كلینك عمده سیدر
 تصوف در اساسی اجتهادك * تصوف قوتیدر اعتقادك
 تصوف هر علمك غایتیدر * جیوش عارفانك رایتیدر
 تصوف قیل و قال ابله یلنمز * تصوف سزیه وحدت بولنمز
 تصوف معنسی ترك تعلقی * طریق استقامتده تحقیق
 تصوف ترك عصیان ایلمكدر * عینا كسب عرفان ایلمكدر
 تصوف در طریق استقامت * بودر عارفان راه سلامت
 تصوف خالق ذكرا ایلمكدر * هراشیا ده حق فكر ایلمكدر
 تصوف حقه ایتمكدر انابت * خلوص قلبیه هر دم اطاعت
 تصوف باطن علم فریعت * شریعت سز بولنموری حقیقت
 فتوحاتنده یازدی شیخا كبر * تصوف قلبی ایتمكدر متور
 تصوف حقه ایتمكدر توكل * هراحوالنده الله تبتل
 هوای نفس و شیطانده او یانلر * تصوفدن اولور بی بهره آنلر
 تصوف در طریق اهل وحدت * تصوف اتباع فرض و سنت
 تصوف وارلغندن مرده اولقی * حقك وارلغی ایلنه زنده اولقی
 تصوف ترك دعوی ایلمكدر * هرافه اللهده تقوی ایلمكدر
 تصوف قلبی ننگ ایتمكدر * اولور اولمز دیوجنك ایتمكدر
 تصوف ترك حب ماسوا در * تمنای لقای كبر یادر
 تصوف حقه ربط قلبیه دیرلر * رضای ذوالجلالی جلبیه دیرلر
 تصوف قلبی پاك ایلمكدر * ریاضتله اوزیرن خاك ایلمكدر
 تصوف باطنی تعمیره دیرلر * هوای نفسی تدمیره دیرلر
 تصوف اهلی حقدن غافل اولمز * امور باطنیده جاهل اولمز
 تصوف ایلمكدر ترك عادت * طریق ترك عادتدر سعادت
 اسیر نفس و شیطان اولمیلر * تصوف اهلیسدر لابد آنلر
 محبت ایلین بر قومده مطلق * اولور آنلر ابله حشری محقق
 تصوف ماسوا بیكورمكدر * خدادن غیریه دل ویرمكدر
 تصوف نفسی تكمیل ایلمكدر * رضای حق تحصیل ایلمكدر

(فضلاى عصر دن نائى افندى نك تقرىض رطبعه)

(سو يلدكلى تاريخدر)

اجله محققين دن امام نسفى حضرت نلرينك علم تصوفده زبدة الحقايق ناميله
بشام اولان رساله بر كن يده سنى فضلاى عصر ك فضيلته ندى وادباى
مصر ك ارجمندى عين تبابى السید حافظ محمد افندى لسان بلاغت ببيان
فارسي دن ز بان لطافت نشان تركيه ترجمه و غايه الدقايق اسميله تسميه
ايلديكي كتاب حقايقه نصاب مطالعه كزارعا جزانه اولوب حقا كتب
صوفيه نك اجل واعظمى وارباب تصوف ك متنا و ملتزى و جهيله آثار
محققينه موافق و نظر اعتبار و مطالعه يه لايق بر اثر جليل اولدي نندن
افندى موى اليك مساعى مشكور ه سنه تشكرا و سايله خديو افخميده طبع
و نشرينه موفقتى تبريكاشو تاريج كهو باشله اداى شكر و تحسينه ابتدار
اولدى

بيت

نائى طبعه سزادر بور ساله حقا * زدار باب حقيقته قلدى تحسين

۱۲۹۱

(۱) كابر شعرا دن رفعت افندى نك طبع و تميانسه سو يلدكلى تقرىضى)

(مشمئل تاريخدر)

حضرت حافظ افندى حقايق شناس * طرز بديع اوزره بونسخه يي ايتدى تميز
سلك سطور رايله قيد ايلوب القاضى * جوهر معناسنه قويمى جاى كرز
حل عقود معانيده فريد زمان * خامه سى فتح مضامينده رسم ستيز
هر كلمات روان بخشى بر عين حيات * باغ دل نشسته فيض حقه رشخه ريز
باغ حقيقته غرس ايلدى بر نخل تا * ايلدى ابقاى نام خيرله تارسخيز
نسخه محبوبه جان و دل قدسيان * اولسه درنده سزادر زدن دينا كنيز
طبعنه تاريج تام سويلدى رفعت همان * رهبر اهل فلاح در بو كتاب عزيز

۱۲۹۱

تم بعون الله تعالى طبع غاية الدقائق ترجمة زبدة الحقايق بمطبعة
 وادى النيل المصرى الكائن بشارب الشعريه على ذمة
 الفاضل الشهير عزتو مصطفى بك خلوصى وذلك
 فى اول شهر شعبان الشريف سنة

١٢٩١ هجرىه وصلى

الله وسلم على

خير البريه

امين

تم

